2 133638
42.723

MARIN MINCU

INTERMEZZO IV

JURNAL FLORENTIN

pontica

INTERMEZZO IV

(JURNALUL FLORENTIN)

Faust la Milano

Nu ştiu **de ce ţin s-o întîlnesc** pe Margareta von Kraus. Cred că mă atrage intens acea senzaţie nedesluşită, de mister şi oroare, precum se întîmplă în romanele **gotice**. Mi-a vorbit despre ea Sandro ca despre o **attrice** cu oarecare succes prin cercurile lui Bettino Craxi, unde foiesc tot felul de midinete şi de personaje obscure. De fapt, i-am văzut numele scris pe un afiş ce anunţa un serial erotic, finanţat de **Raidue**; e vorba de filmul în care Craxi - şi anturajul său decavat - îşi promovează amantele (şi amanţii) dîndu-le cîte un rol prizărit, de o trivialitate oribilă. Am înţeles că este, oricum, ceva destul de dubios, dar, probabil, din atracţia pentru abject (care ne repugnă în mod mirific, cum susţine Julia Kristeva, în ultimele ei studii) am ţinut să am neapărat numărul de telefon al Margaretei (numele este predestinat **faustic**, după cum vom vedea) şi profitînd că mă aflam la Milano, pentru mai multe zile, i-am telefonat. Mi-a dat o întîlnire pe treptele aglomerate, din faţa Domului, unde, cînd iese puţin soare, se înghesuie acolo tot ce are mai dezolant metropola milaneză: drogaţi, **hipy**, negri, borfaşi, japonezi în trecere, puttane de profesie etc. ce-şi încălzesc apatic jegul poleit, somnolînd peripatetic, printre porumbeii foarte agresivi, care invadează larga piaţă ce se deschide spre Castello Sforzesco, într-o panoramă medievală, bine conservată în decorul hipercitadin. De obicei, cînd vin la Milano, îmi place să poposesc în **pădurea gotică** - aşa numesc eu **il Duomo** - şi să mă pierd solitar printre masivele coloane dorice care populează interiorul catedralei, vizitat intermitent, prin vitraliile superb colorate, de către razele soarelui ce dau o lumină strecurată şi vibratorie, precum în **hăţişurile textuale** ale codrului eminescian. Am intrat mai

întîi în Dom, ca de obicei, să mă reculeg în liniştea profundă, fiind foarte preocupat de **întîlnirea** nesperată cu Margareta von K.

Nu ştiu de ce, dintr-o dată, fără vreo motivaţie, am avut ezitarea stranie dacă s-o caut sau nu la locul fixat; desigur, cum niciodată nu-mi place să dau înapoi, în nici o decizie, oricît de hazardată, mi s-a părut că ar fi, din partea mea, o mare laşitate, să dau bir cu fugiţii. Am admirat încă odată, cu bucurie smerită, lumina transcendentă, penetrînd geometria vitraliilor, şi am ieşit pe poarta din stînga, întrucît am căzut de acord, la telefon, să mă aştepte spre linia de tramvai, unde era mai puţină lume şi ne puteam recunoaşte mai uşor unul pe altul. Afară, lumina soarelui m-a lovit violent în retină - este ora 11 şi soarele e aproape la zenit, îmbrăcînd piaţa într-o materie transparentă ce curge pe caldarîm şi **de-formează** figurile umane: s-ar putea ca asta să fie doar impresia subiectivă a mea, iscată de tensiunea ocultă ce mă marchează în acest moment - şi m-a orbit pentru un timp, astfel că, buimac, n-am reuşit să mai disting nimic în jur. Mi-am dus mîna la ochi, în mod reflex, şi am încercat să-mi alin durerea fizică pe care mi-a cauzat-o brusca ieşire din penumbra clarobsură a pădurii gotice, în plină revărsare de solaritate. Cînd am deschis ochii, am simţit că **cineva** este foarte aproape de mine şi mă priveşte cu insistenţă, ca şi cum ar şti cine sunt. Într-adevăr, în faţa mea se afla o femeie înaltă, înfăşurată într-un fel de pînză de culoare deschisă, ca un **sari**, care-i acoperea aproape întregu-i corp; ceea ce m-a izbit a fost faptul că-şi ascundea complet faţa sub o pălărie imensă de soare albastră. M-a luat de braţ familiar, chemîndu-mă pe nume, ca şi cînd ne-am fi cunoscut deja şi mi-a spus că se grăbeşte, că e bucuroasă că ne-am întîlnit, fiindcă mi-a citit cărţile - nu ştiu dacă se referea la cărţile

apărute în România sau în Italia - şi, după ce mi-a strîns uşor braţul, pe un ton misterios, pe care trebuia să-l decodez în toate nuanţele, m-a invitat nonşalant la ea acasă, în acea seară. Am fost insolent şi am întrebat-o dacă e vorba de o simplă invitaţie la cină? Nu, ea mă invită **la ea**; a apăsat pe această sintagmă atît de ademenitoare - că nu am mai avut replică - şi brusc mi-a întors spatele şi a dispărut, înghiţită de acel **vicolo** ce se cască, undeva, printre zidurile de fortăreaţă kafkiană ale Muzeului Domului. Nici n-am avut timp s-o văd bine şi aerul a absorbit-o hulpav, lăsîndu-mi o dîră de parfum năclăit de sudoare, în preajmă; în acea clipă nu mai eram deloc convins că a fost cu adevărat lîngă mine şi că nu fantazez. Apariţia ei misterioasă şi comportamentul ciudat mi-au implantat o impresie de irealitate şi, multă vreme - rămînînd în acelaşi loc şi cercetîndu-l emisferic - mi-am pus întrebarea obsesivă dacă nu cumva, mai degrabă, am văzut o fantasmă pe care doar eu singur o reperasem; îmi venea să asaltez o pereche de îndrăgostiţi, ce se sărutau nestingheriţi pe trepte; să-i interoghez pe loc dacă au observat ca eu să fi vorbit cu **cineva** şi doream chiar să le impun să-mi descrie amănunţit figura acelei **persoane** şi felul cum era îmbrăcată. Mi-am dat seama, terorizat, că eu nici nu o văzusem bine, fiindcă ea privea mereu într-o parte, oferindu-mi un profil cam vag, ca şi cum ar fi urmărit-o cineva sau s-ar fi ferit, cu precauţiune să nu fie văzută la acea oră, în acel loc. Altfel, nu pot să spun dacă era frumoasă sau urîtă, nici ce culoare aveau ochii ei; doar părul, excesiv de galben, m-a frapat prin lungimea neverosimilă: ca să n-o incomodeze îl împletise şi îl îndoise de două ori, legîndu-l cu o pamblică neagră; mi-a iscat o senzaţie cu totul inedită negrul pamblicii pe galbenul acela mat, de aur, al părului bogat, astfel că am avut o pulsiune senzuală pe care nu mi-am putut-o stăpîni şi pe care

cred că ea a observat-o, fiindcă a fost în momentul cînd mi-a strîns, cu înţeles, braţul drept. Abia după aceea am constatat că şi convorbirea noastră a fost extrem de eliptică; de fapt, ea n-a spus decît cîteva vorbe banale, ferindu-se circumspect să se exprime într-un mod mai personal; să fi întrebuinţat adică o expresie mai vie, mai deşuchiată, prin care să se **individualizeze** involuntar, sau să fi făcut întîmplător măcar o grosolană eroare gramaticală că doar nu era italiancă. Oricît m-am străduit, nu mi-am amintit nici un defect al vorbirii ei, ba chiar am început să mă bănuiesc, din ce în ce mai mult, de **traversarea** morbidă a unei faze delirante; dar dacă ea **n-a vorbit** nimic, fiindcă nici **nu avea** ce să vorbească, din moment ce **n-a fost prezentă**, şi toate acestea **nu sunt** decît efectul unor fantazări proprii, motivate psihanalitic prin faptul că eu aş fi dorit intens ca ea să fie acolo, să se prezinte concret înainte-mi şi să vorbească exact aşa cum eu o descrisesem, căci poate, în realitate, eu nu descrisesem decît ceea ce se acumulase în imaginarul meu, turmentat de dorinţa de a o întîlni şi a o vedea exact aşa cum o desenasem **în fantezie**. Tot ce descrisesem pînă aici, nu era altceva decît o ficţiune pe care mi-o construisem singur în inconştient, obsedat de **aventura** posibilă cu o actriţă necunoscută. Dar chiar şi dacă ar fi fost în întregime un produs al imaginaţiei mele, după o asemenea apariţie - **fie şi fictivă** - curiozitatea mea, concretă, a crescut direct proporţional cu im/posibilitatea de a stabili, cu precizie, dacă ceea ce **văzusem** era real sau ireal. Mi-am dat seama, instantaneu, că eram cu atît mai excitat de ideea de a mă întîlni, **din nou**, cu această actriţă cu nume faustian, la ea acasă, tocmai pentru a verifica în ce măsură senzorii mei, cu care receptam speriat realul, mai funcţionau normal. Am intuit că, străin şi ingenuu, într-o cetate plină de mistere,

precum Milano, s-ar putea să risc să mi întîmple cine ştie ce. Mi-am adus aminte de Sthendal care, abordînd o milaneză, pentru o aventură erotică - povesteşte **chiar el** în jurnalul său - a trăit o dezagreabilă ruşine şi anume, inhibat de nu ştiu ce stare de timiditate sau de spaima că va fi descoperit, nu a reuşit să răspundă îndatoririlor fireşti de **amant**, întrucît membrul nu-i intra în erecţie şi s-a văzut pus în situaţia penibilă de a se folosi de deget drept instrument erotic; este interesant că Sthendal adaugă, fără humor, că partenera, cu tot ineditul situaţiei, s-ar fi simţit perfect satisfăcută. Astfel, bravînd toate riscurile posibile cu acea incoştienţă, conştietizată de beţia aventurii pure, ca act de cunoaştere esenţial, am hotărît precum Don Juan - în momentul cînd ştie că va fi aşteptat la locul faptei de o armată de apărători ai instituţiei **fidelităţii** - că mă voi duce s-o întîlnesc pe Margareta von K. în corso Argentina, nr. 40. Aştept pînă seara, fremătînd de nerăbdare, mă pregătesc să fac faţă tuturor posibilităţilor şi-mi construiesc mai multe variante mentale pe care să le pun în funcţie în caz de pericol. Sunt atît de sigur că nu mi se va întîmpla nimic că nici nu-i telefonez tînărului meu prieten, Sandro Balducci, pentru a-l informa că am acceptat să mă întîlnesc cu... Nu ştiu cum fac de ajung în Corso Argentina; în timp ce călătoresc în taxiu, remarc numele exotic al străzii - nu pot să realizez acum de ce Argentina mi s-a părut a fi, în imaginaţia mea, cea mai misterioasă ţară, în care aş fi dorit să merg pentru a-mi satisface setea de aventură - ca şi figura sașie şi slăbănoagă a taximetristului şmecher ce se preface că nu nimereşte sensul şi mă învîrteşte labirintic o jumătate de oră. Îi spun să oprească, plătesc, mă dau jos şi încerc să mă orientez singur după indicaţiile ce le citesc pe o hartă din gura de metrou de la staţia Moscova. Rătăcesc drumul, întreb două persoane şi

B.C.U. „M. EMINESCU" IAŞI
• L I I E R E

mi se pare că-mi răspunde aceeaşi voce **cavernoasă**, puţin cam batjocoritoare, dar în sfîrşit, după ce trec de mai multe ori prin locul unde ar fi trebuit să găsesc numărul 40 şi nu văd decît un stabiliment de reparaţii auto, aproape convins că trebuie să renunţ, observ în faţa mea un imobil înalt, iluminat **a giorno**, cu un uriaş tablou la intrare unde descifrez şi numele căutat, la apartamentul 44. Citofonez şi, fără să aud vreo voce, portonul mi se deschide printr-un ţăcănit sec. Uitasem să întreb de etaj şi apăs la întîmplare pe 4; deschid uşa liftului şi dau de o beznă compactă. Am o intuiţie bizară şi nu cobor, apăsînd pe butonul ultimului etaj, nouă; aici totul este din nou iluminat de nişte neoane puternice, a căror lumină îmi răneşte ochii şi mă orbeşte, exact ca azi, la prînz, în faţa Domului. Coridorul e foarte lung şi ultimul apartament e 43, vreau să spun că e ultimul care are înscris un nume pe uşă. Mai încolo coridorul e blocat; mă învîrt un timp pînă văd o uşiţă camuflată în culoarea galbenă a peretelui - exact culoarea **sariului** margaretei - aproape ca un chepeng marinăresc pe care desluşesc cu greu cifra 44, fără nici un nume. Bat - negăsind nici o sonerie - şi chepengul se deschide brusc. Intru aplecîndu-mă să nu mă lovesc dar, concomitent, mă împiedic de prag şi mă întind pe coridorul alunecos, acoperit cu un linoleum lucios, cu desene mari ce imită marmora; simt un miros persistent de cloroform care mă sufocă. Mă ridic şi observ că sunt întîmpinat de un cîine negru ce mă priveşte intrigat. **Ea** e în spatele lui.

E îmbrăcată într-un halat gălbui, încinsă cu un cordon negru ce-i scoate în evidenţă talia delicată; se pare că tot coridorul este tapetat cu aceeaşi culoare galbenă şi totul capătă inconsistenţă, sub lumina artificială care trece prin tine, **fără să lase umbră**. Coridorul galben e flancat de uşi minuscule de o parte şi alta; sunt introdus în prima încăpere

din dreapta care este, de fapt, un miniapartament. Nu sunt, de fapt, introdus, ci condus de către cîine, ce îndeplineşte aici oficiul de **gazdă,** ca un stăpîn al casei. Ea apare acum extrem de vie şi de concretă; sub halatu-i elegant i se flambează coapsele înalte, rotunjite sculptural de mijlocul strîns în cordon, ceea ce îi pune în relief bustu-i armonios, finisat de concavităţile perfecte ale sînilor ascuţiţi - îmi reamintesc, instantaneu, în timp ce-i apreciez corpul îmbietor, că asemenea sîni agresivi mai avea o colegă a noastră de la Facultatea de Litere din Bucureşti, care, însă, am aflat mai tîrziu, nici nu avea sîni adevăraţi, din cauza unei operaţii grave, ci nişte forme de plastic şi acum îmi dau seama de ce aceasta se ferea, extrem de atentă, să fie atinsă, fie şi în joacă, de vreunul din noi - are picior fin ascuns în papuci roşii, de mătase, şi calcă elastic, cu o graţie mlădioasă, pe care sunt obligat esteticamente s-o admir. Abia aici, după ce i-am inventariat curios toate accesoriile, pot să constat brutal că faţa ei este inexpresivă, comună, chiar puţin vulgară; bărbie cam scurtă şi grăsuţă, nediferenţiindu-se bine de gît, o gură prea mare, rujată sîngeriu în mod exagerat, părînd tocmai de aceea decorativă şi artificială, zigomii obrajilor cam accentuaţi, indicînd o specie humanoidă nu prea evoluată, iar ochii incolori, stinşi, fără afect, impenetrabili, **inumani**: dădeau senzaţia că te fixau fără să te vadă. Nu am acordat atenţie acestei ultime impresii, mulţumindu-mă să rămîn ancorat mai departe la nivelul sînilor, a căror personalitate mă intriga şi mă incita să-i palpez pentru a le proba moliciunea. Deschide gura şi vorbeşte - nici n-am observat că am intrat într-o sufragerie largă, toată decorată în alb, ca tot ce era în preajmă, canapele, mese, perdele, mobile - invitîndu-mă să iau loc la o măsuţă instalată în faţa unui televizor cu ecran enorm. A aranjat ca eu să cinez singur; mă

va servi în timp ce se uită la televizor fiindcă ea nu mănîncă decît un măr seara. Chiar îmi aduce primul fel, o **pastasciutta** clisoasă, strident colorată; încerc să mănînc, ingurgitînd cu dificultate o materie urît mirositoare ce se dilată efectiv din farfurie, alungindu-se pînă în stomacul meu, fără să reuşesc s-o fragmentez cu cuţitul; se ţine compactă, oricît insist n-o dovedesc, şi trebuie să inventez o mie de trucuri, precum în unele filme comice, ca să nu mă fac de rîs deoarece nu-i dau de capăt acestei prime mîncări; pînă n-o înghit în întregime, nu am nici un succes. În tot acest timp, cîinele-lup îmi dă tîrcoale, mă miroase cu botul insistent, în locul precis în care îmi port virtutea bărbătească, şi mă urmăreşte extrem de atent, clipind din ochi exact ca un om; nu-şi ia privirile de pe mine nici o clipă iar cînd mă ridic să merg în baie, mîrîie şi se ridică şi el, secondîndu-mă pînă la intrare de unde mă preia apoi, ca un gardian, şi mă reconduce la masă. Ea vorbeşte tandru cu el şi-l linişteşte ca şi cum ar vorbi cu un bărbat gelos - îmi explică imediat că unele animale pot să aibă acest sentiment al **geloziei** şi să se comporte chiar agresiv, dacă li se pare cumva că au fost lezate în **drepturile lor**; reţin această sintagmă care mă face săfiu mai curios decît pînă acum, alertîndu-mi simţurile de apărare, în timp ce ea face pe amfitrioana continuînd să se uite la televizor. Da, am omis să povestesc că ea îşi vede filmul în care este protagonistă, în timp ce eu cinez; are o stare uşoară de excitare, manifestată prin gesturi reflexe ale şoldurilor sau ale sînilor, prin icnete mocnite şi încleştări ale fălcilor sau destinderi ale corpului, ca şi cum ar trăi încă odată orgasmul pe care îl simulează focos în scena filmată: filmul acela e una **schifezza**, o înşiruire neîntreruptă de răpiri şi fugăriri ale unor femei cu corpuri înfometate de sperma care scot gemete triviale în actul amoros, rostind tot felul de

drăgălăşenii pornografice, menite să-i excite pe masculii obosiţi de viaţa lor prea casnică. Desigur că Margareta este tot timpul goală în film şi nu înţeleg deloc de ce ea a ales tocmai postura asta. Încerc să-i povestesc - ca s-o distrag - că în Spania, pe timpul **Inchiziţiei**, s-a ţinut un conclav de teologi pentru a stabili dacă regele are dreptul să-i impună reginei să se dezbrace complet fără să înfăptuiască un mare păcat. Conform preceptelor biblice, apărate cu îndîrjire de inchizitorii spanioli, poţi să procreezi liniştit fără a cunoaşte în detaliu toate secretele corpului feminin. Ea îmi răspunde că în **Il gattopardo**, principele de Salina se duce la **puttane**, dezamăgit că soţia sa nu-i arătase niciodată buricul, deşi aduseseră pe lume împreună mulţi copii; ba chiar avea lipsa de pudoare să rostească cele mai înfocate rugăciuni în toiul actului. O întreb dacă a citit romanul lui Lampedusa; spune că a văzut filmul. Cred că altceva decît să vadă filme toată ziua probabil că nu mai face; îmi ghiceşte gîndul şi mă completează "nu numai că văd filme, dar **şi le fac**!" Am trecut la felul doi, **arrosto di vitella**, tot aşa o formă informă colorată strident; mă prefac că mănînc şi profit de neatenţia ei - priveşte extaziată pe ecran - tăind bucăţele de carne şi pasîndu-i-le cîinelui care le înghite hăpăind cu lăcomie. Am intuiţia exactă că ea mi-a oferit, drept cină, preparatele artificiale pentru cîini, despre care se face o reclamă extrem de persuasivă la televizor; altfel nu-mi explic de ce mirosul era atît de bizar, aducîndu-mă la starea de vomă. Cîinele, foarte satisfăcut, nu mă mai mîrîie, dar continuă să mă suspecteze. **Prim plan**: eu fac toate acele mişcări şi gesturi din care reiese că mă bucur de o cină copioasă, în timp ce cîinele ingurgitează tot ce-i trec eu, folosindu-mă de o anume abilitate, iar margareta priveşte narcisic imaginea ei nudă de pe ecran, fiind scuturată intermitent de frisoane de

senzualitate, fără să se jeneze de lipsa mea de interes. Aş vrea să mă ridic şi să ies pe furiş dar îmi este frică de reacţia imprevizibilă a cîinelui; ca să cîştig timp, încerc să particip la intriga amoroasă a filmului, cerîndu-i detalii picante despre fiecare actriţă sau actor; sunt curios cine este personajul obscur care-i protejează sau îi lansează în lumea de carton a cinematografului.

Îmi vorbeşte despre o prietenă a ei care ţine jurnal despre toate întîlnirile avute cu oameni de artă, scriitori, politicieni; descrie acolo cu lux de amănunte cum se comportă, în amor, diferiţii ei parteneri: cutare scriitor roman, A.B., o dezbracă şi-şi plimbă buzele băloase pe sînii ei, întrucît este total impotent; actorul acela, Arbore, e, în schimb, de o vigoare primitivă, orice act cu el producîndu-i leziuni "interne", nu întîmplător acesta se iubeşte cu subreta M.V., iar Craxi reuşeşte să facă amor cu oarecare dificultate, avînd complexe bizare, ceea ce îl obligă să recurgă la anumite perversiuni. De altfel - adaugă Margareta - această prietenă, atît de emancipată, îşi va publica jurnalul erotic curînd pentru a-şi spori faima. Privindu-se cu tot mai mare poftă, e tot mai excitată de randamentul sexual de care e în stare în film. Eu nu mai suport vulgaritatea şi devin nervos. Cîinele mîrîie tot mai agresiv, apoi se îndreaptă spre ea şi începe s-o latre, ca şi cînd i-ar cere ceva cu insistenţă. Îl mîngîie cu mîna calin, într-un gest **ambiguu**, apoi se ridică din fotoliul alb şi-mi indică o canapea albă, pe care îmi spune că voi dormi; trage de un şnur şi o draperie albă, care imita tapetul, se strînge, lăsînd să se vadă un pat alb, aflat în fundul camerei - apartamentul e format dintr-o singură încăpere, despărţită prin paravane şi draperii albe, în compartimente minuscule, ce corespund diferitelor funcţionalităţi: bucătărie, baie, sufragerie, dormitor - în care

se va culca ea. Între canapeaua albă şi patul alb este întinsă o blană albă spre care se îndreaptă autoritar cîinele, tolănindu-se acolo dar acesta rămîne cu privirile aţintite în permanenţă către mine. Mă uit cu frică spre fiară şi, laş, nu îndrăznesc să fac vreo mişcare. M. înţelege situaţia ajunsă la maxima încordare: caută o rezolvare, se apropie de mine; are faţa învineţită, ochii dilataţi, încercuiţi de cearcăne negre. Nu ştiu ce metamorfoză a suferit fiindcă nu mai e aceeaşi persoană, fascinant de tînără şi de atrăgătoare; parcă s-a schimbat, în intervalul de cînd am intrat în casă; scoţîndu-şi masca de pe figură, a îmbătrînit brusc şi a căpătat o **altă identitate**: am senzaţia că în corpul ei, care acum nu mai exală efluvii de senzualitate, s-a petrecut o substituţie a ţesuturilor şi a pigmentului pielii, sub influenţa unei forţe obscure, printr-o **descensie** bruscă, pe scara evoluţiei; îmi trece prin minte că, tot aşa, probabil, au arătat femeile cu 50.000 de ani în urmă, acele neandertaliene al căror **erotism** nu era încă lămurit; desigur mă refer la senzorii senzuali, nerafinaţi şi nerutinaţi îndeajuns. Îmi imaginez generos că, în acea epocă, din motive biologice, factorul feminin nu agrea gratuitatea actului, întreţinînd doar strict acele contacte necesare pentru salvarea speţei, precum animalele care intră numai rareori în călduri. Mă trezeşte, din această alunecare periculoasă în tunel, acelaşi miros persistent de cloroform, pe care l-am simţit şi la intrare. Ea se căzneşte acum, eroic, să scoată cîinele din cameră, luîndu-l în braţe şi încercînd să-l tîrască cu forţa afară. Acesta se opune eficient, scoţînd un mîrîit surd. Observ, cu disperare, că deasupra canapelei se află un telefon, mă reped scurt, fac numărul de la taxiuri, aud o voce **securizantă**, prind curaj şi dau adresa unde mă aflu. Mă priveşte intrigată. Îmi declar înfrîngerea. "Mi-e frică să dorm cu un cîine care mîrîie în preajmă". Fără a pierde teren,

îmi iau avînt spre ieşire. Cîinele mîrîie tot mai tare. Deschid uşa halucinat, nu mai nimeresc ascensorul. Mă rostogolesc pe scări şi mă reped în taxiul care mă aşteaptă. Răsuflu uşurat, cu bucuria salvării. Mă uit la ceas. E ora două noaptea. Am scăpat. Ah, ce aventuri de **roman negru**! Mă invadează, în sfîrşit, spaima. Tremur. De ce m-am dus? Am fost curios - în urma spuselor lui Sandro - să cunosc o actriţă, după el chiar destul de "bună". Nu mi-aş fi adus aminte de întîlnire, dacă n-aş fi citit în **Corriere** că, în această zi, se dă chiar filmul în care juca ea. M-a incitat desigur şi numele... Poate că ar fi fost mai bine să povestesc totul în cheie macabră: pe de o parte să relatez sec tot ce se întîmplă în filmul pe care-l vedeam, împreună, la televizor, iar pe de altă parte, simultan, să descriu reacţiile contradictorii, pe care le trăiam eu în timp ce cinam; mîrîitul cîinelui, metamorfozarea bruscă a ei etc.

Ajuns aici, recitesc totul cu atenţie şi sunt total dezamăgit. În nici un caz, **nu acesta** era textul pe care voiam să-l scriu. Cred că, în mod bizar, m-am lăsat furat de derularea povestirii, care şi-a croit singură un anumit model formal - înscris în tipul de **scriitură gotică**, mai mult sau mai puţin de consum, atît de banală în ceea ce priveşte mesajul semantic pe care-l comunică - şi n-am putut să mai ies din ritmul acesta lejer, deşi aş fi dorit să spun cu totul **altceva**. Să spun adică exact inversul a ceea ce a reieşit din discursul consumat. Cum m-am dus la Margareta convins că mă voi iubi cu prototipul mitic pe care Mephistophel i-l oferă, drept răsplată, lui Faust, ca maximă **experienţă gnoseologică** şi existenţială. Cum am fost surprins şi îngrozit de promiscuitatea cadrului intim, întrucît am decriptat înfricoşat că Margareta întreţinea, probabil, relaţii erotice cu cîinele lui Mephistophel. Sunt însă convins că această interpretare e

falsă. Ar fi mai bine să rescriu totul, cu o nouă perspectivă; poate că, în altă variantă, voi nimeri... Deci: "Nu ştiu de ce ţin s-o întîlnesc pe Margareta von Kraus. Poate fiindcă o cheamă Margareta şi-mi aminteşte de aventura lui Faust, pe care am citit-o fascinat în adolescenţă. N-o cunosc. Aflu telefonul ei întîmplător de la un prieten. Ne dăm întîlnire în faţa Domului. N-aş putea spune dacă am fost eu să fixez acest **loc** sacru sau ea. Vine îmbrăcată în **negru**. Nu-mi place această culoare. Îmi produce o stare de anxietate. Mă priveşte în ochi cu îndrăzneală. E cam ştearsă, o faţă de femeie consumată, cu o voce hodorogită din care ies triluri infestate de trivialitate. Mă invită la ea. Ezit să accept. În fine, zic da, deşi sunt convins că fac o mare prostie. Alerg toată după-amiaza prin oraş. Vreau să-i fac o mare surpriză. Îi cumpăr..." Las iubitului cititor, **mon semblable, mon frére**, să continue povestirea, aşa cum Matheiu Caragiale a lăsat, în mod programatic, deschis textul acela ciudat, intitulat **Sub pecetea tainei**...

Firenze

Aici, la Firenze, mă simt rătăcit ca-ntr-o pădure deasă ("in una selva oscura"), pe care o străbat cotidian în toate direcţiile, pentru a găsi cărarea ce mă va scoate din labirint. Mă orientez, la fiecare cotitură, după versetele lui Dante, înscrise salvator pe zidurile oraşului; aşa învăţ mai concret cine erau şi unde locuiau contemporanii marelui ghibelin. Cînd nu mai rezist de atîta intertextualizare forţată, le telefonez, în aceeaşi zi, lui Luzi şi Bigongiari şi ei îmi răspund criptic din arcanele ermetice ale textelor lor; nimic nu e real - par să-mi confirme pe rînd - totul e numai poezie şi bibliografie. Suntem ocultaţi în literatura pe care o facem sau am făcut-o şi lumea nu ne interesează decît în măsura în care se intersectează cu **textele noastre**. Solitudinea, cîtă există, este înăuntrul şi nu în afară.

5.2.1985

*So che non è **ancora rientrato** a Firenze e che probabilmente non allogerà, al suo ritorno, alla Pensione **FLORENTIA.** Io continuerò ed informarmi presso i custodi dell'Università sull'epoca del suo ritorno: Lei, ad ogni modo, se può mi aggiorni sul suo recapito. Sto lavorando (meditando e scrivendo) su Eliade, con inatteso entusiasmo.*

A presto,
Monica

Siena

La Siena, chiar pe stradă, privind oamenii şi figurile lor diferite, ai impresia concretă că te afli într-un **muzeu viu**. Ochii sienezelor sunt mari şi profunzi, dilataţi parcă dinadins de o curiozitate mai acută - cînd te reflecţi în pupilele lor ţi se pare că aluneci într-un abis de dorinţă şi cunoaştere - decît a altora din alte părţi. Aici, închis în perimetrul medieval al oraşului, aşezat în pante abrupte şi avînd - de aceea - străzi foarte accidentate, nu ai deloc spaima aceea comună că te găseşti într-un loc necunoscut şi trebuie să fii atent şi pregătit să te aperi de evenimentele neprevăzute; dimpotrivă, ai senzaţia că te regăseşti într-un spaţiu securizant în care nu ţi se poate întîmpla nimic neprevăzut. Această senzaţie îţi e comunicată tocmai de privirile femeilor din Siena: ele te asigură - prin surîsul lor **protector** şi tandru - că poţi fi liniştit, întrucît te afli **aici,** unde eşti ocrotit ca şi cum ai fi de-al casei, un membru al familiei, ca oricare altul. În **Museo dell'Opera**, m-a impresionat cel mai mult pictura unui anonim, **Madonna dagli occhi grossi**, care capătă o valoare emblematică, indicînd frumuseţea pură a femeii ce ţi se comunică prin **occhi grossi**, a căror intensitate şi profunzime se impune ca o trăsătură dominantă. Toate sienezele au ochii atît de mari; te obligă să-i priveşti atent şi să te oglindeşti în fîntînile lor, purificîndu-te. E o mare bucurie să revin din cînd în cînd la Siena. De curînd am fost acolo cu Dorin Tudoran.

Stephans Dom

Sunt la Stephans Dom pentru a treia oară, în aceste

două zile. Am vrut să rămîn singur ca să încerc să-mi lămuresc mie însumi de ce **impresia covîrşitoare de gotic** am trăit-o, ca pe o adevărată revelaţie, numai aici, la Viena, deşi am vizitat atîtea catedrale gotice şi în Franţa, Germania, Spania. Poate, tot ceea ce consider eu, ca aparţinînd acestui tip de arhitectură, mi s-a fixat mai adînc în memorie - în oraşul habsburgic - pentru că aici am ajuns mai întîi şi opţiunea **secretă** n-a mai putut fi schimbată, apoi, în faţa nici unui argument de vechime sau de puritate stilistică. Intru în catedrală şi lumina, pulverizată multicolor de vitralii, îmi induce o **senzaţie proustiană**, ameţindu-mă. Este prea devreme şi aproape nu se află nimeni înăuntru. Simt, strecurîndu-mi-se în timpan, un sunet agonic de orgă. Un mare organist, anunţat pe afişe în tot oraşul, repetă din Bach şi Vivaldi, pentru concertul ce va avea loc peste două zile, cînd eu voi fi plecat. Observ că muzica are aici altă rezonanţă; te izolează de tot ce te înconjoară, cutremurîndu-ţi fibra cea mai intimă şi ridicîndu-te dincolo de zbaterea efemeră. Muzica de orgă, într-un dom gotic, e tot ce poate fi mai profund: asculţi cu sufletul însetat de absolut acorduri **epifanice**, ce vin de dincolo, răpindu-te prezentului şi salvîndu-te clipei. Catolicismul atinge acest **extaz muzical** prin care insul se purifică de zgura pasională; e vorba de un extaz abstract care transgresează impuritatea afectelor, rămase aproape intacte în ceremonia muzicală ortodoxă. În bisericile noastre, cîntările religioase sunt încă impregnate de **patima păgînă** a vieţii, care se comunică concret în litania trăită prea corporal, cu totul carnal. Existenţa impură, ademenitoare şi invadantă, este mai puternică, aici, decît orice dorinţă de mîntuire. Dincoace, sterilizarea de afect imprimă restricţie şi solemnitate, o adevărată sublimare a cărnii în reculegerea spirituală. Orga - ca instrument complex

- realizează muzical acea corespondenţă misterioasă dintre om şi suprafiresc, dintre divin şi profan, dintre etern şi cotidian; ea întreţine sentimentul absolut al credinţei care trece dincolo de corp, oprindu-se în intelect şi transmiţîndu-se în **evanescenţa** sunetelor orgii. Bătaia de aripă a morţii e mai suavă, acompaniată de sunetele de orgă, astfel că spaima viscerală a cărnii se estompează şi se absoarbe în transcendent. Prin muzică, insul se ridică din limitarea cărnii şi-şi depăşeşte propria-i condiţie. Numai la Notre-Damme, acum un an, am mai ascultat un concert pur de orgă, care mi-a redat înfiorarea metafizică a fiinţei spirituale.

Grecia

Ne întoarcem dînd ocol golfului Saronic. Apa e atît de liniştită că pare o oglindă albastră. Nu poţi comunica - au spus-o şi alţii - prin cuvîntul nud, acea **boare** atică, transgresînd inefabil ţărmurile Eladei; din cerul de azur coboară, imperceptibil, o pîclă albă care şterge contururile aspre, rotunjindu-le edificator. Într-un asemenea cadru metamorfic este posibil să se întîmple orice; cînd aerul transparent radiografiază structura apolinică a sufletului grec, este posibil ca zeii să se amestece printre muritori şi, de asemeni, aceştia din urmă să se înalţe în Olimp. La Corinth, canalul apare tăiat perfect ca în desenele topografilor; de sus, de la peste 50 metri, îmi dau seama că, jos, apa verzuie n-a mai fost de mult fecundată de chila unui vapor căci nici la dus nici la întors, n-am observat să treacă vreunul - nici măcar o ambarcaţiune mai mică. Oricum, contemplînd tăietura brutală, vezi concret cum omul se poate înstăpîni de

natură. Afrodita, protectoarea corinthinienilor, nu a reuşit să salvezè oraşul de la distrugerea romană din anul 146 î.e.n. Mă învîrt printre ruinele arheologice, oprindu-mă recules înaintea coloanei albe, de marmoră, ce marchează venirea Sfîntului Pavel, aici, în anul 53, şi cuvîntarea lui în faţa tribunei oratorilor.

Plecăm din Corinth pe la ora 18, cînd soarele începe să-şi verse aurul sărac în apele saronice. Maşina urmează mereu ţărmul, trecînd pe lîngă vestita Megară, întemeietoare a Bizanţului. Privind în urmă, incendiul solar trasează ţărmul, izolîndu-l de uscat. E un apus fastuos, cum n-am văzut pe Mediterana, unde ceaţa albă omoară repede orice reflexe crepusculare. Pe apele aurite se poate călători extatic spre Eleusis, unde ne aşteaptă misterele Demetrei. Ajunşi însă aici nu întîlnim nici un **cortegiu iniţiatic**, nici măcar un pelerin rătăcit. Eleusis-ul misterelor eumolpide nu se mai poate fixa ca loc concret pentru a fi vizitat; ghizii îl pomenesc în treacăt dar nu opresc aici. De altfel, localitatea Eleusis este înnegrită complet de smog-ul rafinăriei de petrol de alături. Cel mai fecund mit al grecilor a fost distrus de prozaica realitate. Simt o mare **frustrare** şi îmi recit în gînd "Marile Eleusinii" de Ion Barbu.

venerdi 15.2.1985

Inizia all'insegna del mio più assoluto raccoglimento, e in un silenzio propizio che Chopin benedice, questa corrispondenza imprevista con Lei, immotivata in apparenza dato il suo sovrapporsi ai nostri incontri reali, eppure così candida e naturale per chi non si rifiuti mai, in nessun frangente, di mettere la propria

voce al dolce servizio della letteratura. *(Perché tutto questo è anche letteratura, non è vero?).*

Giornate strane, queste mie. Giornate di riposo post-operatorio (una piccola chirurgia ad un dente), sfilate lentamente come melodie impercettibili, e al ritmo inconsistente delle medicazioni e dei pasti.

Tempo irriconoscibile, qui - sulla mia piccola ***montagna incantata****, fisicamente consistente in cuscini ed in libri. Unica apertura e tramite al mondo, il davanzale fiorito della finestra, davanti a cui siedo come ad un teatrino che ha per attori i ciclamini che adoro, e per fondale un pezzo di cielo che piano si spegne.*

(Si annuncia forse fin d'ora, cogliendo questa mia ora senza difese, il fatale struggimento della primavera?).

(Ma non ci sarà, dicono, primavera. E' trascorso, dicono, il mitico tempo delle ***quattro stagioni****. Progressivamente si consumano, e scompariranno, le stagioni intermedie. Il grande ritmo del mondo si ridurrà ad un sistema binario a due tempi e senza gradazioni, una grande estate e un grande inverno entro cui dovremo costringere la nostra irriducibile ansia di sfumature. Sarà mai possibile? E a quale prezzo? Non mi preoccupa tanto il ciclico riassestamento della natura e del cosmo, quanto la ristrutturazione* ***ex novo*** *dell'****Anatomy*** *di Frye...)*

Insensibile all'ironia, da qualche tempo vado riconciliandomi con lei. Mi sembra di comprenderne solo ora il fascino e l'intelligenza, e la possibilità di farne uno strumento di resistenza e di lotta.

E' uno dei tanti pensieri che mi ispira la figura e la vita di Katherine Mansfield, personaggio così dolce e affascinante per me che, donna, esulto quando m'imbatto in un'immagine femminile capace di fare delle mie proiezioni una speranza

e una festa.

Leggo ***i suoi racconti, le sue biografie, il suo diario e le sue lettere (lettere!) e m'innamoro d'ora in ora di lei****, e in questo processo vado conciliandomi con me stessa e con le mie immaginazioni, nell'attesa (interminabili attese!) di dare loro e a me stessa fisionomie più precise.*
Attesa.

Sono anni che attendo, *senza ritrarmi da questa prassi inquietante. E il mio dramma è che individuo sempre qualche cosa che vale la pena di attendere, degna delle mie aspettazioni e della mia ansia. A volte non so più nemmeno cosa attendo* ***ma so****, (con certezza, profondamente),* ***che attendo****.*

E mi sono abituata a sminuzzare in brevi frammenti di quotidiano i lunghi archi della mia esistenza, a valorizzare ogni istante come parte di un tutto e di un poi, a concepire solo progetti a lunga scadenza, e a lavorare senza l'avidità di una luce immediata. Cerco la tranquilla operosità nei singoli giorni ed attimi fiduciosa che ***un*** *giorno, in* ***un*** *attimo, questi cumuli di pietre, di materiali, di fronde allestiranno per me come per incanto un castello e un giardino.*

Cosa faccio? Come vivo? Come tutti, e diversamente da tutti e a modo mio. Mi accade quanto è consueto accadere alla gente, la mia giornata è varia e mediocre come quella di tutti, e come tutti alla sera ne cerco la sintesi, modulandola sulle sole note di poesia e di musica che durante il giorno ho udito. Ed è così ogni giorno. Perché vivono in me queste due grandi creature, la parola e la musica. Con quanta vitalità ancora non so - mi struggo che sia immensa e tuttavia la temo esigua e morente. Vivono in me ed io le alimento come posso e come so, senza temere la

loro avidită, nĕ che per sopravvivere non esitino un giorno a nutrirsi di me.

Monica

deflorare

Ca o surpriză, neaşteptat, azi, în trei februarie, trandafirul japonez a înflorit fără să ţină cont de anotimp. Deşi, din cauza frigului, l-am băgat în casă, şi de obicei, în asemenea condiţii, niciodată nu înfloreşte, pierzîndu-şi bobocii înainte de act, de data aceasta, după ce a stat, cîteva săptămîni, îmbobocit, s-a deschis, dintr-odată, într-o explozie de roşu stacojiu, şi ca un hymen deflorat violent, a umplut biblioteca de sînge. Floarea împlinită, înrourată abia, în desfolierea indecent virginală, a rămas aşa - într-un orgasm prelungit - pentru două zile, apoi, epuizată de efortul amoros, cu discreţie, ca o ofrandă pură, mi s-a dăruit. Am cules-o cu emoţie de lîngă vas; era proaspătă, exala un miros dens de spermă, împroşcînd aerul cu exalaţiile acelea tari ce se simt **post-coitum.** Am luat-o în mînă, cu extreme precauţiuni şi am purtat-o glorios în dormitor, ca pe-o fecioară desvirginată. Pînă dimineaţa se învineţise. Trecuse.

dorinţă

Numai angoasa teribilă de a o vedea; iată, de cîte ori o întîlnesc pe F. - cu corpul ei de sirenă fremătînd de dorinţă prin toţi porii - am o stare de ameţeală şi pierdere: ştiu că niciodată n-am să pot comunica cu ea dincolo de priviri, într-o cedare / înfrîngere definitivă. O doresc atît de

paroxistic încît ejaculez numai ce o văd. Ea a intuit, ca orice femeie, ezitarea mea şi mă provoacă dinadins, de cîte ori are ocazia, frecîndu-şi coapsele carnivore de mine.

victorie

La Sinaia atunci, student. Pe o stradă în pantă, o fată frumoasă declarîndu-mi brusc că mă cunoaşte de pe cînd eram elev, de la nu ştiu ce **competiţie** naţională de handball. O invit brutal în camera de hotel şi, fără să fac exces de prea multă retorică amoroasă, o dezbrac. **Sturm und Drang**! Cum e şi firesc, nu sunt pregătit; mă invadează timiditatea. Ca o preoteasă a amorului, ea e atentă, însă, şi mă protejează, pricepută, mîngîindu-mi uşor şoldurile. Bucurie imensă. Victorie! De unde ştia acea fată să ma atingă cu atîta tandreţe în locul cel mai sensibil? Am fost prompt imediat. Actul: o explozie simultană a corpurilor, o eliberare reciprocă. N-am mai întîlnit-o niciodată. O rememorez, recunoscător, **aici**.

4 marzo, Milano

L-am visat pe Nichita; sta culcat într-un şezlong îngust, întors cam într-o parte, astfel încît să fie îndreptat cu spatele către mine şi îşi recita versurile "dar eu aud pe nenăscuţii cîini / pe nenăscuţii oameni cum îi latră". Eram foarte atent să-l aud cum recită şi, deodată, în acelaşi timp, în vis, mi-am dat seama că el e **mort** şi eu sunt viu. "Cum e acolo, Nichita?" îl întreb, dar el nu mă priveşte deloc; se uită în jos, ca şi cum eu nici n-aş fi de faţă. Se uită în jos la ceva anume şi spune impudic "Şi ce-aş mai vrea şi eu să fut..." "Să

ce...?". Constat că de fapt, el îşi cercetează stăruitor sexul: "Am dorinţa să posed o femeie". Instantaneu gîndesc că acest lucru este absolut firesc la un bărbat atît de tînăr şi-i ţin hangul fără să fac caz "De ce nu? Poţi s-o faci!". Tace, fără să mă privească, ştie el **ceva** ce eu n-am cum să ştiu. "Ascultă, Nichita, - nu-l slăbesc eu deloc - cum e acolo? E ceva deosebit faţă de ce este la noi?" "Tot!" răspunde scurt. "Hai, priveşte-mă! De ce nu mă priveşti?" Se întoarce manifest ca eu să nu-i văd decît o parte a corpului, adică să-l văd numai **din profil** şi abia atunci înţeleg, instantaneu, că el, drăguţul de el, ştie că **nu trebuie** să mă privească. Atunci vreau să mă ridic, să nu mai dorm, să mă trezesc, îmi este teamă, deocamdată, că nu mai ies din somn; văd cum trag literalmente cu mîinile de ochi să se deschidă şi ei se deschid greu, foarte greu ca şi cum ar fi fost lipiţi. Oricît de mare efort fac, ca să mă desprind, nu pot scăpa de această stare; continui să încerc să mă ridic din pat şi simt concret cum parcă sunt legat de mîini şi de picioare, o greutate imensă mă apasă şi mă ţine în jos. Se dă o luptă aprigă ca să mă smulg din somn; pentru un scurt moment, pare că eu am cîştigat şi apoi mă las din nou tîrît în vis. În fine, am iar un spasm violent de trezire, şi, cu o sforţare enormă, reuşesc să mă eliberez.

Acum refac cu încetinitorul senzaţia/impresia acestei eliberări ce nu era tocmai plăcută; vreau să ies din acea strînsoare, din acel spaţiu ce nu-mi era deloc benefic, dar tot atît de puternică este şi dorinţa să-l mai întreb, să mai ştiu ceva despre...

Hamlet de Carmelo Bene

Preluînd cîte ceva din perspectiva ironică pe care i-o dă Jules Laforgue în al său "Hamlet ou les suites de la piété filiale" (**Moralités légendaires**), Carmelo Bene construieşte o partitură de virtuozitate; el pleacă de la ideea că opera marelui brit spune mereu alte lucruri şi, ca atare, nu se mai simte obligat să respecte **textul** şi interpretările tradiţionale. Actorul genial, care este cu adevărat Carmelo Bene, în acest spectacol extraordinar de la **Teatro della Pergola**, păstrează doar schema dilemei hamletiene şi ideea că prinţul îşi răzbună tatăl. Nu există personaje precise; replicile pot fi rostite de toţi, căci ideea de **teatru în teatru** e chiar axul acestei puneri în scenă experimentale. Toţi mor şi pînă la urmă tronează doar stafia; aceasta îşi pune în final coroana pe cap căci verbul **a avea** îl substituie pe **a fi**. Desigur că folosirea "interpretării" lui Jules Laforgue, rămîne fundamentală; astfel, Hamlet devine un Oedip care vrea să-şi suprime tatăl pentru amor **incestuos**. Tot spectacolul este plin de efecte sonore şi luminoase, dar nimic nu egalează arta acestui hystrion de geniu.

frenezie

Mîna ta o atingea suav pe braţ, pe sîn, apoi cobora lin spre şold, se oprea pe pîntecul mătăsos şi avea ezitări delicate cînd se învecina de zona secretă a sexului. Ea tresărea şi parcă se trezea, se strîngea la pieptul tău şi corpul ei svîcnea cu toate sevele, voind parcă să se piardă în tine; dorinţa, atît de puternică, vibra în toate fibrele. Atunci întindeai mîna şi îi mîngîiai coapsa, coborînd pînă la

genunchiul rotund ce se plia elastic urmîndu-ţi copca pumnului şi vrînd să rămînă prizonier în palma ta: era momentul cînd îi scoteai desuurile pe care ea îl aştepta, te ajuta cu mîna dreaptă cu cealăltă ţinîndu-te strîns îmbrăţişat. Atunci te ridicai uşor şi ea se apropia, se deschidea toată căutînd să-ţi vină în întîmpinare, tresărea înfrigurată cînd te simţea în corpul ei, se speria cu un **ah** scurt ca de o brutalitate a ta, ce te făcea să te retragi puţin, dar corpul ei **te urma**. Nu aceasta dorea: să renunţi (ea se înfiorase doar de plăcerea violentă a corpului ei) ci dimpotrivă; nu te grăbeai, erai atent s-o aştepţi, observai cum se scutură, cum tremură: ar fi vrut să evadeze iar în acea dorinţă sau în acea negare a dorinţei prin înfiorări, înfrigurări tot mai accentuate pe măsură ce tu o îmbrăţişai mai strîns; la un moment dat îţi căuta gura şi se încleşta într-un sărut agonic; o gură parfumată, răcoroasă; sărutul era la ea mai mult decît actul: cînd îţi căuta gura voia să intensifice actul; se încleşta în sărut cu violenţă, refuzînd să-ţi dea drumul, pînă la asfixiere; dacă simţea că vrei să te smulgi din sărut, nu voia să accepte şi cînd totuşi reuşeai scotea un geamăt scurt de plăcere-durere. Sărutul acesta era şi o **perversiune** a ei fiindcă îl folosea pentru a te grăbi, ştiind că după aceasta tu termini repede, nu mai rezistai să aştepţi şi sămînţa ţîşnea ca o lavă în corpul ei; se liniştea căutînd să vină cît mai în tine, să primească în profunditate darul şi să-l custodească cu mare grijă. Corpul ei avea brusc o cutremurare spasmodică, apoi, treptat, devenea moale, de o morbidezza mortală; reuşea să-şi strîngă vaginul cu mare delicateţe şi te ţinea prizonier în acea dulce strînsoare, pînă cînd atingea orgasmul. Atunci avea acele tresăriri, acele **ahu**-ri viscerale, ca şi cum s-ar fi rupt ceva în pîntecul ei, apoi se destindea cu acele svîrcoliri surde de pasăre cu gîtul tăiat. Ultima parte a actului era

aproape violentă, zgîriindu-ţi umerii cu unghiile sau atingîndu-ţi şoldul înfriguratã; avea o mişcare grăbită să-şi frece mîna cu degetele răşchirate de şoldul tău, vrînd parcă să indice, în extaz, de unde îi venea acea secretă frenezie a corpului.

4.3.85

Ogni nostro colloquio sollecita in me una tale ricchezza di riflessioni che a volte me ne sento sopraffatta, e quasi ridotta all'inoperosità e al silenzio *per l'incapacità di organizzare, dentro un simile fermento, un'azione e un discorso.* ***Dopo ogni nostro incontro me ne ritorno stordita, e come ebbra, e indecisa se lasciarmi travolgere da quel flusso*** *- accogliere nel mio* ***grembo*** *ogni ricchezza, cosciente peraltro della natura tutta* ***femminile di quell'atto, e della sua inerente passività*** *- o se indurmi alla dolorosa operazione della* ***scelta*** *alla maschile e coraggiosa prassi dello spoglio dei dati. Solo in quest'ultimo caso può nascere il movimento, ed a questo pertanto mi attengo - ma è una sofferenza, e un intollerabile senso di rinuncia e di perdita.*

Anche queste lettere nascono come rinuncia *- come scelta di un discorso fra i tanti possibili e attraenti, come adesione ad una soltanto, ad una* ***per volta****, delle infinite sollecitazioni che ci provengono ad ogni istante quando la vita si rivela e ci parla, attraverso una intelligenza eletta che ci arride.*

Mi ha chiesto di ricordare il momento in cui mi si è rivelato, per la prima volta, il fascino della letteratura*. Di rievocare il momento dell'ingresso, in me, del* ***virus****, e del primo desiderio di continuare a nutrimene fino alla*

saturazione, fino a diventare ***puro virus,*** *come certi conigli da cui si ottiene l'antidoto per la salvezza e la cura degli altri ammalati.*

Ricordo perfettamente come avvenne.

Era una mattina di primavera *(l'epoca ovvia dei cominciamenti), ed il mio primo anno di università. Andavo a lezione, se sola o in compagnia non so più ma senz'altro* ***essenzialmente*** *sola, assorta nei miei pensieri nonostante tutta quella primavera (o proprio in grazia di ciò). Leggevo in quei giorni* ***Momenti di essere*** *di Virginia Woolf, e me ne veniva un benessere* ***straordinario****, sconosciuto e inatteso, una felicità incantevole e un desiderio esclusivo e folle, mentre leggevo, di prolungare indefinitamente e sopra ogni cosa quella lettura e quella gioia.* ***Era uno stato di grazia****, il primo di cui mi rendessi realmente conto mentre mi accadeva di viverlo, e di cui realizzassi immediatamente, e non aposteriori, fisicamente e non solo in astratto, l'intollerabile e assoluta pienezza. Ripensavo dunque, a quella gioia che mi attendeva alla sera, fremente nell'ansia di giungervi e allo stesso* ***tempo*** *felice di goderne l'attesa, prolungando la durata di quel piacere e dilazionandone la fine. Accanto a ciò, mi veniva in mente il diario personale che un'amica mi aveva dato in lettura, affinché attraverso le sue più intime confessioni io potessi comprendere meglio certe questioni che la preoccupavano. D'improvviso vidi che bella cosa fosse una nostra pagina di scrittura. Capii (o credetti di capire) che la mia amica scrivendo si specchiava, si contemplava e si conosceva, si dava una felicità e un conforto, e si era* ***inventata*** *una splendida maniera di essere. Aveva trovato i suoi* ***momenti di essere****.*

Mi era accaduto mio malgrado, per virtù di un impulso sconosciuto e santo, di collegare o di fondere quelle due

riflessioni. Ricordo che mi colpì l'idea di poter scrivere ***anch'io*** *il mio diario, di sperimentare la mia scrittura, e di tendere anch'io, con piccole forze impetuose, e con la mia sconosciuta ma impaziente immaginazione, ai miei forse possibili momenti di essere. Avere il coraggio di tendere a un modello desiderabile ma eccelso e quindi impraticabile,* ***attraverso*** *il più accessibile esempio della mia amica.*

In queste giornate mi accade spesso di tornare a riflettere sulla questione ***da Lei aperta in merito al personaggio Dracula e ai Grandi Geni*** *del male (condanna del malvagio o assoluzione dell'****artista****?). Penso al marchese De Sade, penso a Hitler e alla più parte dei 'grandi' della storia, penso a Claretta Petacci - episodio della storia italiana che forse non La interesserà ma che è stato di recente, e con molto rumore, risollevato dalla penombra della disattenzione grazie al film di un regista italiano. Questa donna, che avendo amato il duce ne condivide il peso della responsabilità etica e politica, e ha perciò la* ***condanna*** *della Storia, ha amato, pare, in una sua maniera grandiosa e toccante, lei pure geniale a suo modo (e* ***malgré soi****) nel vivere la sua grande passione - e gode quindi contemporaneamente dell'****assoluzione*** *e della solidarietà dei sognatori e degli amanti. Che pensare di lei? Come* ***giudicarla*** *- fatta astrazione dalle prospettive angolose e da qualunque viltà della storiografia ufficiale? In simili casi siamo chiamati a valutazioni fatalmente scorrette e parziali, o indotti al disagio senza uscita delle posizioni paradossali.*

Ripenso altresì al nostro discorso sulla bibliografia intesa come "cenere del processo letterario" (o critico-letterario), momento da attraversare e da consumare ***fino in fondo****, affinché il processo ricominci e la letteratura* ***sia****, come fenice che risorge dalle proprie ceneri e della cui*

*parabola ci sfuggono gli estremi -il misterio dell'**origine** quanto quello della **fine**.*

E ripenso infine a Lei che non ascolta le campane né gli uccelli, e che passa attraverso la vita nella campana di vetro della Sua solitudine di pensiero. A Lei che legge ormai poca letteratura - troppo simile, forse, alle campane e agli uccelli -, che legge soltanto opinioni e intuizioni letterarie con cui confrontare le Sue.

A Lei che non rinuncia al pensiero per l'ascolto, neppure là dove tripudia Mozart.

*E' bene tutto ciò? **E per me, sarebbe bene? Non lo so, anzi ne dubito, eppure di fronte a questa vita mi inchino. Eppure invidio le Sue venti ore quotidiane di lettura di quando aveva vent'anni - venti lunghissime ore ogni giorno. Ma io non posso** - forse non a caso. Io studio musica, amo andare a teatro e ai concerti, **ho bisogno** dell'**en plain air** e dei miei istanti di contemplazione e di ascolto (per non parlare del sonno, del cibo, del dentista...), **ho due sorelle che adoro e qualche cara amicizia,** e conosco la dolcezza dell'aver cura di loro, né rinuncerei, infine, ad aver cura della mia propria persona. **Che ne sarà, dunque, di me?***

Monica

euthanasie

O zi splendidă pe mare apa oglindă mă las în voia valurilor mă îndepărtez somnolînd fără să iau în seamă că malul rămîne tot mai în urmă e ciudat cît de limpede e marea peşti mai mici sau mai mari îmi dau tîrcoale înnotînd în stol alături de mine prietenoşi dacă aş obosi sunt convins că ar

veni un delfin şi m-ar purta pînă la ţărm exact ca în poveştile cu asemenea întîmplări nici nu mai văd plaja simt doar încotro se află nu ştiu de ce nu-mi este frică oricum dacă aş fi fost la Olt m-aş fi speriat teribil să merg atît de mult înnot fără să ating fundul securizant - cînd sunt la Slatina apa Oltului mă solicită enorm mai întîi pentru că este dulce şi densitatea ei nu mă menţine la suprafaţă atît de lejer iar pe de altă parte fiindcă îmi opune o rezistenţă surdă prin copcile şi vîrtejurile imprevizibile care se formează în locuri ascunse ce te prind şi te trag în adînc fără scăpare astfel că trebuie să fii atent să nu cazi pradă unor **meandre textuale ale fluviului** chiar în timp ce plutesc fericit pe undele liniştite şi mîngîietoare ale mării înţeleg de ce am primit cu atîta entuziasm să vin din **terra ferma** să dau concurs la Tomis pentru postul de preparator universitar am fost atras de înmlădierea feminină a mării şi am optat pentru şansa de a scăpa definitiv de ameninţarea permanentă a capcanelor pe care mi le întindea de fiecare dată Oltul - răsfăţat de această reverie acvatică deodată observ că o umbră gigantică îşi întinde uriaşe tentacule negre pe sub mine şi lumina fuge către larg nu mai văd mulţimea de peştişori în jurul meu şi constat că toate bărcile pescăreşti aflate în zonă s-au împrăştiat cu iuţeală în direcţia ţărmului mă aflu singur în mijlocul mării e atîta linişte că brusc îmi aud cordul pompînd cu putere sîngele în artere iar zgomotul acesta îl simt bubuitor în urechi ca atunci cînd mă apucă o frică viscerală de ceva necunoscut apa s-a înnegrit în jur reflectînd cerul de deasupra mă întorc şi privesc către mal de acolo se ridică valuri cît casa negre ca nişte bivoli înfricoşători în timp ce în faţa mea înainte este linişte şi lumină mă las purtat spre larg fără să mă trezesc din visul acesta pe care l-am traversat cu voluptate euthanasică.

Nu reuşesc să adorm. Sunt obsedat de figura acestei bătrîne ieşite din timpul real, care mă umple de cele mai insane sermonuri, de cîte ori traversez spaţiul din faţa ferestrei unde locuieşte, în casa aflată aproape vizavi de conventul nostru studenţesc. Aşa cum am mai scris, în fiecare dimineaţă, cînd trec împreună cu alţi colegi spre facultate, mă pîndeşte trează din spatele perdelelor afumate şi soioase, rămase neschimbate dintr-o noapte valpurgică a veacului trecutşi mă împroaşcă debordant cu murdăriile şi delicatesele unei limbi putaniere, aservite de secole unor idiomuri fanariote - sterilizate de sevele vitale - dar şi mahalagismelor celor mai deşuchiate, conservate în pliurile triviale, mustind de energii latente neconsumate. Ea e Pena Corcodușa **a mea**, pe care trebuie s-o revendic şi s-o adopt, ca şi Ion Barbu, pentru a avea şansa mîntuirii într-o lume viitoare. Nu ştiu de ce m-a ales pe mine să-i fiu **unic partener**, într-o confruntare amoroasă incontinentă. Viziunea aceasta, al cărei spectacol diurn mă urmăreşte în drumurile mele de dus şi de întors, pe strada Matei Basarab, mă face să am halucinaţii, astfel că nu mai deosebesc, cu claritate deplină, **diferenţa** între real şi imaginar; mi se întîmplă să elucubrez deseori, confundînd imagini şi fapte, care nu mai ştiu dacă aparţin ficţiunii sau realităţii şi pe care le derulez în permanenţă, fără nici o logică: parcă mă aflu în acea stare de confuzie a personajului acela al lui Hofmann ce pierduse orice contact cu realul avînd un comportament bizar, neintegrabil existenţei obişnuite. În noaptea asta, însă, traversez un coşmar terifiant. Se făcea că eu mă lăsam ademenit de şoaptele de nimfă sulemenită, ale sirenei din fereastră, şi răspundeam chemărilor ei de catran, împins de

nu ştiu ce **curiozitate faustică**, imposibil de stăpînit; acceptam să intru în curtea obscură şi bîşbîiam orbeşte pe un coridor infernal, în ale cărui colţuri de sus se auzeau fremătînd lilieci şi buhne, iar sub podeaua de lemn, neschimbată din veacul fanariot, rodeau cohorte de şobolani, aşteptînd doar un semn secret ca să se sloboadă în afară, pe uliţele pestilenţiale, spre a purta ciuma şi holera. Simt cum, pe măsură ce avansez cu descrierea, pe acest coridor fetid, mi se schimbă perspectiva şi totul mi se pare **firesc**, ca în orice povestire fantastică, unde firescul este lucrul cel mai obsedant pentru lectorul ce urmăreşte cu detaşare trama. Se deschide lent o uşă scorojită şi neagră şi poposesc într-o cameră ai cărei pereţi, înnegriţi de o murdărie seculară, sunt luminaţi de un fel de opaiţ primitiv, care are aparenţa unei candele prizărite, a cărei lumină nu se distinge decît cu greu, îngroşînd umbrele de pe pereţi şi dîndu-le reflexe ciudate, absorbite în apele putedre ale unei oglinzi imense al cărui argint, vînăt de vreme, ameninţă dintr-un ungher îndepărtat. Nu sunt deloc sigur că ceea ce povestesc are vreo coerenţă pentru că mi se pare că nimic din tot ce se întîmplă în jur ar putea fi supus unei minime cauzalităţi. Deodată văd că apar - nu ştiu dacă emanate din oglinda vînătă sau au ieşit dintr-o altă cameră a acestui spaţiu devenit brusc labirintic - două bătrîne mîncate de carii pe care îţi dai seama imediat că, dacă le-ai atinge, ai risca să rămîi cu resturile lor fragile, sfărîmate în mîini. Privite din faţă, observi ochii lor - dar nu e sigur dacăaceşti ochi nu sunt cumva doar reflexele îndepărtate ale altor **ochi ascunşi** în apele stătute ale oglinzii - aţintiţi pe fundul unui vas negru, unde urmăresc cu lupa ceva foarte curios pentru că acest lucru se constată din complicitatea vorace a privirilor ce-şi aruncă una alteia; din cînd în cînd se întorc şi se cercetează întrebător ca şi cînd şi-ar confirma

reciproc ceva, printr-o gesticulaţie ambiguă ce s-ar putea traduce prin exclamaţia mută: "vezi?!" Te apropii, oripilat de spaimă, dar ele te privesc ca şi cum nici nu te-ar vedea, întorcîndu-se liniştite spre ţinta observării lor. Întîmplător, vasul - ţinut de ele într-o anume poziţie ca să nu se vadă ceea ce conţine - s-a aplecat în direcţia din care priveai şi ai văzut - consternat - **conţinutul misterios** ce le provoca acea bucurie stranie a contemplaţiei. Înăuntru erau viermi sau **larve de viermi**, care se înmulţeau sub ochii tăi aproape instantaneu; dacă urmăreai o larvă infimă, vedeai concret cum îi creşteau perişorii şi, sub privirea ta, aceştia se colorau cafeniu; puteai să observi apoi cum i se umfla corpul treptat dar foarte vizibil, şi cum îi apăreau ochii vii, ca două punctişoare colorate. Ai asistat, în continuare, la un ritual macabru; bătrînele îşi rupeau alternativ bucăţi din trupurile descărnate, parcă înadins descompuse, şi le aruncau **vesele** în acel vas pentru ca apoi să privească avide cum acestea se transformau cu repeziciune în **plaurul verde al viermilor**. "Vezi?!?" îşi spuneau din ochi, de fiecare dată, privindu-se cercetător şi incitîndu-se reciproc, într-o activitate, dacă nu intelectuală cel puţin laborioasă, la marginile "ştiinţei" experimentale; poate că ele se întrebau - procedînd ca doi oameni de ştiinţă ce se autosacrifică - asupra cauzelor acestor transformări şi **metamorfoze**, voiau să ştie concret care carne se descompune mai repede, pîndindu-se competitiv, în pragul ultimei dispute, care de care e mai interesantă. Curiozitatea, din privirile lor, era atît de puternică, atît de vie - fiind accentuată paradoxal chiar de condiţia lor corporală, ajunsă în faza de degradare maximă - încît îţi comunica, peremptoriu, că nu carnea este aceea care menţine firul vieţii nerupt, ci inteligenţa, **dorinţa de a şti** încă, de a mai afla ceea ce se mai poate afla, fie şi despre ultimul lucru ce te mai

privește individual înainte de a putrezi. Nu se lasă lumea asta - par să spună fără cuvinte cele două vrăjitoare - fără s-o cunoști pînă în fund. Înfruntatrea lor îndîrjită, cu propria condiție, devenea o formă de cunoaștere supremă; teribilă acea privire a ochilor rămași încă vii scrutînd viermuiala **vieții obscene** din fundul acelui vas alchimic. Ca două fiare agile, ele se pîndeau -autocontemplîndu-și degradarea - care va muri mai întîi: care se va schimba mai repede în viermi...

Genova

Plecăm din Genova sub un soare torid; sunt pentru prima dată pe mare. Orașul-port se arată atît de divers, privit de la distanță. Curios. Nu simt decît o emoție comună. Vaporul companiei maritime **Canguro** este prea mare ca să se simtă tangajul. De altfel, marea e lină, fără nici o adiere. Urcați sus pe ultima punte, privim țărmul italian pînă se pierde în zare. Pescărușii pestriți zboară în siajul vasului. Am impresia că mergem foarte încet. În urma vaporului rămîne o dîră albă, lată ca o șosea de țară pe un cîmp înverzit. Marea - această formă vitală a materiei, cum spune Ion Gheorghe în **Nopți cu lună pe Oceanul Atlantic** - e acum de culoarea verde închis. Mi se pare că avansăm lent cu o trăsură gigantică, pe o cîmpie imensă, în care verdele intens al ierbii vibrează imperceptibil sub adierea vîntului precum valurile mării. Întîlnim alte vapoare; trec fără să se salute unul pe altul. Observ cum se rotunjește peisajul acvatic și am impresia că sunt într-o călătorie de Jules Verne. Pe punte nu apare nici un marinar. Vasul parcă este pustiu, înaintînd singur, precum în **Olandezul zburător**, al lui Wagner, necondus de nimeni, atras de curenți secreți. Mă obsedează

culoarea care se închide tot mai mult; se schimbă în faţa mea, devenind violetă, un violet tenebros, de smoală. Dar totul e un joc de nuanţe pe care nu pot să-l fixez precis; ea îmi spune că, de fapt, culoarea a rămas aceeaşi, un verde de clorofilă; vital, ca o pulpă de vită proaspătă, expusă într-o vitrină de măcelărie la Torino. Am senzaţia ciudată că vaporul trece printr-o masă de carne vie, sfărîmînd-o cu chila sa. Elicea provoacă acea spumă albă, ghirlandată, clocotind în jur, pe distanţe mari de cîte 5-6 metri, într-o parte şi alta. Pe mine mă obsedează strania frumuseţe a **materiei verzi**, transformate în spuma uşoară ce pare că se autogenerează sub ochii noştri; apa îşi recapătă culoarea verde a clorofilei, imediat, venind din adîncuri spre suprafaţă şi eliminînd albul superficial al spumei. E un joc fascinant: în formele moleculare ce se nasc într-o clipă, ca să dispară fulgerător, poţi citi cele mai bizare semne, sintetizînd istoria filogenetică şi ontogenetică a planetei.

Ca să nu pierd legătura cu **terra ferma**, mă întorc către ţărmurile care se văd din cînd în cînd; e curios că nu mă bucură apropierea de pămînt: mă simt mai si(n)gur pe ape şi această nouă stare a sufletului mă sperie şi mă exaltă în egală măsură. Pescăruşii se aruncă besmetici în valuri, cînd resturile prînzului sunt azvîrlite în apă, se aruncă precum nişte corbi asupra hoiturilor şi rămîn în urma vasului pentru a se hrăni. Se pare că aceste păsări, demne cîndva, au devenit dependente de o hrană atît de facilă şi şi-au pierdut prestanţa dată de zborul periculos în înalt, anunţător de furtună. Din stolul numeros care însoţea nava, se alege totuşi unul singur care urmăreşte de sus dîra argintie a vaporului, ore şi ore în şir.

Toţi pasagerii fac plajă pe puntea superioară a navei. Soarele Mediteranei arde dureros pielea, înţepînd-o cu mii de

ace; deşi eu sunt destul de rezistent, mă simt topit ca o şuncă prăjită. Ce ne-am face fără stratul protector de ozon din jurul planetei? "Dar soarele, aprins inel, / Se oglindi adînc în el; / De zece ori, fără sfială, / Se oglindi în pielea-i chială; /.../ Că-i greu mult soare să îndure / Ciupercă crudă de pădure...", îmi recită ea din Ion Barbu, stînd ascunsă sub o umbrelă azură şi privindu-mă cu compătimire. Fugim în cabină să ne răcorim la duş. Nu mai ieşim pînă seara.

Mă roagă să urcăm pe punte ca să vedem un apus de soare pe mare. Lumina roşie, **agonică**, reflectată în apă, mă răneşte fizic şi trebuie să strîng pleoapele de durere. Nu mi se pare un spectacol prea măreţ; dimpotrivă, mă simt chiar dezamăgit. De o parte a vasului, soarele incendiază apa, făcînd-o să-şi schimbe culoarea în cele mai vii tonuri: roşie, albastră, verde şi toate acestea deodată. Impresia primă, despre acea brutală **agresivitate** a materiei acvatice, mă urmăreşte cu mai multă putere. Mă deplasez de partea cealaltă a vasului pentru a-mi potoli starea de surescitare. Aici, totul e sur; apa, de o nuanţă impenetrabilă, se şterge spre orizont, împreunîndu-se ciudat cu pîcla norilor. Nu mai există separare: apă - nori - materie. Contururile se **estompează**, regnurile se confundă, totul se află în mişcare, nu există o limită stabilită. Ovidius şi-a scris **Metamorfozele**, privind visător în apele schimbătoare ale Mediteranei, în lunga şi lenta sa călătorie spre Pontul Axenos.

Impresii colorate, azurii, roşii, verzi, pline de senzualitate. Avea dreptate Ortega Y Gaset să refuze categoria **conceptului** pentru spaţiul mediteranean. Noi suntem aici depozitarii unei civilizaţii a ochiului care doar fotografiază **impresii răzleţe**. Totul e prea frumos pentru a mai fi timp de analiză şi meditaţie. Paradoxal, Goethe a

coborît în Italia **să vadă idei**! Încerc să-mi stimulez şi eu imaginaţia; urmăresc aproape un ceas valurile albe, iscate din spuma ce rămîne în urma vasului, şi mi se pare că întrezăresc în adînc o **cale lactee**, reflectată. Deodată, în stînga, spre ţărmul francez, se văd apărînd intermitent din apă nişte trunchiuri negre; apar şi dispar unul după altul de mai mute ori la rînd. Îi arăt cu mîna lui G.: "Sunt delfinii - exclamă ea - ai noroc, **tu** i-ai văzut primul!" Într-adevăr, aceste vieţuitoare marine inteligente, misterioşii delfini, receptaseră vasul prin radarul lor sonor şi acum îl urmau allegri ca nişte copii, sărind deasupra apei, cu salturi spectaculoase. Au apărut imediat obişnuitele aparate de fotografiat. Turiştii înfulecă orice imagine; nu vor să lase nimic nepozat. Nimic de povestit. Totul e **de văzut**. Chiar aventura mea de acum e în mod plăcut doar un act vizual.

Cabina noastră e probabil la nivelul apei; un sunet surd se refractă toată noaptea prin pereţii groşi. Această rumoare, percepută ca un zvon îndepărtat, dintr-o simfonie beethoveniană, mă înfioară mai adînc decît orice altă revelaţie şi nu mă lasă să închid ochii.

Rămînem în cabină pînă la 8 dimineaţa. Plouă.. Valurile au crescut şi scutură vasul. Am rău de mare. Simt că mă ia ameţeala dacă stau pe loc. De aceea, colind mereu puntea. O oră a trecut totuşi repede. Intrăm în marele port spaniol, Barcelona. Manevrele sunt perfect sincronizate; vaporul se alătură de chei, ca o jucărie dirijată mecanic. Poliţie. Multă poliţie! Paşapoartele noastre, ca totdeauna, sunt cercetate cu mare atenţie; se vede că nu înţeleg nimic dar poliţiştii se uită ritualic la ele ca şi noi. Aşteptăm răbdători. În sfîrşit, ni se dă voie să intrăm în patria lui Cervantes.

11.3.1985

Colma del disappunto di un ***risveglio in una giornata sinistra*** *- dopo sogni pieni di sole - offro in sacrificio la mattina al dio dei risvegli, per ingraziarmelo semmai intendesse accorgersi e compiacersi di me.*

Sono tornata da Firenze dopo il nostro colloquio in istato di estrema eccitazione*, che mi stordisce ancora poiché non ho potuto fino ad ora abbandonarmi al silenzio, lasciare che gli echi dileguino, separandosi quelli destinati a farsi inerti ricordi da quelli invece cui è serbato il destino di costituirsi in impulso vitale.*

Questa corrispondenza con Lei ha scatenato in me il piccolo demonio della scrittura*. Se non* ***meglio*** *(?), scrivo senz'altro con meno parsimoniosa e sussiegosa lentezza. Mi si scrivono intere lettere nella mente, le pagine del diario sono d'un tratto quasi* ***anguste****, e tutto quanto esiste e c'è di buono nel mondo, se non è scritto precipita nel vuoto.*

Ho ripreso a navigare, dopo le ***acree*** *giornate canore, nel gran* ***mare*** *delle lettere. Ritrovo 'il mio elemento', ma non cessa per questo il disagio, e l'oscura angoscia nota ad ogni navigante e che nessuna fascinazione potrà valere a dissolvere. Tra navi grandi e austere, avanzanti con cerimoniosa lentezza, e piccole navi guizzanti, simili a pesci confusi in un branco, mi muovo in timida rotta, e smaniosa, come tutti, (e smarrita, come i più), cerco anch'io* ***Moby Dick****.*

Ero arrivata a questo punto quando abbiamo parlato per telefono, ed ora sono confusa. So di seguire una traccia invisibile mentre Le scrivo, una traccia cui solo d'istinto, e tra mille intermittenze, sapevo dare continuità.

Ora l'ho perduta. Non so più cosa né come dovrei scrivere.

Monica

penis

Problemele cele mai delicate ale cuplului după Lacan - care nu iese din cuvîntul lui Freud - s-ar lega unicamente de faptul de **a avea sau a nu avea penis**-ul. Cel mai avantajat, aici, pare să fie bărbatul, căruia acest organ îi este dat prin conformaţia biologică. Dar nu oricine îl are, ca organ fizic, înseamnă că poate face totdeauna uz de acesta şi ca **obiect erotic**; am povestit despre incapacitatea de acuplare cu orice parteneră, ce se poate isca în cazul unor naturi mai complexe, situaţie prin care am trecut eu însumi de cîteva ori. Ce se întîmplă, acolo, în pliul cel mai secret al fiinţei? Cine dictează a-cuplarea sau de-cuplarea? Corpul sau intelectul? De ce pot fi eu foarte normal cu o anumită parteneră şi de ce, apoi, cînd mi se pare că totul depinde doar de voinţa mea erotică, să constat că sunt incapabil, neputincios, impotent? Oare îmi aparţine chiar mie acest obiect, numit atît de abstract **penis**, în atît de textualizanta limbă latină. De ce nu pot să fac uz de acesta în orice împrejurare? Probabil, fiindcă bărbatul e, în primul rînd, un **animal erotic** şi nu unul sexual; prin eros ne ridicăm deasupra simplei acuplări animale, de aceea, pentru **a ne deosebi**, s-a creat această frînă, **prin slăbire**, această incapacitate de a fi potenţi în orice împrejurare. Don Juan al lui Tirso de Molina şi Molière e, se pare, mai mult un animal sexual decît acela, mai rafinat, al lui F. Dürenmatt. Speculaţia în legătură cu posesorul biologic al organului

bărbătesc e uşor de realizat, cînd există o întreagă literatură pe această temă. Chestiunea se complică, însă, întrucît şi femeia - care nu-l posedă biologicamente - ar dori să aibă şi ea **penis**-ul. În secreta funcţionare a cuplului, de fapt, ea, femeia, este mai importantă decît bărbatul, pentru că numai ea posedă acea cutiuţă fermecată care îi dă şansa celuilalt să se manifeste în deplinătatea bărbăţiei. Nu orice bărbat se potriveşte cu oricare femeie şi nu orice femeie este satisfăcută de oricare bărbat; aceste enunţuri sunt banale dar conţin toată drama care a dus la naşterea psihanalizei, a autoscopiei psihice. Ce doreşte, de fapt, o femeie, se întreabă Lacan. **Ea doreşte să posede un penis**. Cele mai rafinate - sau, mai exact, unele dintre femei - reuşesc, printr-o artă nedezvăluită, să se facă iubite de bărbaţi şi să-i **activeze** pe aceştia senzual în **a putea să-şi folosească penisul**; atunci, în asemenea ocazii şi numai pentru asemenea femei, se poate afirma că **au** penis, adică au, fiecare, penisul **lor**, pe care-l manevrează doar ele, chiar dacă, fizicamente, acesta aparţine unei persoane de sex masculin. A demonstra că ai penis nu se poate altfel decît în act, decît **in posesia**, care nu se ştie niciodată, milimetric, dacă aceasta aparţine femeii sau bărbatului; e complicat să desluşeşti cine e **mai puternic** în act, cine are iniţiativa şi cine conduce ostilităţile. Într-un amor perfect, acest lucru trebuie să rămînă hermetic etanş, să nu transpară nimic în afară. Totuşi, ce vrea factorul feminin? Doreşte şi el să aibă un penis! Ce doreşte bărbatul? Acesta vrea să dovedească putinţa sa exclusivă de a se manifesta ca **unicul** posesor al unui penis.

Dracula

M. vine şi-mi spune azi, după ce a avut consultaţie cu studenţii lui Luti, că le-a vorbit dspre viaţa în **subterană** a lui Dracula; a vrut să probeze priza romanului şi le-a povestit cum reuşeşte acesta să-şi transgreseze propria-i condiţie prin transferul în scriitură. Mă supăr emorm şi o cert. "Questo è il **mio** libro! Non ti permetto discuterne con nessuno finche non sarà pubblicato!". Recunoaşte că a greşit, mai ales că îşi reaminteşte întîmplarea cu scriitorul jugoslav care voia să-mi fure ideea de roman. În altă ordine trebuie să fiu atent ca ea - asumîndu-şi ipoteza lui Bram Stocker - să nu sufere un posibil **traumatism** psihic. Eu însumi, obsedat de identitatea complexă a actantului draculesc, traversez uneori uşoare alunecări spre **dedublare**; simt că totul poate deveni verosimil şi cred că aş putea trăi chiar o **reîncarnare** a personajului meu. Cîteodată, noaptea tîrziu, cînd liniştea este mai profundă, mă trezesc brusc şi simt cum mă furnică prin şira spinării un curent straniu; mi se pare că cineva străin a intrat în cameră şi mă scrutează cu atenţie stînd lîngă ferăstruică. Nu mă întorc să aprind lumina, de teamă să nu stric această stare de ambiguitate. Sau poate - pentru că am tot mai accentuată impresia că principele Dracula **există** şi nu a dispărut, precum contele de Saint-Germaine - nu mă simt pregătit să am un **colocviu** cu el şi doresc să-l amîn pînă cînd voi fi asigurat, pe căi diverse, că asemenea întîlnire esenţială nu-mi va fi malefică. Cîteodată îmi spun, precaut, că e bine să termin mai întîi cartea şi apoi, în continuare, voi şti, desigur, ce atitudine să adopt. În asemenea momente de spaimă metafizică, reuşesc să scriu cel mai decis; atunci parcăfrazele se derulează cu repeziciunea dicteu-lui şi încerc să profit cît mai mult de favoarea dăruită, fiindcă **starea**

aceasta nu mă ţine prea mult.

hîrjoană

Găsesc un fel de bileţel foarte deteriorat, o bucată de hîrtie cenuşie, împăturită în opt, un **fetiş** păstrat de mine din primii ani de facultate - cred că al-doilea - în care se află **in nuce** tot **romanul** nostru amoros viitor. G. îl citeşte şi e foarte orgolioasă, susţinînd că, de fapt, se poate vedea clar că tocmai tonul violent, pe care mi-l aplică ea atunci, este un indiciu suficient din care reiese că e îndrăgostită de mine şi că eu însumi "asta voiam": în sensul că voiam să mă conving prin recul de **îndrăgostirea** ei, aflată - cum era firesc - în faza de agresivitate. Dar să transcriu conţinutul bileţelului de prin 1964 (ambii aveam aproape 20 de ani): **Eu:** (scriind cu creionul) -"G., azi eşti foarte exuberantă. Ce ţi s-a întîmplat? Cine-i de vină? **Il amore**?" (Se vede că italienizam de pe atunci, însă greşeam articolul şi scriam **il** în loc de **l'**, ceea ce dovedeşte că limba italiană nu-mi crea nici un fel de complexe în scriere şi aşa se explică - probabil - îndrăzneala mea imensă de acum de a scrie literatură în limba italiană.) **Ea** (scriind cu pix): - "Aşa sunt eu întotdeauna. Pe cine aş putea iubi din adunătura asta? Nici unul nu merită." (E interesant de observat că, în răspunsul ei, G. procedează aproape muzical, folosind tot atîtea intrări ... sintactice, într-un fel de **adagio** de balet clasic - "pas de deux" - şi nu ezită să mă tachineze, ba chiar să mă jignească, omologîndu-mă ca făcînd parte din "adunătura" nediferenţiată; un ins deci care nu merită să fie remarcat în scopuri amoroase.) **Eu**: -"De ce minţi? Iubeşti de-acum cîţiva. Nu ştii încă cum să te întîlneşti cu ei, într-un punct de

plecare spre lumi exotice şi aşteptate tînjind." (După cum se observă, deşi ar trebui să fiu timid pentru vîrsta şi lipsa de experienţă, eu bravez şi tranşez totul pe o agresivitate şi mai mare decît a ei, pentru a o face să se descopere, mîniindu-se. Este amuzant acel gerunziu cu care închei fraza, ceea ce presupune că eram în perioada cînd scriam studiul despre **Ipostaza geniului în Luceafărul**, pe care îl voi ţine ca lucrare de cerc la George Munteanu.) **Ea**: - "Nu aştept lumi exotice. Îi iubesc pe toţi şi dacă vreau mă întîlnesc perfect în toate cu ei. Dar era vorba despre amor. Eu nu mint decît cînd sunt provocată. Pe tine te-aş minţi toată ziua." (G. bravează şi mai mult, prefăcîndu-se a nu înţelege ambiguitatea din cuvintele mele. În acelaşi timp se arată disponibilă erotic faţă de mine, promiţîndu-mi că mă va "minţi" nelimitat...) **Eu**: -«Ce deosebire e între **amor** şi celelalte? Niciuna. Tot o minciună. Ce înţelegi tu prin "amor" ca "altceva"? La orizontală cred că poţi să-i întîlneşti pe toţi. Tu minţi mereu şi poate de data asta eşti puţin interesantă.» (Insolenţa mea continuă, făcînd pe geniul damnat şi sugerînd - din nou foarte ambiguu - că ea, ca orice femeie, nu poate comunica decît "la orizontală", fără "deosebire" intelectuală. Eu voiam să-i sugerez că mă refer doar la **amor intellectualis**.) **Ea**: -«Între "amor" şi "celelalte"? O deosebire ca de la cer la pămînt. Ţi-am zis că-i iubesc pe toţi (ăştia dimprejur), dar "amorul" este exclusiv. Ce-i aia "la orizontală"? Mie nu-mi plac cuvintele învăluite. Nu mint mereu. Numai pe tine te mint şi pe toţi care mă sîcîie cu vorbe tîmpite. În rest... Aia e!» (Iată că nu acceptă nici un fel de ambiguitate. Tranşanţa ei e fără drept de apel. Nu mai glumeşte, sau se face că nu mai glumeşte) **Eu**: - «Pentru mine nu există decît "pe orizontală". Nu văd cam ce-ai putea tu numi "exclusiv" Ce pot femeile "exclusiv" să ştie. De ce faci caz şi minţi ca orice

Evă bine educată. Care sunt cei care nu te sîcîie? Ce înţelegi prin asta?» (Aici sunt chiar vulgar) **Ea**: -"Idiot! Nu mai discutăm nimic fiindcă nu avem un limbaj comun. Scurt" (E necruţătoare.) **Eu**: -"Mişto! Asta voiam!" De fapt, mişto-ul meu e o recunoaştere a **înfrîngerii**. A cui? A mea? Sau a ei? N-aş putea spune.

22.3.1985

*Ho visto **Amadeus** e ne sono uscita pazza - di commozione e di gioia. Soprattutto il **Requiem** mi ha lasciata affranta. Ne avevo studiate alcune parti in passato, e le ho rilette con estrema commozione. L'**Ave verum corpus**, su cui l'opera, incompiuta, si interrompe, è davvero la **teatralizzazione** estrema e lacerante, **definitiva**, del suo ultimo respiro. Dopo l'ascolto si rimane a lungo estraniati, quasi colpevoli di continuare a vivere. Ed è la sensazione che provo ad ogni impatto con la Grandezza che il mio piccolo cuore tutte le volte cambia per l'Assoluto. Abbiamo vissuto per **questo** - mi dico abbiamo incontrato la Maestà, l'abbiamo riconosciuta, ci siamo inchinati. A quel punto - cosa rimane da fare?*

*Da ieri è primavera, e tutto lo sa. **Vorrei poterLe dire cosa significa** per me veder fiorire le primule, o i passeri ricompensarmi nei loro minuscoli modi dei banchetti che preparo per loro. C'è senza dubbio la poesia del **sentimento** a me **consueta e a Lei nota,** ma c'è dell'altro. È una forza profonda e terribile che vuole ad ogni costo manifestarsi. Una necessità imperiosa, una gioia purissima - la necessità e la gioia di esistere, per una volta colte nella loro solitudine. Qualche cosa mi indica la maniera di*

essistere - solo in queste stagioni - e io devo obbedire. Sono grata alla vita di questa opportunità, che allontana da me la minaccia di impazzire del non detto o del non fatto - e del ***non dicibile****.*

Tutti gli anni, quando AnnaMaria viveva, il 21 marzo ci scambiavamo dei fiori. Dalla sua morte ho continuato a celebrare questo giorno nell'intimità della mia casa e delle mie sorelle. Ieri, ho trascorso un'intera mezz'ora come rapita nell'ufficio del telegrafo, dove a un tavolo di marmo cercavo di comporre il testo di un telegramma celebrativo alla mia sorella lontana. Assorta nelle parole e nei ricordi, scrivevo e correggevo e usavo i facsimili dei telegrammi come tavole delle mie varianti, e non mi accorgevo di niente.

Interrompo, anche se bruscamente, per licenziare da me tanta incertezza, per cogliere l'occasione di portare ***di persona la busta nella Sua buchetta (domani sarò a Firenze, da Luti)****, e per allegare qualche cosa scritta in questi giorni.* ***Riservo alla prossima lettera la decrizione del mio primo incontro con Lei, in merito a cui sto sollecitando la mia memoria.***

Monica

vis (zuluf)

O văd în faţa sălii de curs, cînd ies de la lecţie. Grăsuţă, scundă, cu ochii de motan ţinuţi ridicaţi în sus de sprîncenele dese şi mari, cu gura rotundă ca o cireaşă roşie, obrăjori de bebeluş cu pete vineţii. E ea. E Irina. Se împleticeşte spre mine, cu acea timiditate a ei de adolescentă sfioasă. "Ce faci? Eşti chiar tu?" Se ridică pe vîrfuri, cu gesturi pure, şi mă sărută delicat pe colţul gurii; buzele ei

cărnoase au acelaşi iz nevinovat al gurii unui copil, mozolite de dulciuri şi tot felul de prăjituri - nu erai tu să-mi ceri aproape cerşind, la fiecare pas, o îngheţată dublă? erai atît de lacomă ingurgitînd-o încît totdeauna te-am invidiat pentru această **naturaleţe expansivă** a dorinţelor tale celor mai frugale - este foarte speriată la vederea mea, o simt cum vibrează, cu toţi muşchii, ca un cal de curse ţinut în zăbală, - aşa se întîmpla de cîte ori trebuia să participe la un concurs de patinaj important şi ştia că nu are prea mari şanse, din cauza unor rivale cu pile mari la arbitri -şi cum îi miroase tot corpul a transpiraţie, acea transpiraţie iute, nervoasă, pe care o exhala abundent şi în act. De fapt, atingerea de corpul meu a fost electrizantă, ca de obicei, activîndu-i acea senzualitate morbidă care o făcea să mă ia de mînă în asemenea ocazii şi să mă ducă sus, la etaj, în locuinţa de pe strada Lisabonei, unde aveam camera noastră matrimonială, în fostul cabinet privat al doctorului. Corpul meu rememorează fulgerător toate aceste senzaţii dintr-o existenţă nu prea îndepărtată a noastră, atît de intensă şi atît de invidiată de colegii mei de la Facultatea de litere. Îmi apropii faţa de a ei, îi adulmec parfumul subtil al pielii străvezii de **infantă spaniolă**, îi mîngîi "zulufii" - numele ei de atac, în postura de alpinistă, era **Zuluf** şi partenerul cel mai apropiat, în expediţiile periculoase de escaladare a unor trasee grele, precum Fisura Albastră, aşa o chema - şi îi pipăi braţele şi umerii rămaşi ca şi înainte firavi. Ea este, însă, la fel de puternică, la fel de optimizantă, cu carnea ei tare de dansatoare-patinatoare. De ce m-o fi căutînd? Ce pot să-i ofer? Întrebările acestea stau la pîndă în subconştientul meu pentru că ştiu că ea este atît de pragmatică şi nu s-ar fi deplasat pînă aici doar aşa să mă vadă în mod gratuit; chiar ăsta a fost regretul meu cel mai mare că **n-am reuşit s-o învăţ gratuitatea**, oricît m-am

străduit -dacă am dorit să obţin ceva de la partenerele mele amoroase, lucrul cel mai important se leagă de această **aptitudine**, de această posibilitate de înţelegere că în eros trebuie să te dăruieşti total, fără să ceri vreodată nimic în schimb, să te oferi cît mai pur, cît mai dezinteresat şi, mai ales, **să nu trădezi**, să te fereşti de la această maculare a sentimentului - iar ea ştie că am sancţionat-o, despărţindu-mă, tocmai pentru că a tratat relaţia noastră ca pe un simplu prilej de a mă exploata sexual. Desigur ea poate să-mi ceară orice îmi stă în putinţă, fiind eu atît de dator faţa de ea încît nu pot să-i refuz niciodată nimic. Am aşteptat de mult ca să apară şi să-mi spună ce crede despre roman, ea care - adolescenţi fiind - a avut tupeul să pronunţe, la un moment dat, aceste vorbe "dacă ai noroc, Martin, tu poţi să-l depăşeşti şi pe Călinescu!". M-am înfuriat atunci ca şi cînd ar fi pronunţat o mare blasfemie, dar, undeva, într-un pliu secret al eului, am înregistrat această încredere absolută pe care ea mi-o oferea în alb şi am iubit-o **necondiţionat**. Oare ce dorinţă mi-a adus-o acum în vis? Preocupat de această interogaţie, realizez brusc că visez şi mă trezesc. Ce rău îmi pare; era pentru prima oară cînd ea mă vizita în vis, după foarte mulţi ani, deşi am avut impresia că i s-a întîmplat ceva şi de aceea nu se arată. Ce pot să fac? O aştept să vină oricînd şi oriunde. "Bonjour, Irina!"

hierofanie

E vară. O lumină mioapă inundă piazza Brunelleschi penetrînd în tunelul răcoros format de cele două aripi ale clădirii Facultăţii de litere şi filosofie. Ne luăm rămas bun înainte ca eu să plec spre ţară. Abia am terminat examenul cu

studenţii, am predat cărţile la bibliotecă şi am lăsat registrele cu note la **bidello**. Ne întîlnim întîmplător, deşi asemenea **întîmplări cu despărţire** se cam repetă, de la o vreme, între noi. De fapt, eu mă întorceam de la oficiul poştal, care se află în aceeaşi piazzetă, unde tocmai îi expediasem o scrisoare lui Cioran. Ea m-a văzut şi mă aşteaptă docilă sub un copac stufos, a cărui umbră nu reuşeşte să se impună luminii orbitoare de iulie. Reperez tabloul şi-o abordez ironic cînd mă apropii: "albero in piazza Brunelleschi con Monica". Rîde frumos. Mai exact surîde. Mă priveşte luminoasă, cu acea extensie a ochilor care exprimă o stare de exultaţie numai a ei, indicînd înaltul potenţial de **energie afectivă**, ce se declanşează în ea cînd mă vede; e vorba de acea bucurie expansivă a ei, fără nici o motivare, o dilatare a pupilei încărcate de o tensiune interioară **jubilantă**. Se bucură interior cînd ne vedem, deşi eu nu-i ofer niciodată vreo ocazie concretă pentru a se comporta astfel; pur şi simplu bucuria aceasta e numai o reacţie a ei care o individualizează, o scoate din anonimatul amorf, o transformă într-o entitate autonomă şi o face să devină o excepţie. Sunt convocate, dintr-o latenţă secretă, toate acele impulsuri ascunse, care se manifestă în act numai provocate de nişte senzori vizivi. Sunt contrariat de acest fenomen seductiv în erupţie persuasivă şi-mi rezerv toată **retractilitatea** posibilă, pentru a putea să mă apăr de orice invazie sentimentală, indiferent din ce direcţie ar veni. De cîte ori ne vedem, striurile colorate verde-violet ale pupilelor ei se aprind de irizări multicolore, comunicînd acut intrarea în alertă, adică amplificarea tuturor mijloacelor de semnalizare prin mobilizarea lor instantanee. M-a impresionat să observ cum ea îşi înteţeşte privirea, care-şi sporeşte intensitatea, proporţional cu combustiile interioare.

Îmi place să cred că acest lucru are loc numai în prezenţa mea; cînd se întîlneşte cu alte persoane, apare distantă, circumspectă, de o pronunţată răceală, retezînd orice posibilitate de comunicare şi îngheţînd orice tentativă de stabilire a vreunui gest afectiv. Atunci parcă ar fi altcineva: nu se aseamănă deloc cu fiinţa aceasta de cristal, iradiind numai bucurie şi puritate. Sunt copleşit de ipostaza ei transfigurată şi aş vrea ca aceasta să-mi fie dăruită în exclusivitate. Dar dacă, totuşi, ea mai acordă acest regim privilegiat şi altora? Simt că n-aş suporta să aflu că nu sunt unicul! M-aş simţi frustrat de ceva care mi se pare că-mi aparţine în absolut. Aş considera acest lucru o ofensă; o înşelare mai mare decît trădarea amoroasă. Nu-i spun nimic, fiindcă intuiesc că undeva, între pliurile neştiute ale iraţionalului, aş vrea să mă trădeze ca să pot s-o **repudiez**! Aş dori să cadă în propria-i capcană!

Mă concentrez s-o observ mai bine; aşa cum stă sub copacul înfoiat, decorul se potriveşte, întrucît figura ei estompată intră într-un contrast sugestiv cu **frunzişul** obscur. Din privirile-i uimite, precum ale Beatricei - probabil - cînd s-a întîlnit cu Dante pe Ponte Vecchio, se deduce o mare iubire, pe care eu o neglijez complet sau doar mă fac că nu-i dau atenţie. Nu am timp de aşa ceva, conservîndu-mă în vederea unor proiecte mai importante. "Într-o dragoste consumi ce ai mai bun; e preferabil să nu ne iubim!" Chiar îi repet, de cîte ori mi se întîmplă s-o refuz, că e mai bine să rămînem aşa. Puri. Intangibili. Să nu coborîm în carne. "La chair est triste, hélas!" postulează Mallarmé. Nu-mi răspunde niciodată la aceste peroraţii şi nici acum nu spune nimic. E fericită că mă vede, ştie că plec a doua zi şi, ca de obicei, mă mustră că o las atît timp singură, fără să-i scriu un rînd. Cînd sunt plecat din Firenze, deşi neintenţionat, nu ştiu de ce nu-i

dau nici cel mai vag semn despre mine; e acesta un mod de **a o pune în probă**, de a o învăţa aşteptarea. Mă priveşte cu ochii măriţi de uimire şi nu vorbeşte, doar se înroşeşete intens: nu ştiu dacă e din cauza soarelui arzător sau în semn de reproş. Întind mîna, are palma umedă, asudată; i-o reţin, îi spun că e prea rece. Ea se aprinde mai tare la faţă şi se prinde de vorbele rostite de mine; îmi aminteşte că trebuie să clarificăm "natura relaţiilor noastre". Simt că nu mă pot salva decît în ambiguitate, mă las tîrît de această stare, nu-i promit nimic, îi sugerez că e mai fertil pentru scrisul fiecăruia să rezistăm **aşa**, într-un **limb** al tuturor posibilităţilor. Nu vreau să-i dau nici o speranţă, nu vreau să creadă că aş iubi-o, nu vreau s-o mint. Ea renunţă să insiste; e inteligentă şi calculată. Sunt intrigat că începe să-mi ceară ceva; e prima dată că solicită o asemenea clarificare. Îi urez vacanţă plăcută. "Vedremo cosa succederà dopodiché uscirà il **Dracula**". Are o tresărire bruscă, i-au dispărut surîsul tandru şi curcubeul din ochi; acum mă priveşte cu răutate făţişă, aproape cu ură. "Ma io non posso più sopportare questo romanzo. Mi traumatizza ogni sua riga..." N-o las să termine. Rîd în hohote şi o părăsesc. Rămîne nemişcată în acelaşi loc sub copacul iniţiatic; îi curg lacrimi pe care nu şi-le şterge. Parcă e o statuie **incompiuta** de Michelangelo de la Galleria Nazionale. Nu mă opresc. Îi fac doar un gest cu mîna. Ea o ridică pe a ei şi o menţine aşa, suspendată în aer, pînă dau colţul sub soarele vertical, în via del Castellaccio.

5.5.'85

***Dall'ultima lettera è trascorso circa un mese**. Era la stessa stagione, oppure un'altra? Nello spazio della nostra*

vita così breve è quasi impensabile un tale infittirsi di stagioni, continuamente scattanti da una qualsiasi emozione, avvenimento o sogno, speranza o memoria che sia. Quante piccole primavere contiene ad esempio questa mia - come i fiori del ciliegio, che dentro al tempo di un' unica fioritura seguono ognuno il proprio tempo e ritmo, e il ciclo individuale del colore e dell'apertura dei propri petali al sole.

Adesso è scrittura. ***L'impegno assunto con Lei mi sollecita un ritmo oltre che ad un finale risultato, e per quanto la continuità possa apparirmi faticosa e stringente, mi elargisce alla fine qualche soddisfazione, e le Sue dolci lusinghe di progresso e di miglioramento****. Quanto più mi applico, tanto più la mia disciplina mi appare tollerabile e proficua, e dai risultati perseguiti via via scaturisce il desiderio di perseguirne altri.*

A proposito di Eliade*. Ho intrapreso con slancio la fatica di comprenderlo, sopraffatta e lusingata dall'enormità del compito, alternamente elevata all'altezza delle sue intuizioni e smarrita nella densa ombra delle sue profondità. Ho analizzato per ora* ***Il vecchio e il funzionario****, significativamente* ***il primo - tra i pochissimi*** *- dei suoi romanzi tradotti in italiano. La scelta è ragionata: intuisco come il rituale - ed il cerimoniale - del* ***narrare****, che vi sono dispiegati, possano apparire una dichiarazione di poetica e di fede, risuonare con la solennità e con l'enfasi di un* ***credo****, e fare del romanzo in qualche maniera un manifesto dell'intera opera narrativa, o una* ***summa****.*

Sono impaziente di incontrarLa e di confrontarmi con Lei su molti punti, nella consueta necessità di verificare ogni mia piccola acquisizione, e nell'ineluttabile bisogno di conforto e di guida. Senza - s'intende - il talento

di Eckermann, ho tuttavia la sua stessa devozione nei confronti del Maèstro, e ne attendo gli incontri con la medesima trepidazione.

Questo stringente rapporto da docente a discente era impensabile per me ai nostri primi incontri, al di fuori forse dai miei stessi desideri e dalle mie immaginazioni. Non sapevo infatti ancora niente di quanto avvenne poi - l'inattesa possibilità di cogliere, all'interno *di quell'università da cui in genere si tende essenzialmente ad uscire, la materia stessa con cui alimentare e sostanziare le mie astratte inclinazioni, intimamente salde e precise, vaghissime e inconsistenti se viste al dettaglio.* ***Le mie inclinazioni dunque, e forse il mio destino, hanno cominciato a prendere corpo e a precisarsi proprio allora, all'epoca delle Sue prime lezioni, a cui sono approdata per caso dopo il naufragio del primo anno.***

Di quel primo anno mi rimanevano pochi e confusi portati: l'amarezza derivata dall'episodio di Caretti, il fascino impraticabile (e addirittura, per questo struggente) di Avalle, e la fondamentale, lacerante impossibilità di coniugare felicemente la mia intima propensione alle lettere ed il clima universitario. ***E' stato, devo dire, grazie a Lei, unitamente alla nuova serenità di cui godevo nell'ambiente di Luti (per 'serenità' si intenda liberamente fiducia in me stessa), che quel mondo disarticolato e scomposto ha iniziato ad assumere una fisionomia, rispondente peraltro, in maniera stupefacente, alle mie oscure aspettative.***

Mi riconduco sempre a quel duplice sistema di riferimento - il corso di Luti e il Suo *- perché duplice era di fatto il fondamento del mio equilibrio e della mia serenità: da un lato seguivo liberamente, gioiosamente, con tutto lo slancio inibito da Caretti, il corso di letteratura italiana - Umberto*

Saba e la poesia del Novecento -, mio prioritario interesse e fine. ***Dall'altro lato, accadevano peraltro moltissime cose. Sentivo parlare di poesia - ed era un fatto del tutto nuovo per me. E ne sentivo parlare in poesia. Capivo - non so più se accadde progressivamente o d'un tratto, definitivamente - che parlare di poesia era fare poesia, oppure che se non si era poeti - dentro almeno, nell'anima - non si poteva nemmeno parlare della poesia stessa. E tutto quel regno mi si rivelava contemporaneamente luminosissimo e oscuro, infinitamente più complesso di quanto non immaginassi ma anche infinitamente più accessibile, miracolosamente aperto, spazioso e praticabile dietro i suoi pesanti cancelli socchiusi. E quella lingua - Il linguaggio poetico. Che miracolo. Il massimo della semplicità unito al culmine della sapienza. Un piccolissimo bambino e un vecchio centenario fusi in una stessa persona. Variopinte e sempre nuove figure di quel linguaggio mi folgoravano, e al fondo sempre il senso (?) della vita e della morte, e in ogni caso sempre, fosse la vita o la morte, il culmine della grazia, e lo sgomento del dogma - In principio era il Verbo. E' tutto. Alle sue lezioni io vivevo. Ero io, mi riconoscevo, in quella che apparivo e in ciò che facevo, e tutto ciò senza bisogno di uscire dall'università, ed anzi proprio grazie alle occasioni da essa fornite. E lì dentro avvenivano scoperte così grandi. Grazie a ciò ho cominciato a sentire un po'di unità nei miei intenti, ed energie distinte scorrere in un unico flusso. Grazie alle Sue lezioni ho cominciato a seguire anche le altre prassi meno scolastica e più vitale, ho cominciato a leggere liberamente e con gioia, a volte con furore, ho isolato l'essenza dello studio e il suo piacere da qualunque contesto, sottoponendomi con serena abnegazione unicamente ai necessari e non riducibili**

momenti di verifica *e fiscalizzazione della mia effettiva presenza e attività universitaria. E' nata di qui - da questa libertà - l'inconfessata speranza di rimanere lì dentro anche* ***dopo*** *- dopo la laurea, ed oltre il necessario -, per continuare a godere, fatta consapevole e più scaltra, di tutte le opportunità di situazioni e di incontri di cui l'università, opportunamente inquadrata, rimane insostituibile luogo e pretesto.*

Ho scritto a lungo e sono un po' stanca. Chiudo la lettera nel piacevole stato di chi, pur stordito dallo sforzo, gode di riabilitate memorie. ***Indipendentemente dall'utilità che Lei potrà trarne, io me ne valgo per esprimerLe riconoscenza****.*

Monica

mărturisire

Nu înţeleg de ce am mereu o stranie ezitare să mă întorc către ea, cu acea deschidere şi bucurie de cînd eram copil şi ea mă alerga pînă la şcoală pentru a-mi ofere pacheţelul pe care eu îl refuzam cu încăpăţînare, ca s-o pedepsesc fiindcă mi se păruse că nu-mi dăduse toată **atenţia afectivă** în acea zi; trăiam atît de adînc, cît mă simţeam iubit de ea, şi dacă mi se părea că constat o minimă neglijare din partea-i - motivată de cele o mie de treburi pe care trebuia să le desfăşoare cotidian - atunci mă supăram şi refuzam să mai mănînc sau să mai vorbesc; doar îmbrăţişarea ei caldă şi sărutul tandru pe ochi mă scoteau din această stare de comportament. Mi-am promis, de fiecare dată, că voi găsi, în cel mai scurt timp, ocazia justă pentru a atinge din nou acele

momente pure, de dezvăluire interioară, ajunse pînă la o adevărată **efuziune** sufletească; de cîte ori stam de vorbă, simţeam cum mi se luminau cele mai secrete unghere ale fiinţei şi această întîmplare confesivă, rarissimă, devenea o componentă importantă a vieţii mele infantile sau adolescente, o spovedanie şi o comuniune absolute; după asemenea evenimente sufleteşti, eram fortificat să înfrunt orice probe existenţiale şi ocultam în interior această comunicare cu ea: de aici capriciile şi geloziile mele care nu admiteau din partea ei decît o dragoste şi un ataşament nelimitate. Cînd am plecat de acasă la studii, nu am putut să lipsesc prea mult, fără să revin s-o văd şi să mă descarc de mine însumi; mă asculta cu ochi aureolaţi de fericire - fără să spună prea multe cuvinte: mă privea intens în cazul că era de acord cu mine sau privirea ei se răcea, abstract, dacă nu mă aproba în ceea ce-i povesteam; da, acesta-i verbul eu **mă povesteam** ei în întregime şi trăiam plenar chiar în derularea actului povestirii precum într-un act de chatarsis - şi această aburire a ochilor ei era supremul bine pe care eu îl doream. Ca student am depins de ea în întregime; i-am mărturisit de cîte ori m-am îndrăgostit şi niciodată nu m-a împiedicat de la ceva - se uita în ochii mei scormonind acolo şi citind, în fibrele cele mai ascunse, dacă eram sincer sau nu şi, odată convinsă de puritatea gesturilor mele, nu se îndoia de nimic din ceea ce făceam - ba, dimpotrivă, aş putea spune că eu nu aş fi putut să mă duc s-o revăd, dacă aş fi simţit că nu fusesem îndeajuns de drept, în acţiunile întreprinse, şi faptul că o căutam atît de precis şi de des asta nu înseamnă altceva decît că voiam să-mi confirme justeţea actelor pe care mi le asumam chiar prin această **spovedanie ritualică**. Eram extrem de egoist; acum decodez că o căutam nu în primul rînd pentru ea ci mai ales pentru mine: doream să mă

reoglindesc în ochii ei şi să mă văd frumos şi pur, precum înainte de a ieşi din starea de increat, adică precum se presupune că suntem în stadiul de **nenăscuţi**. Chiar în perioada de după studenţie, deşi vizitele la Slatina s-au rărit, simţeam telepatic aşteptarea ei înfrigurată şi mă grăbeam să mă duc acasă; în tot acest timp, cît nu o văzusem, grija faţă de mine fusese un scut protector şi ea se apărase de orice neprevăzut numai pentru a conserva **vie** această preocupare de a mă ocroti - ocrotire permanentă transmisă şi la distanţă, în Italia, prin mijloace despre care nu voi vorbi acum - în baza căreia eu reuşeam să fiu suficient de puternic ca să rezist şi să izbîndesc în proiectele mele.

Nu mi-aş fi închipuit că e atît de profundă şi nuanţată în **sentimente**. Dintr-o formă ciudată de lene - sau poate e vorba de un complex pe care, deocamdată, nu pot să mi-l explic - am abandonat treptat colocviile noastre sibiline; trebuie să spun însă că, fără confruntarea cu ea, mă simt steril. De cînd stă la sora mea, mi se întîmplă să vin s-o văd săptămînal, dar din cauze pe care nu le sesizez, nu mai găsesc momentul oportun pentru a comunica spontan precum odinioară.

Amîn **sine die,** deşi simt că-mi este frică de ceva, din moment ce ezit să mai vorbesc cu ea; probabil că acum nu mai sunt la fel de **curat**, poate în subconştient simt că nu mai corespund acelei **unice spovedanii** - nu mai am acelaşi statut de puritate, situaţie de care îmi dau seama singur şi astfel nu am curajul să ajung într-o confruntare directă; mă eschivez, aştept un moment mai prielnic, îmi inventez o mie de alibiuri, sunt laş în ultimă instanţă deşi nu vreau s-o recunosc - şi sunt retractil, adică nu mai sunt cel de dinainte. Întors de la Slatina, azi i-am transmis că **el** se simte bine; era curat, arăta sănătos, s-a descurcat şi singur, iată că n-are nevoie de

noi. A izbucnit într-un plîns violent, o răbufnire teribilă de ură; îl ura fiindcă nu suferea fără ea, fiindcă nu era murdar şi neajutorat. Ar fi vrut să-l fi găsit în condiţii deplorabile de neputinţă, să nu fi fost capabil să trăiască singur, să se fi îmbolnăvit în mod grav şi să fi trebuit să se roage de ea să-l îngrijească. Am avut o ieşire dură; i-am spus că e rea şi că nu trebuie să se comporte astfel: era ceva degradant pentru ea care a fost totdeauna generoasă. "Măcar **de-ar fi ţinut** şi el la mine..." i-a scăpat printre hohote de plîns. Mi-a dezvăluit, astfel secretul. După atîtea suferinţe, la aproape optzeci de ani, **ar fi dorit să simtă că el o iubeşte** şi că ţine încă la ea; de aceea, biata de ea, l-ar fi vrut bolnav, ca el să aibă nevoie de ajutor, să simtă mîna ei sigură în preajmă şi să-i mulţumească. Iată, mama e un om atît de complex, care, deşi se află între copiii şi nepoţii ei, se simte însingurată şi părăsită, se simte fundamental nefericită din **lipsa iubirii**. Inconştienţi şi risipitori, noi nu ştim să-i fim alături, sau nu putem să ne ocupăm firesc de ea, aşa cum s-ar cuveni. Orgolioasă, cît o împărăteasă bizantină, atunci ea nu vrea să se plîngă de nimic, se introverteşte toată în orice gest, se disimulează perfect sub perdeaua impenetrabilă de **nu**-uri: **nu** doreşte nimic, **nu** are nevoie de nimic, **nu** o doare nimic. Sunt rău şi neatent; e adevărat că nimeni nu este fericit, nimeni n-o duce pe roze - îi spun - fiecare are suferinţa lui şi trebuie să şi-o care în cîrcă pentru că "aşa vrea cel de sus". Aici o citez pe ea; fiind un **om foarte credincios** - cu adevărata frică de Dumnezeu în modul cel mai decent cu putinţă - de multe ori am auzit-o spunînd că totul ne este dat de sus şi trebuie să îndurăm cu stoicism.

Didactica Magna (Beograd)

Nichita Stănescu a fost o forţă. Şi-a făcut din renume un Titlu. Dacă a reuşit el să mă facă pe mine, să-l şi iubesc - eu care, ca un ins absolut independent, reneg jegul declaraţiilor făţişe de iubire şi nu mă am prieten decît cu adevărul - înseamnă că nu pot să neg că a fost o Forţă. M-a bucurat existenţa sa şi m-a sedus. Mă simt obligat să refac aici, cum oi putea mai bine, nişte convorbiri ce le-am avut amîndoi, la Beograd, în toamna lui 1982, după Struga (cînd eu nu ştiam că el se afla deja aproape de uşa Strungii). Într-o înflăcărare de moment, s-a întîmplat să decidem atunci, împreună, că ar trebui scrisă o **Didactica Magna** a frumuseţii, cum voia el s-o intituleze. A fost, de fapt, unul dintre acele "dialoguri" în care eu voiam - iar el se lăsa - să-i smulg, pe calea "ocultă" a hazardului întrebărilor, nişte răspunsuri "iresponsabile"; aceasta în sensul că nu sunt guvernate decît de putinţa schimbului liber de idei, care se instaurează între doi oameni, la un moment dat, şi ei nu mai ascultă atunci de nimic decît de instanţele fortuite şi implacabile ale "dialogului" care se produce între ei. Îmi amintesc ce imbarasat am fost cînd Nichita, mult mai conştient decît mine, în acel moment cînd simţise că s-a instaurat acest hazard, la masa unde ne aflam, s-a aplecat către mine şi mi-a spus, el care nu avea, ca mine, groaza patetismului: "Bătrîne, de cînd ni se bat turcii la gură, aud cum urlă moartea, în clipa asta. Ea suferă şi urlă, bătrîne, că ne-am întîlnit **noi doi acum**. Să punem un semn undeva, să ştie şi alţii cînd ne-am întîlnit şi am vorbit." Şi am desenat împreună pe peretele restaurantului, în dreptul mesei unde stăteam, o cruce mică cu creionul, închisă într-un cerc. Acest lucru se petrecea la restaurantul hotelului "Slavija" din

Beograd, în fosta "Puposlavie", cum i-a zis el. E posibil ca de atunci să nu fi trecut nici un timp; numai spaţiu. E posibil?

Eu: - Nichita îmi promiţi de mult că o să-mi relatezi întîlnirea ta cu Ion Barbu. Sper să nu inventezi ceva, precum Arghezi care şi-a imaginat că l-**a văzut** pe Eminescu, umblînd nebun pe străzile Bucureştiului...

Nichita: - Prin anii III-IV de facultate, cînd Matei Călinescu, care ne fermeca fiindca ştia limba engleză din familie şi pentru că era rudă cu Minulescu, (fata lui Minulescu mi-a oferit o cameră în pod, unde să dorm, şi portretele văzute acolo m-au impresionat; îţi mai spun, bătrîne, tot în paranteză, că acolo m-am dezvirginat ca bărbat cu prima mea soţie...); deci pe-atunci Matei Călinescu şi Ionel Vianu scriau versuri suprarealiste pe banca de facultate; m-am băgat între ei şi i-am distrat şi eu cu cîteva versuri. Mi-au devenit prieteni; ei jucau epoca din "Bietul Ioanide", pe care îl audiam, dar ei nu erau ciocoi.

Eu: - Fiindcă ai adus vorba de G.Călinescu, ce impresie ţi-a făcut cînd l-ai văzut prima oară?

Nichita: - Eram într-o sală la B.C.U. (Biblioteca Centrală Universitară); era o conferinţă sau aşa ceva, m-am aşezat în primul rind de bănci, Călinescu a apărut, arăta ca un cap de leu pe un trup de găină. Eram îngrozitor de provincial: cînd a început să urle în stilul călinescian, am crezut că e nebun şi m-am ascuns sub bancă. Ceilalţi nu s-au mirat. Tot atunci am văzut că a scos o batistă care s-a umplut de sînge cînd Profesorul a dus-o la gură: era condamnat, ca şi mine acum, cînd pe-atunci nu ştiam ce înseamnă. Eşti dat la rescris: ţi se umple trupul de alte semne. G.Călinescu e suprarealistul realismului în **Bietul Ioanide**. Bătrîne, în altă ordine de idei, critica e o formă de aducere aminte, iar cum

bine ştii, noi suntem ceea ce ţinem minte despre noi înşine. Eu, citindu-l pe Topîrceanu, l-am cunoscut pe Arghezi. Cînd l-am citit, am rămas uimit. Tot atunci l-am cunoscut şi pe Vladimir Streinu - păzeam o expoziţie elveţiană de medicamente - şi era şi Vladimir Streinu proaspăt ieşit din închisoare - şi mînca şi el... **calciu**.

Eu: - Nu ţi se pare că scriitorul român e un laş? Chiar Eminescu, mă întreb, cum a putut să reziste cu o asemenea conştiinţă? Cum de şi-a refuzat el şansa **sinuciderii**?... /aici dialogul nostru se întretaie/

Nichita: - Eminescu s-a sinucis în faţa tuturor... deşi Odobescu a făcut-o pe tăcute...

Eu: - Ăla era aristocrat...

Nichita: - ...şi tu eşti, măgarule, din rasa lui Odobescu. Dar am făcut o paranteză prea lungă, bătrîne. Ce voiai să-ţi spun?

Eu: - Povesteşte-mi cum l-ai întîlnit pe Ion Barbu. Spune-mi mai bine cum l-ai văzut tu pe el sau cum te-a văzut el pe tine.

Nichita: - Am mai spus. Eram în casa lui Sandu-Tzigara Samurcaş... Am început să ne lăudăm cu poezia. Cum făcea parte dintre bastarzii familiilor de căcat, el avea trei cărţi în franţuzeşte; mi-a arătat diverse obiecte rare, a vorbit de originile lui aristocrate şi atunci, bătrîne, neavînd şi eu ce să-i arăt, i-am arătat p..a; era un adevărat aristocrat, fiindcă nu s-a supărat, ci a rîs. Numai un rege rîde cînd vede o ...; evident că şi eu sunt homosexual, din moment ce mi-am f...t propria viaţă. Geo Bogza, la Helsinki, mi-a dedicat o poezie ca promisiune pentru un tînăr poet. Vezi ce insuportabilă e gîndirea liberă... În eseul despre Ion Barbu, tu faci elogiul semnului în detrimetrul metaforei... nu trebuie făcut decît ca formă a răstignirii omului prin cuvînt. Ion din

Evanghelie a spus că la început a fost cuvîntul; faptul că noi existăm demonstrează că la sfîrşit va fi cuvîntul. Suprarealiştii au făcut din expresie un **modus vivendi**: refuzîndu-şi metafizica, au rămas la fel cum ai zis tu, un accident lingvistic al limbajului poetic. Astăzi "fizicul" este o formă de evazionism, nu metafizicul. E cea mai mare evadare din Dumnezeu - în opoziţie cu "somnul raţiunii naşte monştri"... Uite un vers bun: Somnul îngerilor e lacrima ochilor. Eu sunt pentru o **antimetafizică**: doar pe mine şi pe tine.

Eu: - Hai să ne întoarcem la Ion Barbu!

Nichita: - Da. Fiind noi acolo unde ţi-am spus, a venit şi Ion Barbu. Îi dăm noi ocol, ne spune el o frază atît de delicată... Apoi eu îi citesc pe loc o poezie, ca orice poet tînăr tîmpit; nu i-a plăcut gestul şi s-a uitat la mine, de era cît pe-aici să leşin din timiditate. El: "Haide să ne împrietenim cu versul tău". Şi mi-a rescris toată poezia, luîndu-mi intenţiile poeziei mele drept adevărate.

Eu: - S-a uitat la tine?

Nichita: - Nu se uita la mine, eu făceam parte din peisaj. Ştii ce-mi spusese profesorul meu de istorie, Nicolae Simache, de la Ploieşti, ruşinîndu-mă în faţa clasei, cînd a aflat că şi scriu? "Stănescu Hristea, elev. Du-te în p... mă-tii. Ăsta e nume de soldat mort la Mărăşeşti. Dacă tot faci jurnalistică, pune pe Nichita înaintea lui Stănescu, că tot nu se izbeşte deloc şi din această cauză toată lumea o să te ţină minte". Eu publicasem nişte rezolvări de probleme în revista liceului. Pentru profesorul meu de istorie metematica era o jurnalistică!

Eu: - Nu ţi se pare că suntem cam euforici aşa în mod gratuit?

Nichita: - Hai să plătim această clipă de fericire cu un

dinar. Ai un dinar?

Eu: - Ar trebui sa te întreb dacă ai omorît vreodată o furnică...

Nichita: - Mai bine ţi-l spun pe Ion Barbu. Stăteam cu Aurel Stroe şi cu Matei Călinescu, ca trei muţi stupizi în faţa lui; el arăta cam cum arăt eu acum: cuvintele noastre s-au sărutat în înţelesul lui, şi acum, postum, în înţelesul meu. Hai să ţi-l descriu fizic.

Eu: - Era urît?

Nichita: - Era mai scund decît mine, ca pe vremea aia oamenii nu erau înalţi.

Eu: - Şi?

Nichita: - Uite-te la sprîncenele mele, nu-i aşa că sunt dese? Ale lui erau ca un cîrd de ciori.

Eu: - Cîrd de ciori pe un gard?

Nichita: - Cîrd de ciori pe un înţeles.

Eu: - Ce fel de înţeles? Pentru tine sau pentru noi?

Nichita: - Stai să mă gîndesc, să nu te mint: ca şi cum ai iubi intens şi nedesluşit ceva foarte clar.

Eu: - Şi cum mai arăta?

Nichita: - Arăta foarte singur.

Eu: - El avea o soţie, ca şi tine. Nu era singur, deci.

Nichita: - Felul lui de a se exprima în cuvînt era fără de soţie şi, cum ar spune el însuşi, era nepereche.

Eu: - Avea o privire rea, din cîte ştiu, haină chiar. E adevărat?

Nichita: - Minciună sfruntată. El nu a avut niciodată vreo privire. Era absolut singur. Pe mine nu m-a văzut, m-a zărit numai, şi, în genere, genialul nostru poet nu vedea, ci zărea.

Eu: - Totuşi avea nişte ochi pe care-i descrie Călinescu,, umezi şi ocolitori. Tu i-ai văzut?

Nichita: - Da, i-am văzut! Da, i-am văzut în timp ce el nu mă zărea. Erau ca doi ochi zmulşi din ochii Maicii Domnului, înfipţi sub sprîncenele unui porc.

Eu: - Era chel?

Nichita: - Nu ştiu, n-am avut răgaz să-i văd făptura fizică, din pricina faptului că am avut posibilitatea să-i văd făptura cuvîntului cu care comunica el către mine, ca un strigăt de regină decapitată. La urma urmelor, a produs o impresie atît de totală asupra sufletului meu, încît nici nu cred că l-am cunoscut vreodată, ci îţi povestesc un vis pe care l-am visat o secundă înainte de a-ţi spune ce-am visat. Ca orice faraon, el bineînţeles că şi-a disgraţiat felahul care eram. Mi-a zis "dă-mi o hîrtie"; i-am dat-o. A scos un stilou Pelikan cu peniţa de aur. Ştiam marca stiloului fiindcă şi tatăl meu se lăuda că are un stilou cu peniţă de aur. Mi-a scris, cu un scris neasemuit de mărunt şi de mare, ca pasul unei adolescente care încearcă să imite o balerină, pe textul poeziei mele, care era hîrtia pe care i-o întinsesem şi care se începea cu versul "Capra neagră de munte sare între două piscuri ca o sprînceană", şi deasupra căreia mîna domniei sale mi l-a corectat, rescriindu-l divin, dar numai pentru mine. Ah, să reîncep fraza, mi-a scris pe acea hîrtie un nume: "Dan Barbilian" - şi un număr de telefon, şi mi-a mai spus: "Sună-mă, că am să-ţi spun ceva". N-am mai apucat să-l sun, pentru că între timp se nemurise. Dacă mă voi nemuri în curînd, o să-i dau telefon. Totuşi, ce voia să-mi spună **mie** şi nu a apucat să-mi spună?

Eu: - Nu înţeleg de ce azi aşti atît de sentimentaloid, încît pierzi coerenţa enunţurilor şi mă obligi şi pe mine să devin pythiatic...

Nichita: - N-am invenţie epică; numai tatăl meu, divinul, credea că pot să scriu proză, pentru că am scris un

reportaj pomenind şi despre foarfecele lui de croitor cu care tăia a doua oară inul.

Eu: - Văd că mă ocoleşti cu perfidie şi tu ştii cît de lacom sunt să aflu amănunte în plus despre omul Ion Barbu, despre cel care m-a obligat să scriu două cărţi despre el...

Nichita: - Îţi spun ce s-a întîmplat în casa lui Eduard Niciunul cu prilejul unic al lui Ion Barbu. (Eu cred că nu s-a întîmplat nici o mişcare, doar faptul că el, Nichita, a scris un vers)

M.M.: nota mea de azi). Hai să-ţi spun; trebuie să fiu sfînt în povestire, să nu trivializez întîmplarea prin cuvînt, deşi cuvîntul este cel mai frumos dar pe care-l are omul. El nu venise să vadă trei tineri ca noi în casa lui Sandu Tzigara-Samurcaş. Poetul genial venise să vadă o nepoată a lui Sandu Tzigara Samurcaş, de 18 ani, splendidă pînă la durere, ca simplă vedere cu ochiul. Din tensiunea aşteptării, poetul se aratăinteresat spre mine, părînd a sta de vorbă cu mine, dînd aparenţa conversaţiei, sugerînd schimbarea versurilor mele sub o autoritate lingvistică supremă. Totul era o tristă şi divină prefăcătorie. Eu de fapt nici nu l-am cunoscut pe Ion Barbu. Pur şi simplu m-am întîmplat în **aşteptarea** lui. Evident că acea adolescentă nu dădea două bătăi de inimă pe inspiraţia poetului şi, surîzînd odinioară la o metaforă divină a lui I.Barbu, n-a mai catadicsit să vină să-l vadă cînd el o aştepta. Sandu Tzigara-Samurcaş, ca orice rege detronat, pîra tronul, isteric ca toţi Eduarzii, atîta de bine nedescrişi de Shakespeare, a călcat pe inima poetului Ion Barbu, spunînd cu neatenţie de ce venise el şi încercînd să-i explice de ce ea nu vine. Poetul devenise arabil; s-a făcut negru ca pămîntul, şi-a întors impozantul său prestigiu plîns spre mine şi mi-a zis: **"Luceafărul** de Eminescu este ca o pînză de epocă ce se crapă sub lumina zilelor care trec. Bagă-ţi în minte, băiatule,

că nici el, Eminescu, şi nici eu **nu credeam să-nvăţ a muri vreodată**". După care, solemn şi demn şi profesoral, s-a ridicat, mai îndreptîndu-şi profilul sintactic spre mine, zicîndu-mi: «Preferă "Oda în metru antic"! Preferă "Oda în metru antic"!» Eu eram fiert de admiraţie, eu nu ziceam nici un cuvînt. S-a ridicat şi din nou mi-a spus: «"Nu credeam să-nvăţ a muri vreodată". Preferă **Oda în metru antic!"».** A plecat cu mîinile la spate. A mai spus ceva, uitasem: interesîndu-se unde m-am născut, din politeţe, şi spunîndu-i eu, a început o polemică îngrozitoare împotriva lui Caragiale; a văzut spaima din ochii mei - pentru că eu eram crescut în cultul lui Caragiale şi a adăugat: "A, să-ţi spun de ce e prost" (ca autor, bineînţeles) şi mi-a recitat pe deasupra două schiţe de Caragiale, **aşteptînd-o** înnebunitor de înnebunitor pe acea fată care n-a venit, deci, "în cunoştinţă de cauză", a adăugat, "e un căcat, ai auzit singur"...

* * *

[Notez aici fragmentele înregistrate ca schemă posibilă a cărţii pe care trebuia s-o construim împreună. Au rămas uneori doar sintagme disjuncte - chiar contradictorii - dintr-un discurs precis şi riguros ce încerca să atingă **grund**-urile biografiei formative şi ale operei stănesciene]

[Despre tatăl său]
...S-a luat după familia lui. Recunoaşte-mă de tot, tu m-ai făcut. De ce m-a dat afară din casa lui şi mi-a spus că sunt lăutar? Niciodată nu m-a iubit prea mult. Trebuia să fie mîndru de mine, cînd aveam atîtea lucruri să ne spunem. Am venit cu prima carte şi cu banii - şapte mii - era mult. Iar îmi curge prin ochi; versul ăla popular "pe mine m-or plînge / cu

lacrimi de sînge" e adevărat; am o grijă, o nevastă şi nu vreau să mor".

* * *

[Despre întemeierea poezici româneşti]
..."Eu sunt **descălecător**, iar nu **încălecător**; eu provin din **des-călecare**, iar nu din **încălecare**..."

* * *

[Despre comunicare]
"... Cînd te uiţi la mine, tu, bătrîne, mă obligi să fiu Nichita Stănescu. Nu e suportabil pre mult contactul între noi doi. Eu aş vrea să fiu ca un robot, ca un porc, ca un hoit. Dar o privire a ta mă face să-mi îndrept cravata. Ion Barbu: el m-a umilit scriindu-şi numele de matematician, şi nu de poet."

* * *

[A treia posibilitate]
"...De acest maniheism al lui **da** sau **nu**. Ce-ar mai putea fi ca a treia posibilitate?"

[Despre Ştefania, cînd îi vorbesc de proiectul ei de a scrie o carte **Nichita Stănescu**]
"...Îi striveşte pe toţi criticii prin discreţie."

[Ce este poezia?]
"...Nu sunt poet de o poezie, ci de un şir lung ca al chinezilor. Actul scrierii poeziei e un incest. După ce se scrie poezia, apare poezia propriu-zisă, care nu mai e ca un incest,

ci ca o tristeţe, ca o meditaţie. Barbu ştia: majoritatea poeţilor decad, nedepăşind starea incestului cu cuvintele: cei care revin, sunt şi nemuritori."

[Despre sinucidere]
"...E un egoism să trăieşti prea mult; n-avem decît lecţia lui Odobescu, care a fost discretă. Trebuie să facem viaţa atît cît ne trebuie nouă, să n-o mînjim cu două-trei luni."

[Eminescu]
"...Facem o polemică atunci cînd vorbim despre poetica lui Eminescu din versurile «"Unde vei găsi cuvîntul / Ce exprimă adevărul"». Sunt versuri ce arestează arta. Dacă nu ar fi scrise de Eminescu, mai că mi-ar părea rău că există în literatura română. Cuvintele limbii române sunt ale **dorului** şi nu ale **adevărului**; acesta e sensul spiritual al lui **a fi** român."

Eu: - De ce? Ce înseamnă **dor**?

Nichita: - **Dor** este rezumatul, semnul tuturor mesagiilor spuse de om în orice limbă. E faptul că el s-a născut şi că moare; e mesajul umanităţii către cosmos. Toată existenţa nu e atceva decît un **dor de viaţă**. Cum spunea bătrînul Arghezi: «"Niciodată toamna nu fu mai frumoasă / Sufletului nostru bucuros de moarte"»... .

Eu: - Tu spuneai mai înainte că nu adevărul intră în vederile viitoarei tale opere **Didactica Magna**, ci bucuria şi frumuseţea de a fi, stîrnirea frumuseţii...

Nichita: - Stîrnirea frumuseţii în sufletul omului ca să uite o secundă că s-a născut şi că e condamnat la moarte.

Eu: - Şi ajută ea, poezia, la ceva?

Nichita: - Nu ajută la absolut nimic. Ea e singura pricină din care nu ne sinucidem pe loc. Cînd voi înceta să

mai fiu îndrăgostit şi voi începe să iubesc, voi fi, de multă vreme un om mort.

Eu: - De ce **Didactica Magna**?

Nichita: - Dacă urechea are nevoie de cercel ca să se înveţe pentru sunet, degetul de verighetă ca să se înveţe cu logodna, comunicarea cuvîntului are ca pretext îmbrăţişarea trupului. Cînd vorbeam înainte să învăţ să scriu, credeam că orice obiect de pe lume vorbeşte. Cînd am învăţat să scriu, a fost cel mai mare dezastru al vieţii mele. Curva de natură a lucrurilor fugise cu altul care nu ştia să scrie.

... **Eu**: - Îi făceai acum cîteva minute un elogiu lui Coşbuc...

Nichita: - A dezbarbarizat limba română, schimbînd-o din arsenic în dantelă. La urma urmelor, domnule Marin Mincu, dumitale nu-ţi plac femeile în malacof de epocă sau porţelanurile de Sèvres? O **idilă** de Coşbuc e mai de preţ decît un porţelan de Sèvres; de aceea e şi mai fragilă, şi mai uşor de spart.

Eu: - Coşbuc era un clasicizant. Ţi se pare că el a creat o limbă literară sau că a educat o naţie către limba sa?

Nichita: - Dumneata crezi că barocul a recreat spiritul german sau că Mozart, în muzica lui, spune altceva decît acel "mie redă-mă" scris de Eminescu?

Eu: - Acel "mie redă-mă" ţie ţi se pare un vers care nu-l exprimă pe Eminescu cel adevărat. Tu punctezi asupra primului vers al Odei, "Nu credeam să-nvăţ a muri vreodată". Unde ţi se pare că e contradicţia?

Nichita: - Întrebarea ta e logică, deci pot să-i fac faţă: cînd eram copil, visul vieţii mele a fost să mă fac coşar sau tapiţer, pentru că fiind copil, admiram un coşar de pe un acoperiş pentru curajul său şi negritudinea sa avant Senghor - şi după aceea îl admirasem înebunit de fericire pe Ilie Monocoiul, cum îi spuneam noi în mahalaua de la Ploieşti,

pentru că nevasta îi tăiase cu cuţitul un coi, dintr-o ceartă pe o ciorbă sau pe o brînză - şi care era tapiţer. Freca lemnul cu rindeaua, de puţea în curtea lui a lemn gemînd şi avea arcuri de fier, de pus sub pat. Întrucît, odată, după ce toată lumea îi spunea "Nea Ilie Monocoiule", eu i-am spus numai "mă, nea Ilie", mi-a legat cu blîndeţe la tălpi două arcuri şi m-a pus să sar pe ele. Ţopăiam ca în poveştile cu Pinocchio. Nea Ilie rîdea de mine fericit în timp ce eu rîdeam fericit şi ţopăind. Uitasem amîndoi că ne "redăduserăm" ca o redundanţă nouă înşine, fără nici o diferenţă de vîrstă. "Mie redă-mă" e arcul smuls din patul pe care doarme zeiasca mirare: "Nu credeam..." Şi vorba unui poet: "Mă contrazic, deci am dreptate".

Eu: - Tu, Nichita, ai o logica a ta în vorbire. Hai să mă prefac că nu te pricep. Spuneai ceva despre Socrate, azi-dimineaţă, despre gîndirea logică a grecilor. Vrei să reiei acel citat?

Nichita: - De ce să-l scuz prin cuvintele mele pe Socrate, care era un întrebător, din pricina faptului că o dată şi-a îngăduit să facă o afirmaţie? Dacă ar fi să-l credem pe Platon care a fost un curvar al ideilor, dîndu-se impotent, atunci fraza spusă de Socrate - că e fericit că e om şi nu animal, bărbat, iar nu femeie, grec iar nu barbar - această porcărie sublimă a inventat **apartheid**-ul. Pînă la Socrate, toţi barbarii erau greci. Cu prilejul nedreptăţii lui Socrate, fericirea lui Socrate s-a răscumpărat prin barbaria otrăvii ce i-au oferit-o s-o bea barbarii, rînjind din hieroglife.

Eu: - Crezi că Socrate s-ar fi putut salva? Şi de ce nu s-a salvat, pentru că Platon, şi alţii, i-au oferit ocazia de a fugi?

Nichita: - Dar dumneata, Marin Mincu, nu ştii că Socrate s-a salvat! El şi-a salvat cuvintele sacrificînd puţinul timp; şi-a salvat ideile sacrificînd puţinul sînge. Cei care au

vrut să-i salveze trupul lui Socrate au fost asasinii ideilor lui. De aceea toată opera lui Platon este o remuşcare. Şi ce frumoase remuşcări poate să aibă propriul tău călău! Cît de abstract putea să gîndească Platon pe concretul vorbitor al lui Socrate!

Eu: - Dar poate că Socrate e doar o ficţiune a lui Platon, ca să spună aceleaşi lucruri. Oare a şi existat?

Nichita: - Da' ce, eu parcă exist, şi totuşi vorbim chiar şi înţelegîndu-ne. Numai dacă am urî natura am putea să ne dovedim nouă înşine că ea există. Dragostea nu este o dovadă a existenţei. Vezi de ce gîndesc ca un barbar? Vezi de ce era fericit Socrate că e grec iar nu barbar? Vezi de ce Platon s-a prefăcut a fi grec, nefiind în stare să fie barbar ci numai un om abstract? Abstracţiunea dovedeşte natura lucrurilor. Semnul e dovada vieţii. Tendinţa spe cerc e dovada liniei drepte.

Eu: - Ce înţelegi tu prin "semn"? De ce foloseşti, şi mai ales acum, în ultimul tău volum, atît de des, acest termen?

Nichita: - Semnul este adeverirea că am trăit, este amprenta sublimă a vieţii mele de rob. Eu am fost înnobilat cu prilejul faptului că am văzut natura lucrurilor şi neputîndu-mi-o să mi-o spun, am făcut un **x** pe nisip, ca dovada că acolo "şezum şi plînsem".

Eu: - Cuvîntul e semn? Sau e **numai** semn? De ce?

Nichita: - Cuvîntul e numai un vămeş între om şi semnul său. "Iar somnul vameş vieţii nu vrea să-mi ieie vamă".

Eu: - Ce înţelegi prin acest "semn" al omului?

Nichita: - Dezintegrarea violentă a insului în univers.

Eu: - Acest semn este o abstracţiune sau o urmă concretă? Se poate pipăi, ca să urli "este", precum zicea Arghezi?

Nichita: - Se poate nepipăi, ceea ce e un urlet mult mai

monstruos, pentru că semnifică însuşi neantul. Singurele amprente pe care le lasă omul pe această sticlă curbă numită cer sunt **cuvintele**, pe care le sărim din două în trei şi din patru în şapte. Mă uitam într-o noapte de dezgust şi singurătate la o stea şi-mi părea că-mi vorbeşte în limba hitită. Du-te dracului, i-am spus. Noapte bună, Nichita, mi-a răspuns de m-a cutremurat pînă-n măduva oaselor.

* * *

[Despre gîndire]
"...Ştii de ce bătrînii senatori aveau o funie în jurul tîmplelor? Începuseră să gîndească şi-şi legau tîmplele ca să nu plesnească de atîta efort."

* * *

Eu: - Tu gîndeşti **prin** poezie sau scrii versuri doar?
Nichita: - Ţin în braţe cuvintele şi le sărut şi le învăţ că ele pot şi trebuie să sărute pe alţii. Şi ştiu că reuşesc lucrul ăsta cînd ele se întorc gravide, ţinînd în pîntec inima cîte unui prieten. La urma urmei, cuvintele sunt haremul meu personal; fac ce vreau cu ele; cînd mă satur de cîte un substantiv, îl trimit la plimbare prin lume. Cu verbele sunt însă ceva mai îngheţat, pentru că eu, de unul singur, sunt haremul tuturor verbelor.

* * *

Eu: - Nu ţi-e frică de moarte?
Nichita: - Nu. Sunt prieten cu ea cu prijelul naşterii mele. De viaţă îmi e frică. Mi-e frică numai că femeia din

sufletul meu nu e comparabilă cu femeia din patul meu.

- Mi-a murit un om în braţe cînd nimeni nu voia să se mai apropie de el. Cineva trebuia să-i ţină spinarea cefii şi a urletului lui sfîşietor către Dumnezeu. ...A murit urlînd la familia lui: a născut cinci copii şi nici unul nu-l ajută să moară. Se certa cu Dumnezeu: Doamne, de ce m-ai născut (medicamentul se dă doar la ştabii care mor). Eu am început să-l îngîn şi atunci se liniştea (Nu m-o aştepta într-un hotel străin această moarte?) A murit ca un copil certîndu-se cu Dumnezeu că de ce l-a mai născut. Iar se răscolea, iar se potolea. Şi-a lăsat capul pe umărul stîng şi-a murit la mine în braţe. Nici nu-i puţea pişatul! Nici nu-i puţea pişatul! M-am dus, în halatul meu de culoarea sîngelui regal, şi m-am culcat liniştit. Şi toate ţi le-am spus în cunoştinţă de cauză.

* * *

[Ars poetica]

"... Sunt un croitor de haine ratate. Aş fi fost apt să îmbrac oamenii ca şi taică-meu. Mă cert cu Eminescu, că el vrea **adevărul**; adevărul sare el singur din tine şi comunică exact. Anume? ... Spaima animalică a corpului: spun o rugăciune, uit de mine puţin, şi scap, domnule..."

Peste scrisul meu de pe ultima filă (12) a acestor însemnări, Nichita Stănescu a scris mare, ca să le certifice: «"Pe unde-mi iese cuvîntul îmi iese şi sufletul.» **M.M**. scris de N."» I-a plăcut acest enunţ pe care eu l-am articulat întîmplător; i s-a părut că merită să fie reţinut şi, întrucît era foarte generos din fire, l-a scris cu mîna lui atunci pe loc spre a pecetlui autenticitatea dialogului nostru. Am dorit, întorşi la Bucureşti, să reluăm convorbirea noastră, dar n-am mai

găsit acel **timp** fericit pe care l-am trăit împreună la Beograd, în acea toamnă arghezianã. Îmi aduc aminte că, odată, m-a invitat la el, seara tîrziu, să continuăm dialogul, şi cînd am intrat spre a doua cameră (a apartamentului său de două camere cu trecere) m-am izbit, în coridorul îngust, de **filosoful** Mihai Şora, care tocmai ieşea, după ce stătuse de vorbă cu **poetul**. Am înţeles brusc că nu mai era posibilă nici o continuare: nu ne mai regăseam în disponibilitatea gratuită de la Beograd.

Dracula

Am încercat să scriu **Dracula**, întîi în româneşte şi apoi să traduc; mi se părea că mă pot desfăşura mai nuanţat în limba maternă căci simţeam că nu reuşeam să comunic tot ceea ce voiam: discursul narativ era prea eliptic din cauză că nu aveam suficiente cuvinte. Cînd am încercat să traduc, în schimb, ceea ce scrisesem şi gîndisem în româneşte, am constatat că nu mergea deloc; totul mi se părea prea liric, aproape liricoid, îmi stîrnea efectiv rîsul. Mi-am dat seama cît de complicată şi de grea e problema traducerii literaturii noastre; cum se cunoaşte, actul traducerii nu poate fi redus la un simplu act de **translare** dintr-o limbă în alta, ci chestiunea se pune exclusiv la nivelul creativităţii: **trebuie să gîndeşti noua formă de expresie în formele de conţinut originare**. În procesul scrierii la roman, am înţeles că eu sunt manipulat de modulele limbii române care mă obligă să comunic numai într-un anumit mod şi dacă această limbă nu a mai fost pusă la probă pînă acum să transmită acele forme de conţinut pe care tu le doreşti, nu vei reuşi să comunici decît la modul **parodic**. Am putut observa că limba italiană

este mult mai **exactă** decît româna, ca instrument de comunicare, şi, de aceea, obligă la o anumită sobrietate chiar cînd se are în vedere comunicarea literară. **Jurnalul lui Dracula** implică, iată, un ton aspru, mai contondent, chiar cînd este liric; ei bine, această **contondenţă** mi se pare că reuşesc s-o exprim mai bine în limba italiană sau o exprim mai bine în italiană pentru că **gîndesc în italiană chiar atunci cînd scriu** şi structurile de adîncime ale noii limbi îmi jalonează **altfel** scriitura. Pe de altă parte, lipsa de efuziune, pe care mi-am impus-o, mă salvează de multe ori să fiu prolix; **tehnica fragmentului,** pe care am inventat-o odată cu **Intermezzo I** (1984), mă obligă să fiu cît mai lapidar în expresie. Fluxul verbal nu se prelungeşte dincolo de un anumit **interval semantic** care-şi de-construieşte forma semnifcantă, pliindu-se pe o structură adaptată la amplitudinea unei semnificanţe diferenţiate, circumscrise de motive şi motiveme stereotipe. Tocmai această **diferenţiere în scriitură** lipseşte discursului narativ tradiţional.

Roma

G. îmi povesteşte ce a văzut, astăzi, la **Galleria d'arte moderna**; am lăsat-o singură fiindcă trebuia să ma întîlnesc cu Giuliani la el acasă şi ea nu agreează să deranjeze persoanele pe care nu le cunoaşte. Zice aproape speriată că a descoperit un **tablou misterios**: nu-mi spune de cine - poate nici nu e vorba de un artist prea cunoscut - dar i se pare ceva foarte curios; e vorba de o femeie care, acolo, pe pînză, stă pe un scaun picior peste picior, nu e prea arătoasă, ba chiar destul de ştearsă, îmbrăcată în veştminte uşoare, comune, cred că nici nu contează. De fapt, ceea ce contează -

şi acest lucru m-a înnebunit - este modul în care această femeie îşi combină mereu altfel picioarele; abia te mişti puţin din loc, adică îţi schimbi unghiul de perspectivă, că ea gata şi-a aruncat invers picioarele. Stai aşa şi treci prin faţa ei fără s-o iei în seamă şi ea îţi joacă o festă, te ia peste picior, punîndu-şi altfel gambele numai ca să-ţi dovedească că **se ne frega di te** şi, uite aşa, ca să-ţi demonstreze acest lucru, chiar acum cînd o priveşti, îşi mută pulpele altfel şi tu începi să te enervezi tot mai mult pentru că nu înţelegi prin care trucuri poate să se atingă această iluzie optică. "M-am dus în diferitele unghiuri ale sălii şi am privit cît mai atentă să nu mă las păcălită şi **zdrang** abia nu eram destul de încordată că duduia îşi repezea imediat picioarele invers şi eu am devenit o curiozitate a custozilor şi a vizitatorilor care nu înţelegeau ce anume urmăream tot schimbîndu-mi locul şi sucindu-mi gîtul în toate părţile ca o apucată. Ba, pînă la urmă, custodele acelei săli a mai chemat şi pe alţii, crezînd că vreau să fur tabloul sau, cine ştie, chiar să-l distrug, într-o pornire isterică..." Mă amuz teribil de îndîrjirea cu care-mi vorbeşte despre dama aceea din tablou şi pentru că îi dau de înţeles că nu cred nimic, îmi promite că, prima dată cînd mergem la **Gallerie**, mă va purta la locul cu pricina ca să-mi dovedească.

alteritate

Autenticitatea în sens lacanian; **să mă re-cunoască celălalt** sau eu să mă recunosc în ceea ce spune el despre mine. Eu nu pot exista decît dacă acel **alter** e în stare să-mi aducă suficiente elemente concrete în care să mă recunosc, sau eu să-l recunosc? Dacă **acest lucru** este **numai** ceva al

meu şi acum vrea să mă ucidă pentru a se bucura de ceea ce este **al meu**? De ce scriu eu chiar acum aceste semne, ce se îmbină într-un discurs despre...? Caut acea urmă, acea **dîră** a autenticităţii care-mi scapă chiar în momentul în care am apăsat clapele maşinii de scris şi am imprimat literele; deja, după ce acestea s-au scrijelat pe albul nud, simultan şi-au pierdut orice actualitate, nu mai pot să reprezinte dîra autentică despre ceea ce sunt eu sau aş fi recunoscut de către un **alter** ca fiind **eu.** Dîra materială a scrisului tot mai păstrează o minimă şansă ca să capteze ceva viu din căutata autenticitate fiindcă, altfel, în ceea ce mă priveşte, unda sonoră a vocii - aceasta sigur - s-a şters (sau se va şterge) cu repeziciune abia ce am rostit discursul. Ce-mi rămîne de făcut?

Sofia Loren

Desigur, **la cucina italiana è meravigliósa**, se spune; aşa cum susţine Sofia Loren, nimic în lume nu poate să substituie o porţie aburindă de **pastasciutta alla napoletana**... Şi totuşi, de cîte ori mă întorc **acasă**, mi se face o poftă de neînfrînt de mirosul acela tare al unor sarmale oltenești, făcute după dichis, servite tacticos cu ardei iute murat şi udate cu vin de ţară acrişor. Atunci uit şi de **pastasciutta** Sofiei Loren şi de faimosul **Chianti** tascan. N-am ce să fac, am rămas tot ţăran!

2.5.'85

Sono dolci giornate di operosa certezza.
A fatica il libro sul fantastico sta facendosi, si farà.
Le recensioni si susseguono e - per la mia voluttà - si accumulano l'una sull'altra.
*Accanto a ciò - **oltre** il bordo del mio tavolo ingombro di carte e libri e di **lillà** (Monet) - la primavera in estasi, voci amiche e discrete, e le dolci fatiche della musica (impegnativo relax, faticoso conforto).*
*Mi alzo sempre presto al mattino per scrivere e amo quelle ore di anticipati risvegli - le ore più deserte e silenziose della casa, che custodiscono il mio lavoro e la mia quiete. Con gli altrui risvegli, scatta invece la giornata di tutti, e riparte la ruota del mondo. Rumori di caffettiere, di telefoni e di **parole**, commissioni e orari da rispettare fino alla sera e fino all'indomani, e una giornata in cui quasi niente ci è dato in cui quasi tutto va perseguito con fermezza o **rubato**. L'unica eccezione è la mia visita quotidiana ad un ciliegio spettacolare ed illustre, chiuso come una monaca nel silenzioso chiostro di un convento eppure rigoglioso, prorompente e ricco come una sposa. A quell'albero in fiore sono legate alcune delle mie più care ed importanti memorie, e ne ho fatto pertanto un simbolo, un altare - un calendario, o un amico - delle mie primavere. Ai suoi piedi ascolto la sua quieta ombra, e l'aria quasi inodore più inebriante di un vento marino, e la docile resa della mente all'eterno.*

Monica

Emilia

Sunt în camera mea cu hublou către curtea interioară, la etajul doi al pensiunii Rudy, din via San Gallo, nr. 51; azi este acea linişte **di sabato mattina** cînd toţi dorm încă. Nu deschid ochii deşi sunt aproape treaz fiindcă am visat-o pe E. şi aş vrea să-i reţin mai mult imaginea concretă. Deşi am scris de mai multe ori despre ea, nu ştiu de ce nu reuşesc să mi-o reconstitui întreagă, în toată fiinţa ei **regală**. Retrăiesc, în schimb, cu aceeaşi intensitate, un anumit complex fată de corpul ei. Poate îl rescriu mereu acest episod, obsedat de dorinţa de a-l elucida printr-o reiterare a trăirii. **Nu ştiu de ce nu puteam sau nu voiam să mi-o imaginez pe E. niciodată goală**. De altfel nici nu încercam să-i investighez toate formele, dincolo de detaliile aparente ce se conturau sub veşmintele comune, de liceancă, pe care ea le purta în modul cel mai decent, fără acele cochetării aleatorii ale adolescentelor ce se închipuie dintr-o dată femei. De exemplu, mi se părea că nu mă interesează sînii ei, deşi observasem în secret rotunjimea lor de mere destul de mari. Acea rotunjime enigmatică a sînilor lui E. atrăgea magnetic pe toţi din clasă şi colegii mei inventaseră un joc tîmpit prin care încercau să micşoreze distanţele dintre corpul lor şi al ei; se prefăceau că aleargă unul după altul şi, cînd ajungeau în dreptul ei, îşi dădeau brînci în acea direcţie; cu această agresivitate inexplicabilă, ei voiau s-o atingă concret, s-o simtă corporal şi s-o **evalueze** ca feminitate. Aşa s-a întîmplat ca, într-o zi, eu însumi să fiu împins cu putere, catapultat violent de **furia amoroasă** a colegilor, şi pentru a evita s-o trîntesc şi să cad peste ea, am prins-o şi am ţinut-o strîns în braţe şi astfel ne-am echilibrat împreună. Atunci i-am simţit sînii pietroşi, înfigîndu-mi-se în piept şi

lovindu-mă cu tăria a două obiecte independente - era ca şi cum sînii ei ar fi avut o viaţă autonomă a lor şi şi-ar fi manifestat chiar această independenţă în impactul suferit - şi dîndu-mi un cutremur plăcut, în tot corpul, pe care l-am reperat abia după ce mi-am cerut cuvenitele scuze pentru participarea involuntară la acest incident; am avut simultan o reacţie de **slăbiciune** şi ameţeală. Mi se tăiaseră genunchii; parcă aş fi fost lovit brusc de o stare cataleptică, necunoscută, a minţii şi a corpului. Nici cînd se întîmpla să-i văd picioarele mai sus de glezne, nu mă simţeam mai bine; ea avea, ca toate adolescentele de o anumită vîrstă, oarecare tendinţă spre rotunjire şi împlinire - altfel zis şi pulpele şi braţele şi coapsele ei se dezvoltaseră impetuos, fără restricţii de siluetă, fiind dolofană şi "plinuţă", în conformitate cu apetitul erotic eminescian - ceea ce-i punea pe toţi colegii în **alertă** senzuală. Acest lucru pe mine nu mă deranja fiindcă menţineam, prudent, toate raporturile mele cu ea într-o **perspectivă evanescentă**, aşa încît, în ceea ce mă priveşte, formele ei pîrguite apăreau imaculate şi pure. Da, iată, aceasta e explicaţia! E. mi se arăta literalmente pură, cu figura ei rotundă şi restrictivă, precum madonele lui Perugino, că mi se părea un adevărat sacrilegiu s-o privesc şi cu ochi de bărbat. Aveam senzaţia iminentă că orice îndrăzneală din partea mea ar fi maculat-o şi profanat-o. Astfel, cînd m-am aplecat odată să-mi ridic stiloul, care-mi alunecase sub banca ei, am fost foarte tulburat de carnagiunea roză şi abundentă a pulpii; rochia de uniformă i se trăsese mai sus de genunchi şi am fost impresionat total neplăcut. Vreau să spun că nu am putut să mă mai uit - adică m-a apucat o stare ciudată ca atunci cînd ascultam muzică de Beethowen şi singura reacţie estetică era un fel de leşin, o **bruscă înmuiere şi slăbire a întregii mele fiinţe** - la

rotunjimea picioarelor ei, la pulpele ei roze, dezvelite de o palmă mai sus de genunchi. Mă simţeam ca un profanator nemernic şi, din respect faţă de mine însumi, m-am ridicat repede să nu mai văd ceea ce mi se părea negreşit că trebuie să rămînă cel mai mare secret. Probabil că mi-am educat toate reacţiile astfel pentru că numai aşa se explică, sau cel puţin aşa îmi explic eu acum faptul că, atunci, după bacalaureat, cînd m-a invitat în camera ei de fecioară, în acea după amiază cînd ai ei nu erau în casă, am avut nişte puseuri de timiditate cu totul ieşite din comun. Era vară, trebuia să ne despărţim curînd, iar E. m-a poftit la ea, în spaţiul ei de refugiu intim - reţin şi acum culoarea galbenă a cearceafurilor şi a perdeluţelor de la ferestre - dînd dovadă de un curaj enorm. În fond cu ce scop poţi să inviţi în spaţiul tău de siguranţă pe un **estraneo**. Poate - e adevărat - eu nu eram un **estraneo** pentru ea; ceea ce este sigur e chiar faptul că nici un gest concupiscent nu întinase raporturile noastre adolescente de pînă atunci. E posibil ca, în mod excepţional, ea să fi vrut să transgreseze propria-i condiţie de **fată** cuminte, păzită cu îndîrjire de atîtea mătuşi. Luat pe nepregătite şi surprins de eveniment, eu m-am comportat rigid, restrictiv faţă de orice gest ambiguu. De altfel, mă apăram eu însumi şi o apăram de maculare. Voiam să menţin între noi **starea de puritate**; orice gest îndrăzneţ - chiar posesia care însă nu era posiblă - ar fi dus la dispariţia acelui **sentiment misterios** ce ne marcase reciproc pe parcursul ultimelor clase de liceu. Intuiam că acolo se afla totul; în păstrarea acelui **secret** al atracţiei noastre ambigui care nu trebuia asaltat cu îndrăzneli noi. Cel puţin eu am rămas la fel în ceea ce o priveşte pe E. şi cînd am revăzut-o, după treizeci de ani pe stradă, i-am privit picioarele - la fel de plinuţe - paralizat de aceeaşi sfială din adolescenţă.

trapă metafizică

La Plopeni, în punctul cel mai înalt din deal, seara, în iulie, simt că intru într-o comunicare suprafirească cu ceva nepământesc, atrăgîndu-mă vertiginos în centrul unei **trape metafizice**; am, în asemenea ocazii, o sporită clarviziune, ca şi cum m-aş desprinde de condiţia muritoare şi aş achiziţiona un alt statut al fiinţei mele. O experienţă similară n-am mai trăit decît în alte două locuri: la Moethia (colonie feniciană la sud de Trapani unde am fost de două ori) şi la Histria. Punctul acesta deosebit, în care acţionează imperceptibil curenţi magnetici ciudaţi, este situat chiar în faţa locuinţei ei, într-un perimetru foarte restrîns - reperat de mine întîmplător - dintr-o zonă deschisă, rămasă loc viran şi în prezent, aparţinînd spaţiului alocat de comună izlazului, adică acel loc necultivat în care pasc animalele domestice (vite, oi, porci, capre măgari, cai, raţe, gîşte, găini, bibilici, curci etc.) ale satului, într-un fel de paradis terestru, necenzurat de nici o lege decît aceea a firii. Suntem atraşi dintr-odată de o boare puternică, parcă, undeva, în adînc, s-ar forma un **vîrtej** nevăzut şi, deasupra, aerul lichid este primenit, răscolit, răcorit de curenţii în exces; se simte aici insesizabil cum adie o suflare aprinsă care poate să dea reacţii de răspuns dintre cele mai imprevizbile, în funcţie de individul ce se nimereşte în bătaia **turbionului infrareal**. Pe ea o doare totdeauna capul, o prind migrenele, de cîte ori ne plimbăm gratuit prin raza locului. Nu cred că inventez cînd susţin că, în plimbările noastre crepusculare prin zona trapei metafizice, ni se întîmplă să ne vină totdeauna cele mai profunde idei; căpătăm acea maximă stare de limpezire a gîndirii că reuşim să ne clarificăm orice silogisme confuze şi să avansăm unele supoziţii noi, ce devin **humus**-ul pentru a construi o carte

sau un studiu. Ceea ce este curios, e faptul că ea se transformă complet de cîte ori ieşim în acest cîmp; devine extrem de lucidă şi scapă de chinurile geloziei, dînd dovadă de o generozitate magnifică; reuşim să discutăm despre principii abstracte, uitînd de subiecţii de sînge şi carne care suntem şi de fragilitatea fiinţei. Ceea ce este extraordinar, privit din acest punct, este **cerul** care mi se pare foarte aproape. Niciodată nu mi s-a mai întîmplat să descopăr că **jarişţea cosmică**, despre care vorbeşte Lucian Blaga, poate fi ceva concretizat ca aici, la Plopeni. Există, în general, o dificultate de vizibilitate în a repera diverse stele - îmi aduc aminte cu cîtă uimire l-am ascultat pe Geo Bogza care-mi vorbea cu atîta familiaritate de Steaua Polară, de constelaţia Orionului, întorcîndu-se firesc către **cer** şi începînd să explice în ce mod trebuie să te aşezi pentru a putea fi în contact vizual cu puzderia de aştri pe care îi poţi **cunoaşte** şi numi cum ai cunoaşte şi numi obiectele cunoscute din universul tău familiar - şi de aceea, este bine să găseşti acel unghi de perspectivă din care această impresie de incomunicare să nu fie atît de acută. Cerul înseamnă aici a te integra în Calea Lactee cu naturaleţea **micului prinţ** al lui Saint-Exupery, a vedea constelaţiile şi a le număra cu ochiul liber, cum ai număra o turmă de pecore; înseamnă a observa, de exemplu, că Venus licăreşte mult mai puternic decît alte stele cu o lumină ce se reflectă sau se refractă dînd impresia că e mai vie deoarece este **artificială**; astfel luminozitatea aceasta pare augmentată bizar faţă de restul stelelor de pe boltă. Celelalte stele apar abstracte şi îndepărtate; licărul Luceafărului pulsează însă mai viu fiindcă este întreţinut de acea doză amoroasă, amorsată eminescian, ce se transmite prin intensitatea pulsatilă a luminii. Ni s-a părut firesc să vorbim aici, pe deal, despre teoriile ultime în legătură cu

geneza universului: 1. Teoria **big-bang**-ului (corespunzînd intuiţiei **nimicului** din **Rigveda**); 2. Teoria **staţionară** (a unui univers care crează cît consumă) şi 3. Teoria **pulsatilă**. Consider plauzibilă supoziţia unui **univers autoreflexiv** care emite intermitent energie reflexivă sub formă de pulsaţii cosmice; e aceasta instanţa "transcendentă" (prin auto-reflexivitate informativă) capabilă să conserve echilibrul entropic al cosmosului. Noi existăm numai ca entităţi reflectate ale acelei instanţe auto-reflectante. Lumea se autoreflectă în sine, prin pulsiuni alternative, specifice activării continui a unei **conştiinţe subiective**; cît timp e **trează** această conştiinţă, nu se va produce vreo catastrofă. Din această perspectivă, nici nu există noţiunea de timp, acesta fiind doar un pliu al reflexiei noastre: noi existăm doar ca efect al propriei noastre gîndiri despre o ipostază sau alta a existenţei noastre. Numai o "raţiune suficientă", secretă, menţine întregul univers în echilibru. A vorbi despre originea noastră concretă **vs** cosmică, apare firesc ca şi cum am vorbi despre prăşitul sfeclei roşii sau despre behăitul erotic al măgarilor. Dincolo de orice auto-ironie, mă bucură că **suntem** - cum accentua Nichita în ultimele sale texte - aici, acum, seara, vara; pe deal, la Plopeni, că ni se pare că intrăm şi ieşim concret din Calea Lactee ca dintr-o burtă solzoasă de cetaceu şi că putem să gîndim, **separat**, propria noastră fiinţă.

15.5.'85

***Non ci sarà menzogna tra noi**. Perlomeno non quella giocata sulle superfici, voluta e controllabile, e redimibile con il più piccolo dei gesti del grande regno*

dell'immediatezza. (Delle menzogne del ***testo****, o del linguaggio o dell'inconscio, non ci è dato ahimè di rispondere. Da tali abissi - amati - per un istante mi astengo).*

Nella vita non tollero la sovrabbondante menzogna, così caotica e inutile - posto che non sia gioco, felicità, spettacolo. (Escludo la sfera del ***bisogno****). Accetto soltanto la menzogna* ***irreversibile****. L'irriducibile, costituzionale falsità degli uomini sul quel piano vertiginoso e impraticabile dove anche la* ***naturalezza*** *è atteggiamento, finzione, costume...*

Io con Lei non mento*. Né taccio. Non mi trattiene la paura -ché, anzi mi sento protetta - né mi impaccia il pudore - mi diverte l'imprevedibile regno della spudoratezza. Amo che si scopre (tanto, il* ***mistero*** *dell'uomo sussiste, e con esso il fascino). Amo il piacevole imbrazzo di scoprirmi - se non laddove io stessa* ***non voglio sapere, vedere, ricordare****.*

Non mi piace, in genere, parlare. Ho sempre tanto da pensare e da leggere da non essere disponibile alla prassi quotidiana e diffusa del conversare. E tuttavia, allo stesso tempo, parlare mi affascina e mi riempie di gioia, e ai miei pochi privilegiati interlocutori vorrei dire tutto - amo dire tutto - di me.

Mi chiede di rinunciare alla letteratura del mio discorso, del mio essere. Comprendo che è giusto e tuttavia mi addolora, mi è scomodo e fastidioso, mi sembra immediatamente irragionevole come qualunque rinuncia al piacere*. Io che per le parole ho* ***una tenerezza immensa*** *- dovrei trascurarle, trattarle con negligenza (senza amore, senza* ***venerazione****), annullare - apparentemente, lo so - me stessa annullando il* ***rito*** *che mi fa esistere e sopravvivere, e*

attraverso cui sussiste la mia intima e personalissima forma di ***civiltà****. Trascurare oggetti tanto amati. Provare ad* ***essere*** *senza quell'amore per loro che mi fa essere, e senza la loro (spesso ingrata lo ammetto ma qualche volta così assolutamente, così definitivamente) struggente e necessaria manifestazione di riconoscenza. Tenerezza a loro volta.* ***Felicità - di - me*** *- che per loro mi struggo. (So che è un gioco allo specchio ma non vi indugio per non stordirmi, e mi fermo* ***al di qua****, dove l'ebbrezza rimane ebbrezza e non è ancora smarrimento, e dove le* ***sensazioni*** *non si convertono in nient'altro).*

Monica

la gară

A promis fără să-i cer, că **va veni** să mă conducă la gară. Mă urc în tren cu atîtea bagaje, cărţi, reviste şi alte **ricorduri**; ca de obicei, sunt extrem de încărcat cînd plec în ţară, încît îmi este foarte greu să mă descurc singur; pînă găsesc un **carrello** ca să pot să mă mişc de la taxi pînă la peron. Mă ajută o elegantă doamnă care, ea însăşi coborîtă din tren, plină de genţi şi valize, căuta un mijloc pentru a se deplasa în oraş. Efectiv îmi ţine căruciorul, cu un surîs încurajator, pînă mă apropii. Din cînd în cînd, precum în scenariul mitic, chiar atunci cînd mă aflu într-o oarecare dificultate, apare un adjuvant, un **mediator**, care mă iniţiază sau mă conduce pînă ce rezolv proba, mai mult sau mai puţin dificilă. În fine, trenul de Wienna nu este prea aglomerat şi, cum am sosit mai devreme, reuşesc să urc cu toate bagajele; un tînăr student îmi dă o mînă de ajutor pînă ce le sistematizez în compartiment şi răsuflînd uşurat, mă aşez pe

locul de la fereastră, deschizînd **La Repubblica**, să văd dacă Giuliani publică articolul acela astăzi. Mi-a spus ieri la telefon că a "descoperit" de ce Kirkegaard o abandonează pe Regina Olsen, logodnica sa, şi că va încerca să exprime noua sa ipoteză "psihanalitică" într-un text polemic, "ma non so se qualcuno capirà". A părăsit-o **deoarece era impotent**. Articolul respectiv despre impotenţa filosofului disperării, este în ziar într-adevăr. Preocupat de **lipsa** ei la timp în gară, îmi arunc pentru ultima dată ochii pe fereastră, înainte de a mă adînci în lectura articolului lui Giuliani: **o văd** sosind la capătul peronului, majestuoasă şi rigidă ca o regină. Ea conservă, acum îmi dau seama, toată acea imponderabilitate stranie ce înconjoară toate figurile de **infante**, textualizate de Velázquez; avansează printre atîţia oameni gălăgioşi cu un aer solemn şi abstract, ca şi cum nimic din ceea ce se petrece în jur n-ar atinge-o. Se sustrage, prin comportamentul său restrictiv, oricărui amestec cu ceilalţi şi aceştia nici n-o înregistrează ca prezenţă activă, într-un raport reciproc de indiferenţă; nu vrea să ştie că lumea există, deşi lumea există, totuşi, indiferent că ea reacţionează sau nu la acest impact direct. O reperez imediat de la mare distanţă. **O descriu**. Are părul roşu, aprins pînă la flacără, lung şi coafat în stil boticellian. E primăvară, înainte de Florii. Ea a coborît desigur, chiar acum, îmbujorată, din tabloul lui Sandro: **La primavera**. Nu am un reper mai caracteristic ca s-o individualizez decît podoaba capilară roşcată, de nuanţă florentină. Corpul ei evanescent - constat - se conturează treptat, în cadrul amorf, ca un **efect al fragilităţii**. Abia acum înţeleg de ce nu m-a stîrnit niciodată, toate strategiile seducţiei vizînd numai o posesie pur intelectuală; este încă prea ingenuă, prea adolescentă, aflată adică la acel stadiu de ne-formare, de ne-coacere ("Stai / aşteaptă de te coace",

spune Ion Barbu), de ne-creştere, cînd orice tentativă, mai concretă, poate distruge întregul. Nu e încă femeie, ci doar o pură **schemă corporală**, indicînd o posibilă apartenenţă la ceea ce numim domeniul sigilat al feminităţii; braţele ca nişte lujeri vegetali, picioarele subţiri, deşi puternice, fără acea rotunjire senzuală a pulpelor ce se prelungesc în amfora coapsei. Între umerii firavi şi şoldurile inexistente, partea **materială** a corpului ei apare **estompată ca o eboşă**; nu se observă lamura carnală a acelei realităţi esenţiale, înscrisă în conicitatea sînilor. Ea nu are nici piept, ceea ce prietenul meu, Piero, cheamă **davanzale** - cu un termen mai frust în italiana argotică -; în zona aceea de promisiuni tactile, lipseşte orice excrescenţă, corpul ei fiind tubular şi plat precum acela al îngerilor. Iată că, probabil, mi-a lipsit orice pulsiune erotică, în ceea ce o priveşte, pentru că am decis instinctiv, undeva, în subconştient, că ea nu poate reprezenta decît o formă intermediară între prototipurile celor două sexe, **un hermafrodit pur**. (În **Satiricon**-ul lui, Fellini construieşte o secvenţă de o mare perversitate, cu acel corp quasi-material şi imponderabil al unei fiinţe zeieşti, omologată vulgar drept hermafrodit). Cred că aceasta e cauza pentru care am rămas neutru în faţa corpului ei indecis; ar fi fost ca şi cum mi-aş fi dorit **să fac dragoste cu un înger**; ori îngerii fac parte din noi, sunt entităţi metafizice ale fiinţei noastre eterice. Nu mai continui pe acest versant. Trebuie să adaug doar că nici chipul ei nu avea o clară finitudine; obrajii, nasul, gura erau în formare, în înmugurire / îmbobocire astfel că nu ai alt impuls decît să le atingi cu mîna, într-un gest duios de mîngîiere, şi nicidecum să le iei în posesie prin sărut. Într-un sărut, aşa cum am mai spus, se cuprinde un act aproape complet de copulaţie şi după acest act poate să nu mai urmeze nimic. Ceva trebuie să remarc

totuşi pentru a-i trasa diferenţa specifică: şi anume ochii, enormi precum la acele "madonne dagli occhi grossi" din tablourile anonime văzute la pinacoteca din Siena.

Ea putea să exprime totul în striurile privirilor extrem de variate în nuanţe, emanaţie a unui suflet solar şi în acelaşi timp şi a unui intelect subtil, capabil să mînuiască cu fineţe cele mai abstracte silogisme, cu mult deasupra mediei obişnuite, şi chiar atingînd uneori capacitatea ieşită din comun a naturilor geniale. Observi acum că, de fapt, nu reuşeşti s-o descrii cum ai dori, ca fiinţă concretă, şi că recurgi la tot felul de subterfugii, de meandre ocolitoare ale unui discurs ce mai mult ascunde decît să epifanizeze. Voiam să mă refer la apariţia-i hieratică la capătul peronului şi alunec fără să vreau într-o descriere fadă, care nu are nici o legătură cu ceea ce văd acum sau mi se pare doar **a vedea**. Ea, cu toată suavitatea primaverilă (e îmbrăcată într-o rochie cu desen floral florentin) înaintează decis către vagonul în care mă aflu eu şi este **atît de vie**, **atît de ea**, încît brusc realizez că **devin invidios**, cumplit de invidios pentru această apariţie de o **vitalitate eruptivă**, în acest decor pestriţ şi amorf, în care eu, cu toată importanţa maschilinistă ce-mi arog, **mă simt total inutil şi artificial**. Mă întreb brusc ce caută ea acum în peisaj; şi dacă a venit să mă salute chiar pe mine, înainte de plecare, **de ce nu a apărut mai devreme**? Trebuia să fi fost acolo, în gară, sosită cu mult înaintea mea, să mă aştepte (**eu** s-o fac să **mă** aştepte ca să mă conving că ea **are un sentiment** anume pentru mine care s-o împingă la gesturi enigmatice şi involuntare) şi **să sufere** în aşteptarea mea. Deodată, aşa cum se mişcă în lumina aceasta azurie, a unui soare boticellian, o simt devenind **acaparatoare** şi ameninţătoare; mi se pare că a coborît din tabloul de la **Uffizzi** şi se îndreaptă spre mine cu invitaţia

ademenitoare de a o urma **în text**: are o floare delicată în mînă (este o floare carnivoră îţi şopteşti înfricoşat) şi vine lent către tine, înaintînd marţială ca o regină. Nu ai vreo şansă de scăpare, fereşte-te, **ai grijă**. Privirile ei scînteiază de o incandescenţă bizară; laseri necruţători acum te vor repera, te vor absorbi, eşti pierdut.

Instantaneu te apucă o spaimă viscerală (nu mai este vorba doar de invidie), tragi cu repeziciune perdeaua compartimentului şi te ascunzi. O vezi cum trece, cu privirile strălucitoare, îndreptate spre o imagine a ta pe care doar ea o cunoaşte, şi o laşi să meargă înainte, fără să deschid fereastra şi s-o strig. Am acest puseu de laşitate inexplicabilă, dar simt, cu simţul al şaselea, că trebuie să mă ocultez, să stau la pîndă şi s-o observ. Trecerea aceasta a ei, în plină lumină diurnă, are parcă ceva din **stranietatea** unei vizite de dincolo. Mă salvează doar trenul care se urneşte pe nesimţite (reperez acest lucru datorită stîlpilor de pe peron care parcă se mişcă ei ca în peisajele lui De Chirico). Am timp s-o mai văd cum continuă să înainteze dreaptă şi neabătută precum Gradiva, cu acea floare în mînă, ţinută solemn ca o lumînare, cu ochii ficşi, extatici, fără să privească într-o parte sau alta. A ajuns aproape de capătul peronului şi înaintează încă rigidă ca o somnambulă. Mă uit la cei din preajma ei şi constat că nici o persoană nu lasă impresia că ia act de prezenţa ei în peisaj. Mă întreb dacă eu **am văzut-o** cu adevărat. Dar dacă nu a fost decît o halucinaţie a mea, iscată de dorinţa intensă de a o vedea, înainte de a pleca din Firenze, în această primăvară suprarealistă?

16.5.'85

***Quante cose da dirLe. E che fatica. Uscire dal fantastico (!) e spossata da quella fatica, e da quel distacco, rigenerarmi** e affrontare il resto del mondo. Forse davvero la mia mente è pigra. Paradossalmente. Pigra non in assoluto ma in proporzione alla sua ansia di apprendere e di dire. **Ha ragione ancora Lei**. La pigrizia sa travestirsi, persino con gli abiti di chi meno le somiglia e più le si oppone. E così può accadere che noi, **solerti e infaticabili in un campo**, ci sentiamo di colpo spossati ed inabili non appena ne usciamo per affrontare una diversa, seppur minima, cosa.*

Monica

Dracula

La Beograd. Acelaşi aer balcanic. Acelaşi jeg bine colorat de emfaza pitorească a epocii post-titoiste. Luxurianţă şi belşug. Bazar. Kitsch. Neoavangardă. Nici o selecţie. Dar de toate. Trebuie să mă întîlnesc cu Adam la Uniunea Scriitorilor, pe strada Franţuzka. Înainte de asta mă plimb prin parcul medieval, să respir mirosul castanilor înfloriţi şi să aud cîntecul mierlelor. Luăm masa la restaurantul militarilor de vizavi; vine şi preşedintele Uniunii Scriitorilor, prozatorul Bulatovici cu soţia sa, o femeie stilată, chiar frumoasă, care e profesoară la Liubliana. În timp ce o privesc, mi-l amintesc pe Bulatovici la petrecerea cu D.R.P., de la Reşiţa, undeva, la o cabană, pe malul unui lac de munte, cu consum variat de alcohol (cum ar zice Nichita), toasturi deşănţate şi scriitoare tinere. Revăd scena

cînd marele prozator jugoslav umbla înfrigurat cu ambele mîini în sutienul unei unguroaice, membră a Asociaţiei Scriitorilor din Timişoara, căutînd acolo ceea ce nu găsise în altă parte. Inspirat de situaţia concretă, probabil, s-a ridicat şi, după un elogiu incongruent asupra activităţii de traducător din română al lui Adam, l-a propus surprinzător pentru un mare premiu la Bucureşti, care i-a şi fost înmînat apoi, ca orice formalitate interzisă, într-o **duminică**, cînd Iancu se prefăcuse că uită să pună ştampila Uniunii pe diplomă! În revanşă, Adam vrea să-i povestesc Preşedintelui lui, acum, tot ce ştiu **despre** sau tot ce am scris în **Dracula** al meu, fiindcă Bulatovici se documentează(?) pentru un roman despre voievodul vampir, roman pe care l-a contractat deja în 27 de limbi(?). Sunt circumspect şi nu mă dezlănţui, mai ales că piroştile astea cu carne, pe care mi le serveşte o chelneriţă cam mototolită, semănînd cu poetesa maghiară pe care o jumulea Bulatovici la cabana de lîngă Reşiţa, mi-au provocat o reacţie ciudată în stomac şi încep să privesc în jur pentru a repera direcţia cea mai scurtă spre **pensatoio**. Bulatovici cunoaşte doar evenimentele superficiale, din cronicile anonime şi efectele sîngeroase din prelucrarea lui Bram Stocker; aflu că a fost invitat de D.R.P., **incognito**, la noi, pe banii Uniunii noastre, pentru a scormoni în documentele aflate la Biblioteca Academiei şi chiar pentru a se ambienta la Sighişoara în vederea scrierii **marelui roman**. Îl întreb dacă şi-a proiectat o **schemă narativă nouă**, prin care să-l recupereze pe voievodul valah, dintr-o perspectivă mai luminoasă, şi-mi răspunde că nu va face altceva decît să **repovestească** legendele apocrife şi să le ilustreze copios, cu imagini terifiante din locurile atestate ca fiind draculeşti. E convins că va repurta un mare succes comercial fiindcă volumul despre VAMPIRUL ROMÂN se

va difuza pe aeroporturi şi în gări din întreaga lume. Nu pot să nu apreciez vocaţia balcanică a prozatorului jugoslav, dar îl mai solicit, cu naivitate, să mă lămurească de ce trebuie să facănegreşit **el** acest **oficiu turistic** pentru ţara mea; poate ar fi mai bine să se ocupe, eventual de campaniile în Serbia ale luptătorului antiotoman Iancu de Hunedoara şi să-l lase pe "vampir" pe seama scriptorilor români, aşa cum e **firesc** şi cinstit. Mă priveşte cu uimire, intrigat, ca şi cum m-ar fi descoperit abia acum; ar vrea să spună, fără cuvinte, că nu se aştepta din partea unuia ca mine - nu ştiu ce părere şi-o fi format el în urma întîlnirilor noastre de la Bucureşti, Beograd, Timişoara şi mai ales în urma a ceea ce s-o fi bîrfit în contul meu - la atîta orgoliu, ba chiar`pare să-mi sugereze că se simte jignit de îndrăzneala mea. Îl văd pe Adam că face feţe-feţe şi nu mai traduce răspunsul pe care i-l dau marelui prozator: "Din moment ce eu voi publica un roman serios despre **Dracula**, integrîndu-l printre principii Renaşterii, nu mai admit ca figura acestuia să mai fie vulgarizată după ce a făcut-o irlandezul Stocker". Mă ridic şi vreau să plătesc consumaţia dar Adam nu mă lasă.

mise en abyme

Este clar că, pînă la o anumită vîrstă, există doar ambiţia de a seduce pe oricine, de a poseda mecanic, fără discurs, de a fi recunoscut **bărbat**, de a fi temut, de a fi puternic. Apoi se ajunge la acea fază cînd **înţelegi**; atunci actul erotic nu mai este doar simplu act, este şi altceva. De aici începe **comentariul**, acea formă de meditaţie gravă şi suferinţa pe marginea trăirii; a te proiecta în abis, a săpa în acel întuneric anterior, în acea atracţie teribilă a cărnii(?) fără

un motiv precis. A scrie despre ce se întîmplă cu **eul** propriu în spaţiul acesta rezervat, în care nimeni nu are curajul de a se aventura prea adînc, dintr-o decenţă care poate fi omologată **aposteriori** drept laşitate. În tinereţe se pare că nu ştim **că** iubim şi nu avem timp să ne întrebăm, dincolo de act, **ce** este iubirea. Ne interesează doar posesia. De aici - acea lipsă de calcul, acea lipsă de meschinărie, acea lipsă de cumpătare. De ce? Cine ne conduce? Cine ne împinge?

Mephistophel

Am avut impresia brusc că o altă fiinţă mă urmăreşte, intrînd nepermis în spaţiul meu de rezonanţă şi perturbîndu-mă psihic. Mi se părea că un element nociv subminează echilibrul materiei mele. Mi-am concentrat forţele pentru a anihila acest efect prin extirparea elementului disturbant. Încordîndu-mi toate simţurile, am observat că obiectele din jur păreau să fie deformate, fiind transformate în ceva mobil de o substanţă **catalizantă** care intra în corpul acestora şi le făcea să se dezagregheze şi să-şi schimbe statutul. Am încercat, cu destulă dificultate, să stopez acea entitate mişcătoare şi am simţit că la un moment dat am reuşit s-o blochez, acoperind-o cu o foaie groasă de plastic; cum mi se părea că este **acolo**, între straturile de pămînt, am început să calc meticulos şi din ce mai pornit **peste** pentru a o strivi definitiv, reperînd violenţa unor mişcări convulsive dedesubt. Iată, mi-am zis, am terminat. Dar, pe urmă, cînd stam liniştit lîngă motanul **meu** negru - acum abia nu înţeleg de unde a apărut în peisajul oniric acest personaj validat al "meu" de către textul care s-a scris sub dicteu - a apărut o altă fiinţă, la fel de neagră, cu urechi înalte şi mustăţi

Non è facile questo discorso. Né breve. La mia vita quotidiana di donna reclama criteri di giudizio e di comportamento che nel mondo dell'arte dimentico - vivendo ***come se non*** *- oppure respingo con violenza e disgusto, come estranei e assurdi. Accalorata e appassionata da un lato - per necessità, perché è giusto, perché non ignoro. E dall'altro profondamente indifferente -* ***come se non*** *ne avessi mai avuta la minima percezione.*

E in certo senso è vero. Perché accanto alla mia esistenza storicizzata c'è la mia esistenza ideale, e accanto al mondo delle lotte femministe un altro mondo gremito di presenze femminili magnifiche, di una bellezza assoluta e irriducibile a relativismi e confronti - tanto più all' inaudito confronto "uomo-donna"(?).

Monica

vis

Mă aflam undeva deasupra oraşului, la un etaj înalt, sau pe o terasă, de unde puteam privi în toate direcţiile, panoramic şi analitic. Atunci, brusc, am văzut-o ieşind dintr-un gang, împreună cu cineva; mergea ţopăind, scundă, în toacele prea înalte, care îi dădeau o mişcare comică de păpuşă mecanică. Nu ştiam că va apare, chiar în acel moment, în cadrul privirii mele, de aceea am rămas extrem de surprins. Era împreună cu un ins vulgar, de o anume insolenţă, ce se nota în gesturile prea răspicate şi în modalitatea de a-i aborda violent pe cei din jur, care se uitau prea insistent la ea; un bărbat s-a apropiat s-o întrebe ceva - probabil cît e ceasul? - iar insul l-a agresat imediat, făcîndu-l să se îndepărteze în fugă. Am privit-o intens **de sus**; ea nu

mă vedea şi am avut revelaţia dureroasă a acelei **neputinţe a ei tragice de a mă vedea**, de a mă observa din locul în care se afla, lîngă acel individ insipid şi comun. Am avut impresia că alunecă în gangul deschis între două blocuri şi am început să-i fac semne disperate să se uite **în sus** - să mă vadă. Nu am avut nici un succes cu aceste gesturi gratuite ale mele şi atunci am încercat s-o atrag altfel, deschizînd **o carte** pe care o ţineam în mînă: o desfoliam ca pe o corală albă şi o agitam în aer ca şi cum ar fi fost un punct **luminos**, un semnal pe care nu se putea să nu-l remarce, pînă la urmă. Cu toate acestea, eforturile mele au fost zadarnice şi am văzut-o cum se îndepărta, inutilă şi scundă, între cele două blocuri, pierzîndu-se în propria-i absenţă.

alveolă

Descopăr o alveolă de aer, ce se cască turbionar în coasta de nord a catedralei Santa Maria del Fiore, deschisă probabil de golul ce se naşte aici, dinspre **piazzetta delle Pallotole**, unde se duelau cu pistolul nobilii florentini; se pare că aceştia mureau împăcaţi tocmai prin contiguitatea topologicăcu Domul şi sufletele lor erau imediat împărtăşite şi acompaniate dincolo. Numai cînd trec prin acest **loc**, indiferent de anotimp, simt un **curent puternic** de aer pur, care mă răpeşte din contingent şi mă levitează lin către platourile alpine ale unor munţi imaginari. Acea **frescura,** în loc să ma învioreze, mă loveşte în plex şi instantaneu mă apucă o **slăbiciune** inexplicabilă. **Chi sono io, forestiero perpetuuo, autoesiliato nella città dei Medici?**

descensus

Nu se mai pronunţă des acea sintagmă atît de abstractă numită pompos **Morală**, ceea ce dovedeşte că se poate trăi şi fără exerciţiul moral. E vorba de o accepţie înaltă a acestui concept, luat în discuţie, în mod gratuit, doar în rezumatele diverselor sisteme filosofice. Altfel, în faţa **tehnicii**, care este atotputernică, putem afirma că omul a uitat orice precept moral, devenind de-a dreptul **iresponsabil**. Pe scurt, dincolo de tolerabilitatea voltairiană, morala se reduce, azi, la un simplu **instinct**; se denunţă orice transcendenţă în faţa **imperativului** corporal de supravieţuire. E adevărat că, în schimb, se cultivă ideea de CARITAS, în sensul unei **dezbrăcări** şi **desacralizări** nelimitate. Are loc un fel de **descensus** în corpul nostru pentru a regăsi fundamentele morale. Modelul tehnicizant actual nu este dezavuabil pentru că ar depăşi o limită supraumană, de sorginte nietzscheană, ci pentru că este **inuman.**

Veţeanu

G.îmi spune la telefon că se simte singură; o încurajez cum pot şi-i spun că nu mai este mult şi voi fi acasă de Crăciun. Încep să obosesc în acest **pariu al meu,** cam prelungit, cu Italia; nu ştiu cît voi mai rezista. De atîta timp eu nu am altă grijă decît să scriu, să traduc şi să public. Mi-au ieşit atîtea cărţi importante la cele mai mari edituri (Bompiani, Garzanti, Feltrinelli, Vallecchi, Bulzoni etc.) la care, înaintea mea, n-a mai avut acces nici un scriitor român. Ar fi cazul să mă strîng de pe drumuri şi să mă apuc de lucru

la romanul **Veţeanu** care mă aşteaptă de zece ani. Nu vreau să rămîn definitiv în Italia, deşi Avalle mă someză mereu să cer cetăţenie. La ce mi-ar folosi?

20.5.'85

Un altro discorso iniziato insieme riguarda la figura e il mito di Don Giovanni. *Ne parlo volentieri adesso che sono reduce dalle emozioni del* ***Don Giovanni*** *di Mozart - adorato Mozart - tradotto in film - opera da Losey. Io credo che sia in tutti - uomini e donne - in stadio di precoce o avanzata maturità - una porzione di dongiovannismo. Ipercorrezione delle proprie carenze femminili, se si è uomini - maschili, se donne. Ansia smisurata della conquista per dimostrare e far essere la propria vitalità, e di esercitare le proprie capacità di seduzione per innamorare noi stessi. Piacere e stordimento della varietà e dell'accumulo. Multiforme e multicolore assortimento prima di conoscere - **ri**conoscere - e di scegliere quell'**uno** (una) o quei pochi. A volte - sempre ??? - simulazione iperbolica, sovrabbondante ed eloquente di un'assenza, una perdita, un ideale inconcretabile e comunque di un **niente**.*

Piacere del ***teatro*** *- dei sentimenti e dei linguaggi. Siamo diversi mille volte se amiamo mille persone. E contro quei mille noi stessi il nostro pallido più vero noi, o forse nessuno. O forse soltanto* ***una metà*** *di un ipotetico qualcuno, cui basterebbe un* ***doppio****. Trovare quel* ***doppio speculare*** *e perfetto sarebbe l'incastro - ricomposizione e armonia. Mancando quel doppio mille fantasmi si offrono alla sua sostituzione - e mille amori.*

L'amore per l'altro, quando ***accade****, è prima di tutto*

un'unione di due parti in noi stessi, che così ricomposti ci uniamo all'altro, a sua volta riunito. E' perciò che a volte mi ritrovo a pensare che all'Unità non si opponga il numero due ma il ***quattro*** *- perché anche il doppio ha il suo doppio, ed ogni schizofrenia va guardata in uno specchio. Ci sono romanzi che stupendamente raccontano di quattro persone alla volta, irriducibilmente.*

Don Giovanni è un caso di doppio vistosamente mancato - e vistosamente cammuffato. Esaltazione e mortificazione della donna, esaltazione e mortificazione di sé. Coloratissima, caleidoscopica proiezione del proprio io. Uno spettacolo immenso. Spreco di fantasie, di figure e di stili. Tutta l'immensa materia di un teatro per coprire un piccolo spazio di solitudine e miseria - un piccolo vertiginoso ***vuoto****.*

Mito. Figura. Complesso.

Presente nella galleria degli eccessi di Molière. Tra le figure dannate di Byron. Nelle fantasie più sospese tra il sacro e il profano di Mozart.

E nell'esperienza e nell'immaginario di ognuno di noi.

L'opera di Mozart è bellissima. Recitativi brevissimi, e sempre uguali.

*Picchettio ritornante - una manciata di note ad intervalli fissi -delle voci e del clavicembalo. E poi subito, altissima, l'aria. Una dopo l'altra. Un'****intera*** *storia in* ***grande*** *musica. Sacro e profano. Opera buffa e religioso terrore. Spensierato precipitare verso un finale di turbamento fatale e inestinguibile. Un momento soltanto, ed è per sempre. Il convitato di pietra ospite a sua volta - dell'ignoto e dell'ineludibile.*

Monica

Afară e un cer toscan albastru ca sticla de Murano şi aerul geruit îmi înţeapă nările, dimineaţa, cînd plec la curs. În piazza San Marco, soarele - abia răsărit - pare un decor suprarealist, afişat de cineva, în joacă, deasupra conventului lui Fra Girolamo Savonarola, în faţa căruia s-a format o coadă şerpuitoare de şcolari gălăgioşi, însoţiţi de monahe-învăţătoare în veşminte albe, imaculate. Acest soare cu dinţi, de ianuarie, mă face să suflu al naibii în palme; mi-am propus să nu mai cumpăr alte mănuşi după ce am rătăcit cîteva perechi în iarna asta. În piazza Santissima Anunziata mă ciocnesc de Giovanni, care vine şi el la facultate: "Fa freddo, professore!" mi se adresează. Are un fel de pufoaică ce-i umflă toracele ca unui cosmonaut; se şterge la nas, fără **fazzoletto**, ca un **mocioso**. Îi spun mucios şi mă priveşte bătos, răsfăţîndu-se pentru că admit să intru în asemenea familiarităţi cu el. Pare să fie un student inteligent, interesat de literatura română; răspunsul lui despre Blaga, la examenul din vară, l-a făcut invidios pe Hubay. Şi-ar fi dorit şi el un student de asemenea calibru la maghiară. I-am promis să i-l împrumut după ce se perfecţionează în română. Cotim împreună din via dei Servi în via degli Alfani, unde se află, unul din localurile Facultăţii de Litere şi Filosofie şi urcăm la etajul doi, în sala 17. Azi sunt circa treizeci; le vorbesc despre **modelizarea spaţială** în basm. De fapt, sunt prezenţi mai ales cei cărora Avalle le-a recomandat să urmeze cursul meu de **semiotică a literaturii orale**.

appuntamento

Au trecut trei luni şi jumătate. Mi-a scăzut paşaportul şi serviciul consular de la Roma nu-mi dă nici un răspuns. Ce să fac? Nu ştiu dacă trebuie să mai aştept sau să plec fără viză către ţară? Dar dacă mă vor bloca la graniţă şi nu mă vor lăsa să intru? Cu aceste întrebări, deloc liniştitoare, înlăuntru, încerc să mă plimb pe ruta cunoscută; plec de la Facultate pe via del Castellaccio, intru în via dei Servi şi ajung în piazza del Duomo. Aici mă opresc şi aştept, ca de obicei, bătaia clopotului din turnul lui Giotto, care-mi aminteşte de muzica clopotelor de la Putna, apoi o iau pe via dei Calzaiuoli pînă în piazza della Signoria. Cînd, în sfîrşit, credeam că pot să mă defulez privind, cît mai distrat, figurile indiferente ce se mişcă în acest decor marcat de rugul pe care a fost ars Fra Girolamo, a cărui cenuşă s-a dispersat în aerul criminal din jur, aud deodată, surprins, o voce sibilină "Buona sera, professore!". Privesc stupefiat şi constat că mă salută o studentă - cu o siluetă foarte fină - pe care, pînă acum, nici nu o luasem în seamă; abia a sosit în grupa de română, e foarte timidă, singurul lucru ce mi-a atras atenţia la ea fiind podoaba capilară; are un păr bogat, răsfirat pe umeri pînă la coapse, de nuanţă roşu-boticellian care devine un punct de reper pentru oricine. Cum eu nu reperez studenţii mei decît la seminar, ca parteneri direcţi în confruntarea de idei, iată-mă prins în propria-mi lipsă de atenţie; am fost atras de coama roşcată a acestei fete în ipostaza de seducător, ca şi cum o vedeam pentru prima oară, deşi o mai văzusem de nenumărate ori la cursurile mele. Acolo, însă, ea nu fusese altceva decît un intelect abstract, incitat la act, între altele, la fel de abstracte şi iată că, abia acum, luam aminte că nimic nu este aşa de abstract pe cît mi se pare mie, că orice fiinţă se

implică **viu,** într-un proces cotidian, la care eu însumi particip şi ar fi normal să fiu mai atent. M-am oprit şi-am privit-o uimit, ca şi cum aş fi descoperit-o chiar în acest moment, cercetînd-o amănunţit ca un naturalist ce întîlneşte brusc o specie necunoscută şi vrea să nu-i scape nici un detaliu în descrierea ce va face. Vreau să o **descriu** dar ea mă priveşte atît de luminos încît nu pot să o explorez cu detaşare şi mă simt obligat s-o privesc în ochi, ca profesor, şi să-i dau întîlnire pentru a doua zi la curs. Mă scutur din gîndurile sumbre, cu care începusem această plimbare şi reţin că mă obsedează ochii ei verzi-albăstrui, plini de o trăire intensă, invitînd parcă la o posibilă confruntare aventuroasă. Chiar aşa, ce caut eu în piazza della Signoria, în această zi, cînd sufletul nemîntuit al lui fra Girolamo bîntuie în aburul crepuscular?

26.5.'85

Sono di nuovo qui - dopo una pausa breve. Come fossi impegnata in un patto, con me stessa e con Lei, di fedeltà e di sincerità.

Ho rotto mille incanti per ritornare qui - una musica, una finestra aperta sulla sera, un attimo di indolenza, una tazza di tè, la mia immmagine allo specchio. Ma adesso sto bene. Ho letto le ***Epifanie*** *di Joyce - per rintracciare le mie. Credo ora di averle sempre conosciute. C'è chi le chiama* ***illuminazioni****, o* ***momenti di essere.*** *Chi* ***intermittenze****. Chi, più semplicemente, incanti o pienezza o vita.*

Lei ricorda come momento epifanico quello in cui parlammo per la prima volta del`fantastico, della mia tesi e di R. Caillois. Anch'io. Ma accanto a quello altri. Come

quel giorno in cui L'accompagnai alla stazione di Ferrara e prima di scendere dalla macchina Lei mi disse: "concentrati e scrivi. Non continuare a leggere. Non cantare più". Disobbedii ma compresi.

E accanto a quelli altri ancora. Ancora e ancora. Perché io sto in un buio, e imparo la luce a frammenti. Ignoro cosa sia una luce ***dilagante****, lusso intellettuale per cui non sono nata e non vivo. La mia ricerca, la mia caccia, è tesa al piccolo istante, e alla luce dolce e umile dell'oscillante candela.*

Monica

cearta cu trupul

Să lăsăm - acesta ar fi un **iter** iniţiatic - să se manifeste corpul în deplină libertate; e dreptul lui **să opteze** secret, pentru a se comporta într-un mod sau în altul. N-am ştiut decît întîmplător că între mine şi corpul meu pot să intervină asemenea **desincronizări**. Mai avusesem şi înainte alte semnale ciudate dar n-am crezut că acestea se vor impune. În general, se consideră că **posesia in sine** e un act mai degrabă mecanic decît o formă de amor pur; de altfel, s-a stabilit că, dincolo de orice sentiment, acuplarea erotică se bazează pe anumite reacţii chimice care se petrec în organism în faza anterioară. Totuşi, trebuie să mărturisesc că, de mai multe ori, n-am putut să posed ceea ce am dorit **eu**, ci ceea ce a acceptat şi el, **corpul**. Chiar în perioada practicii amoroase celei mai acute - cînd excesul de pulsiuni sexuale te împinge la exagerări - mi s-a întîmplat să asist neputincios, cum el, maiestatea sa corpul, refuza să se acupleze cu un alt corp care nu-i convenea. Am descris eşecul ruşinos cu acea femeie exuberant rubensiană, întîlnită în tren. Mai tîrziu, am

traversat o întîmplare similară şi la Roma. Astfel, au existat diverse situaţii, de inhibiţie parţială, din motive obscure, pe care nu am stat să le psihanalizez. Am observat, în schimb, că, odată sincronizat cu corpul unei anumite partenere amoroase, apetitul senzual se manifestă constant, fără nici un fel de complexe; atunci este suficientă o simplă atingere şi actul se declanşează spontan ca o mare jubilaţie; se repetă chiar de mai multe ori, cu condiţia ca partea feminină să nu preia în nici un fel iniţiativa. Cu cît explozia trăirii celuilalt corp era mai autentică, cu atît corpul meu se angaja în performanţe extreme, inventîndu-şi un comportament imprevizibil. Aparent, propria-i participare era exclusă, fiind o componentă abstractă, corelîndu-se cu semnale ermetice, niciodată decodate în baza unei cauzalităţi logice; există chiar o tendinţă permanentă a corpului de a intra în contradicţie instinctivă cu opţiunile anterioare. În materie de sex, totul este ciudat. Dacă obiectul feminin îşi exprimă opţiunea prea direct în act, adică cît mai senzual cu putinţă şi cît mai agresiv, corpul meu intră într-o **amorţeală difuză**, total ermetică, indiferent la orice stimul, oricît ar fi acesta de sofisticat; el divulgă atunci o detaşare suverană faţă de atracţia sexuală chiar dacă există argumente palpabile ca să se comporte invers. Practic, nu mai are nici o reacţie - în jocurile infanţiei exersam un **comportament invers** cînd ne jucam de-a dracii şi îngerii şi eu mă abţineam să reacţionez, astfel că, în loc să rîd, aveam, dimpotrivă, o figură prea gravă - sau tocmai cînd ar trebui să aibă un anume gen de reacţie, printr-o autonomie bizară, adoptă o **atitudine contrară**. Am constatat că, de la o vreme, nu mai acceptă nici un fel de comandă, nici un fel de stimul din partea-mi. În fond, apar împrejurări cînd actul este doar efectul unei gimnastici sexuale mecanice, împlinite aproape abstract. De aceea, cu

o anume marjă de gratuitate, îmi place să pîndesc asemenea momente, profitînd de lipsa de vigilenţă a corpului şi încerc sa-l înfrîng împlinind actul chiar atunci; păcălindu-l, astfel, fără cavalerism. Dar ce pot face? Atunci simt că **un alt eu** - de o puritate stringentă - locuieşte în corpul meu şi sunt obligat să mă supun toanelor acestuia. În acest **pliu estraniant**, deschis aici cu o livrare dureroasă, vreau să stărui puţin pentru a accentua asupra faptului că eu, de fapt, vreau să recuperez partea misterioasă din mine, continuatoare a periplului meu planetar.

intermezzo

Romanul **Intemezzo**: se recurge la procedee muzicale pentru a comunica pulsiunea narativă. Naraţia este **ritm**, o dezlănţuire fiziologică ce se transformă în semnificant. Procedeele muzicii provoacă un amunit tip de fraze ce deschid romanul (un **incipit** uvertural, corespunzător unor instrumente cum ar fi flautul, cornul sau orga) şi pe cele din final (o închidere ropotitoare ca în simfoniile lui Beethowen).

Il diario di Dracula: o nocturnă chopiniană.

La morte a Tomis: o sonatină la două instrumente (allegro con brio).

Autenticitate: a transcrie energia biologică pulsională şi nu retorica formelor de expresie convenţionale. Romanul **Intermezzo** revendică această dinamitare a teoriei genurilor prin recuperarea **motivemului muzical** ca segment narativ

autonom.

Gheorghe Grigurcu: telefon neaşteptat de la Tîrgu-Jiu "M-a surprins **substanţa** romanului **Intermezzo**, de neaşteptat de la un poet şi chiar de la un critic!"

Grigore Arbore: mă sună de la "Amfiteatru": "Mi-a plăcut antologia **Pradă realului**, e vorba de o poezie nouă şi **implicată**. Eu mai păstrez vechiul obicei de a-mi arăta entuziasmul cînd am argumente."

Radu Călin Cristea: la colocviile de la Oneşti cînd - gratuitate pură - ne aflam cu toţii la o **saună** "Sunteţi un mare critic, dar îi supără pe toţi siguranţa dumneavoastră şi acea **beligeranţă** din ton. Dacă aţi fi mai diplomat, i-aţi bate pe toţi. Aşa, din invidie, o să vă înjure toţi!" (S-a ţinut de cuvînt: a făcut-o el însuşi în revista "Familia").

Ion Bogdan Lefter: la şedinţa de la "România literară": "Dacă romanul **Intermezzo** ar fi mai redus în unele secvenţe, ar intra între primele 10 romane postbelice. De asemeni, criticul M.M. şi-a făcut un program fertil din a absorbi critica italiană şi a o aplica asupra literaturii române cu rezultate înoitoare, impulsionînd spre emulaţie şi competitivitate în receptare. Excesele în a pompa idei şi cultură ţin chiar de manifestarea personalităţii sale eruptive" (A scris o cronică serioasă la roman în "Viaţa românească")

Mircea Iorgulescu: ne întîlnim în curte, la "Cartea Românească". "Ce ai cu mine domnule? M-ai «avertizat» violent să nu mă ocup de semiotică pentru că nu m-aş pricepe. Nici nu mă ocup. Să ştii că eu, aşa foiletonist cum

autonom.

Gheorghe Grigurcu: telefon neaşteptat de la Tîrgu-Jiu "M-a surprins **substanţa** romanului **Intermezzo**, de neaşteptat de la un poet şi chiar de la un critic!"

Grigore Arbore: mă sună de la "Amfiteatru": "Mi-a plăcut antologia **Pradă realului**, e vorba de o poezie nouă şi **implicată**. Eu mai păstrez vechiul obicei de a-mi arăta entuziasmul cînd am argumente."

Radu Călin Cristea: la colocviile de la Oneşti cînd - gratuitate pură - ne aflam cu toţii la o **saună** "Sunteţi un mare critic, dar îi supără pe toţi siguranţa dumneavoastră şi acea **beligeranţă** din ton. Dacă aţi fi mai diplomat, i-aţi bate pe toţi. Aşa, din invidie, o să vă înjure toţi!" (S-a ţinut de cuvînt: a fãcut-o el însuşi în revista "Familia").

Ion Bogdan Lefter: la şedinţa de la "România literară": "Dacă romanul **Intermezzo** ar fi mai redus în unele secvenţe, ar intra între primele 10 romane postbelice. De asemeni, criticul M.M. şi-a fãcut un program fertil din a absorbi critica italiană şi a o aplica asupra literaturii române cu rezultate înoitoare, impulsionînd spre emulaţie şi competitivitate în receptare. Excesele în a pompa idei şi cultură ţin chiar de manifestarea personalităţii sale eruptive" (A scris o cronică serioasă la roman în "Viaţa românească")

Mircea Iorgulescu: ne întîlnim în curte, la "Cartea Românească". "Ce ai cu mine domnule? M-ai «avertizat» violent să nu mă ocup de semiotică pentru că nu m-aş pricepe. Nici nu mă ocup. Să ştii că eu, aşa foiletonist cum

sunt, mă simt liniştit din punct de vedere profesional. Am citit o cronică serioasă despre dumneata în **Vatra** lui Cornel Moraru. Mai tîrziu, de critică numai noi o să ne ocupăm. Campionii criticii de azi sunt doar nişte buni jucători. Ei or să treacă."

Cristian Moraru, la Oneşti, în cadrul colocviului de critică: "Dumneavoastră sunteţi, de fapt, teoreticianul textualismului şi aţi contribuit în mod fundamental la schimbarea paradigmei literaturii optzeciste prin tot ce aţi făcut. Aţi scris esenţial şi despre expresionismul lui Blaga..." (Cînd va semna un articol în "România literară" despre antologia **Pradă realului**, publicată la Cartea Românească în 1985, va susţine exact contrariul: că eu i-aş fi imitat pe Matei Vişniec şi Alexandru Muşina, citînd volume ale acestora publicate mai tîrziu cu cel puţin doi ani faţă de cartea mea din 1980).

Ioan Buduca, în prezenţa lui Adam, la moartea lui Nichita: "Tot ce spuneţi dumneavoastră este important. Orice scriitor ar vrea să scrieţi despre el şi oricine doreşte să cunoască părerea lui Marin Mincu. Dacă aţi scrie des ca Manolescu, aţi fi number 1!"

30.5.'85

LOU ora. E Rilke. Rilke soprattutto, dato che l'epistolario reca fondamentalmente firme sue. Ma d'altro canto le lettere di lui (a lei) sono sostanziate della presenza, della conversazione, della saggezza, dell'essenza di lei. E lui, senza di lei, non sarebbe lui. A volte addirittura non

sarebbe.
Mentre lei, imperturbabilmente, è.
Non mi incuriosisce cosa li univa - non mi stupisce che due magnificenze si attraggano reciprocamente, ognuna splendida nel sedurre, e commovente nella debolezza di desiderare, l'altra.
*Mi incuriosisce semmai come si incontrarono, come si cercarono prima di conoscersi, come si crearono (**perché, come** sapevano) la situazione iniziale e fatalmente casuale da cui poi progredì ovvia e inevitabile la loro eletta amicizia. Come ognuno dei due divenne, in quel primo e inafferrabile momento, ciò che poi fu per l'altro per sempre.*
Fu per caso? Fu fatale o voluto o quanto l'uno e l'altro?
Fu immediato o fu lento? Fu magico od umano?....
*Lui. Ricerca affannosa di un luogo tranquillo e appartato, proiezione, figura ed ansia del proprio raccoglimento. Uno degli infiniti aspetti di questa immensa, grandiosa Solitudine. Dal tema dello **spazio** a quello del **tempo**: il suo angosciante problema della **continuità** (nel tempo di un giorno, nei giorni, negli anni e nei - millenni) - del proprio lavoro. Disciplina come conforto, come consolazione profonda e unica pace. Estasi nata da un lavoro così continuo da divenire naturale e da sembrare **immobile** - estasi dunque **contemplativa** - seppure nata dall'azione. Come un monaco. Od un poeta.*

Monica

Dracula

Mă prepar să pot citi şi scrie două zile şi două nopţi fără întrerupere; metoda lui Eminescu de la Wienna e

profitabilă: am spus **nu** la picknic-ul de mîine al Ernestinei pe colinele toscane, lui Sauro i-am comunicat că am de scris la **Dracula**. Albano ştie că, atunci cînd scriu, sabato şi domenica, nu admit să fiu deranjat de nimeni şi de nimic (persoană sau telefon, televizor sau radio). Citesc răzimat de pernă şi adnotez **Seminariile** lui Lacan. Am un moment bun, în această duminică dimineaţa, cînd scriu, fără oprire, pînă la ora prînzului, **scena** de la Ferrara. Nu cred să fi scris vreo pagină mai inspirată ca aceea despre amorul pur, sub piersicul gigantic, dintre doi copii, copulaţia lor nevinovată urmînd unui instinct orb al speţei. Surprins de **intensitatea pulsiunii scripturale**, îmi ofer o pauză; îmi fac gimnastica, mă spăl şi ies la plimbare în parcul de lîngă foresteria Universităţii, unde am fost găzduit la început, cînd m-a vizitat - la Torino şi la Firenze - domnul Dorin Tudoran. Ca să mă defulez, calc napoleonian pe frunzele ce-mi foşnesc liniştitor sub paşi şi-mi recapitulez scena descrisă (**il giardino**) ce-mi pare uşor sentimentaloidă. Gîndesc să mă apuc s-o rescriu într-o notă mai frustă. Mă întorc la pensiune, urc în camera mea şi continui munca. Albano mă îmbie cu un pahar de vin. Îl refuz. Nu pot să scriu dacă beau. Cînd **scriu esenţial**, nu pot să fac nici amor. Anumite reacţii şi sentimente nu par să fie **programate** - sunt convins - cu aceeaşi intensitate, la toţi indivizii; de exemplu, dragostea. În profunzimea maximă, aceasta nu este trăită decît de foarte puţini. Eu mă refer la o anumită **participare lucidă** în act, care e exclusiv apanajul conştientizării. Nu oricine e pătruns de complexitatea aventurii erotice în sens metafizic. Conştientizarea acestui impuls tragic, care animă combustia marilor iubiri, nu este activată în general; se rămîne la gesticulaţia exterioară, încorporînd doar mecanica scenariului stereotip, dar nu şi substanţa acestuia.

Trebuie să postulez chiar eu - cel mai dur apărător al lui G.Călinescu - că acesta nu mai poate fi urmat orbește, în critică, astăzi. Cei care nu l-au acceptat niciodată, îl acuză prosteşte de lipsa metodei; ceea ce e cu totul fals, pentru că o **metodă G. Călinescu are**, fiind vorba de "metoda" croceană. Numai că e complicat să explici neofiţilor cum "la poesia è l'espressione dell'intuizione pura". Trebuie să fii Croce, sau Călinescu însuşi, spre a aplica asemenea instrument "inefabil", pentru a demonstra pe ce alte căi comunică literatura. Este adevărat, apoi, că marele critic nu l-a receptat pe Proust şi nici avangardele. Mi se pare ilustrativ că G. Călinescu îl include pe Ilarie Voronca la **Tradiţionalişti**, luînd, probabil, ca punct de plecare, în analiză, pentru această situare estetică şi tipologică, volumul **Restriştі** (1923), absolut nesemnificativ pentru evoluţia poetului. E posibil ca această lipsă de aderenţă să se înscrie în acea tendinţă mai generală, a criticii româneşti de ieri şi de azi de a eluda **componenţa avangardistă,** ca factor activ de avansare culturală. Eticheta, sub care înregistrează Călinescu contribuţia lui Voronca, se explică prin **neînţelegerea criticului**, o neînţelegere ce presupune o eludare funciară a **substanţei avangardismului**. Dintr-o pornire polemică, motivată şi prin formaţia croceană (care exclude **antisolemnitatea** avangardelor), criticul reduce totul la aspectul exterior al abordării: "E futurist, dadaist, suprarealist? Toate şi nici una. Lipsa copulaţiei obişnuite între cuvinte, a ortografiei şi arhitectura babilonică a paginii aparţin futurismului. Împerecherea întîmplătoare a imaginilor (scoaterea din pălărie) este a dadaismului. Dar nici ortografia nu-i aşa de total absentă ca să vorbim de futurism, nici

asociaţia reprezentărilor nu e lipsită de oarecare gînd şi nici gîndul nu-i aşa de inefabil ca să ne aflăm în faţa unui ermetism, profesat la noi cu consecvenţă numai la Ion Barbu". E de observat că G. Călinescu ia la propriu doar fronda nesemnificativă, gesturile zgomotoase ce au însoţit o mişcare literară cu resorturi mult mai profunde, ce ţinteau să schimbe nu doar "ortografia" discursului poetic, ci chiar discursul însuşi, în datele lui fundamentale. Pentru el, "poezia lui Ilarie Voronca este un impresionism ordonat în punctul lui iniţial, dar sfărîmat cu voinţă prin procedeee tipografice şi metaforism exagerat pînă la deplina, uneori, anulare a oricărui sens şi a oricărei emoţii". Criticul va cădea în greşeala de a aplica poeziei o **logică** ce aparţine **comunicării non-literare**, prefăcîndu-se mirat de modul inedit al producerii imaginii artistice. Este cu totul paradoxal, mai ales că, totuşi, Călinescu este cel care îl va ironiza pe Maiorescu, pentru puritanismul său pedestru, atunci cînd acesta sancţiona versul "Coruri de nimfe pe buza-ţi plină" cu o exclamaţie aproape vulgară: "Închipuiţi-vă o buză pe care joacă coruri de nimfe!" Maiorescu aplică aici logica bunului simţ comun şi reuşeşte să provoace hazul galeriei, cu referinţă numai la cei care nu cunosc "principiile poeziei". Criteriile lui G.Călinescu par să nu fi evoluat prea mult, faţă de preceptele maioresciene, din moment ce criticul ajunge, răutăcios, la asemenea consideraţii superficiale: "Ilarie Voronca duce abuzul de metaforism pînă la compararea unei imagini cu altă imagine sau pînă la caricaturizarea universului. Fiindcă gingiile sunt albe şi dimineaţa scoate stelele, nu se poate spune fără ridicul **gingiile zăpezii**, **dimineaţa-cleşte**, şi nici **oglinzile sparte în buzunarul unui amurg** sau **gîfîitul de trudă al legumei**, fiindcă aceste expresii trivializează lumea fizică, antropomorfizînd-o".

Chiar o "trivializează"? Dimpotrivă! Aş putea spune că prospeţimea şi noutatea imaginilor voronciene ar fi trebuit să-l uimească pe critic, astfel că misiunea lui era să găsească argumente estetice pentru a le valida şi nu pentru a le nega valoarea. Pentru atitudinea sa nejustificată, credem că i se poate aplica, fără ezitare, acelaşi calificativ, pe care el însuşi i l-a aplicat lui Maiorescu: "Ce gîndire plată! Pe acest principiu al conformităţii cu realitatea, în baza legilor fizice, nici o poezie nu mai e posibilă". Putem observa că optica esteticii călinesciene, care se opreşte la croceanism, nu admite evoluţia conceptului de poezie dincolo de "sens şi emoţie", luînd însă în consideraţie "falsa absconsitate" şi alarmîndu-se de "antropomorfizarea" imaginii poetice. Dar paradigma metafizică croceană a fost depăşită şi perspectiva călinesciană, fixată la acest nivel în deceniul trei, nu mai corespunde receptării postmoderne şi actualei concepţii despre poezie, ca **act semiozic**.

pansament

Ninge la Firenze. Albul steril al zăpezii se depune peste ilustrele **forme arhitectonice** ale oraşului, răpindu-le orice prestigiu artistic; în **piazza del Duomo** nu se mai văd decît fulgii pufoşi şi mari, cît nişte vrăbii, care cad lin ca-ntr-o ilustrată de Crăciun. Simţi că nu te mai interesează nici catedrala, nici batisteriul, nici clopotniţa lui Giotto, toate acestea devenind doar un decor potrivit pentru **ideea abstractă de alb**. Ninsoarea, în oraşul Medicilor, devine un pansament metafizic, ocultînd crima colectivă. Din orice loc, din orice piatră, a acestui oraş ticălos, strigă nerăzbunat Savonarola.

1.6.1985

Ci sono momenti in cui l'equilibrio dei miei equilibri si infrange. Giorni, in cui tutto ciò di cui normalmente - serenamente - mi faccio carico, mi sembra diventare insostenibilmente grave. Quanto normalmente mi appare ***rosa*** *- chimicamente, immotivamente si volge al nero.* ***L'opera al nero****. L'alchemista invisibile mi perseguita e mi tormenta. Forse nel segreto intento di fare di me -oro.*
Perché non possiamo salvaguardare - proteggere - la soave e cristallina volontà del pensiero a proseguire il suo corso, a perseguire i suoi sforzi felici -
Che cosa vuole il nostro destino da noi - per noi.
Le intermittenze vivaci della mia mondanità mi lusingano di condividere spazi abitati, di vivere in un mondo popolato. E quando invece comincio a sentire, a pensare o a soffrire più profondamente mi accorgo di essere perdutamente sola.
Nei miei sogni compare spesso un'alternanza serrata di spazi conosciuti in cui mi oriento e di altri mai visti in cui mi perdo. Rivivo mille volte di troppo - fra altre - la dolce sensazione del ritrovarsi e la terribile angoscia dello smarrimento. L'ossessiva dinamica dello smarrimento mi perseguita, ed è talmente abile oramai a conquistarmi - è una guerra - da inseguirmi anche nella spazialità ***sui generis*** *del sogno. E' un virus che prolifica in qualsiasi ambiente, anche il più refrattario.*
Conosco la ***malinconia*** *- spesso l'ho pensata come mia indole. E la depressione improvvisa - sono discontinua da sempre ed eccessiva nelle mie manifestazioni emotivi. E la depressione profonda - da quando ho realizzato il morire, nel suo assoluto "perché sì".*
Eppure la nostra necessità di sopravvivere è talmente forte

che non soltanto ci fa dimenticare, ma ci illude di non avere mai vissuto e conosciuto certi stati dell'essere - che quando si ripropongono non li riconosciamo, ci appaiono del tutto inattesi e nuovi, e la nostra inesperienza e inettitudine a reggerli sono assolute come la prima volta.
Sono esasperata e impaziente. Quanto dolce era prima l'attesa - di ogni cosa, della vita stessa - tanto ora è insostenibile e atroce.
Eppure non è successo niente. Non succede ***mai*** *niente. Semplicemente si comincia,* ***ex abrupto****, a soffrire.*
La nostra conversazione di ieri è stata un attimo di respiro, mi ha dato un po' di pace. Anche se mi rammarico di imprimere al nostro dialogo una direzione così univoca, una prospettiva così angusta e soffocante in cui le lunghe onde del pensiero si infrangono continuamente contro rocce ingombranti, senza il tempo né lo spazio di vivere la loro grandiosa e spettacolare vita da onde.
Il mio malessere mi sovrasta. Le intermittenze in cui - stremato - riposa, mi accorgo soltanto di come sono lontana dal piacere di vivere. Eppure in tutto questo continuo a credere che ***il mio solo destino sia la letteratura****. Anche se a causa sua maggiormente o fondamentalmente sto male. E non cederei - ancora - le armi per niente al mondo. Se è vero che non c'è motivo per sperare né per disperare, allora scelgo la speranza. Paradossalmente comunque.*

Monica

simulacru

Zzrrr, zzzrrrr, zrrr, în dimineaţa asta m-a trezit un zuruit fără oprire; în zidul din faţă, crăpat în cruce şi apoi în

diagonală, după cutremur, apar, deodată, anticipate de praful şi molozul ce cad de pe acoperiş (pleosc-pleosc, trosc-trosc, zîc-zîc), vîrfurile ascuţite ale burghielor de oţel; iese mai întîi cel de jos cam la trei metri deasupra acoperişului de la etajul întîi, apoi două apar cu doi metri mai sus şi încă cu doi metri mai sus încă două. Nu se aude decît trepidaţia oţelului ce forează, sparge cărămida şi cimentul; operaţia se repetă de două, de trei ori, de **n** ori apoi o bufnitură seacă şi o bucată de zid de mărimea unui cap de om se desprinde, lăsînd deschisă o gaură pe unde iese o mînă care curăţă marginile deschizăturii. O mînă, 2, 3, 4, 5 mîini fac această operaţie, fără a se vedea cui aparţin. După un timp, cînd nu se mai aud uruitul buldozerelor şi ţiuitul burghielor, ies pe rînd 5 capete prin cele 5 deschizături şi se cheamă voios: uuu-uuu, apoi îşi răspund la fel de voios: uuu-uuu; se retrag la loc, scot prin deschizătură o bandă metalică gradată şi măsoară ceva, apoi din nou uuu-uuu şi iar se retrag. Zidul e acum perforat de 5 găuri asimetrice prin care ies mîini, capete, aparate de măsurat, mucuri de ţigări, hîrtii mototolite, cărămizi, praf şi tot ceea ce reprezintă simulacrul vieţii.

limită

Voiam să descriu cu totul altceva
cum ninge frumos în acest peisaj italian
dar aventura scrîiturii autentice
m-a condus involuntar pe alt traseu
m-a rătăcit pe altă curbură
pe unde calci numai cuvinte
stropşite de atîta uzură cotidiană
nu se mai poate evada nicăieri

în afara lumii care nici nu există
stăm închişi între pereţii
aceloraşi forme semnificante
şi nu mai posedăm furia necesară
pentru a depăşi limita invalicabilă

Sibilla Delfica

Silueta unei femei graţioase m-a descumpănit alaltăieri, ademenindu-mă, în Cappella Sixtina, tocmai cînd îmi ridicam privirile către Sibila Delfica; nu că aş fi vrut să-l fac pe falsul puritan şi nici că nu mi-ar fi plăcut s-o privesc pe provocatoare, dar m-a izbit spontan **dilema**: ce să gust, mai întîi, cultura sau natura? Natura ne aparţine congenital, orice am face, şi de aceea o **exorcizăm** narcisiac, cît ne stă în putinţă, prin simulacrul culturii.

Savonarola

Se fac săpături în piaţa din faţa Palatului Signoriei, chiar pe locul unde a fost ars pe rug **Fra Girolamo Savonarola con i suoi seguaci**. Mi se pare un sacrilegiu să deplasezi materia consacrată şi să-i schimbi structura "infraroşie" - cum ar fi spus Ion Barbu -, fixată în clipa expierii sufletului marelui martir. Sunt aici, în piaţă, aşezat pe treptele **loggiei** de vis-a-vis, încerc să extrag din aer radiografia acelor clipe liminare. Mă concentrez adînc şi brusc constat cum, cu ochii închişi, deşi sunt treaz, văd alte locuri, pe care cred că le-am mai descris. Mă văd adolescent, student hofmannian în primul an la Facultatea de Litere din

Bucureşti, trecînd prin locul **acela** din faţa bisericii Colţea, unde, cînd s-au dezgropat şinele de tramvai, s-au descoperit nişte morminte cu mai multe cadavre - le-am văzut cu ochii mei scheletele, adus acolo de întîmplare - şi s-au zidit la loc. De cîte ori am trecut prin apropierea acelui **spaţiu marcat**, am trăit senzaţia unor puteri extraordinare: mi se părea că puteam **gîndi** posibilitatea reală de a mă desprinde de forma materială şi de **a mă deplasa** uşor în timp şi spaţiu. Simţeam chiar capacitatea concretă de **a mă înstăpîni** de gîndirea celorlalţi, aflaţi în preajma mea; îi receptam şi-i gîndeam simultan pe toţi, fiecare luat însă individual. Parcă aş fi avut acces la o informaţie secretă ce mi se transmitea telepatic; eu puteam şti şi gîndi dintr-odată tot ceea ce ceilalţi nu puteau şti şi gîndi decît treptat, printr-un efort continu de memorare şi instruire. Atunci, în acele instanţe stranii - şi poate acum? - am trăit (trăiesc?) senzaţia puternică şi anxioasă că n-aş mai fi muritor.

2.6.'85

*Studio. Anche così. Senza sapere se in questo modo medico le mie ferite o vi affondo più mortalmente il coltello. Studio peraltro oggetti inquietanti, portatori di angosce e dolore - **il fantastico con Lei, il sogno con Freud, il mito con Eliade**. Non ci fosse altro che ci sarebbe pur sempre la percezione insopportabile della mia abissale ignoranza.*
Ma accanto a ciò c'è tutta l'angoscia dell'esistenza - così prepotente ad emergere dal buio dell'inconscio o dall'appena più dolce, SUBLUSTRA sua soglia. Tutta la schiera dei sognatori di candela, e dietro di loro tutti i visionari, i perseguitati dall'incubo, gli smarriti entro ed

oltre il proprio sé, tutti i ***poeti*** *- tutti costoro accrescono il mio sconforto e la mia pena.*

Mi domando com'è possibile che anticamente la saggezza, la sapienza fossero serenità ed oggi siano dannazione. Socrate morì sereno e Baudelaire visse urlando di dolore. E tanti con lui e come lui. Logorati dal lamento. Spossati dal silenzio.

E con ciò che conosco mi turba ciò che ignoro. Tutto l'infinito che si spalanca dietro le fragili pellicole del mio povero sapere, e che preme e che incombe, e che per sopravvivere io tampono. Il mio sapere come un paesaggio di cartapesta da Cinecittà - solo facciate, superfici, dipinti. Niente profondità, niente spessori. Un semplice sipario che mi separa dall'immenso - che non conosco e che temo e che desidero insieme - e mi protegge da lui. Ma poi non so come - ogni tanto - una delle piccole finestre di una delle finte facciate di case - che procuro siano sempre ermeticamente chiuse - si apre. E un fiotto di immenso - come un fiume o un vento - fa irruzione. Terrorizzata, affascinata, io.

Per due anni ho studiato il fantastico. Vale a dire che ho studiato fondamentalmente la maniera di convivere con certe acquisizioni, certe rivelazioni. Ho convissuto e interagito con significati immensi e terrificanti, in tutte le forme e maniere in cui essi mi si manifestavano. Ho cercato di capirli. Di circoscriverli. A volte di dimenticarli. Li ho vissuti e rivissuti, sperimentati meditati ***sognati*** *- vertiginose situazioni di* ***mise en abîme****; assurdi teatrali delle più inafferrabili emozioni; giochi atroci della mente su oggetti che speravo intoccabili - fino a rischiare di perdere la ragione.*

E in questi due anni ho cercato di non uscire dalla più stretta dimensione ***letteraria*** *- per non perdermi di più. Ho*

volutamente fatto il vuoto ai due "estremi" (?) del fantastico, le religioni originarie, e la moderna psicanalisi. Il mito e il sogno. Il piacere delle origini - e il principio del piacere. Adesso sento in me venire anche il loro momento. Voglio - terrorizzata - aprire quei cancelli. Soffoco in questo mio universo fatto solo di accenni, di presentimenti e vaghe intuizioni. Vorrei sapere un po' meglio. Anche se rischio un altro poco del mio instabile ordine.
Mi fanno ridere quelli che ancora stupiscono di fronte alle più semplici manifestazioni dell'occulto. Non derido la loro - nostra -debolezza, ma la loro ingenuità. Imperdonabile. Inverosimile.
La tesi di Caillois ritorna. Ogni epoca ha il suo margine di conquiste scientifiche e, proporzionale, il suo margine di ***desiderata*** *e di conquiste dell'occulto. Forse in questo soltanto io mi sento figlia del mio tempo, nell'essere al passo con chi cammina verso l'**aldilà**, che comincia laddove - forse appena un po'oltre - la scienza lo consente, là dove essa si spinge per dire **c'est tout.***

Monica

vină

Micile ezitări ale lui A. în a-mi adresa cuvîntul, modul în care se bîlbîie şi felul cum îşi schimbă culoarea feţii; de la un timp mi se pare cu totul bizar şi caut să-mi fac curaj ca să-l întreb ce-l frămîntă, ce i se întîmplă de se comportă astfel. Pare vinovat de o vină potenţială, de ceva ce n-ar vrea să comită (el vrea să se **opună** cu toate puterile să facă acel lucru oribil, da, iată, acum îmi dau seama, acel lucru oribil ce i s-a solicitat sau i s-a ordonat la telefon cînd

şi-a întors faţa speriat, strigînd acel **nu** visceral, învineţit de indignare), desigur, dar nu are încotro. Gesturile lui se înmoaie însă treptat; simt cum **cedează** pe zi ce trece; da, a încercat să reziste puterii aceleia de neînfrînt, s-a opus, s-a lamentat şi, în sinea lui, crede că a făcut tot ce trebuie şi că nu-i rămîne acum altceva mai bun decît să se supună şi să **comită**, să înfăptuiască (am înlocuit verbul întrucît primul avea o încărcătură juridică prea pregnantă) acea sarcină, acel ordin, acea oribilitate de care nu vede altfel cum să scape. E curios că acum stau şi-l observ cu multă răbdare, îl citesc zilnic cu meticulozitate şi întocmesc un grafic mental, cu suişuri şi coborîşuri, unde văd atent ce se întîmplă cu el; încerc să urmăresc riguros zonele de periculozitate, în ceea ce-l priveşte, şi atunci mă situez mai aproape de el; sunt la cotul lui, la o palmă de mîna lui pentru a putea să intervin, în timp util, **să nu i se întîmple nimic rău**. **Veghez** cu simţurile acutizate, să am eficacitate în intervenţie, să nu fie prea tîrziu. Pe măsură ce scriu, se strecoară un fior în mine ce mă anunţă de gravitatea situaţiei; e clar că dacă n-ar fi la mijloc ceva foarte serios, nu s-ar scrie acum aceste rînduri premonitorii, nu ar fi vorba aici despre nişte simple păreri care, de altfel, s-au conturat în vis, într-un coşmar ce nu m-a urmărit decît în acel fragment de timp cît a durat conştientizarea imaginilor şi înregistrarea lor într-o zonă superioară. Structura visului, prin fulguranţa ce-i este caracteristică, mă salvează de consecinţele înregistrării; totdeauna orice vis se şterge cu o viteză fantastică, astfel ca, în ruptura ce s-a creat, să apară imediat alt vis, ce-l şterge definitiv pe acesta de acum, sau îl continuă; scopul fiind totdeauna acelaşi - uitarea. De data aceasta, visul s-a instalat cu un scenariu foarte sigur, foarte clar, fără să vrea să treacă. S-a **impus**.

Am mers îmbătat de o stare aparte, cocoţat pe umerii lui, în acea duminică de Florii, pe acel cîmp înflorit, neîncăpător de zborul fluturilor multicolori şi de behăitul fericit al mieilor; mă simţeam purificat şi uşor ca un **mesager** pregătit să se ridice la Zeu să-i împărtăşească bucuria nefirească a clipei. Rememorez înfiorat cum stam eu cu picioarele desculţe sprijinite de un lemn lustruit - pe care îl cumpănea ca pe un fel de trapez - şi mă ţineam cu mîinile de umerii tatălui meu. Mă înălţasem de la pămînt, eram în levitaţie reală şi priveam liber întreaga lume, pe deasupra capului său, cu o imensă **perspectivă albastră**, deschisă spre zări de necuprins. Aveam doar patru ani, mă bucuram ca o gîză de soare şi lumină şi în străfunduri simţeam că trăiam extatic o clipă nemuritoare.

9.7.'85

Di tutto ho apprezzato il lavoro sulla propria ***immagine*** *- comunque concepita e intesa, tangibile e intangibile, immaginaria e reale, virtuale e concreta, raccolta o diffusa, riflessa o rifratta, introflessa o estroflessa, con o senza mediazioni. L'occhio. Privilegio e amplificazione della sensibilità visiva. Fino dentro all'anima. E mi ha commosso* ***la pietas*** *del personaggio, la sua obbedienza al destino - contro le ragioni dell'intelletto, del corpo e del cuore.*
L'amante come iniziazione - esperienza necessaria, ma da concludere. Un progetto preliminare e ineluttabile di abbandono dell'altro - che fa di lei l'eroe, di lui strumento -

e più struggente l'amore.
Iniziazione alla vita - alla letteratura. Facile analogia. Un lungo affaticarsi per un assunto immediato. .
Tutto sommato è quanto penso del libro. Un grande dispiego di forze - tanti piccoli romanzi (la figura tragica della madre, l'oscurità del conflitto fratello-sorella, la promettetene figura dell'amica...) - per un solo romanzo già udito troppe volte, con troppo ***rari*** *attimi d'incanto.*
Ci sono territori in cui ogni intellettualizzazione risuona di falsità. L'unico atteggiamento possibile mi parrebbe l'abbandono - una coscienza sì ma ***morbida****. E credo che lei l'intuisca. Ma che soltanto* ***finga****. Meravigliosa invece è quando si perde - nei suoi paesaggi, dietro a un ricordo - di cappelli o di nomi o di volti. E volentieri la seguiamo, e ci perdiamo con lei. Mentre quando si ritrova, e ci vuole guidare, ne proviamo irritazione.*
Ne ho amata la fine.

Monica

corrida

Ajuns în Spania lui Don Quijotte, am fost curios să văd o **corrida**. Spectacolul este atît de crud încît orice om civilizat ar trebui să-l refuze. Şi totuşi nimic mai autentic decît corrida, această barbarie care a rămas singura **practică** vie a civilizaţiei europene celei mai străvechi.

Să încerc însă, mai întîi, a descrie impresiile unei zile de tauromahie.

Duminica, atunci cînd are loc o "gran corrida de Toros", toată suflarea Madridului, spanioli şi străini, se îndreaptă într-o singură direcţie, spre **Plaza de Toros**

Monumental. Pe stradă, în metrou, oriunde, toţi vociferează făcînd cu degetele mîinii un singur semn: un "V" simbolic, indicînd coarnele taurului. Poate că nici luptele cu gladiatori din Roma nu atrăgeau mai multă plebe. De altfel, în ghidurile turistice, se scrie clar că distracţia duminicală cea mai atractivă a spaniolilor, trecînd înaintea fotbalului şi a oricărui alt spectacol, este corrida. După ce ai văzut marile amfiteatre romane în Italia, regăseşti acelaşi edificiu arhitectonic conservat în Plaza de Toros din Spania. Chiar şi scopul este acelaşi: **spectacolul violent**. Intru cu inima strînsă, interzicîndu-mi imaginaţia. Tribunele freamătă ca un vulcan aprins. Un soare torid, de 40^0 la umbră, ne loveşte în moalele capului. Prietenul meu, Angel, şi-a adus un **sombrero**. Mi-l împrumută spre a nu leşina de căldură.

Imprevizibil, o **fanfară** intonează un ritm fugos, anunţînd solemn deschiderea spectacolului. Prin poarta centrală, aflată exact în faţa mea, îşi fac apariţia, în pas de paradă, toţi protagoniştii spectacolului: toreros, picadores, banderilleros înaintează maiestuoşi în costumele strălucitoare şi salută publicul şi pe oficialităţi, apoi se retrag însoţiţi de aplauze. La vederea acestui fast seniorial, n-ai bănui cruzimea ce va urma.

Lipseşte doar taurul. Curînd un gong puternic îl şi anunţă iar o poartă laterală se deschide larg; de acolo taurul se repede în arenă cu furia unei bestii odihnite şi dresate special pentru această "furie". (Un taur calm, "domesticit" adică, nu este "bun" şi va fi refuzat de public.) E tot numai putere şi frumuseţe; muşchii grumazului îi joacă sub pielea lucioasă; şi-a ridicat coada şi galopează trufaş în jurul arenei, stîrnind nisipul alb. Mulţimea îl aplaudă. Pînă aici totul pare doar un trucaj. Mă uit la oamenii din jur şi nu înţeleg de ce freamătă atîta, cuprinşi de o **nerăbdare febrilă**. Încep să

tremur şi eu, aţîţat dintr-o dată de o înfrigurare obscură. Taurul nu trebuie să se plictisească aşteptînd, îmi explică prietenul meu, de aceea şi ies cîţiva **toreadori** de încercare cu **cápele** colorate fluturînd; ei se arată numai la distanţă şi fug ruşinos şi se ascund între porţile mascate la apropierea taurului. Publicul îi fluieră. Atunci, unul mai curajos, înveşmîntat în fireturi de mătase trandafirii, se avîntă mai aproape de pericol şi am ocazia să văd consternat un lucru imposibil: derularea vie în faţa mea a celui mai **rafinat joc cu moartea**. Prin mişcări suple şi graţioase, toreadorul îşi schimbă necontenit poziţia, realizînd un dans sobru, al bărbăţiei şi curajului, lîngă coarnele taurului înfuriat. Acesta, fiind încă odihnit, loveşte în **capă** cu înverşunare, dar coarnele lui întîlnesc mereu aerul gol; se întoarce scurt şi se repede mai înrăit spre pînza colorată ce se mişcă într-un ritm ameţitor. Publicul strigă strangulat de plăcere: **olè** şi strig şi eu împreună cu el. Nimic nu-l înfurie mai mult decît mişcarea, mi se spune, căci într-adevăr cînd toreadorul strînge capa, arătîndu-i spatele, taurul nu se mai mişcă! Deodată el se încordează înţelegînd trucul; nu se mai repede spre stofa colorată şi începe să urmărească atent picioarele omului: o mişcare scurtă şi acesta este ridicat în coarne şi aruncat ca o minge la doi-trei metri distanţă. Publicul strigă acelaşi **olè** sugrumat de aceeaşi **plăcere a cruzimii**, ca şi cînd nu s-ar fi întîmplat nimic. Eu înlemnesc de spaimă, căci taurul ţinteşte omul de jos cu ochii injectaţi de furie, cu balele scurgîndu-i-se din botul de fiară. Prietenul meu îngălbeneşte şi el şi uită să-mi mai explice ceva. (Aveam să aflu că şi el era la prima corrida; explicaţiile lui erau "livreşti" -mi-a spus-o mai tîrziu destul de jenat că nu s-a arătat un adevărat spaniol: "intelectualii încep să nu mai guste..."). În sfîrşit, apar mai mulţi toreadori şi încearcă să

distragă atenţia taurului în altă parte; acesta îşi fixează însă victima şi vrea s-o calce în picioare, dar atent, cu un **sînge rece spaniol**, omul se rostogoleşte fulgerător într-o parte şi moartea trece pe lîngă el. Se ridică de jos, îşi scutură praful de pe veştminte şi face semn celorlalţi să se retragă. Mă bucur pentru bărbăţia lui, dublată de o stăpînire de sine de fier; dacă-şi înfrînge frica, îmi spune Angel, va fi un mare toreador. (Aflu că aceasta e o **corrida** pentru binefaceri şi s-au oferit doar cei ce vor să-şi cîştige gloria...). Încă vreo cîteva înfruntări strînse între om şi bestie; omul e însă mai vigilent iar taurul din ce în ce mai înfuriat. Suflă precipitat iar plămînii i se văd umflîndu-i-se şi golindu-se de aer ca nişte saci enormi. De altfel, scopul acestei prime confruntări a fost atins: **obosirea** taurului şi pregătirea lui pentru actul următor.

Anunţat de un nou gong, acesta aparţine altor actori: aşa zişii **picadores**, adevăraţi cavaleri medievali, costumaţi şi încoifaţi cu nişte suliţe lungi în mînă. Om şi cal au tunici şi valtrapuri groase de apărare. Picadorul se aşează cam într-o parte, oferind taurului să împungă partea laterală a calului, apărată bine de echipamentul special. Calul este mascat pentru a nu vedea taurul care vrea să-i sfîşie burta; probabil că a şi fost dresat spre a se propti zdravăn pe picioare ca să nu fie răsturnat de izbitura taurului. Cînd acesta se opinteşte cu coarnele în cal, picadorul îl împunge cu suliţa în ceafă, rănindu-l dureros şi făcîndu-l **să sîngereze abundent**. De obicei, aceşti picadores, care nu se găsesc niciodată în faţa unui pericol prea mare, sunt fluieraţi de mulţime, îmi spune amicul. Aceasta nu acceptă, pentru a-şi satisface rafinata-i cruzime, decît **lupta directă cu taurul**, orice alt artificiu enervînd-o.

Obosit şi însîngerat, stropind nisipul arenei cu dîre

roşii de bale şi sînge, sărmanul taur, care din această clipă devine o victimă sigură, se agită tot mai violent, dar fără agerimea şi puterea de la început.

Acum, tot după un gong, urmează actul trei cînd apar cei mai curajoşi protagonişti ai spectacolului, acei **banderilleros**, capabili să înfrunte taurul direct, fără **capă**, fără **muletă** şi fără **spadă**. Ei poartă în mîini două **banderillas** (nişte "ţepuşe" cu aspect de săgeţi cu vîrfurile întoarse astfel că, odată înfipte să rămînă fixate în greabănul taurului); atrag asupră-le taurul printr-un strigăt gutural; se încordează într-un balet bizar şi încep să fugă spre el cu banderillas în faţă; cînd acesta e foarte aproape, ei le înfig fulgerător în ceafa bestiei şi simultan fac un salt abil în lături spre a scăpa de cornul fatal. Mai puţin sînge rece, mai puţină precizie şi agilitate înseamnă moarte sigură. Puţini sunt cei care reuşesc să înfigă ambele banderillas dintr-o singură încercare, şi desigur aceştia sunt răsplătiţi cu nenumărate aplauze. Cînd un banderillero nu reuşeşte decît o lovitură, sau niciuna, cum se şi întîmplă, este potopit de vacarmul fluierăturilor, expresie a unui dispreţ mortificator. Umilit, el nu mai are forţa să mai apară în arenă. În trei serii, aflu că trebuiesc înfipte în ceafa taurului şase banderillas, care **sporesc sîngerarea** la orice mişcare. De data aceasta n-au fost înfipte decît cinci. Taurul se opreşte în loc, scuturînd coama pentru a scăpa de ţepuşele sîcîitoare dar acestea îl fac să piardă tot mai mult sînge, adică **îi slăbesc puterile**. Setea de cruzime şi sînge a mulţimii n-a fost încă satisfăcută. Oamenii stau cu ochii încordaţi, aşteptînd ultimul act. El aparţine personajului celui mai popular ca faimă în Spania: **El Torrero**.

După felul cum arată acest **torrero** înţeleg că el trebuie să fie **simbolul bărbăţiei elegante**; o arată

îmbrăcămintea şi supleţea sa fizică. Costumul îmbrăcat este cel mai strălucitor dintre toate. Poartă pantaloni brodaţi, strînşi pe pulpă dedesubtul genunchiului, şi o tunică fastuoasă, înzorzonată cu tot felul de franjuri şi fireturi. Culorile sunt vii dar înmuiate în nuanţele cele mai fine. **Muleta** este de un purpuriu aprins iar **spada**-i aruncă fulgere scurte în soarele amurgului. Personajul are o graţie misterioasă, pusă în evidenţă de mişcările sigure, ritualice. El ignoră taurul (care de altfel e aproape epuizat) şi se întoarce către public, înclinîndu-se adînc. Înainte de a începe lupta, îşi alege o señora din tribună, căreia îi aruncă frumosu-i sombrero de culoare neagră în semn de omagiu suprem.

Lupta cu taurul e un **exerciţiu de virtuozitate**. Aţîţat de roşul muletei acesta se dovedeşte încă destul de periculos; El Torrero îşi mişcă însă trupul suplu în acelaşi dans calculat pe zarul morţii, iscînd în tribune geamătul de plăcere agonică, "**Olè**". Cînd, la un moment dat, corpul său se lipeşte foarte aproape de acela al taurului, strigătul ţîşneşte mai acut, înfiorat de voluptăţi ancestrale. În sfîrşit, atins paroxismul, om şi taur obosesc şi parcă sunt mai blînzi unul cu altul. Mutînd muleta în mîna stîngă, El Torrero îşi fixează **espada** la înălţimea ochilor şi într-un impuls neînţeles, taurul se repede, pentru ultima dată, primind **izbăvitoarea lovitură**. Încremenit, bietul animal aruncă o trombă groasă de sînge pe gură şi nas şi se prăbuşeşte apoi într-un spectacol îngrozitor. Această ultimă scenă are ceva **grotesc**; mulţimea, **în exaltare supremă**, aplaudă şi agită batistele pentru a i se oferi trofeele învingătorului (o ureche, amble urechi sau chiar coada...), "învingătorul" salută mulţimea inundat de o mare bucurie iar taurului (învinsul) i se mai dă o lovitură laşă de casap între coarne (să moară mai bine) şi este apoi tîrît din arenă cu sîngele şiroind.

Spectacolul a fost grandios prin cruzimea fastuoasă, rafinată, în reprize de plăcere bine dozate. Cine a spus că popoarele civilizate sunt capabile de cea mai feroce cruzime, n-a glumit. Numai că spaniolii fac din spectacolul cruzimii o **eliberare chatartică** precum vechii greci. Este aici reactualizarea unui mit străvechi: **lupta cu minotaurul**. În manifestarea acestei viguroase tradiţii pulsează sîngele cîtorva milenii de cultură căci corrida, această "barbarie" spaniolă, vine chiar din antica Grecie. În Creta preistorică, eroul Tezeu reuşeşte să străbată Labirintul cu ajutorul Ariadnei şi să ucidă Minotaurul. Trecînd prin romani, spaniolii sunt cei care au conservat milenar ritualul mitului originar. Faptul că aparţin în bună parte lumii latine, nu-i decît o coincidenţă fericită căci, în realitate, aşa cum afirmă polemic Ortega y Gasset "nu există o cultură latină ci o cultură mediteraneeană". Dînd roată acestui concept, ajuns în miezul Spaniei geografice, a trebuit să meditez din nou asupra paradoxalei afirmaţii a filosofului spaniol, folosind chiar pretextul **tauromahiei**.

De ce simte spaniolul necesitatea atavică să iasă periodic în faţa taurului cu mîinile goale, căci să nu uităm, existăşi "corride" de stradă. Ce resort îl împinge **să înfrunte moartea** cu atîta pasiune? Iată întrebări care vor naşte alte întrebări.

Dincolo de orice reacţii personale, corrida e o componentă a **spiritului spaniol**. Ea face parte din acele acte fundamentale în jurul cărora polarizează tiparele stilistice individualizatoare. Fiind o **formă vitală** de exteriorizare a sufletului unui popor, în ea ni se configurează simultan o atitudine existenţială aparte dar şi o expresie artistică încorporatoare. Precum la vechile popoare ale planetei, spectacolul violent al corridei e un mister iniţiatic; el nu

poate fi înţeles decît de spanioli. Prea "subţire" ca să-l probeze direct, europeanul îl va trece indulgent la repertoriul "barbariilor" admise. Sunt obligat, pînă una-alta, să mă resemnez şi eu.

20.2.86

Ci sono giornate sensibili - le giornate stesse, come pellicole, sensibili. Come questa, come queste. Tutto accade veramente, meravigliosamente. Come l'anziana signora che viaggia con me e parla uno strano dialetto che ha un vago sapore triestino. Io le chiedo, e le sono subito cara. Fino a quando scendo e spontaneamente lei si alza e mi abbraccia. Oppure il treno che si ferma eccezionalmente nel mezzo del percorso della campagna e della notte; e solo così ci accorgiamo che è una splendida notte, di una luce soffusa e diffusa che non proviene ma c'è, e che tinge ogni sagoma bruna d'argento. O i 'miei' studenti, per i quali mi spendo e dai quali sono amata - la più amata, nel seminario, io. O la pagina letta per caso nell'aula - tra tanto Palazzeschi, la più bella. Carica di emozioni come un cespuglio di bacche - e ***sempre - verde****.*

Le regalo il mio tempo, tutto quello che posso e che ho. Senza mancare ai miei impegni, ma senza risparmiarmi. Il mio tempo è tutto ciò che possiedo. Non è tangibile e non ha forma, ma vorrei che avesse la forma di un dono. E'tutto il giorno che mi commuovo e confondo.

Stupende lettere quelle di Cioran. Una lezione di vita, di pensiero e di purezza. Limpide menti, ammonimento per voi a superarvi, a fare meglio il vostro sforzo di intelligenza, di umiltà e di coerenza, così assolutamente da

non reggere quasi più ("poi che troppo pretendi dalla tua imperfezione") - ma non importa. Dopo simili incontri la pace è rotta, e la sfida aperta. Intollerabilmente mortificante qualunque distrazione.

Monica

Eminescu

N-o iubesc dar simt că fără întîlnirile noastre - în care discutăm ultimele noutăţi literare sau **traducem** din Eminescu - viaţa mea aici, în Italia, ar fi mai puţin plină, mai aridă, lipsită adică de acea lumină şi bucurie pure pe care ea mi le dăruie fără să ceară nimic în schimb. Simt că s-ar putea ca odată **să mă îndrăgostesc**; poate va fi prea tîrziu şi comunicarea aceasta spontană nu va mai fi posibilă. Mă grăbesc să consemnez o clipă fericită fără care tot jurnalul meu ar fi atît de searbăd că nici nu ar merita să continui. E ciudat cum de pot să mă detaşez de mine însumi şi să decid, cu duritate, pentru restricţie şi asceză. Fără dragoste. Spirit pur. Doar **autooglindire**.

Veţeanu

L-am văzut pe Veţeanu azi: trecea pe stradă ca o fantasmă, mai zgribulit, mai jerpelit, mai murdar, mai împleticit - se observa că picioarele nu-l mai duc şi de aceea parcă dansa în mersul cu dese opriri şi opinteli - mai neras şi mai concret ca niciodată în grotescul întregii sale înfăţişări. Se întorcea de undeva cu o pîine neagră sub braţ, el care nu fusese văzut anterior vreodată cu vreun produs nutritiv în

mînă, ca şi cum nici nu s-ar fi hrănit ci ar fi trăit ca o monadă autosuficientă, fără să recurgă la misericordia cotidiană. M-a uimit să constat că a căpătat chiar o **intensă umanizare**; nu mai avea deloc acea figură abstractă, îngheţată, epurată de orice afecte, ci se propunea literalmente ca un **semn al suferinţei** aproape triviale: se observa fără echivoc că e un **animal bolnav** care cere ajutor, ca cineva care suferă de existenţă şi nu mai poate să ascundă maladia crîncenă ce îl devorează. Nu mai e acel sfidant superb al zeilor de carton, acel paria care dă cu tifla ifoselor vieţii; se constată de la distanţă că nu mai are **curajul să se revolte că trăieşte**, să se mînie că s-a născut. Se comportă astfel numai cel care este foarte puternic şi nimic nu-l poate clinti din orgoliul său narcisic: acest orgoliu funcţionează intermitent cînd **ofensiva suferinţei** nu mai poate fi oprită să se instaleze în concret. Umilinţă şi durere se citeau pe chipul său ce nu mai sfida pe toată lumea ca alte dăţi. Mă apucă o strîngere de inimă; mă gîndesc că nu i-am dat niciodată un ban: mi-a fost teamă şi ruşine că-l voi jigni şi că mă va refuza. Îmi propun să încerc să-l ajut cumva; mă înspăimînt la ideea că ar putea să moară. Moartea lui ar însemna **dispariţia unui mit**, al celui mai puternic mit ce mi-a însoţit copilăria, făcîndu-mă să cred că **strada Văilor se află în centrul Universului** şi că el, Veţeanu, e un zeu răsturnat, coborît din altă lume, din altă planetă, din altă eră, că el nu trăieşte printre noi decît ca un **martor** viu prin care ni se exemplifică tocmai faptul că existenţa umană este îngrozitoare, că noi toţi suntem dezgustători şi că nu există nimic sacru, nimic pur, nimic demn pentru care să trăieşti şi să speri. Veţeanu e un martir erou al acestei închisori numită viaţă, un **zeu decăzut** care şi-a asumat voluntar misiunea de a proba pe sine tot ce este mai abject, mai impur, mai grotesc. Pe lîngă rolul pe care-l

joacă zilnic, fără a cere să fie omologat în vreo carte religioasă, rolul lui Iov îmi apare retoric ca rolul unui actoraş de duzină. Veţeanu este chiar întruchiparea **discursului mut** - ce nu poate să se exprime ca să nu mintă, de aceea nici nu trăieşte ceea ce pentru alţii este normal, el neagă orice normalitate optînd pentru imperativele unei **instanţe negative**: a nu se comporta "civilizat", a nu avea nici o identitate socială, a nu comunica cu nimeni, a trăi dincolo de orice convenţie - împotrivindu-se falsificării de orice natură ar fi aceasta - şi eschivîndu-se brutal în faţa artificialului. V. - cu toate aceste interdicţii ale comodităţii ce singur şi-a impus - **se încăpăţînează să trăiască**, să sfideze toate convenţiile civilizaţiei şi, redus la cele mai crîncene lipsuri, să nu moară numai pentru a dovedi că **se poate**, că individul se poate sustrage angrenajului social şi că Dumnezeu îl ţine şi-l ocroteşte - sau dimpotrivă - pentru a sugera cît de nedrept este el însuşi, Dumnezeu, care l-a "creat" în batjocură pentru a-l pune la cele mai **degradante probe**. Nu se află încă, în literatură, un erou al ficţiunii care să fi traversat în concret suferinţa cea mai atroce pentru a afirma prin revers inevitabilitatea condiţiei umane. De aceea, probabil, el nici nu poate fi subiect/obiect romanesc. Deşi am imaginat şi am abordat ca scriitură, mai multe variante la **Veţeanu**, sunt încă în căutarea unei forme de expresie care să mă satisfacă; trebuie scris natural, fără atîtea brizbanţuri textualizante. Veţeanu ar putea să se nască viu în faţa ochilor miraţi ai cititorilor numai din descrierea cadrului şi a personajului, cu un ton impersonal şi neutru. De exemplu: "V. a ieşit din curte azi, către orele 11, după ce a întîrziat în faţa uşii pentru a o încuia şi lega cu tot felul de lanţuri şi sîrme. Înaintează lent, fără să privească într-o parte sau alta. Deşi pare că priveşte înainte, ochii săi sunt răsfrînţi în sine şi dacă apare

cineva în traiectoria vederii sale nici nu-l vede. Calcă uşor şi elastic ca un maratonist ce se antrenează lejer, încercînd să-şi pună în funcţie toţi muşchii picioarelor. E îmbrăcat cu aceleaşi haine peticite şi încălţat cu aceeaşi bocanci cazoni. Se deplasaeză fără să facă nici un zgomot, ca şi cum paşii lui nici n-ar atinge solul. Faţa îi e nebărbierită ca totdeauna şi fruntea încreţită, plină de riduri. De sub căciulă nu i se vede părul murdar, nespălat de ani..." Simt că n-am găsit, totuşi, tonul cel mai potrivit pentru a scrie despre acest actant al meu ce mă tulbură şi mă obsedează din copilărie. Am înţeles că el face, de fapt, un **pact antifaustic**; el e împotriva cunoaşterii, împotriva oricărei transcendenţe a fiinţei. Dacă insului i s-a menit un destin tragic, prin implicarea în efortul căutărilor, iată că V. vrea să dovedească exact contrariul; nu e vorba de nici o căutare, nu există nici un titanism al cunoaşterii. Individul nu vrea să cunoască, nu vrea să acţioneze, nu vrea să iubească, nu vrea decît să se întoarcă spre starea de hibernare animalică, să-şi nege acele atribute care i-au făcut pe greci să afirme emfatic **minunăţia omului**. El, Veţeanu, ştie că se opune tuturor acestor clişee şi, în mod programatic, îşi construieşte o **figură abjectă**; nu numai că o construieşte dar o şi **trăieşte**, şi-o asumă cu deliberare şi o transformă în **mască tragică**; acum cînd încerc să-l prind în **capcana scriiturii**, descopăr că el adoptă această mască tocmai pentru a da cu flit vieţii înălţătoare şi eliberatoare. El se pişă şi se cacă pe acest model existenţial solemn şi nimic nu-l împiedică să afirme tăria şi forţa celuilalt model, acela josnic, refuzat şi negat de către toţi. Singularitatea absolută devine, în fond, o modalitate curajoasă de a polemiza, de a te opune lumii. Iată - vrea să spună el prin acest gest - omul se manifestă la fel de întreg şi în gunoi, în puroi, în depravare şi regres. Cine îl poate împiedica pe Tersit **să nu mai vrea să**

fie Tersit?

21.2.86

Oggi ho ricevuto in dono una luna e un sole. Un piccolo profumo, dentro a una piccola luna di vetro la sua vera essenza. Un profumo e un'arancia, luminosissima e rotonda (si dice in fondo che il sole sembra davvero un'arancia - nel tramonto o nell'alba degli inverni. È la mia arancia davvero il sole). Doni di bambini e di un'amica, folletti loro, e una fata lei. E io - Alice, meravigliata e gioiosa, perfettamente convinta della favola che andavo raccontandomi. Si rincorrono, queste due immagini, in tutto il mio giorno. Situazioni di richiamo ovunque. Per esempio nello yoga, con il saluto al sole. O in quella stanza dove c'è una sola lampadina azzurra, che spande nel centro una macchia di luce lunare - cerulea, e fredda, misteriosa e attraente.

Ci sono giornate magiche, giornate benedette. Si comunica a distanza, accade ciò che si attende o ciò che sorprende e che era in noi solo in forma di oscuro desiderio, e che se non erano le cose a produrre - il mondo esterno, la vita - non sarebbe mai esistito. Timido il coraggio del desiderio, sfacciata la realtà, impunita e stupenda.

Se avessimo per un momento una visione dall'alto, e ultrasensibile, dei nostri legami *- da persona a persona, da mente a mente e'da cuore a cuore' - penso apparirebbe una specie di nebulosa - un universo che ci appartiene, e di cui ogni parte è intimamente congiunta ad ogni altra con tracce di luce più o meno accecante o spenta. Intermittenti alcune, altre spessissime, tortuose o lineari, trecce robuste o*

esilissimi fili, capelli - ricci, folti, spettinati, oppure - radici.
Volti al cielo o alla terra, tesi o fluttuanti, rigidi o natanti - i nostri legami.

Monica

infanta

Ea este de o suavitate fragilă. Mi se pare că firişorul ei de viaţă abia bîcîie în corp. Mă sperii cînd îi privesc lujerii braţelor atît de subţiri, gîtul alungit - precum în figurile feminine ale lui El Greco - şi faţa ei neverosimilă de **infantă**. E ca şi cum ar fi coborît chiar acum din pînzele lui Velàzquez: m-am uitat prea intens în tablou şi ea s-a precipitat să iasă, răspunzînd dorinţei mele. Nici nu se preocupă de faptul că nu va mai putea intra la loc, în tablou, şi că e silită să rămînă aici, la Firenze, pe coridoarele acestea sordide ale Departamentului de Neolatine, din Via degli Alfani.

Firenze del Rinascimento

Îmi place să merg pe jos, să străbat străzile, să umblu măcar zece kilometri în fiecare zi, prin aceste locuri istorice; azi m-am ciocnit de doi bărbaţi; mă concentrez şi am impresia că înaintea mea păşesc tînărul Sandro Botticelli cu mai vîrstnicul Vittorio Ghiberti sporăvăind despre ultimele evenimente din oraş; care este ultima amantă a lui Lorenzo şi la ce mai lucrează Michelangiolo? Îi ascult şi observ că nici pe vremea lor nu aveau alte argumente şi că **natura artiştilor nu s-a schimbat** mult. Cînd mă întorc de la

cursuri, traversez neabătut **piazza San Marco**, unde mi se pare că mai stăruie în aer spiritul lui Fra Girolamo Savonarola, rătăcit poate în căutarea tihnei chiliei sale din mănăstirea San Marco.

geamăt

Duminică. Am scris şi citit toată ziua fără să ies din cameră; cred că am şi adormit cu intermitenţe. S-au potolit rumorile din pensiune şi din stradă. Liniştea suverană, ce se instituie după miezul nopţii, m-a trezit. De fapt, altceva m-a trezit, făcîndu-mă atent: un geamăt sacadat ce se intensifică în camera de alături. Am impresia că cineva se vaietă de o suferinţă surdă şi nu scoate decît sunete înăbuşite de durere. Se întîmplă să suferi şi nimeni să nu te audă. Îmi acutizez auzul. A încetat.

Veţeanu

Casa lui era un punct de reper important al străzii Văilor. Se afla chiar în dreptul acelei ieşiri către vale şi gîrlă, numită neoficial uliţa Licăi - acum constat că toate aceste căi accidentale, ce se deschideau spre vale, erau chemate **uliţi**, ca şi cum denumirea slavă ar conserva, etimologic, mai concret, ideea de **periculozitate**. În vecinătatea ei nu fuseseră construite alte case de cei de pe stradă: astfel, casa lui V. era izolată prin spaţii goale de jur împrejur, ca o formă de protest, sau un mod de a marca absenţa civilizaţiei. Ceea ce caracteriza **locul**, era mai ales **invazia sălbatică a naturii**; din stradă, casa lui V. nu putea fi observată uşor din cauza

"pădurii" dese ce o ascundea, astfel că putea fi omologată de noi, copiii, drept acea "căsuţă din pădure" din scenariul basmelor. Imediat, între casă şi stradă creşteau cele mai înalte tufe de liliac din zonă - aproape o plantaţie - care în primăvară umpleau strada de un miros puternic afrodisiac; erau tufe de liliac de mai multe soiuri: liliac alb, liliac albastru, liliac roşu închis, liliac cu floare bătută. Se întreceau copiii şi tinerii să intre în acest paradis de miresme pentru a culege buchete mari şi a le purta la şcoală; eu însumi am îndrăznit să rup cîteva crengi şi să le port învăţătoarei care mi-a mulţumit pentru gest. Atracţia florilor de liliac urma, de fapt, alteia; în faţa casei lui V. creşteau, tot sălbăticite, toate florile şi plantele cultivate cîndva de mama sa: zambile, viorele, crini, crizanteme, lămîiţă, panseluţe, ghiocei, brebenaşi, izmă, micşunele, muşeţel etc. Se înţelege că expediţiile noastre explorau asemenea ocazii - în funcţie de sezon - pentru a observa ce plante, pomi sau flori au mai înflorit sau au rodit, în vederea prădării. Aceste flori şi plante erau năpădite de o vegetaţie luxuriantă; iarbă înaltă şi bălării dese în care puteai să calci oricînd pe o broască ţestoasă sau să te împiedici de un şarpe. Locuinţa era înconjurată de o plantaţie de pomi şi salcîmi amestecaţi, astfel că vara trebuia să străbaţi un adevărat hăţiş pentru a accede la uşa de intrare, totdeuna legată cu lacăte şi sîrme groase; ne-a incitat această grijă a lui de a-şi închide cît mai ermetic casa, pentru a nu lăsa posibilitatea violării ei de către o **privire străină**. V. sta îndelung aplecat în faţa intrării, pentru a zăvorî cu meticulozitate acel **spaţiu misterios**; cu cît constatam mărimea lacătelor, noi, copiii, deveneam cu atît mai curioşi, dorind să escaladăm **desişul**, să încălcăm **interdicţia** şi să spionăm ceea ce se află înăuntru. El cultiva această curiozitate maladivă în noi, prin înmulţirea progresivă a

lacătelor şi prin astuparea geamurilor cu hîrtie dublă de ziar, astfel că totul rămînea ermetic, dincolo de raza scormonitoare a privirii noastre, şi faptul în sine ne aducea în stare să plănuim o spargere a tuturor lacătelor şi încuietorilor pentru a ne edifica. Am început să fabulăm, inventînd tot felul de întîmplări care aveau rolul de a popula golul secret, aflat dincolo de uşa interzisă. Spuneam, de exemplu, că V. - precum zmeul din poveste - ţine închisă în casă o fată frumoasă căreia îi aduce mîncare în fiecare zi. Bărbaţi în devenire, eram anxioşi s-o eliberăm şi, mai ales, **s-o vedem** cum arată. Dacă este închisă cu forţa, de ce nu strigă după ajutor, mă întrebam eu. Îmi aminteam că şi fetele de împărat din basme, **se cam complăceau** în a aştepta venirea lui Făt-Frumos, fără să încerce să fugă, ba chiar le făceau de mîncare zmeilor de bună voie. Poate că acestei femei frumoase îi place de V. şi de aceea acceptă să rămînă închisă, **din dragoste** pentru el. Totuşi, cu etalonul nostru de evaluare infantilă, nu ne puteam imagina ca V. să fie iubit de cineva. Ni se părea un non-sens şi de aceea construiam alte **istorii** mai verosimile, cum ar fi şi aceea că el ţine în captivitate femei şi copii pe care-i torturează şi le **bea sîngele**; ne explicam astfel de ce el nu prea se hrănea ca ceilalţi oameni de pe strada noastră. Nimeni nu l-a văzut gătindu-şi ceva de mîncare şi am bănuit că era un adevărat monstru, adică un **vampir**. Această fantezie lugubră ne era alimentată şi de dispariţiile destul de frecvente, în acea perioadă, a unor copii sau femei despre care se spunea că au fost răpiţi de o maşină neagră a unor străini care se ocupă cu luarea de sînge. Se fabula că V. are o groapă adîncă în mijlocul camerei prin care comunică nocturn cu lumea **subterană**; călătoreşte în lumea de dincolo, de aceea e atît de murdar şi atît de urît; la întoarcerea de acolo îi rămîn urme

de pământ pe faţă şi pe mîini. S-a mai colportat că ar fi **devorator de cadavre**; cineva l-ar fi văzut în cimitir săpînd mormintele proaspăt acoperite pentru a-şi găsi hrana. Ne-am gîndit, cei mai răsăriţi dintre noi, să-l urmărim noaptea, să năvălim în locuinţa sa şi să-l prindem asupra faptei. E curios că V. excita inteligenţa şi acutiza imaginaţia întregii străzi prin simpla sa existenţă care, altfel, nu deranja pe nimeni; doar faptul că se manifesta **asocial**, că nu voia să se adapteze comportamentului colectiv, îi crea aceste bîrfe ce se acumulau treptat şi-l situau într-o ipostază de oaie neagră a colectivităţii. El optase pentru o **libertate absolută**, ceea ce-i aducea **anti-patia** şi blamul tuturor. Optase să se comporte **invers**, în opoziţie cu normele sociale comune. Nu muncea, nu se îngrijea, nu mînca, nu vorbea, nu cerea de la nimeni nimic, argumentînd **pe viu** că se poate trăi în deplină autonomie. Era un iniţiat, un adept al filosofiei lui Plotin în postura parodică, dar este evident că, numai printr-un **efort intelectual intens**, el putea să-şi autoimpună un **principiu negativ total** şi să reziste în aplicarea aceasta fizică şi metafizică. Îşi asumase un **antimodel**, în sensul aproape gregar şi reuşea să fie admirat, prin recul, incitînd strada întreagă să mediteze asupra căilor de realizare a fiinţei; existau în noi toate acele percepte aurorale care conduceau la **ameliorarea** condiţiei umane, ca un corolar al civilizaţiei şi culturii, dar, iată că se putea trăi şi "aşa!" Se putea şi invers! Nici o instanţă socială sau transcendentă nu i se putea impune lui V.; nimic nu putea să-l facă să se spele în fiecare zi sau să meargă la muncă dimineţa, devreme, împreună cu toţi ceilalţi. Era deci **posibilă** şi această **formă de existenţă**. Dar dacă era **cea mai**...din cîte există?

21 marzo 1986

Ho pensato di raggiungerLa con una telefonata, per dirLe la cosa che mi scoppia nel cuore. *Ho pensato subito dopo (già tardi?) di scrivere, considerata (e dimenticata un attimo) la preminenza di questo modo di esistere nel nostro esistere. La mia primavera si apre più luminosamente che mai. Non aspettavo e non merito tanto. Un pacchetto sul mio tavolo, arrivato per raccomandata e trovato al mio rientro: mi si invita a firmare un contratto di impegno per pubblicazione delle mie poesie. Una gran confusione e un gran silenzio.* ***Le Sue parole ("la poesia verrà")****, il mio 'sentito dire' e non credere, non toccare con mano. E' una piccola casa editrice, Firenze Libri, quella stessa che aveva organizzato il premio "L'autore" alla cui finalissima ero giunta e stata subordinata a un altro vincitore (**il** vincitore). Ed è tuttavia un riconoscimento, una prova di fiducia da cui mi sento eccitata sopraffare. Ancora non so cosa significhi, cosa sia. Sono felice, ma non incantata. Anzi sono attenta, criticamente e spontaneamente attenta a cercare il giusto peso, in assoluto, della cosa. Ma sono felice. Scrivo adesso nella luce, volta più che mai al giorno. Mi attorniano il disordine estremo dei libri e i miei soliti oggetti, e in più le viole che mi ha portato ieri uno studente (fatemi dire **mio**!), omaggio e sorriso e quasi applauso alla gioia che vive nel mio rapporto con tutti loro, la cui interlocuzione è un esercizio che mi affascina e mi tende al meglio, mi appassiona, e con i quali capisco di essermi posta, ispirata e graziata, nel modo più giusto e più desiderato. Severa, incitante a dare il meglio e tutto, a non desistere e a non tradire, eppure solidale, in certo senso affettuosa, e fedele ai loro sforzi nella comune devozione al lavoro letterario, alla*

poesia e all'intelligenza e a questa gioia di vivere e ragione di essere.

Ci siamo lasciati sulla soglia della primavera, come comprendendo che questo ingresso andava fatto da soli, ognuno con se stesso.

Monica

insatisfacţie

E curios că am momente cînd nu pot să mai scriu; mă găsesc pentru multe zile într-o aşteptare pasivă, jurnalul în limba italiană fiind singura formă de scriere pe care o mai practic: totul mi se pare inept, meschin, nesatisfăcător. Citesc la fel de lacom precum în adolescenţă, dar nu reuşesc să mă mai entuziazmez, să **retrăiesc** în lectură critică acele pagini ce mi se par exemplare la nivelul scriiturii. Cînd vreau să scriu, mă forţez zile întregi şi nu iese ceea ce aş dori; nu pot să exprim acele **tensiuni gnosice**, pe care le simt în interior; mă lasă indiferent discursul narativ şi mi se pare că a sosit timpul să fie depaşită retorica tradiţională printr-o îndrăzneală ieşită din comun. Tot ce scriu îmi apare ilariant.

Eminescu / Leopardi

M-am încumetat să ţin un curs comparativ: **Eminescu e Leopardi**. Ciudat. Poetul italian moare în 1837, scriind deci cu o jumătate de veac înaintea lui Eminescu! Şi totuşi cît de **modern** e Leopardi cu toate complexele lui - care l-au incitat chiar pe marele nihilist Nietzsche să-i dedice numeroase comentarii - faţă de atît de sănătosul Eminescu.

Am găsit, asta e: **suntem prea sănătoşi**, prea normali, prea echilibraţi; ne trebuie un şoc violent, un scandal de proporţii, o ruptură... Ufff, prea mult ne străduim să menţinem acelaşi **echilibru între antiteze**. Dacă am uita mai des bunul simţ şi echilibrul steril şi ne-am manifesta mai naturali, mai frenetici, mai necomplexaţi, mai detaşaţi de toate tarele ereditare...

Pietà

Nu ştiu de ce **Pietà**, această operă de tinereţe - artistul a conceput-o la Roma cînd avea 23 de ani - a lui Michelangelo m-a atras şi mă atrage cel mai mult dintre toate operele sale. Sculptura implică, după părerea mea, exigenţe mai complexe decît pictura, poate şi pentru că ea a atins, prin Phidias şi Praxitheles o autonomie semnificantă extremă, dincolo de care nu se poate imagina o evoluţie posibilă. Tot ceea ce va deveni acel **furor** - principiul creator titanian al Renaşterii - nu se întrevede aici decît ca **tensiune a perfecţiunii**. Tînărul artist îşi propune să trateze personal una din temele **gotice** stereotipe: corpul neînsufleţit al lui Hristos, custodit cu grijă în poala Mariei. El se află acolo, culcuşit ca un pruncuţ mai mărişor, care a adormit de atîta hîrjoană şi se lasă legănat, se abandonează leneş în poala mamei, se lasă prins acum de această stare euforică, e îmbătat de oboseală şi de **puţină moarte**. Dar ea, tînăra Maria, îl cuprinde cu sfială şi decizie şi şi-l asumă cu responsabilitate tragică; este fecioară şi mamă concomitent şi ezită uşor care din două să fie mai întîi implicată în misterul ce se desfăşoară în faţa noastră, chiar în clipa aceasta cînd noi privim înfriguraţi. Maria, deşi aparent

senină, este sfîşiată de grijă: ca fecioară, ca soră, ca mamă, ca amantă (pură!). Ea e surprinsă într-un moment de **abandon** total - cum se poate vedea tocmai pentru că ştie precis, conform celor scrise, **cine** e si **ce** trebuie să facă. De fapt, ce trebuie să facă fecioara neprihănită? Ea e luată prin surprindere de evenimente, la fel ca în acea **Anunciazione** a lui Leonardo de la Uffizzi, unde se arată speriată de apariţia îngerului - mesager. Nu ştie ce să facă sau ce să spună în acea clipă, nu pentru că n-ar avea nimic de spus ca mamă, ci pentru că apasă asupră-i o responsabilitate mult mai grea decît ar putea ea să ducă; atunci rămîne melancolică, într-o melancolie abstractă, care înseamnă asumarea unei **expectative metafizice**, divizate în timp şi spaţiu. Cum este ea aşezată monumental - crescînd din trunchiul de marmoră cu naturaleţe - în acea poziţie de abandon; deşi picioarele şi coapsele nu i se văd - fiind acoperite de veştmîntul alb, atît de abundent - se observă în primul rînd deschiderea maternă a acestora - prin depărtarea genunchilor - ca şi cum ar fi pregătite să primească la loc, în **matrix**, ceea ce au lăsat să treacă dincoace din starea de increat. Pruncul, adormit de moarte, se abandonează acestei dorinţe de reîntoarcere în pîntecul sacru, ocrotitor şi ea, Maria, se uită la corpul neînsufleţit al fiului cu o **privire intens interioară**, concentrîndu-se pentru a putea declanşa misterul; ea pare să mediteze profund asupra eventualităţii concrete a unei **a doua naşteri**; chiar se încordează cu toate puterile sufleteşti în vederea acestei posibilităţi. Ea e pregătită pentru acest **nou miracol**; e gata pentru repetarea acestuia. Picioarele şi coapsele desfăcute în aşteptarea reabsorţiei în corpul ei a pruncului care, deşi are forme mature, nu e capabil să se apere singur: se simte dureroasa **fragilitate** a oaselor, a pieptului, a braţelor şi a mîinilor subţiri ca şi cum ar fi fost

născut chiar în vederea sacrificării; corpul lui e frumos dar slab, **slăbirea** aceasta sugerînd premonitoriu **dîra** iniţiatică de urmat, adică naşterea întreagă, sau naşterea nu pentru a rezista la împlinirea ciclului existenţial ci pentru a consacra **scenariul iniţierii.** Totul este gîndit cu atenţie de artist şi orice detaliu contribuie la comunicarea unui sacrament. Imediat, deasupra corpului neîmplinit al lui, aşa cum stă în poala ei, răsar, sub imaculatul veşmînt de marmoră, sînii depărtaţi şi mari ai fecioarei, într-un fel de repaos întîmplător de la funcţia lor nutritivă. Pieptul larg, abundent, şi neglijenţa inocentă a sînilor pare să sugereze o maternitate ingenuă: pare că tînăra mamă abia şi-a alăptat pruncul şi acum îl priveşte cu puţină reculegere, aproape incestuoasă, intuind bărbăţia în devenire a acestuia. Viziunea este piramidală; întîi deschiderea picioarelor, apoi a coapselor - receptacol, după aceea pieptul în plină înflorire maternă cu umerii largi şi puternici ca pentru a demonstra capacitatea mamei de a-şi hrăni şi apăra pruncul, şi, în sfîrşit, capul aplecat în faţă într-o atitudine contemplativă. Această aplecare uşoară accentuează înclinarea corpului Mariei puţin pe spate ca pentru a forma acel **receptacol** primitor pentru fiul ei; în acelaşi timp poziţia aceasta o ajută **să-l ţină** - adică să-l oprească încă **aici** - deşi mîna stîngă, cu degetele răsfirate - arătătorul ferm împins înainte - confirmă împlinirea scripturii şi asumarea silenţioasă a acestei împliniri. Gestul indică şi o revoltă interioară, intuită sub pleoapele semiînchise. Hristos rămîne intangibil - ca entitate autonomă - subţiat şi slăbit de o suferinţă mai presus de durerea cărnii. De altfel, deşi nud, corpul fiului e o formă abstractă, pe cînd acela al mamei, de o maternitate materială, îşi transgresează limitele prin spiritualizare.

24 marzo 1986

Proprio quando siamo più commossi, più emozionati, e bisognosi di espanderci, proprio allora è facile e doloroso comprendere come sia muta una scrittura. Impotente, così soffocante col suo finito spazio. Un trompe -l'oeil, un inganno, una finestra dipinta. Così da compiangersi si perché senza ***musica****, e miserissima senza i toni - almeno i toni di una voce. Lineare, continua, piatta, poveri noi. Così ora, e tante volte prima di questa, e sempre - senza scampo. Torno dall'aver visto il film* ***La mia Africa****, dalla biografia e il diario di Karen Blixen. Film stupendo che pure non è soltanto, non è tutto e forse non è per niente, un* ***film****, e gioca con le possibilità del documentario, della storia sentimentale, del ritratto sensazionale. Per me che l'amo tanto e che l' ho in me non è difficile capire quanto lei sia volta a volta presente o assente, valorizzata o stravolta, strumentalizzata, mistificata, incompresa, guardata dal di fuori, accarezzata (senza scendere in lei, senza renderle grazie). Ma quando è presa le si fa mostrare, ci si fa sentire, tutta la sua grandezza, la sua luce magnifica, il senso assoluto e il per sempre del suo tagliato destino. A volte è una frase, piccola e veloce, quasi inafferrabile. Ma inconfondibile. "Lo amai perché mi mostrò l'Africa con l'occhio di Dio" (=dall'aereo).*

Ed è qui che piango sul mio pianto (impotenza, sulla commozione), dolore sopra il mio struggimento, sento e voglio dire e non so dire e soffro. Di quattro passaggi, un solo grumo, di silenzio e di dolcezza angosciate. Perché mi sembra immensamente importante riuscire a dire chi è lei, che cosa è e fu per me al nostro incontro, alla sua

rivelazione. Una delle grandi presenze, dei grandi appuntamenti del mio ignaro destino. Una voce, un'epifania e un evento. Prima di allora ***niente****, poi - l'essere. Sono consapevole di essere comparsa - di essermi* ***sentita****, nata nella gioia e nell'intelligenza - nell'attimo in cui lei mi ha chiamato ad esistere, a sentirmi esistere e a volerlo fare così come ora e come nient'altro che* ***così*** *in questa visione del mondo che è la mia e mi fa essere. Altre prima di lei -* ***Lei le conosce****, E. Dickinson, M. Cvetaeva, K. Mansfield. Dopo di lei V. Woolf, soltanto, e un po'diversamente.*

Non sapremo mai cosa costituisce i nostri grandi incontri, che cosa li faccia così grandi e assoluti. Forse una misteriosa, inconsapevole attesa e predisposizione e attenzione aspettante (noi predestinati), o forse il caso, il destino e l'Imprevedibile (noi rivelati, noi graziati), o forse ancora la vita, l'intreccio dei suoi casi tra'eredità e ambiente', volontà e trascendenza', caso e necessità, inclinazioni ed esperienze (noi umani, misteriosi e consueti, miracolosi e banali. Chissà). E nel mio caso non so dire neppure quanto c'entri la letteratura e quanto la donna, di che cosa sia fatto il miracolo di ***quella*** *luce. Non ho la pretesa di assolutizzare quelle pagine che mi hanno parlato tanto, e così profondamente, come grandezze letterarie e poetiche. Forse le cose coincidono, forse no. E' stato comunque indispensabile, e la mia commozione non lo dimentica mai. E' stato l'urto, il fiat lux, l'élan vitale senza di cui - niente. Non eroe fui. Come dirlo alla mia anima che vuole la sua biografia. E come indagare.*

Monica

După ce aflu ştirea plecării sigure în Italia, trec pe la Universitate şi mă întîlnesc în hol cu E.S., proaspăt întors de la Paris; îl întreb cum se acomodează la noile realităţi, şi el îşi ia un aer aulic şi distant; îi spun maliţios că totuşi "bonjuriştii" noştri mergeau la Paris la vîrsta de douăzeci de ani şi nu la patruzeci; se dezumflă, devine normal. Îi anunţ că sunt eu însumi destul de sceptic în legătură cu "italienizarea" mea, acum, în pragul a treizeci de ani. "De ce, zice, te alegi cu o limbă în plus": "o pot învăţa şi acasă"; "îţi aduci nişte cărţi" "le pot citi la Bilblioteca italiană sau le pot cere..." Îl privesc cu atenţie şi mi se pare că a ars gazul degeaba pe acolo dacă e mulţumit să-mi vîndă atît de puţine achiziţii; eu aş vrea să fac ceva, să las nişte **urme**, să nu merg în străinătate doar pentru a-mi cumpăra nişte cărţi şi a aduce reviste de modă. Îmi dă o carte a sa cu dedicaţie; o răsfoiesc în faţa lui şi îl întreb cum de are lipsa de pudoare să-şi publice nişte recenzii vechi despre cărţi franţuzeşti după ce l-a ascultat pe viu pe R. Barthes, "sau poate că nu te-ai dus să-l asculţi?" "nu m-am dus - îmi confirmă - **nu-mi place Barthes**!" Sunt oripilat de atîta **suficienţă** găunoasă: "Bine, dar ce ne-ai adus nou de acolo? Ce scrii?" "Vreau să scriu o carte despre ţă**rile nordice**. Am avut ocazia să le vizitez mai îndelung, mi-au procurat studenţii mei un bilet turistic redus (nu ştiu de ce se justifică faţă de mine în legătură cu mijloacele sale «turistice», îi e teamă probabil să nu fiu invidios că el...). Domnule, e un spaţiu extraordinar, ceva inimaginabil" "te cred - i-o întorc eu scurt - dar nu m-ai convins. Cum devine chestia, **moncher**? Stai la Paris cîţiva ani buni şi apoi vii pe malul Dîmboviţii, să ne vorbeşti despre ţările nordice?" Rămîne fără replică; nu ştiu dacă e

conştient că a făcut o mare gafă, dezvăluindu-mi acest **proiect naiv**, dar îl simt că a receptat în plin riposta mea. Apăs mai tare pe pedală: "Scrie ceva despre Paris, cum fug cîinii cu covrigi-n coadă pe toate străzile, cum se vinde **air de Paris** la toate colţurile etc. Important e să arăţi că ai trecut pe acolo, că **ai trăit** efectiv în buricul lumii..." Îmi strînge mîna cu afecţiune, a uitat băţoşenia de la început. (Se pare că s-a dus întins acasă şi s-a pus pe treabă, căci după vreo trei ani a publicat "jurnalul parizian" cu mare succes. Iau cartea din raft, o dedicaţie scurtă: "Lui M.M., cu emoţie". Iată, şi-a amintit; în acest **cu emoţie** mărturiseşte, poate, împrejurarea conversaţiei cu mine, acel **primum movens** pe care i l-am dat cu nonşalanţă şi acum aşteaptă încordat să vadă dacă a reuşit **să se plătească**!).

fulger

Aevea să poţi descrie un fulger a putea să te apropii de structura fulgerului să fii în focarul focului chiar în acel moment cînd văzul este lovit izbit de corpusculii aceia materiali ce traversează spaţiul şi se absorb în ochiul tău deschis către înăuntru cum poţi să fii în puterea de a descrie de a povesti acel spasm acel **orgasm al luminii** ce se contractă fulgurant şi apoi se destinde se intensifică brusc pentru a te avertiza asupra ta a te face atent că tu nu poţi pipăi un fulger decît în ordinea manifestării unui eveniment textualizant nu se raportează la propria-ţi retină decît ca ceva **violent** o violenţă extremă ce depăşeşte imaginarul şi realul - i-a retezat capul cu viteza albastră a unui fulger se spune despre lovitura perfectă a unui samurai aplicată după ritual asupra unui individ care s-a încumetat să încalce cutuma

instituitănu s-a dat la o parte din faţa samuraiului nu s-a ferit fiindcă vroia să moară el ştiind precis că o asemenea "încălcare" a regulei îl va duce la acest deznodămînt samuraiul nu are nici o judecată pentru această faptă dimpotrivă ar putea fi învinuit dacă nu ar fi aplicat acea lovitură fulgerătoare de pedeapsă şi-ar fi pierdut dreptul de a mai fi respectat de către ceilalţi membri ai colectivităţii - nu mă opresc asupra acestei senzaţii decît în măsura în care eu pot să o receptez în registrul celei mai mari violenţe posibile **limita de violenţă** nu poate fi fixată nu poate fi transcrisă nimic nu este mai sugestiv în imaginea vizivă ce-mi pot face decît pulsaţia fulgerului care mă ameninţă în intimitatea cea mai profundă mă ameninţă dar mă şi ocroteşte nu este exact pentru aici nu există nimic previzibil ne aflăm în hazardul pur fulgerul mă poate ocoli sau mă poate atinge nu există decît întîmplare în entropia manifestării acestuia se transcrie o întreagă estetică textualizantă aflată în latenţă a vrea să te apropii de violenţa **pulsatorie a fulgerului** a-i capta lovitura a o vedea dureros şi a o descrie iată ceea ce mi s-a părut ceva de ordinul metaficicului încă din copilărie cînd rămîneam extaziat de fiama aceea în formă de svastică de semnul svasticii conservat în fulger.

11.4.86

Primavera, insaziabile e lirica, amorosa e irrequieta. Terre ***irredente****, appassionato combattere (contro gli dei?) ma non le avremo. Scrive da sola la mano - forse è la* ***parlérie*** *così a lungo cercata - oppure se ne rimane immobile al mio fianco, adagiata e distesa a comunicare col*

suolo, riposante.
Non so più scrivere né parlare. Vivo, moltissimo e canto. Ascolto a lungo le mie note più gravi, che afondano nel silenzio o nel brusio della vita per riportar a galla, e sempre nuovi ricordi. (Stagione del ricordare).
Sono distratta e festuosa. Accanto a Lei, invece, più grave e assorta. *Sono presa d'assalto dagli studenti e dalla gente tutta, e mi sorprendo comunicativa.* ***Cosa penserà di me.*** *Lavoro, s'intende. Guai a me. E lavoro col consueto piacere, ma più confusa. Mi sono regalata due giornate di assoluto abbandono - canto, campagna, conversazioni, intensa bellezza in forma di sfrenate fantasie, capricci fuori programma. Io che dal programma non fuoriesco mai. E dopo queste giornate è naturalmente la fatica di recuperarmi all'economia e all'ordine. E' difficile praticare, così vicini nel tempo, la giocondità e il rigore.*
Ma pensare, sempre. Far lavorare il cervello, non banalizzare le proprie percezioni, non mortificare la nostra anima. E quando mi ritrovo troppo ***leggera*** *- un momento di silenzio (per chi non ha preghiere, né il dono della meditazione), un appello all'energia, al solenne, al sacro, e ricominciano.*
Dopo la facile felicità del sole, l'ardimento e il fascino del contro-luce. In francese ***contre-jour****. Meravigliosa sintesi di tutti i notturni della storia del pensiero e della poesia. Grande sfida, coraggiosa prova del mio spirito.*

Monica

Mă împinge violent, aproape mă aruncă din pat; rămîn fără reacţie, nu ştiu ce se întîmplă cu ea, este pentru prima dată că o văd astfel. Are ochii congestionaţi, obrajii i s-au învineţit şi toată fruntea este încreţită de riduri dese, pe care nu i le observasem pînă acum; o ură înverşunată i se citeşte în priviri. Nici nu vreau să recunosc că această scorpie, această harpie, vărsînd foc peste mobilele şi cărţile paşnice din jur, este aceeaşi femeie pe care eu am îmbrăţişat-o, de nenumărate ori, în acest spaţiu numai al nostru, gîndit şi construit de mine, precum Ulisse, numai pentru noi. În timp ce am această nedumerire lăuntrică, mă uit la ea şi văd că este bătrînă (ce curios! niciodată nu mi-am pus această problemă; ea a fost pentru mine doar "ea" şi niciodată n-am comparat-o cu nimeni, pentru că era incomparabilă, pentru că era unică, pentru că era **ea**) şi mă mir de ceea ce-mi trece prin cap. Nu este decît un vis urît, aşa am eu obiceiul să prelungesc imaginile onirice pînă dincoace şi de multe ori nu mai deosebesc unde mă aflu; atunci folosesc expresii ininteligibile pentru interlocutorii mei întîmplători sau fac gesturi inexplicabile. M-am lovit la braţ şi simt cum durerea ce mă sguduie nu este deloc onirică; da, nu sunt în vis, totul este real, simţurile nu mă înşeală.

- Nu te-am suportat niciodată. Am trăit doar în imaginaţie. Nu eşti decît o bestie. Un hoit putred exalînd un miros îngrozitor! (Orice cuvînt al ei se materializează şi mă izbeşte fizic; corpul meu se cutremură la fiecare silabă pronunţată ca şi cum ar fi crivelat de o rafală de gloanţe. Mă uit la el ca la un obiect străin care nu-mi aparţine, ceva care merită toată atenţia întrucît nu este un lucru ce se relevă cu uşurinţă şi oricui; îmi ascut antenele şi pîndesc încordat să

văd ce tip de reacţie voi avea, să văd ce voi face, să văd dacă voi mai fi capabil să exist. Mă dedublez instantaneu şi aştept ce va face **celălalt** care văd că este acum pasiv; vorbesc de acel **alter-ego** al meu ce nu se grăbeşte să spună un cuvînt, nu schiţează nici un gest, pare preocupat de ceva interior, urmăreşte o senzaţie ce se naşte undeva în partea internă a corpului, poate în ficat sau în fiere, o senzaţie care nu poate să aibă nici o legătură cu episodul acesta la care eu particip doar printr-un intermediar; prin **dublul meu** de care mă folosesc de cîte ori am nevoie ca să pot să vizionez cît mai exact întîmplarea).

Se ridică furioasă cu mîinile-gheare aţintite spre mine; s-a mai întîmplat să mă atace aşa fără veste, dar atunci nu dam atenţie violenţei acesteia care era o formă de manifestare paroxistică a dragostei, un fel al ei de a mă face atent să nu cumva s-o neglijez. Era cum mi-ar fi spus "fii atent, sunt aici, te iubesc, tu ce faci? de ce nu eşti aici? unde îţi umblă gîndul, ai grijă să nu mă pierzi!" Eu mă alintam de ghearele ce nu zgîriau, mă rezemam în încrederea oarbă că mă iubeşte doar pe mine, nu este nici un pericol, totul e în ordine, sigur că o prinde furia aceasta doar din iubire, uite se face mai frumoasă cînd se-nfurie. Mă jucam, o aţîţam; ea se-nroşea şi se repezea spre mine cu mînie neprefăcută. Cîteodată mă atingea şi un semn sîngeriu se deschidea pe fruntea mea; nu mă supăram, acesta era **tatuajul** meu; îl păstram pentru a mă apăra de alte semene ale ei care mă întrebau invariabil "cine te-a zgîriat?". Le zîmbeam şi ele înţelegeau fără alte comentarii. De data aceasta nu este vorba de o joacă amoroasă; în încordarea din gesturi se simte plăcerea vînătorului ce se lasă atacat de pradă pentru a o vîna. Eu nu fac nici un gest de apărare, indolenţa aceasta o înfurie şi mai tare şi atunci se repede cu ghearele întinse, îmi

ţinteşte ochii; mă feresc cu o mişcare rapidă.

18.4.86

***Quando Lei non c'è diventa un sogno. Naturale l'assenza, la svagata lucidità del ricordo, la quieta rassegnazione di una incerta attesa - un'attesa senza spazio né tempo - E naturale infine il Suo ritorno. La ricomparsa. Un teatro così doloroso e sospeso fra la presenza e l'assenza, e fatto di tutti i giochi e i paradossi operabili sui due estremi - graduare e sfumare l'una e l'altra, negarsi in presenza, dominare per assenza**...*

Un sogno, o una fantasia. Immaginazioni tese e all'opera per tracciare un ritratto-idolo, completo di atmosfere e sentimenti che può diffondere - ma, di fatto, intangibile.

***Io lavoro per Lei, scrivo per Lei, a Lei obbedisco o mi ribello o faccio comunque riferimento, immaginando che prima o poi, e d'improvviso, tutto questo avrà riscontro nel reale, e approderà al suo luogo**. Ma allo stesso tempo, e con altrettanta fedeltà, di ogni cosa io dubito. Mi muovo così, tra convinzione e sospetto, sopra il filo sottile in cui separandosi convivono la fiducia e il timore, la certezza e l'incertezza, lo stesso filo emozionante e sfibrante su cui danzano i **miei** saltimbanchi palazzeschiani di queste giornate di intenso lavoro.*

C'è molta fantasia in questa primavera dai toni commisti, grigia e rosa e lucente, e infuocata di rado, e sempre umida di pioggie che interrompono continuamente il dolce sonno degli alberi al sole, sonno che solamente continuando può condurli a pienamente fiorire. Come quei gatti sottoposti a test sul sonno e sogno e fase REM, continuamente svegliati

e condotti a morire di stress. Vorrei oppormi a tanta crudeltà e non so come fare, ma so che la natura ha sonni e sogni ben più profondi e vitalità ben maggiore di un singolo gatto. Il suo tiepido sonno so - confido che - continui nonostante tutto. Ci troveremo nel mondo rosa d'improvviso e contro ogni previsione e stupore.

A Ferrara la cosa più bella è la cinta muraria, completamente verde e lucente e gonfia di vento e di profumi. Dentro si consumano i soliti fasti - più amori forse, e più canzoni. Più ***Rinascimento****.* ***Fuori, immagino una serie infinita e per lo più invisibile di eroi fuori le mura che prima o poi incontrerò, e per i quali preparo fin d'ora tutte le mie chances di aiutante. Vorrei un giorno farmi il loro cantore.***

Monica

G. Ivaşcu

G.Ivaşcu îmi telefonează; vrea să pară ofensat pentru că "cineva din afară - adică eu - încearcă să dea lecţii întregii reviste, impunînd cum trebuie scris despre tinerii poeţi. Acea introducere polemică, la articol, are rostul de a dovedi că revista **România literară**, pînă acum, n-ar fi văzut nimic în ceea ce priveşte **orientarea poeziei noi** şi deci era nevoie să vină altcineva etc. etc...." El încearcă să se scuze pentru această dură intervenţie care poate părea un act de cenzură, afirmînd că nici "dacă ar fi scris un critic angajat al revistei (L.Raicu, V.Cristea etc) aşa ceva tot n-aş fi fost de acord să se publice". Îi răspund ponderat, precizîndu-i că eu nu sunt "cineva din afară" ci M.M. adică un critic independent care se justifică pe sine **în sine**, indiferent de apele critice în care

se scaldă revista. Chiar de aceea şi scriu simultan la **România literară** (rubrica **Poezia tînără**), **Luceafărul** (rubrica **Semn**) şi **Amfiteatru** (rubrica **Confruntări critice**), din autonomie estetică, aşa cum de altfel, îi explicasem mai demult venerabilului, cînd mă întrebase de ce public şi la revista **Luceafărul** care se afla în polemică cu **R.L.**. Nu prea înţeleg iritarea de acum a reputatului gazetar, dar cred că N. Manolescu sau altcineva i-au atras binevoitor atenţia că **mă diferenţiez** net de critica lor, adică de critica impresionistă a revistei. Oricum, acesta e un semn că ceea ce scriu devine important şi că colegii mei, criticii, mă vor cenzura şi de acum înainte. "Dacă vrei fără acel text, poţi să-ţi continui rubrica, dacă nu...", adică poţi să-ţi iei tălpăşiţa cît mai repede. În respectiva pagină incriminată, pe care-o recitesc la telefon, nu fac altceva decît să-mi manifest autonomia, printr-o opinie distinctă faţă de oricine, adică ies din orice gaşcă, din orice grupare... "Nu se poate domnule Ivaşcu, eu vă stimez prea mult, ca să accept să fiu cenzurat..." Pînă la urmă, articolul apare cum vreau eu.

competiţie

Erotica este, cred, în primă instanţă, o competiţie **agonică** permanentă; se aleargă liber pe o pistă invizibilă, în doi, fără ca să se urmărească vreo performanţă specială. Totdeauna vrei să ieşi învingător faţă de propriile-ţi obsesii, să poţi să-ţi aprofundezi sinele cel mai adînc şi să-ţi descoperi sentimentele cele mai intime. Pentru aceste experienţe liminare, este evident că trebuie să te încerci în mai multe aventuri - care eventual să te solicite progresiv şi să-ţi acutizeze **arta seducţiei**. Nu mi-am propus niciodată s-

o seduc pe M. dar am observat că ea mă incită la o **cursă intelectuală**, care însă nici nu-şi propune altă finalitate. Mi s-a părut iniţial că nu vom merge mai departe de limita ce desparte un discipol de maestrul său; asta a durat tot timpul cît urca plină de seninătate, săptămînal, în **attico**, să-mi ceară sugestii pentru teza ei despre **fantastic**; o văd sfioasă, cu ochii dilataţi şi cu pavilioanele urechilor aţintite să audă şi să înţeleagă cît mai bine tot ce vom discuta. Contactul nostru univesitar e structurat pe setea ei de cunoaştere şi de bucuria gratuită de a mă dărui, de a fi folositor. Se comentează texte teoretice, se desluşesc tipurile de fantastic şi aici stărui asupra conceptului de **ruptură** (rottura) ce trebuie să separe **i mondi sovrapposti** în conformitate cu interpretarea semiotică din lucrarea **Mito, fiaba, canto narattivo**: în timp ce despicăm şi precizăm nuanţele şi stabilim diferenţa specifică, am brusc senzaţia că se petrece o **alunecare amoroasă** şi că noi nu mai discutăm doar cu scopul neutru de a face să avanseze lucrarea ei de licenţă; constat că există deja un al doilea versant în care noi suntem **doi concurenţi** rafinaţi, antrenaţi în competiţia liminară. Tacit, fără să exteriorizăm deocamdată fondul, noi ştim că acest al doilea versant e cel mai important şi, indiferent de rezultatele aparente ale discuţiilor noastre, aici ne aflăm angajaţi într-o încleştare extremă, agonică, în vederea stabilirii statutului definitiv. Rămîne de stabilit **cine este mai puternic**? Cine este seducătorul şi cine e victima?

19.4.86

Sento una musica, e vorrei farglieLa sentire, *ma non so come fare. La sento da e per giornate intere, continua*

nei giorni ma spesso interrotta dalle varie cose della vita, e dopo ogni interruzione ho paura a ritornare all'ascolto, nell'angoscia di non risentirla più.
Ma la ritrovo sempre e ho fiducia che mi accompagni e faccia dolce la mia vita ancora e ancora.
Sono così innamorata dell'aria che le decisioni di rinunciarvi -per dormire, studiare, pensare in solitudine - mi danno la vertigine. Un senso di vuoto fino a dentro allo stomaco, forse una nausea. Ma sono di tanto in tanto, e sempre più spesso, decisa a resistere, scegliendo quela solitudine e quell'appartarmi che solo alla fine, una volta trascorsi, mi restituiscono a me stessa, mentre tutto il resto spesso mi tradisce. Non è vero che io intenda di rinunciare al 'mondo'. Anzi. Ma me lo ***misuro,*** *me lo amministro per quantità controllate e consapevoli. Spazi, anche infiniti in profondità ma non in estensione, entro i quali consumo i miei fasti mondani, e che si aprono come battute (o* ***misuri)*** *musicali tutte speciali e diverse nei miei spartiti severi. (Si fa musica classica. Mensuralismo e tonalismo. E soltanto in quegli spazi tutt'altro - ciò che viene prima e dopo e altrove).*
Monica

subjectum

G. se apără naiv ca şi cum ar avea douăzeci de ani; se supără, mă insultă, mă loveşte şi mă provoacă să-i spun lucruri foarte dure şi s-o rănesc. De exemplu, nu vrea să accepte că în dragoste trebuie să fii atent cum îţi foloseşti atu-urile. Atuul ei cel mai mare - imposibil de depşit - constă în faptul că mi-a scris cînd eram singur şi lipsit de iubire. Desigur că nimic nu poate s-o înlocuiască vreodată. Dar ea

îmi scotoceşte hîrtiile şi mă torturează citindu-mi şi interpretîndu-mi orice text, fără să facă deosebire între subiectul cotidian care sunt şi acel **subjectum** ontologic care nu vrea să renunţe la competiţie.

avatar

Am cinat împreună cu M. într-un restaurant select din **via dei Mori**. Îmi place disponibilitatea şi bravura ei în a adopta o postură nu tocmai feminină; mănîncă şi bea cot la cot cu mine, fără acele viclene fandoseli de domnişoară delicată. Am terminat de corectat **Gli avatara del faraone Tlà**; textul eminescian e cam dezordonat, nefiind definitivat pentru publicare de către poet şi a fost nevoie de multă muncă de **editing**, ba chiar ne-am oprit asupra semnificaţiilor **dublului romantic**, conchizînd în favoarea lui Eminescu, care dacă ar fi fost tradus şi cunoscut la timp **sarebbe diventato un classico del genere**, conclude ea. Îmi povesteşte unele istorii - din punctul meu de vedere cam obscure - despre prietena ei, Fiorella; de cine e îndrăgostită, cu cine se culcă, de ce este atît de aspră în raporturilor cu mine. Aici intervin şi-i reproşez tranşant natura cam curioasă a raporturilor dintre ele; mi se pare că Fiorella este destul de agresivă în ceea ce mă priveşte întrucît nu aderă la ideea că M. se cam lasă sedusă de mine. Mă scrutează cu atitudine provocatoare şi exclamă intrigată: "Ma Lei mi crede una lesbiana?" "Sì"

În cădere **crepusculară**, soarele pătrunde prin hulboul camerei mele de la pensiunea din via San Gallo şi mă loveşte în somn - ca de obicei ferestruica-hublou este deschisă - dîndu-mi aceeaşi stare ciudată de slăbiciune. Oricît încerc, nu pot să mă ridic şi să închid; simt o toropeală grea , precum mi-ar pătrunde nişte gîngănii obscure în oase şi mi le-ar vlăgui, topindu-le soliditatea pînă la a deveni o masă gelatinoasă care tremură la orice mişcare; în sînge îmi circulă parcă gogoloaie mai mici sau mai mari, îngroşîndu-mi venele şi umflîndu-mi varicele de pe picioare, ca şi cum ar fi nişte căpuşi ce s-au înfipt în carne şi din cînd în cînd ar vrea să spargă pielea, să iasă afară şi să umble în libertate. Am acea **senzaţie de ingigantire** a membrelor şi a întregului corp; limba în gură mi s-a umflat atît că nu mai are loc să stea şi trebuie să deschid larg cavitatea bucală să nu mă sufoc. M-a potopit o toropeală leşioasă care nu mă lasă nici să mă ridic, nici să gîndesc cu vigoare şi să alung raţional **alunecoasa stare** de slăbiciune. Ştiu că totdeauna apusul soarelui, surprinzîndu-mă dormind, îmi provoacă reacţii ciudate ale corpului - un fel de **degradare**, **diminuare**, **reducţie** a unor organe vitale şi o **încetinire**, **restrîngere** a funcţiilor lor - şi am nevoie de un efort enorm pentru a-mi recăpăta starea normală. Ceea ce reţin - mai ales - ca un efect malefic al unor asemenea evenimente, este disturbarea funcţiilor din cortex; întreaga cutie craniană o simt în totală dezordine ca şi cum cineva ar fi avut acces la parola de intrare a acestui computer şi ar fi distrus toate programele; în mod straniu am prelungi emicranii, ceea ce nu mi se întîmplă decît foarte rar.

iederă

Admir puterea misterioasă a acestei plante agăţătoare, **iedera** (lat. **hedera**). Dincolo de faptul că frunzele ei rămîn verzi tot timpul anului, este cu totul fenomenală capacitatea iederii de **a îmbrăţişa mortal** marii copaci de care se îndrăgosteşte. Mă plimb cu ea în Cişmigiu şi vedem un enorm copac complet uscat; trunchiul lui de grosime considerabilă este brăzdat pe sub coajă de braţele vînjoase ale iederii. Iniţial ai impresia că e vorba de o simplă îngroşare a cojii, datorată unei anumite maladii a copacului dar, dacă ridici privirea, observi cum fragila şi graţioasa iederă, **încolăcitoare şi drăgăstoasă**, a crescut protejată de coaja copacului pînă la jumătatea trunchiului, apoi a izbucnit în afară invadînd aerul cu **textul verde** al frunzişului ei şi sufocînd, din exces de iubire, alte forme vegetale. S-a lăsat ocrotită, cu ingenuitate, cît a avut nevoie, apoi şi-a exterminat crudă partenerul; privesc mai atent subţirimea corpului ei ce se desenează graţios pe sub coajă, şerpuind în zigzaguri amoroase şi observ cu uimire, cum în anumite locuri şi-a înfipt brutal, cu o forţă expresionistă, nişte **tentacule fibroase** în miezul trunchiului - am spus cu forţă expresionistă deoarece se văd punctele de sudură mai îngroşate ca nişte nituri grosolane forjate astfel că se văd solicitările -care s-au prelungit pînă la măduvă, sugînd sevele copacului vînjos, parazitîndu-l şi îmbolnăvindu-l treptat. Am fost înfiorat de **iubirea parşivă** a iederei şi am avut revelaţia că aşa se petrec lucrurile şi cu unele cupluri umane.

22.4.86

Non nascondo più la mia ansia. Sono passati sette giorni dalla data in cui L'attendevamo; non siamo preparati, né disposti, ad attenderLa molto di più. E poi intimamente mi rifiuto di credere a una situazione allarmante purchessia. Sono abituata ad un sogno ritornante, non di quelli che non si ripropongono (e quindi davvero sogni, sempre più sogni col trascorrere dei giorni e lo sbiadirsi della loro memoria e lucentezza).
Ad ogni momento attendo il telefono. Non so immaginare cosa potrei fare se non aspettare. Non so fare davvero nient'altro. Tutto è pronto, qui. I materiali della rivista, la traduzione delle ultime lettere di Eliade e la revisione di ogni sua pagina, spedita la lettera alla Jaca, letti e schedati e già cari tutti i libri che ho ricevuto in prestito, e frementi di attesa perfino queste (poche) pagine, che se Lei non viene a prendersi non avranno, e non hanno fin d'ora, ma non ci posso pensare, alcun senso.
E' tutto quieto. Anche se tutto lavora e vive e si preparà e prepara. I miei studi continuano, e la mia musica, e le mie letture calme o frenetiche, e i miei studenti ed amici e i miei amanti e le mie amanti e il mio scrivere e il mio non dormire. La luna quasi al culmine del suo paradiso mi trascina verso l'alto e la vertigine e fino a domani sera crescete io non saprò, sarò curiosa ancora, se dopo quel culmine comincerà a calcare e a trascinarmi verso una quiete o continuerà a crescere, fino forse a scoppiare. Domanda bambina che ad ogni luna mi pongo.
Il ciliegio - primavera - axis mundi, sul confine sensibile di sacro e profano, è già gonfio di fiori e di colore e di vento. Mi fa capire che il vento, l'aria, sono plastica e volumi, non

assenza, non impalpabile essenza. Sostanza. Presenza. Come nella poesia di Gatto dove continuamente evocata compare e plasma compare, svuota e riempie, si fa sentire fino a sotto le mani. Ho letto tutta la produzione, memore di quel giorno e ansiosa di cercare, dietro a quei lampi, tutto il sole. Forse l'ho trovato. "balzo dalle mie mani / e nello spazio m'affronto." Tutto è spazio giù, pieno di lontananze e di voci. Tutto si spazializza -necessità di ***esserci****, e di* ***finire*** *- ed esiste spaziandosi. Tutto, dalle foglie alle voci, la notte, l'anima, la memoria, la terra e il vento, la distrazione e l'attesa. Spaziature. Forse* ***ritmo****.* ***Figure*** *più musicali che geometriche. Perché l'incanto e l'impossibile e il prodigio è che questa è più d'ogni altra poesia musica, e la musica è tempo, eppure questa è poesia di spazio. Dove si spazializza anche il tempo. E dove l'hic et nunc è talmente contratto e potentissimo di incanto e così lirico e* ***perdutamente presente*** *da non essere che un qui, che comprende l'adesso. Spazio sì, ma così labile e leggero da assomigliare anche al tempo. Come quando nel vuoto si udì - accadde - la prima voce, il primo canto, che fu ritmo e melodia e organizzò spazio e tempo. Il grave ammasso di armonie, tutti gli autori e gli spartiti del mondo, poggiano su quel filo di voce. Se ci rifletto e ci credo sono arrivata, d'improvviso e d'incanto, a intuire Dio.*

Monica

incest

Deseori, M. îşi conduce, cu eleganţă, pe străzile oraşului, fragila-i **bici**. Mă întorceam azi de la **Biblioteca Nazionele** şi nu ştiu cum m-am rătăcit, nimerind pe **via di**

Mezzo, o străduţă mai puţin circulată şi tocmai de aceea preferată de mine. "Ho preso questa via che a Lei piace" m-a întîmpinat ea surîzătoare. Suntem surprinşi ambii de această întîlnire; trebuia să ne vedem la Departamentul de Neolatine în via degli Alfani. Déşi locul nu e prea îndepărtat, ne este totuşi dificil să mergem în linie noi doi şi bicicleta pe aceste străduţe fără să încurcăm circulaţia. Ne oprim într-un spaţiu mai liber şi nu înţeleg de ce o întreb ce relaţii are cu tatăl său. "Io amo il mio padre e lo temo", îmi răspunde ea cu acelaşi surîs ambiguu. "Ma questo può essere un amore incestuoso!". Surîde.

seminar

La seminarul despre **11 elegii** din acest an, s-au înscris aproape treizeci de studenţi. Între aceştia se remarcă Valentina Contini şi Fabrizio Paolo Iacuzzi. Ea - o pistruiată cu păr splendid mai roşcat decît cel al Simonettei Cattaneo, prototipul lui Botticelli - este foarte atentă la interpretare, propunînd cele mai exacte traduceri; în schimb, Paolo are o extinsă lectură din Heidegger şi Derrida, intervenind cu observaţii critice acute. Fără Paolo şi Valentina, seminarul meu ar fi amorf şi nu l-aş mai continua. De curînd au mai venit doi protagonişti: Claudio Parenti şi Angela Trevisan, la fel de interesaţi de poezia lui Nichita.

Boboli

E duminică. Sunt singur. Am refuzat invitaţia lui Sauro să mergem **in campagna**. Totdeauna am spor la scris

în zilele de odihnă ale săptămînii. După ce scriu pînă la prînz, ies să mă plimb. O iau pe via San Gallo pînă în piazza San Lorenzo, apoi către Santa Maria del Fiore, unde intru să ascult cîteva acorduri de orgă, continui pe **via dei Calzaiuoli**, **piazza della Signoria, ponte Vecchio, palazzo Pitti**, trec prin **cortile** şi intru **in giardini Boboli**. Panta abruptă pînă sus, unde e bazinul cu peştişori, mă înviorează. Aici urc încă o terasă şi stau pe o bancă de lemn, sub acei copaci ornamentali ce-şi împrăştie enormele frunze galbene, colorînd peisajul vangoghian. Mă prăjesc la soarele primaverile şi înghit aerul proaspăt cu lăcomie. Aici, la Boboli, natura întreţine o **relaţie cordială** cu cultura şi sunt aproape invidios pe americanii tineri ce se dezbracă în slip, udîndu-şi corpurile bronzate cu apa din fîntînile baroce din centrul parcului.

vis

Undeva, într-un oraş. Ea vorbea franţuzeşte cu cei de acolo; nişte slavi cred. Ne-am dus la o mănăstire sau fabrică de icoane pe sticlă şi în lemn. Nu eram atent la ce spunea un fel de custode, Efraim se chema parcă; el sta culcat şi aproape crescut din corpul lui apărea un altul ce-i prelua spusele într-o limbă mai accesibilă. Ea trebuia să le **traducă** la a treia mînă. Cum nu urmăream atent discuţia, nu ştiu ce s-a întîmplat fiindcă brusc n-am mai văzut-o. M-am întors s-o caut: ieşea la mare distanţă pe poarta acelui muzeu ciudat. Am chemat-o, am fugit după ea. N-a răspuns. O vedeam foarte decisă, nu mă auzea; nu vrea să **mă** audă, păşind mărunt în rochia-i puţin azurie. Speriat că o pierd, m-am repezit în stradă. Un gard sau un paravan a ascuns-o

pentru o clipă. Deşi alergasem cît putusem, n-a mai apărut în raza privirii mele. Dispăruse. O înghiţise o **falie** a străzii, deschise instantaneu chiar în clipa aceea doar pentru a o răpi. Nu era pentru prima dată. Stam acolo pe locul acela misterios, neştiind ce să fac. Mă întrebam de ce s-a supărat. Ea are deseori aceste reacţii neprevăzute, îi spun un cuvînt sau fac cine ştie ce gest şi devine de nerecunoscut: îmi întoarce spatele şi mă lasă singur fără nici o explicaţie; trebuie să consum o imensă energie, cu toată puterea de **persuasiune** de care sunt capabil, ca să pot s-o readuc în punctul de ruptură, s-o îmblînzesc şi s-o scot din impactul acelei reacţii surprinzătoare pe care nici nu şi-o poate explica raţional cînd totul s-a reînnodat şi am devenit voioşi. De accea, trebuie să-mi iau totdeauna o mie de precauţiuni, cînd vorbesc cu ea, fiindcă se petrec brusc nişte mişcări tectonice în fiinţa ei şi s-ar putea să o pierd oricînd. E adevărat că acum avea un motiv: mă uitasem peste capul ei - cum fac de obicei, ea fiind mai scundă - după o femeiuşcă sveltă care mă privea insistent; dar mai mult, **în joacă**, s-o fac geloasă. În nedumerirea iscată de dispariţia inexplicabilă m-am trezit. Visam! Ce bine!

25.4.86

Mentre aspetto.

E aspetto tante cose, contingenti o future o addirittura forse eterne e per cui l'attesa è un errore e un peccato di presunzione. Aspetto la musica, quella che non capisco e ancora non sento perché non sono pronta a ricevere, e per la quale tuttavia non posso fare niente se non aspettare - che entri in me, naturalmente, come sempre accade e come

l'altra che già è in me. Certo Novecento, o la musica d'Oriente. Io faccio la mia strada, lei la sua, e prima o poi l'avrò in me, la riceverò.
Aspetto la poesia. Che il gorgogliare sotterraneo scrosci e fluisca e finalmente canti. E non mi soffochi più. Ma per questo è necessario l'aprirsi. Rivelazione di cui non posso parlare fino a che ne sono esclusa, e che neppure immagino. Ne ho la sensazione, vaghe intuizioni mentre leggo altro. Consueta assimilazione di estrema vicinanza ed estrema lontananza.
Così logorante ed eccitante e in grado di darmi orgoglio e nausea di me. Stanca dei miei orizzonti, di queste nuvole bassse che mi chiudono il cielo. E di una luna che sbalza sempre così lontano da questa pianura dove io abito, così chiara ed esangue e bianca e sottile e non quella palla enorme infuocata che si gode altrove. Beati quelli che così la possiedono, e ci giocano e la raccontano e la cui pazzia ha un aspetto di divertimento e un compenso di sensibile spettacolosa ilarità. Qui invece siamo pazzi romantici, pazzi poeti, languidamente e abbandonatamente e tutti soli.
Aspetto Lei. Che la morte di Eliade - un altro pianto, d'improvviso. - forse trattiene lontano. Aspetto più quietamente, ma con più nostalgia nel abbandono.
***Aspetto la mia Presenza fedele invisibile, che nelle primavere più che mai mi accompagna. Mentre fiorisce il ciliegio, e ancora non so se** è proprio questa la volta della sua contemplazione. Lei che aspettava questo fiorire ed è fiorita lei per prima - solo di un giorno. E io ancora credo che desideri vedere quell'albero - per ciò più sacro - e che dipenda anche da me il loro incontro.*
Albero femminile, grembo di fiori ingombrante e gonfio. Accumulato. Niente in comune con le cuspidi erette e senza

fiori di ogni albero di segno maschile. Alberi-spose. Signore della bella stagione e del tempo che ricomincia.
Aspetto la mia voce. Che salga che cresca e maturi e si rafforzi. Amo la mia voce e il pensiero di possederla, che mi congiunga a tutto quanto per me conta (la parola, il silenzio, il Teatro, la musica, le persone che amo). ***Importante e perfetto, assolutamente necessario il mio studio, la mia dedizione a Lei. Il mio centro.***
E così educata la mia gola, così ascoltato e impegnato tutto il mio apparato vocale - palato molle e duro, lingua e denti, faringe, e l'infinito che sta tra la gola e il petto - che comincio ad avvertire il mondo con quegli organi, a sentirmelo in gola - certi colori, sensazioni tattili o intere melodie. Trasferite laggiù, le sensazioni. Inesprimibili e inudibili se non così.
Aspetto la vita, le sue occasioni. Tra l'impazienza e la calma. Tra l'angoscia di aspettare troppo (per sempre), e la consapevolezza di un cammino che è lungo, di un'ambizione che è grande, di un cielo che è lontano e per cui rendersi degni non è un gioco né un inganno.
Vorrei soffermarmi su ciascuno dei miei pensieri e dei miei momenti di "essere" e dirLe tutto. Ma insieme avverto la mia irruenza, la voracità con cui farei scorrere tutto rapidamente per essere certa che sia tutto, per esibire tutto senza dimenticare niente, e per godere io stessa della mia ricchezza - se mai la riscontrassi - e della mia - già - memoria.
È trascorso poco più di un mese da quando Lei è partito.
Si è fatta primavera, compiutamente.
Non potevo non occuparmene, e l'integrità del mio studio e della mia concentrazione forse ne risente. Spero non troppo.
Era comunque necessario che così fosse.

Sono accadute cose, e fioriture e libri e incontri, e miracoli.
Questa notte - notte di plenilunio, di primavera - è stata davvero magica e santa. Sono tornata e ho trovato la mia stanza piena di piante e di fiori (tre vasi, e la mia piccola stanza è già piena). Ho pensato ai riti primaverili della vegetazione, ai culti di fecondità. Ed erano doni femminili. E sul mio tavolo lettere, e stupende parole d'amore di donna. Magicamente si organizza questa trama di rapporti, da donna a donna, nel grande corpo del femminile disperso nell'universo. Ed è in notti come questa, in appuntamenti importanti e imprescindibili, che questo movimento si fa più sensibile e si rivela. E' davvero primavera, e ***come*** *noi non lo sa nessuno, anche se tutti sono al corrente del cielo delle stagioni e del calendario, oscuramente ne avvertono l'alternanza sfocata di tempi sacri e profani.*
Mi sono sentita orgogliosa, e profondamente, profondamente commossa. Una gratitudine così immensa da spezzarmi il cuore. Senza parole. Perché occorreva una lingua tutta da ricordare. Temendo che fosse un sogno, pregando che fosse un'alba. E il più antico mattino del mondo.
E' un tempo sacro, non ho dubbi, non ne ho più.
Il mio cuore è in festa, e il mio corpo è in amore, e la natura mi rende il suo grandioso omaggio dal cielo e dalla terra.

homo ethicus

Ab origine, suntem cu toţii puri, nu ne-am maculat încă şi categorial aparţinem, ne integrăm **eticului**, fără s-o ştim. Cînd mă nasc, prin definiţie, eu sunt un **homo ethicus**. Mă degradez pe parcurs şi conştientizarea acestei degradări îmi crează **calvarul existenţial**, pe care aş dori să-l ocolesc

printr-o **terapeutică a sustragerii, a neimplicării**, în ultimă instanţă, **a laşităţii**. Îmi reamintesc un episod revelator prin violenţă, care s-a petrecut în infanzie; cînd am aflat că nişte vecini de pe strada noastră, au omorît un soldat la vie - orice soldat e totdeauna un **actant liber**; el intră nechemat în **via neculeasă** şi vrea s-o guste primul. De aceea este chiar **soldat** şi nu altceva! Îmi imaginam cum vine el transpirat, cu bocancii care îl rod îngrozitor în toiul verii şi cu tot harnaşamentul acela (puşcă, baionetă, gamelă, raniţă etc) şi se aşează pofticios înaintea unei viţe răcoroase, încărcate de struguri negri, pînă sus în vîrful aracului. Se apleacă greoi din cauza încărcăturii de soldat, pe care o duce în spate, se chirceşte deodată şi aproape cade în fund de oboseală; chiar aşa, se lasă moale să cadă, fiindcă s-a săturat să fie soldat şi **i s-a făcut de altceva** (cum spune Nichita). Răpit de frumuseţea boabelor negre, umflate de mustul vieţii, se uită la ciorchinii viguroşi cu o bucurie naivă, cum ar fi privit sînii încărcaţi cu lapte ai mamei sale, cînd era tînără şi ochioasă şi soldaţii, care treceau pe strada noastră, flocăiţi de atîta instrucţie prin ciulinii de pe vale, o priveau cu ochii dilataţi de o poftă neînţeleasă. Rămîne furat de această reverie pentru cîtva timp şi abia acum îşi aduce aminte că îi este sete şi că a intrat în via neculeasă tocmai pentru a se răcori, gustînd sevele proaspete din boabele coapte. Întinde mîna ritualic să rupă un ciorchine şi tocmai atunci, înainte ca el să ajungă cu mîna - în care se află ciorchinele proaspăt - la gură, iată-l pe propietar (vecinul meu de casă), ridicînd o unealtă de metal, o sapă sau o rangă, şi lovindu-l în cap cu violenţă ucigaşă. L-a lovit fără ca el să vadă sau să simtă ceva, pentru ca să aibă timp să se apere cu armele lui de soldat; era prea bucuros de vie şi de răcoarea odihnitoare să-şi mai aducă aminte că trebuie să fie mereu atent la **celălalt**, care **stă la**

pîndă ca să omoare. A murit aşa, cu ciorchinele în mîna ridicată spre gură, fără să-l guste. Aşa moare soldatul (mi-a spus Veţeanu despre această întîmplare) ca un pui de găină rătăcit, strivit de roţile istoriei. Am început să mă convulsionez, m-au apucat crampele şi am vomitat îndelung, tremurînd şi plîngînd. A fost chemat doctorul care mi-a administrat un calmant de stomac, ca şi cum aş fi făcut intoxicaţie de la mîncare. Eu însă am rămas rigid şi nu m-am mişcat cîteva zile; aveam în faţă imaginea soldatului ucis, acolo în vie, şi nu voiam să admit actul în sine: cum poate fi ucis cineva, cu sînge rece, care e **om** ca şi tine şi care nu ţi-a făcut absolut nimic, doar s-a aplecat poetic să culeagă un fruct copt, numai bun de cules. Cred că tot ceea ce mi se întîmplă acum, îmi vine din această incapacitate de a mă adapta la mediu, de a putea să-l alung de tot din mine pe acest anacronic **homo ethicus**!

subjectum

Problema subiectului: eu mă simt **subjectum** în măsura în care sunt recunoscut ca cel mai bun, în măsura în care sunt iubit eu(**ego**) şi nu altul (**alter**). Progresez întrucît mă obsedează dilema **de ce** nu sunt eu cel mai bun? De ce **nu** mă iubeşte pe mine?

Delphi

Aici a fost locul numit Marathon. Aici Teba. Nu văd Sfinxul. Poate nici n-a existat. Ţinutul e arid; pretutindeni nu cresc decît măslini pipernicişi. Trecem pe lîngă Helikon,

locul celor nouă muze; e în ceaţă ca şi muzele. În sfîrşit, ne apropiem de Delphi. Se află la poalele Parnasului. Muntele e salbatic aici. Iată, în vale, fîntîna Castaliei. Nu întrevăd decît o groapă secată. "Nu mai curge tot timpul" spune ghida. Suntem dezamăgiţi. Mulţi au venit pînă aici doar să se purifice în apele-i limpezi! De la fîntîna Castaliei pînă la templul lui Apollo trebuie să urci încă o pantă foarte abruptă. Urcuşul acesta te înfierbîntă. Te repezi spre templul lui Apollo; au mai rămas în picioare cinci coloane dorice care mă atrag pentru că vreau să văd locul unde se aşeza **Pithya**. Mă concentrez să-mi imaginez scenariul profeţiilor sale, dar vocile din jur mă disturbă şi nu reuşesc. Lîngă tezaurul atenienilor, strălucind în albeaţa marmorei de Pentelic se află stînca **Sibilei** pe care o ating. Soarele amiezii te bate drept în creştet, tăindu-ţi orice elan iniţiatic. N-au mai rămas decît lespezi enorme de piatră. Dedesubt, în obscuritatea cavernelor, trebuie să-ţi închipui încăperile ce făceau posibilă **funcţionarea oracolului**. În faţă se deschide un defileu enorm; de aici, din templul lui Apollo, toţi cei ce veneau la Delphi, pentru oracol, îl priveau înspăimîntaţi **înainte** de prezicere şi îngînduraţi sau fericiţi **după**. Timp de aproape două mii de ani, nimeni nu s-a îndoit de **natura divină** a enunţurilor Pithyei. Prin inmtermediul expresiilor şi sunetelor sale vorbea zeul. Se realiza astfel o veritabilă **cunoaştere dogmatică**, în sens blagian. Mesajul lui Apollo - transmis nealterat - prin vocea Pithyei - a fost tălmăcit de Plutarh, cîntat de Pindar şi Homer. Teodosio, împăratul Bizanţului, a interzis la un moment dat practica păgînă a oracolului pentru că era mai puternică decît religia creştină.

Nici un picior de femeie nu a călcat, în antichitate, pe stadionul din Delphi, conservat perfect, la încă o sută de metri, deasupra altarului lui Apollo; aici chiar zeii se luau la

întrecere cu muritorii, investind absolut ideea de **competiţie pură**. Aş vrea să rămîn o noapte aici, ca să retrăiesc experienţa metafizică şi să mă încarc material de misterul delphic ce pluteşte difuz în aerul locului. La plecare, cobor totuşi să văd ce a mai rămas din izvorul Castaliei şi-mi fac tăcut cuvenitele **abluţiuni**; răcoarea apei limpezi mă odihneşte şi mă purifică. Îmi recit în gînd, în greceşte, dictonul delfic "**Cunoaşte-te pe tine însuţi**" şi mă simt fortificat şi pur, ca şi cum prezicerea secretă mi-ar fi confirmat toate proiectele.

23.5.86

Ossessionata fino a sera, ieri, da quel mio pensiero. Disperata. Non vedevo soluzione, sentivo come se tutto fosse perduto. ***Il mio pensiero ha avuto molte fasi, una lenta lunga evoluzione. Comincio da quel mio pianto disperato sul binario, con il piccolo fiore in mano destinato a Lei. L'ho lasciato su un muretto. Detestavo quella scena di cui ero partecipe, quella visione di me. Mi faceva piangere il pensiero della Sua delusione (?), forse di una Sua sofferenza (??), del Suo sospetto di tradimento. Mi soffocava il non poter sciogliere subito quel nodo, di dover aspettare lunghi giorni. (E, intanto?). Mi dispiaceva per me, mi struggevo per Lei. Chissà cosa aveva pensato del mio mancare. Chissà mai se quel ferroviere Le avrebbe (Le avrà) recapitato il mio messaggio. Come farLa sapere subito che ero rimasta bloccata su un autobus per cinquanta minuti, senza poter scendere, in un traffico impazzito a tenere a bada un cuore impazzito e a richiamare e a scacciare il pensiero del tempo. Mi***

scoppiava il cervello.
Poi ho pensato che l'avrei concepita come prova, cui sottoporre la Sua tanto oscillante (mortificante, così) fiducia in me. Avrebbe cercato fra le ipotesi anche una che mi scagionasse? Avrebbe creduto in me, nella mia parola, nella mia stretta di mano e nel mio sorriso, anche al di là dell'evidenza della mia assenza?
Poi mi sono detta che in tutto questo c'era un errore. Sopravvalutavo il livello di tensione di tutto ciò che accade tra noi. Traumatizzata dal giorno precedente, e sempre appassionata, sempre come ***investita****, isolo gli accadimenti dal flusso che li ospita e con il quale più quietamente vorrebbero scorrere, li isolo e li illumino di fasci di luce drammatica, li penetro di visione, li esploro fino alla più breve ombra che contengono. Ma devo essere più serena, più* ***imperturbata****. Non* ***accusare*** *ogni accadimento, né con tanta gravità.* ***Vivere, con fiducia e fiduciosa di ottenerne da Lei. Poiché la merito.***
E' passato tutto un giorno e volevo scriverne subito e non ne avevo materialmente la possibilità (intanto pensavo di mandarLe un telegramma alla stazione di Venezia, o di telefonare a Milano dai Suoi amici, o di far fare un annuncio ancora alla stazione di Venezia). Così oggi sono più calma (più rassegnata, forse)*. Solo, profondamente, più triste. Ma io detesto la tristezza. Estrema nel sentire, tendo al gran pianto al sentimento e all'espulsione* ***viscerale*** *del malessere, oppure al carnavale. La tristezza obnubila, indebolisce e fiacca, e non produce niente. Pochi crepuscolarismi - del resto,* ***editi*** *- che non sapremmo più - mai - portare con dignità sulle spalle o negli occhi. Tristezza dei tempi moderni, fiacca deteriore del negativo e del* ***male****, fallimento del dolore, mediocritas. Non più le sintetiche*

malinconiafollie. Non voglio ciò che non contenga follia.

Tîrgu-Mureş

Stau alături de M.I.: suntem la căminul sătesc, ne spionăm reciproc; nu ştiu cum au găsit un exemplar din romanul meu la magazinul din sat şi cineva a venit să-mi ceară un autograf. El este gelos şi merge să vadă dacă mai au şi altceva; ar fi vrut şi el un exemplar cu autograf... Brusc îmi spune că se îndoieşte de ceea ce scrie - suntem chiar în WC-ul acela murdar să facem pipi pentru că zice el "eu sufăr de boala preşedintelui" "şi eu de boala lui Napoleon!" îi răspund - "nu ştiu dacă ceea ce scriu este poezie sau proză eseistică" "da, dar poezia este acum încercare, căutare, pe căi cît se poate de complexe, a altor forme de expresie" "desigur, dar eu vreau să aflu" "de la cine?" "de la critică! critica m-a ocolit totdeauna." Îi spun că asta e o vanitate măruntă; să mai aştepte o validare de la cei care au rămas atît de în urmă - mă refeream la critici. "Eu nu ştiu dacă a meritat sacrificiul de pînă acum; am probleme cu soţia care mă consideră un poet minor". "Aşa au toţi: trebuie să-ţi asumi acest risc, cine nu rezistă nu e poet mare" "În schimb aş vrea să ştiu dacă nu cumva eu fac proză... Am vorbit cu un anglist excelent care mi-a spus că din Eliot, dincolo de **The Waste Land**, nu mai rămîne nimic; e prea confecţionat". "Aşa se spune despre toţi marii poeţi; ei trec periodic prin asemenea infernuri; e bine că se întîmplă aşa: chiar în asta constă importanţa lor". Îl întreb ce citeşte sau **ce mai reciteşte**; îmi vorbeşte de Kafka din care vrea să facă o ediţie integrală în limba română. Nu are **lecturi obsedante** se pare. Nu s-a dus în Anglia prima dată fiindcă soţia lui locuia la Mogoşoaia iar el trebuia să

stea acasă ca să îngrijească pisicile - "ea ţine mai mult decît la orice la aceste pisici, mai mult decît la sine sau la mine. Eu n-am nici o dorinţă să fiu tradus în alte limbi - m-a tradus Stoenescu şi mi-a făcut mai mult rău; a cheltuit o grămadă de bani să trimită cartea în dreapta şi stînga dar nimic nici măcar un răspuns: nimeni n-a observat că exist. Am vrut să merg în Anglia atunci. Acum nu mă mai interesează; s-a dus de curînd poeta Liliana Ursu, a venit cu o carte la care ţineam foarte mult; cînd i-am cerut-o, s-a făcut că n-o mai are... i-am scris chiar o poezie **Liliana Ursu în Anglia** şi nici aşa n-am reuşit s-o înduplec." Cînd vorbeşte imprimă frazei acelaşi ritm marcat, astfel că nu se poate separa uşor discursul improvizat de acela deja scris în cărţile anterioare; el confecţionează continuu o **canava**, o ţesătură de cuvinte din care se naşte impresia inefabilă a poeziei.

"Tot ceea ce trece prin privirea mea prin mîna mea - ce atinge atîtea obiecte inutile - devine **descriere**; nu fac altceva decît să descriu orice lucru şi chiar de aceea cît de utilă poate să fie această descriere şi prin ce se deosebeşte ea de proză: n-aş vrea să pot să schimb ceva; parcă aş fi un simplu **mopete**: ar trebui să descriu cum mă uit toată ziua la pisicile ei pe care le mîngîie şi le bîciuieşte cu o artă superioară fără să observe că sunt şi eu alături şi tînjesc."
Mi-a povestit că a fost doar în Polonia şi acolo a întîlnit o fată căreia i-a scris un sonet în franceză; "aş vrea să mă duc din nou la Varşovia, i-am scris multe sonete de atunci acelei fete frumoase dar nu pot să i le trimit; nu ştiu cum să i le trimit căci mi le-a scos Dulea din carte".

Iată că vorbim despre viţa de vie; aici pe colina aceasta, unde e cultivată, acoperă orizontul privirii cu verdele ei dens; de ce şi-or fi pus Adam şi Eva cîte o frunză de viţă acolo - întreb eu - crezi că nu puteau găsi şi alte plante să-şi

acopere nuditatea? Este vorba - probabil - de geometria stilizată a frunzelor viţei de vie; ei nu se ascund sub ceva viu ci sub geometria abstractă a unui semn - de pe atunci frunza de vie era o **formă goală** ce se desena pe toate capitelurile coloanelor şi pe toate sarcofagele - care absoarbe materialitatea corpurilor, le aboleşte păcatul... De fapt ei nici nu mai au nimic sub viţa de vie, au viţa de vie **în loc de**, cum se spunea despre acel romancier care a scris un roman cu un titlu în care intră şi sintagma aceasta despre care vorbim

într-un loc tot solul e format doar din lut galben; acesta se topeşte sub ploi ca-n Marques şi totuşi aici nu ne aflăm în Macondo, ţinutul acela fantastic inventat de sudamerican, suntem într-o ţară reală, însă cu oameni ireali ca nişte plante care nu se revoltă niciodată aşa cum a scris acea poetă care şi ea se ocupă de pisici - mai mult de motănei - în poeziile ei pentru copii

dar dacă m-am înşelat - reia el acelaşi leit-motiv - şi aş fi putut face altceva mai serios decît să descriu prozaic întîmplările acestea banale din existenţa mea cotidiană; nu ştiu cum să spun dar eu nu sunt mulţumit, nu sunt fericit cu soarta mea de poet minor cel mai important poet minor cum ai afirmat chiar dumneata în articolul pe care l-ai scris cu cinsprezece ani în urmă; nu, eu nu te-am făcut poet minor, am spus doar că eşti cam proustian, că ai atins un anume **proustianism retoric** de cea mai bună calitate

poate că am greşit puteam să fac altceva şi să nu mă irosesc în lectură şi descrierea lecturii; întrebarea e chiar aceasta: oare puteam? poate că aş fi fost mai împăcat, mai puţin preocupat de soarta mea de poet minor ce păşeşte gîrbovit - poetul M.I. este foarte adus de spate, nu aş spune că e cocoşat, dar se vede că el cară în cîrcă permanent poveri atît de grele încît nu poate să-şi îndrepte spinarea, precum

acei hamali încordaţi să nu scape sacul de grîu că s-ar murdări bobul şi e păcat să-l culegi de prin gunoaie - pe planetă indiferent la ce se întîmplă în jur; eu mă uit doar prin lentilele groase ca să captez realul purificat de contingent. Chiar şi faptul că te uiţi prin ochelari şi nu direct, adică **nemijlocit**, e suficient pentru a dovedi că nu faci proză. Ba fac proză pentru că eu descriu realul real şi nu adaug nimic chiar dacă filtrez totul prin lentilele duble ale ochelarilor mei

hai să mai vorbim şi despre altceva că eşti pisălog cu proza asta a ta; de exemplu despre femei sau despre ce mai face Ion Mircea la Sibiu? el, poetul I.M., are acum o singură obsesie, moartea; nu scrie decît despre ea, oriunde se află, la şedinţele de partid sau la întîlnirile literare de prin judeţ. I se pare că este cel mai important **argument** despre care trebuie să scriem. Mie mi-a plăcut ultima carte a lui unde s-a deschis, nu mai este aşa ermetic; mie nu, îi spun, deşi discursul e grav, la fel ca al celorlaţi, se aseamănă cu toată lumea, îmi pare rău că a părăsit zona periculoasă a marilor sacrificaţi, a marilor poeţi de încercare, aici tu eşti consecvent şi în timp vei deveni mai important

stau aici în faţa primăriei împreună cu m.i. şi ascult bătăile de ceas repetate din **turnul gotic** - de cîte ori vin în Transilvania sunt curios să constat în ce forme arhitectonice s-a altoit Occidentul şi le admir oricît de hibride ar fi acestea - precum şi semnalele de la ora prînzului ale ceasului meu electronic, un fel de **cri-cri**, cri-cri prin care eram anunţat la Firenze că e ora să merg la masă, altfel uitam şi mîncam tot tîrziu ca acasă - aştept să mă sune ea şi să-mi explice de ce nu-mi răspunde la telefon ce face de dimineaţa pînă seara cînd n-are ... dar mă opresc fiindcă observ că am început să scriu precum m.i. şi acum îi dau dreptate cînd spune că face proză căci numai proza se poate mimetiza atît de facil

am vorbit cu Nichita despre tine, era foarte pătruns de importanţa ta - de fapt Nichita spusese: "Bătrîne, mă simt dator faţă de Dimov, Mircea Ivănescu şi faţa de tine; aţi făcut în poezie ceea ce nu a trebuit să mai fac eu!" şi nu sunt sigur că n-a fost o simplă butadă prin care încerca abil acel **captatio benevolentiae** din partea contemporanilor vii, întru sporirea gloriei lui - şi mi-a plăcut: e generos; da, Nichita era un pur la început, nu admitea să spui vulgarităţi la masă; pe urmă nu mi s-a mai adresat pe motiv că l-am vorbit de rău în faţa lui Petru Romoşan; nu ştiu ce am putut să-i spun eu lui Romoşan despre perioada cînd eram foarte buni prieteni dar tocmai de aceea el nu trebuia să se supere: nu te superi aşa uşor pe un prieten orice ar spune acesta; îi dau să citească **plîngerea lui Nichita** o citeşte cu atenţie, rămîne cu capul în carte: e o mare poezie spune dar aş vrea s-o mai recitesc, îi dau cartea scriindu-i acolo că singura şansă dată unui mare poet este să se îndoiască, să se îndoiască în scris de propriu-i scris pînă înnebuneşte; adică exact ce fac eu nu-i aşa?, spune m.i. şi mă priveşte cu multă atenţie ca şi cînd abia acum ar fi observat că nu ne-am despărţit toată ziua profitînd de faptul că nimeni nu ne deranja

stăm la masă unul lîngă altul mă uit la el şi observ că nu mai bea un strop, nici un strop; ce curios de ce nu mai bea poetul m.i. despre care se zicea că e un alcoolic înrăit - să ştii - zice - că Marin Sorescu o să ia premiul Nobel; da o să-l ia dacă trăieşte, eu, după ce **Noica m-a montat** am vrut să-l ia Mircea Eliade - i-am pregătit şi un volum special, **Mircea Eliade e l'Italia**, pe care l-am publicat la o editură italiană, care mai lansase doi autori înainte de a primi Nobel-ul - dar n-a rezistat, a murit chiar în anul apariţiei cărţii - aş fi recurs la Umberto Eco şi alţi prieteni italieni care să-l propună către Fundaţia Nobel - se vede că e greu acest premiu, apasă pe

grumajii scriitorilor români de aproape o sută de ani, li se rupe greabănul şi cad pe brazdă ca nişte vite epuizate, e clar că le lipseşte **antrenamentul**; primul care-l va lua va fi un monstru pe urmă va fi mai uşor căci vor avea de ce să se ţină ca în desenul acela cu moşul-baba-fata-nepoţica etc trăgînd de ridiche...

ce faci prin Sibiu nu te plictiseşti din cînd în cînd? trebuie să ai un **alter** fiindcă aşa e la modă şi altfel nici nu se poate trăi; nu mă plictisesc mai stau de vorbă cu Musil şi cu Kafka am şi un **alter** mai tînăr dar el are alte interese acum...

mai vino prin Bucureşti; nu mă mai leagă nici un sentiment de acest loc le-am pierdut pe toate sunt un om liber

am rămas singuri în această cameră plină de viori să ştii îi spun că poezia ta nu se afirmă decît în intimitatea unei camere pline de instrumente muzicale - este o **poezie de cameră** şi se simte valoarea acestui mod poetic numai pe un fundal muzical - nu cred să mai fi scris cineva acest lucru despre tine

pe măsură ce vorbim scriu la acest poem despre **fragilitatea vieţii** dar nu mă interesează dacă e proză sau un fel de eseu despre poezie şi poet şi despre organul viu al cuvîntului despre nu ştiu ce mecanism al discursului ce nu se declanşează decît cînd vrea el; n-aş fi crezut **să mă întîlnesc** cu poetul atît de uşor îmi era teamă să nu clacăm că n-o să atingem aceeaşi lungime de undă, că o să ratăm totul dintr-o circumspecţie reciprocă, dintr-o **invidie ascunsă**; dar oare suntem noi sinceri în această conversaţie quasi-peripatetică: ne suspectăm brusc şi ne uităm lung în oglinzile din Palatul Oglinzilor din Tîrgu Mureş să vedem cum arătăm fiecare, ce diferenţă fizică e între noi; dacă nu cumva suntem doi actori ascunşi după aceeaşi mască? da, l-am întrebat, cum se face că de cîte ori ne apropiem de microfon devenim imediat

actori ne falsificăm gestul şi vorba - ne invadează o stare de spaimă de ceilalţi care se reped să ne devore cu văzul sau cu auzul de aceea ne crispăm ne facem mai mici decît suntem şi ne ascundem după cuvinte bîiguite, după gesturi mototolite; vrem să nu mai fim noi, ci să fim alţii să fim confundaţi cu altcineva să nu ne devore acei ochi sau acele urechi...

dar iar alunecăm fără să vrem în retorică totul nu e decît o retorică asumată da, tot tragismul decurge din asumarea pînă la capăt a unei retorici tu crezi că eşti natural: că eşti tu că nimeni nu a intrat vreodată în acest rol pe care doar tu ţi-l asumi, ţi-l lipeşti de frunte ca pe o mască - o mască pe care e impregnat propriu-ţi destin - ce n-ai cum s-o mai schimbi dar deja - numai ce-ai gîndit la asta - ai trădat, ai fost un **farseur**; să poţi să renunţi la chemarea de a fi altul, alter nealterat - a rămîne în pliul unui singur semnificant: iată, cu adevărat, cea mai grea probă, să fii la fel de puternic şi vara şi iarna fără să-ţi pese de-i lipăr sau ger...

stau la masa de scris şi-l descriu pe m.i., intru între zăbrelele discursului său aparent atît de facil şi nu mai pot apoi să ies din text hai să deschid fereastra să mai respir ceva aer pînă ce nu este deja tîrziu...

27.5.86

Ho finito il lavoro. Un giorno e una notte. Ho lavorato con piacere, con amore con emozione e un grande senso di soggezione. ***Avevo costantemente presente alla mente che stavo maneggiando le Sue parole, il delicato secretum della Sua mente. E quanta grazia, quanto garbo occorresse. Mi emozionavo di stupore - percepivo la***

lucidità, la lucida profondità - e di rispetto - capivo l'intelligenza, la sentivo muoversi, la vedevo lasciare le sottili tracce del suo movimento. Avrei voluto compiere miracoli stilistici - sintesi di intelligenza, garbo, divinazione e buon gusto - della correzione. Operare a meglio - del possibile e di me - perché su cose così importanti.

E tuttavia pensavo con un po' di rammarico che al momento del mio intervento (momento in cui Lei ha già finito), di solito a Lei il lavoro non interessa più. Io arrivo - mi avvicino e mi addentro - e Lei se ne allontana. *Con quella terribile, ineluttabile e fenomenologica INDIFFERENZA che sucita il fatto compiuto. Così diversa, così paradossalmente conseguente all'enorme stato d'ansia, di voluttà e di attesa che lo stesso* ***fatto*** *sa indurre quando ancora* ***non esiste****, mentre ancora si compie.*

Pensavo anche a quel suo ***vizio*** *di coprire - mascherandola dal profondo - la possibilità della soddisfazione. Nessun lavoro (né un libro, né una persona, né altro - che La riguardi) sa - può - suscitare* ***pubblicamente*** *(= di fronte a qualcuno, ad* ***almeno uno*** *- a me) la sua soddisfazione. Ed ecco l'irruente, prioritaria e a volte esclusiva denuncia del difetto, dell'imperfezione, a volte della mediocrità. E se la cosa è esente da tutto questo, la dichiarazione di indifferenza ("E' come se non mi appartenesse, come se non mi ci riconoscessi più").*

Dichiarazione sincera, credo. (Profondamente credo, e compatisco. Vicina in quel destino ingrato e beffardo). Eppure anche dichiarazione scaramantica, atteggiamento non combattuto, fili di ingratitudine e visione scorretta - parziale, inerziale. E allo stesso tempo ***necessità*** *che sia così. Che non ci si fermi, che non ci si possa fermare mai. Non indulgere, non compiacersi nemmeno un istante. Il*

minimo cedimento è la stasi - la regressione - l'irreparabile..... la fine???
Ma no non può essere. La vita concede appelli, credo. Non è tutto così rigido, così unilaterale e serrato. Anche Valery mente. Anche lui ***posa****. Cattiva volontà, anche in lui, di essere* ***anche*** *diverso - e meno infelice. (Esistono POETI felici ????)*
A tratti mi predenva il desiderio - incofessabile - di poterLa vedere al lavoro. SpiarLa mentre scrive. Voyerismo morboso. Senso profondo ed emozionante della trasgressione. Non riesco a immaginarLa. Solo, isolato, lontano da tutti e da tutto e assorto. La sguardo in vacuum e la posizione sospesa sulla sedia. La mano. La carta. La luce. Non riesco.

Monica

A doua naştere

Mă aflam în acel timp incert cînd nu ai decît o vagă impresie despre real şi cînd, în reprezentarea ce-ţi faci, persistă încă acea aură feerică asupra lucrurilor, care par să-ţi dea o anume stare securizantă, chiar prin faptul că acestea **sunt**; tot ce mă înconjoară - îţi spui - nu-i aşa, îmi confirmă că lumea este una si(n)gură, evident aceasta în care mă mişc şi asta nu poate să aibă alt rost decît acela de a mă face să mă bucur de faptul că eu exist chiar în această lume care, la rîndul ei, nu există decît pentru a-mi crea mie această stare euforică în sens leibnizian. Nu vreau să spun altceva decît că, atunci, reperam foarte puţine elemente concrete, în legătură cu existenţa mea şi cred că, din cauza vîrstei (doi ani jumate, poate, trei), nici nu ştiam că ştiu că eu **exist**, bucurîndu-mă

în exces de această **puritate restrictivă** cu care mă dăruia dragostea mamei mele şi, probabil, toţi cei apropiaţi, astfel că relaţia cu realul se petrecea într-o continuă exaltare / exultare şi nu avusesem încă niciodată ocazia să mă conving că lumea se poate manifesta şi ca adversitate, ca un obstacol de înfruntat sau ca formă obscură de **împotrivire** ce-mi neagă, numai mie, orice solicitare, punîndu-mă brusc în dilema acceptării / refuzului propriei mele existenţe. Ascultasem cu atenţie încordată basmul povestit de mama mea - cu vocea ei liniştitoare - despre acel copil care, sosind timpul să se nască, (nu prea înţelegeam cum vine asta "să se nască" dar mi se părea ceva obligatoriu, din moment ce mama povestea asta cu atîta convingere; tot ce spunea ea trebuia să fie adevărat, adică **să fie, să se întîmple**) s-a supărat şi nu a mai vrut să se nască cu nici un chip, cerînd ceva de neimaginat pentru mine cel de atunci: **tinereţe fără bătrîneţe şi viaţă fără moarte.** Încercam să repet aceste sintagme cu buzele întredeschise, urmînd-o pe mama, dar îmi era ruşine de acele conglomerate sonore ce-mi ieşeau deformate, de undeva din adîncurile fiinţei infantile, neomologate prin **autoconştientizare**. Îmi era frică să pronunţ acele cuvinte înlănţuite magic şi pe care le intuiam vag ca ceva oprit, interzis, ca pe o mare îndrăzneală. Oricum, am bănuit că, iată, chiar şi în faza de "nenăscut", cineva **poate să se opună** şi să nu accepte să facă ceea ce face toată lumea, ba mai mult, pe deasupra, îşi poate permite să ceară ceva ce nu este admis să ceri căci din plînsul şi văicăreala împărătesei şi a împăratului, ca şi a celor de la curte, am constatat că ceea ce cerea Făt-Frumos era ceva nemaiauzit; pentru condiţia umană o adevărată blasfemie.

Eram curios totdeauna să aud acest basm în întregime, fiindcă mă miram mereu, cu egală spaimă, că

acele harpii, gheonoaie şi alte apariţii terifiante aparţin unui bestiariu fantastic pe care eu n-aveam cum să-l imaginez; pe de altă parte, derularea tuturor acelor obstacole, pe care trebuia să le treacă Făt-Frumos, mă umplea de curiozitate, dar observam cum, treptat, acestea deveneau simple **simulacre**, fiindcă fără vreo motivaţie, după ce eroul o săgeta pe gheonoaie, aceasta înceta să mai fie malefică şi se transforma într-o fiinţă prietenoasă care îl ajuta să descifreze meandrele **drumului** complicat în care se încurcase cu atîta încăpăţînare. Mi se părea că totul se reducea la o opoziţie de natură pur lingvistică, întrucît eu mă speriam mai ales de cuvintele **noi**, monstruoase, pe care le auzeam, cuvinte ce se îmblînzeau pe măsură ce se derulau, adică îşi consumau întreaga încărcătură semantică în actul **punerii la probă**. Chiar dacă spaţiul înconjurător, entropic, se manifesta printr-o relaţie de adversitate făţişă cu subiectul în formare ce eram, am observat că trebuie să fie cineva care să mă ajute aşa cum îl ajută calul pe Făt-Frumos în orice probă. Pentru mine, însă, nu era nevoie de nimeni, fiindcă exista, ca şi la Creangă, mama, care întruchipa totul, în acea fază a vîrstei eu nefiind încă definiv rupt de cordonul ombilical.

Dacă mama era ceva concret, făcînd parte integrantă din mine, în orice moment, trebuie să spun că tatăl meu, care nu se afla în permanenţă în raza mea vizuală, (el fiind obligat să muncească la Moară întreaga zi şi ajungînd acasă seara, complet alb, cînd probabil eu dormeam), m-a intimidat prin apariţia sa rarissimă, receptînd şi reţinînd din prezenţa sa doar **vocea**, totdeauna autoritară şi abstractă, precum o transcendenţă implacabilă. Această voce m-a ademenit într-o zi, îmblînzindu-se din senin, şi provocîndu-mă să mă desprind de sub ochiul atotvăzător al mamei şi să mă arunc cu toată încrederea mea instinctivă, exultant, într-o aventură

ce-mi putea fi fatală. Dacă, toată săptămîna, tata muncea la moara Aluta, în fiecare duminică simţea dorinţa să meargă la cîmp (poate din nevoia de a respira aerul curat şi a-şi desfunda plămînii de făina de grîu ce-l transforma literalmente într-un **om alb**, în spaţiul acela formidabil al morii în care operaţia **măcinării** mi se părea ceva cu totul miraculos) însoţit de diverse persoane ce locuiau pe strada noastră sau erau rude mai îndepărtate, de regulă neveste tinere sau fete de măritat. Tata - aveam să observ mai tîrziu - era un **om vesel** căruia-i plăcea viaţa, avînd în comportamentul său o **permanentă doză de gratuitate** ce-l făcea să se manifeste în mod bizar, raportat la cadrul restrîns în care trăia. El pleca la cîmp impetuos, înconjurat cu zarvă şi veselie, împrumutînd căruţa cu cai a lui Bebe sau a lui Micu şi plecarea sa era înregistrată, de către toţi vecinii, ca un **eveniment duminical** important al străzii Văilor pe care locuiam. Nu ştiu ce mi-a venit atunci, sperios cum eram, să accept să mă urc în căruţă, printre acele persoane necunoscute, smulgîndu-mă de sub fusta protectoare a mamei şi lăsîndu-mă ridicat pe bancheta din faţă a căruţei de mîinile tari ale tatei; el m-a ţinut între braţele sale pînă am ajuns la Canton, unde noi aveam un lot pe jumătate semănat cu grîu şi cealaltă jumătate cu porumb. Locul se afla lîngă calea ferată şi între aceasta şi terenul nostru era o plantaţie tînără, aproape o "pădure" în care "excursioniştii" s-au sburătăcit cu toţii, în căutare de ciuperci şi flori sălbatice, de toate culorile. S-a alergat, s-a strigat, s-au cules maci şi la plecare s-a tăiat grîu şi iarbă grasă din plantaţie şi s-au pus în căruţă. La cîmp, cu toţii au tras în piept aerul dyionisiac şi au devenit nietzscheeni, pe cît le permitea lumina şi verdele plaur, adică s-au îndepărtat puţin de regimul obişnuit, sobru, cerut de cutumă. Gesturile lor expansive, cam exagerate, se

dăruiau clipei şi se impregnau emblematic în azurul cerului ca să-l fixeze; parcă se deschisese o falie de timp **accelerînd viaţaîn** aceste fiinţe vesele (printre acestea, infantil, aproape "nenăscut", mă număram şi eu) care tînjau după **starea lor arhetipală**: şi ele presimţeau clipa epifanică şi trăiau din plin acest extaz nucuvenit. La întoarcere, tatăl meu nu m-a mai ţinut între braţele sale; acum alături de el, strîns lipită de coasta lui din stînga, sta o fată din grupul acela de graţii şi sibile cîmpeneşti şi probabil că el uitase - desigur explicabil, date fiind relaţiile de contiguitate nou instituite - de mine sau, chiar dacă nu uitase cu totul, m-a neglijat intenţionat; speriat, probabil, de situaţia creată sau din suprarăsfăţ şi din dorinţa instinctivă de a-l pedepsi pentru **trădarea** sa, m-am îndesat în mine, m-am retras, m-am micşorat, m-am ascuns, obiect minuscul, sub maldărul de iarbă tăiată ai cărei lujeri iradiau o frescură plăcută. N-am vrut să mai particip la petrecerea lor, asistînd la ceva care, simţeam eu, cu toată vîrsta mea candidă, îmi aducea mie o **prejudiciere** esenţială; nu puteam să accept că cineva (chiar şi o femeie frumoasă, poate mai frumoasă decît mama) poate să se bucure de atenţia întreagă a tatălui meu, aşa încît eu să nici nu mai contez pentru el, ca şi cînd n-aş fi existat. M-am imers deci în iarba crudă, exaltînd un miros senzual puternic, îmbătător şi deşănţat, încercînd să nu mai aud vorbele acelea ambigui, schimbate între toţi acei oameni maturi, care **încetaseră brusc să ia act de prezenţa mea**, instituind cu mine o relaţie inadmisibilă de indiferenţă.

Se vede că aerul tare, verdele intens şi leşia solară le turnase la toţi în sînge o **frenezie** în exces, astfel că uitaseră să se mai comporte cuviincios şi deşănţarea lor, provocată de acea deschidere a unei falii miraculoase între real şi arhetipal, nu avea nimic firesc, fiind o desfundare a acelor

reziduuri mocnite, ascunse în cutele obscure ale fiinţei. S-a petrecut un dezmăţ al vieţii abstracte în acea **fisură** deschisă spontan şi, în această lipsă de atenţie a firii, **era să alunec** eu fără de întoarcere. Scufundat în plaurul verde, ca-ntr-o apă tulbure, am simţit probabil **tentaţia aneantizării** şi am dorit totuşi să nu mă opresc din acea alunecare de neînţeles, atît de plăcută, ca un ins care îşi prepară voios sfîrşitul prin înec avînd senzaţia euforică a întoarcerii în manşonul pufos al pîntecului matricial. Acum, cred, pricepeam mai bine de ce Făt-Frumos, cît era el de Făt-Frumos, sau tocmai de aceea, nu voia să se nască; de ce să nu rămînă mai bine acolo, protejat în căldura increată, decît să constate că poate fi abandonat atît de repede, frustrat de **afectul ce i se cuvenea** şi substituit banal de privirea senzuală a unei tinere femei. Era la mijloc o gelozie absolută, astfel că mi s-a părut că trebuie să optez definitiv pentru acea **pierdere** şi scufundare lentă în căldura ierbii strivite de corpurile celor ce se zvîrcoleau deasupra mea. Da, în acea destrăbălare a cuplurilor ce se îmbrăţişau, iarba tăvălită emana nişte sucuri tari, usturătoare, pe care le simţeam neplăcut pe faţă şi pe mîini, astfel că am avut un scîncet neputincios şi atunci tatăl meu a strigat ca ars "Băiatul!" şi a oprit căruţa, i-a aruncat pe toţi jos şi, scormonind prin iarba învălătucită, m-a scos la iveală aproape complet sufocat, cu faţa învineţită, cu privirea înfricoşată. A fost ca a doua naştere! Deşi niciodată nu i-am amintit tatălui meu de acest episod, cred că atunci s-a strecurat între noi o răceală de gheaţă, pe care n-am reuşit apoi s-o mai topim, oricît am fi încercat unul sau altul. Se sudase în mine, în acel moment de abandon metafizic, o necruţătoare voinţă de a nu ceda definitiv, de a rezista autarhic la orice **solicitare afectivă**; nu acceptam, poate, să mai intru vreodată în Valea Plîngerii, să nu păţesc ca Făt-

Frumos.

30.5.86

"Un giorno mi hai scritto che vorresti stare seduta accanto a me mentre scrivo; ma pensaci, non potrei più scrivere (...) Scrivere significa aprirsi fino all'eccesso, l'estrema apertura dove un essere già crede di perdersi nei rapporti umani, e davanti al quale, se ha un minimo di raziocinio, cercherà sempre di ritrarsi, spaventato - (...) non si è capaci ad esser soli, quando si scrive (...) non c'è mai abbastanza silenzio intorno, quando si scrive, la notte è ancora troppo poco notte ecc."
Così leggo - quasi a farlo apposta - adesso. Kafka a Felice. Lei - a me ?? (interlocuzione archetipa tra l'Uomo di genio - scrittore -e la Donna sensibile. Ciò che non vorrei. Ciò che non mi basterebbe. Ciò che forse è).
Ma a proposito di quanto è scritto, comprendo e non comprendo. Da un lato - cognizioni vulgate. Stati profondissimi dell'essere che sono ormai cultura. Acquisizione - grave e dolorosa e ***inamabile*** *- del postRinascimento. Dall'altro lato, io sento, io soffro di sentire, che tutto questo è profondamente errato. Che chiudersi significa - non soltanto o niente affatto difendersi, farsi scudo ma -* ***intrappolarsi****. Recintare le proprie inquietudini, le proprie insostenibili durezze, tenerle lontane e separate da ciò che potrebbe scioglierle. Chiudere in sé acque stagnanti. Io che al femminile conosco soltanto acque correnti, o acque immense. Che attraversano superfici, mediano esterno e interno, trasportano, uniscono,* ***fanno comunicare****. Uniscono in soluzione, favoriscono simbiosi,*

__impongono l'osmosi come legge__, sopravvivenza e stato dell'essere. Essere __in__ divenire, essere __e__ divenire. Sé e altro, e noi stessi in altro, continuamente e senza posa.
Io che non scrivo aspetto sulla soglia dell'altro che scrive. Ho bussato e aspetto. Corteggio quella porta, quell'al di là. Io che scrivo - __invece__ - anch'io ho chiuso la mia piccola porta alle mie spalle, e me ne sto qui. Nella mia tana - casa di bambola ?? -, nel mio piccolo al di là. Sento bussare e non apro. Forse un giorno aprirò.
Vorrò sapere che è.
Mente instabile, inquieta, vivace ma a fondo __rosa__.
(Specchiato cielo. Cielo mutevolissimo di tutt'oggi. Continui paesaggi in movimento, temporali che premono e non ce la fanno, cupezze di colori che traspaiono appena dall'azzurro e lo miscelano di grigi ma non si impongono.
L'azzurro si difende, chiama il rosa e il bianco a soccorso e chiude la partita con uno splendido crepuscolo a pastelli. "Sia lodato il cielo").
E' tutto turbato e mosso, tutto fremente, ma non pioverà.
Io sono in dolce, fertile stato d'ansia. E' uscita la rivista. Mangiamo di nuovo insalata. Vorrei legger molto di più.
L'attendo.
Non pioverà.

Monica

stază

În acea zi mergeam împreună pe zăpada strălucitoare care ne orbea - noi închideam ochii fericiţi de albul acela violent, lovindu-ne fizic în retină şi îi deschideam imediat speriaţi că s-ar putea ca totul să nu fie decît o iluzie optică -

ne împiedicam căzînd în gropile aflate dedesubt şi acoperite de materia albă; în cădere ne agăţăm unul de altul şi exultam de această atingere a corpurilor noastre ce se căutau pure, înfrigurate de ceva foarte grav. Păşeam cu decizie, pe acel covor nesfîrşit de alb, deşi exaltarea, care ne stăpînea în acele clipe, ni se părea nouă înşine ciudată. Nu se mai vedea vreo fiinţă umană cît ţinea orizontul, dar acest lucru nu ne înspăimînta deşi ne spuneam cu voce aburită că s-ar putea să vină lupii; chiar aici - îmi povestea - au fost alergaţi într-o iarnă tatăl şi mama ei ce se întorceau în **cajak** - un fel de cvadrigă pe două roate - de la Chirnogeni şi au avut şansa să fie salvaţi de Stela, iapa legendară, care a fugit mai tare decît lupii înfometaţi, reuşind să intre în Plopeni înainte să fie ajunşi de haită. Îi spun că, probabil, îşi aminteşte de o întîmplare literară şi ea se supără fiindcă nu admite niciodată să amestecăm literatura cu viaţa.

Mergeam pe acea vale arhaică, pe vechiul drum roman ce purta cohortele de la Tomis la **Civitas Ausdecensium**, cunoscută colonie aşezată la **caput mundi** pentru a păzi lumea şi civilizaţia latină şi a le împiedica să se scurgă dincolo de **limitele marcate** ale Imperiului. Ne aflăm, iată, chiar pe acea fîşie **interstiţială** - trasată pe hartă de o tradiţie întinsă pe două mii de ani şi conservată încă în liniile zigurate ale colinelor şi în rotunjimea movilelor construite după un plan stabilit - unde orice întîmplare este plauzibilă întrucît aici totul se constituie în conformitate cu logica aleatorie de funcţionare a altor lumi posibile. Mă aflam, parcă, în acea zi, într-un **moment de stază**, de gratuitate pură, cînd orice eveniment mi s-ar fi întîmplat, l-aş fi considerat lucrul cel mai firesc cu putinţă şi m-aş fi bucurat că exist şi că **numai mie** poate să mi se întîmple aşă ceva.

Nu te iubesc deloc şi nici nu te-am iubit vreodată!

îmi declară ea deodată dur cu cea mai mare nonşalanţă. Am fost luat prin surprindere şi cred că m-am oprit să respir adînc ca să nu cad, să nu mă înmoi sub duritatea loviturii neaşteptate; în această poziţie de **repaos metafizic** pe care am adoptat-o, am avut totuşi tăria s-o privesc din profil. E mai frumoasă azi - mi-am spus - cu formele ascuţite ale corpului ei fragil ca nişte instrumente barbare de război psihologic, ca o **emblemă agonică** înscrisă premonitoriu pe dealul acela morganatic, între pietrele megalitice, acele **canarale** cum le numeau în sat. Da, e mai frumoasă aşa, cu faţa încordată, cu sînii bombaţi împungînd aerul, cu braţele inerte pe lîngă corp şi cu privirea vineţie de atîta **efort competitiv**.

Am privit albul zăpezii imaculate şi deodată am văzut boturile lupilor, colţii lor băloşi spărgînd crusta de gheaţă şi populînd-o cu nişte capete abstracte, încolţite şi crescute din **gestaţia clipei** şi umplînd brusc spaţiul cu urlete şi violenţă. Capete de lupi nenumărate răsăreau multiplicîndu-se cît de larg putea să se extindă în zare privirea noastră. Erau lupii zăvorîţi înăuntru, rînjind fioros, prinşi în capcana purităţii din noi; se îngrămădeau furioşi să iasă din subconştient şi umpleau abundent aerul cu mirosul lor de fiare sîngeroase. Nu ştiu de ce, dar mirosul acesta proaspăt, de sălbăticiune, îmi invadează nările de cîte ori ninge; îmi amintesc, de fiecare dată, năvala fenomenologică a lupilor în acea viziune teribilă şi ochiul meu se odihneşte contemplativ în această **imagine exorcizantă**.

De teama lupilor reali, poate, ne combăteam noi atunci necruţător, ca două monade intangibile; se derula în sfîrîitul vorbelor nostre acel prea plin al fiinţei care se ascunde, de obicei, aşteptînd o ocazie specială pentru a se exprima. Niciodată nu ştim exact ceea ce ni se va întîmpla în

secunda următoare; cele mai mari evenimente pe care le traversăm, însă, aparţin unor instanţe secrete pe care foarte cu greu recunoaştem că ne reprezintă. Suntem mai degrabă tentaţi să spunem că în noi, în asemenea momente, vorbeşte altcineva, acel **alter** care ne alterează conştiinţa şi ne împinge către gesturi cu totul iresponsabile.

O priveam şi mă simţeam străin în acel aer **transparent**, călcînd moale pe zăpada provocator de albă. De fapt, nu o priveam pe ea - cea vie şi puternică, mişcîndu-se complice alături de mine ca un vechi camarad de arme, întorcîndu-ne dintr-o bătălie ambiguă - ci priveam înlăuntru să descopăr tot ce era depus acolo, urmele, resturile, reziduurile unei existenţe comune, ale acelor clipe de contopire şi posesie totală. Mă simţeam tulburat în profunzime, realizam cu claritate această **stare de alarmă** la toate nivelurile fiinţei; mă derutaseră atît cruzimea mărturisirii inutilităţii mele cît şi indiferenţa de cristal cu care rostise un enunţ indubitabil. Îmi dădeam seama că ea fusese sinceră nu doar din întîmplare, ci reuşise să se **exprime** brusc, pe deplin, răspunzînd unei instanţe interioare care, declanşîndu-se spontan, o făcuse să atingă aproape o stare de transă. Nu se comporta astfel din frivolitate, ca o femeie vexată care doreşte să-l incite pe partener către o previzibilă declaraţie amoroasă. Ea era mai pură decît aerul străveziu din jur şi enunţul ei era tăios de cristalin ca trilul unei ciocîrlii într-o **dimineaţă auroralã**; nu se juca inventînd sintagme gratuite şi nu încerca să mascheze nimic. Tonul ei era neutru şi tocmai de aceea extrem de grav, în sterilitatea dureroasă a acelei dimineţi geroase; ea singură pronunţase lent sunetele acelui enunţ, cu o răsuflare aproape materială care nu o urîţea. În schimb, mie mi se părea că aburul, scos pe nări de mine, se transformă instantaneu în doi ţurţuri

agresivi cu care mă apăram cam greoi împotriva acelei instanţe absolute ce mă pulveriza, mă reducea la o entitate neglijabilă, mă făcea de-a dreptul ridicol cu toate pretenţiile mele infatuate de a fi iubit în mod necondiţionat. Tăceam, incapabil să rostesc vreun sunet, aflat într-o exasperare mută, dar acum îmi dau seama că, prin această atitudine, voiam s-o împing să continue.

Să se trădeze în ceea ce ea avea mai profund şi mai pur. Nu externam în afară, mă mişcam rigid mergînd ca un golem şi din cînd în cînd o priveam din profil, aşteptînd totuşi un semnal **in extremis** care să mă avizeze că ea glumea, că pusese la cale un mic scenariu prin care să mă oblige să-i mărturisesc sentimentele şi că nu există nimeni şi nimic pe planetă mai presus de ea. Aş fi fost capabil să renunţ la ermetismul, pe care-l adoptasem în defensivă, dar nu aveam nici un indiciu că ar fi putut fi vorba de o asemenea împrejurare. Dimpotrivă. Ea vorbea, cum am spus, aproape în transă, de fapt nu ea vorbea ci **era vorbită** de acel **alter-ego** secret din noi, care, din cînd în cînd, se exteriorizează, în rarissime ocazii. Se observa o uşoară emfază -ca de copil - în felul cum îşi ţuguia buzele în pronunţarea cuvintelor, o strălucire aparte a ochilor - ca şi cum ar fi privit în alt spaţiu - ochii interiorizaţi, extraordinar de profunzi şi de puri în acea angajare în sine, fără nici o referinţă externă. Sunt momente cînd nu ne mai controlăm reacţiile şi gesturile şi întreaga noastră fiinţă se supune altui imperativ, dirijat de impulsuri străine. Voiam disperat să mă agăţ de privirea ei, dar nu reuşeam s-o distrag din abstragerea definitivă în care se afla, nu aveam suficiente mijloace de **persuasiune** s-o fac să revină, să se reîntoarcă aici pe pămînt, lîngă mine, pe valea aceasta geologică şi istorică, plină de albul acelei splendori suprafireşti; lîngă mine cel

care voia şi putea s-o apere de lupii iminenţi.

Erau nişte lupi străvezii, ca nişte imagini goale, conturate pe albul acela sterilizant. Nu ştiu de ce imaginea lor fictivă stăruia albastră în frigul acela interior şi mă tortura cu o senzaţie de **prezenţă imanentă**. Desigur, era vorba de o senzaţie metafizică, ce urca din subconştient şi se materializa crescînd în afară. Lupii nevăzuţi, din noi, se străduiau să rămînă invizibili iar noi nu ştiam cúm să-i oprim să se concretizeze, nu deţineam codul pentru a-i bloca acolo fixaţi în idee. Cu un sentiment ludic iresponsabil, ne întreceam crispaţi cum să-i scoatem mai repede din starea arhetipală şi să-i integrăm în peisajul acela, pătat de prea mult alb. Ideea de **lup primordial** nu avea nici o legătură cu spaţiul înconjurător, adică nu se metamorfoza în trupurile sure, murdare, ale lupilor. Mai degrabă ea devenea simplu lup carnasier în măsura în care noi priveam intens acel deal limpede care, în obsesia noastră, se substituia pe loc imaginii din subconştient ce excludea orice referinţă la real. Doar scîrţîitul zăpezii sub paşi era singura atestare concretă a realului; în rest numai netezimea aerului pe suprafaţa infinită, albă, ce încerca să absoarbă bidimensionalitatea **senzaţiei de spaţiu**. Ideea de lup era chiar geamul transparent, interior, prin care noi priveam înăuntrul nostru şi în afara noastră simultan. Pe acel cîmp întins şi vălurit, enigmatic, ca o oglindă veneţiană nu exista nici o posibilitate de a fixa un reper concret. Nu puteam imagina existenţa posibilă a unei case singuratice în care să intrăm să ne adăpostim de frig şi frică. Dar indiferent de prezenţa / absenţa lupilor transparenţi, ea nu avea nici o spaimă, evadînd în eterul pur; sufletul ei curat şi sincer nici nu **mă** mai vedea, se ridicase în **azurul** de unde coborîse întîmplător şi nu mai avea nevoie să fie apărat de nimeni. Nici sufletul -

B.C.U. „M. EMINESCU" IAŞI
• LITERE

care nu mă mai includea în acea clipă în perimetrul său de contiguitate - şi nici corpul ei atît de fragil pe care îl posedasem de atîtea ori delirant. Am constatat cu jenă cît de străin mă găseam în faţa ei, în acel moment aparent insignifiant, dar brusc totul se preciptase şi locul devenise un vîrtej, o **gaură neagră**. Nu o puteam distrage din infrangibilitatea ei intangibilă, nu o mai puteam nici măcar atinge cu privirea sau cu prezenţa mea întîmplătoare. Rostind acele cuvinte exacte, se ridicase deasupra şi căpătase o dimensiune arhetipică, devenind ceva abstract, ceva monstruos de autonom care îmi da un frison necontrolat. Fulgerător am intuit tot hazardul care mă ilumina; nu înţelegeam ce căutam în această dimineaţă de iarnă orbitoare pe acel drum pustiu, împreună cu o entitate asemătoare mie dar în acelaşi timp îndepărtată şi **diferită** în absolut. În acel moment nu exista între noi nici o comunicare, nici un minim contact; eram la o distanţă stelară unul de celălalt. Nu se putea o mai mare distanţă între mine, cel care o iubisem intens în noaptea anterioară, în casa de oaspeţi a tătarilor ospitalieri din Amzacea, şi ea care se purificase în act, **se expurgase de scoriile materiei** şi mi se înfăţişa acum în această ipostază magnifică de fiinţă abstractă. Mi se părea, aşa cum o vedeam reflectată de zăpadă, mai pură decît ideea platonică, mai ameninţătoare decît Sfinxul egiptean, veghind necruţător la limita pustiului. Eram extaziat de această **metamorfozare**, de această **reabsorţie în arhetip** şi aş fi vrut să dispar pe loc în neantul din care mă întrupasem. Nimic nu-mi confirma că eu aş fi acel bărbat tînăr ce merge alături de jumătatea lui pe un drum alb, într-o dimineaţă de iarnă transparentă. Mă simţeam mai trădat decît acel nobil din **Rashomon**. Eram frisonat de o senzaţie de singurătate cosmică. Aş fi vrut s-o ating cu mîna să mă conving că

există, că existăm cu adevărat în acel striu material, în acel **pliu neverosimil** al timpului. N-am îndrăznit să întind mîna de teamă să n-o sfărîm, să nu-i pîngăresc puritatea. Pe cît era de puternică în puritatea ei abstractă, am înţeles cît era de slabă în înfiriparea-i trupească. Poate că spaima de lupii transparenţi, ce ne aţinteau dintre canarale, a transformat-o brusc în acel abur îngheţat al sufletului doritor de originea-i cosmică. A fost o clipă de **respiraţie metafizică** a locului, un impact dureros cu gura deschisă a neantului la care eu am asistat stînjenit şi neputincios. Nu am avut decît revelaţia goală a singurătăţii absolute ce ne întreţine palpitul efemer şi m-am simţit inutil şi ridicol. M-a luat de mînă cu tandreţe, parcă implorîndu-mă s-o apăr de lupii care hălăduiau în acea vale unduitoare ce însoţea drumul nostru întortochiat către vestita **Civitas Ausdecensium**. Era, de acum, comună, ştearsă, aşa cum este ea aproape tot timpul, în existenţa cotidiană. Cînd îi relatez acest episod iniţiatic, rîde cu detaşare, ca şi cum ar fi vorba de altcineva. Şi totuşi a spus cu voce impersonală "NU TE IUBESC ŞI NU TE-AM IUBIT NICIODATĂ", ceea ce mi s-a impregnat definitiv în memorie şi oricît m-aş strădui nu pot s-o disculp, deşi îmi inventez o mie de motive să uit.

Pînă la urmă, îmi spun că tot ea a fost mai loială; prin acea pulsiune pură a eului său secret, mi-a dat un avertisment - după multe altele venite de la partenere mai mult sau mai puţin importante - că **niciodată** nu trebuie să mă livrez total, mi-a insuflat cu generozitate să nu mă îndrăgostesc definitiv nici de ea şi că e mai bine să-mi păstrez un spaţiu interior - securizant - în care să pot să mă retrag cînd aş boli din prea mare slăbiciune. Suntem atît de singuri şi atît de **fragili**.

6.6.86

Ogni tanto un grande senso di pace mi cattura.
Mi sento profondamente immersa nel mio ***spazio*** *(camera mia mi contiene, mi contiene per intero. Mi raccoglie il pianoforte e i libri, la finestra, la musica, la macchina da scrivere. Ne esco per telefonare o per mangiare. Anche il mio letto - e ciò è importante - è qui). Sento omogenea la mia scorrevolezza, la mia vita pur così varia (?). Questo spazio la modellizza, e così io la comprendo. Visualizzata, la strutturo.*
*Ma dentro a questa quiete fremono guizzi di estrema agitazione. Cavi di alta tensione profondamente simulati e nascosti, di assoluto pericolo. E' la mia fretta, la mia ansia, il mio desiderio-pretesa-struggimento che il mondo (così pesantemente gravido, e goffo) si adegui al mio ritmo veloce (****allegro molto****), al mio passo agile e svelto di animale (quale?) in libertà e in amore.*
Attendo il Suo ritorno, penso a Lei come a luce pulita. Ritrovo intatta nell'intimo la mia devozione, e quasi mi sento - io - "tradita" - perché tradotta in altra lingua, chiamata a trascendere (?), trascinata ad equivocare, invitata ad allargare la mia visione di Lei e di noi fino a stordirmi e a non vedere più niente con la nitidezza di prima, a smarrire in tanta ampiezza il sicuro oggetto del mio 'desiderio'.

Monica

Faust

Am foarte vie în mine acea revelaţie de cînd eram

student şi - într-o zi - trecînd prin dreptul bisericii Colţei, am trăit acut senzaţia că mă pot sustrage brusc cauzalităţii de timp şi spaţiu. Mă vedeam complet autonom, separat de carcasa trupului - o entitate arhetipală hiperconştientizată ce-şi poate da răspuns, fără dificultate, la orice întrebare. Simţeam că sunt posedat de o **clarviziune** de cristal: eram convins că pot călători în timp şi în spaţiu şi că pot să travesez ipostaze pe care le visasem sau pe care le întîlnisem în cărţi. Cred că atunci citeam **Faust** şi concentrarea maximă la care mă forţasem îmi permitea să construiesc atîtea lumi posibile, extrăgîndu-le din absenţă şi activîndu-le. Aş putea descrie şi culorile peisajului: era toamnă şi plouase puţin, caldarîmul era spălat, frunzele galbene ieşeau în evidenţă, umplînd cu galben strada în dreptul palatului Şuţu. Simţeam că dacă aş fi vrut, aş fi putut să mă smulg din acea existenţă corporală şi să călătoresc în **tunel**, în căutarea unor forme de existenţă anterioare. **Atunci**, am avut foarte clară intuiţia şi convingerea că **aş fi putut**.

Rescriu mereu acest episod, în speranţa că pot activa din nou acei stimuli care să mă ajute să ating, din întîmplare, acea stare inefabilă de care să profit, ne mai fiind atît de legat de **dulceaţa acestei încarnări**.

apărare

Învinge doar cel care se apără, niciodată cel care atacă. Totul se află în tine; tot răul ce ţi se opune în lupta cu timpul pentru a opri ca sufletul să devină impur. Nu ţi se întîmplă nimic atîta timp cît propria-ţi esenţă rămîne neschimbată.

În tinereţe, cît mă aflam într-o continuă căutare, am traversat cele mai fastuoase vise, unele dintre ele înfricoşîndu-mă prin arhitectura lor fantastică, atît în ceea ce priveşte rupturile de spaţiu cît şi cele de timp. Astfel, în vis, am primit răspunsuri la oricare dintre problemele pe care mi le-am pus, am cutreierat toate traiectele posibile într-un maraton al imaginilor trăite cu cea mai mare intensitate. Am visat execuţii, abstracţii, incesturi, escaladări spaţiale şi temporale; am visat în alb / negru sau în culori. Viaţa mea cea mai intensă am trăit-o în vis. Pot afirma că intelectul meu s-a îmbogăţit enorm acumulînd **experienţa onirică**.

De la un timp, însă, am cam slăbit acest traseu de cunoaştere: nu mai visez atît de mult, mi s-au redus **culoarele somnului**, cum spune atît de exact Gellu Naum - şi el cred un explorator iscusit al teritoriului fascinant din vis. Nu mai am decît rareori vise atît de palpitante care să mă oblige să mă trezesc în somn şi să-mi spun că sunt în vis pentru a putea să continui aventura revelatoare. Cred că e vorba de o scădere a puterilor imaginare sau poate e doar o carenţă a vîrstei. În orice caz, pulsul meu vital este mai **slab** iar scriitura nu se manifestă cu aceeaşi fervoare.

7.6.86

***Ho sognato che venivo incidentalmente a sapere da qualcuno che Lei era tornato, e si trovava a Firenze già da qualche giorno, dove operava tranquillamente e a mia insaputa**. Ricordo che non ero stupita, e che accettavo il fatto nello stato d'animo di chi 'se lo aspettava'. Sveglia, mi*

dispiaccio di questa filigranata colpevolezza che evidentemente mi perseguita, e ***momentaneamente mi lega a Lei****. Coscienza infatuata della sua purezza, la mia, al punto di negare - profondamente, fino a non avvertirla - l'evidenza di certe mancanze. Ma allo stesso tempo coscienza troppo vulnerabile in quanto rispettosa - infinitamente, pietosamente - rispettosa dell'ALTRO, e quindi disponibile a* ***ipotizzare*** *una propria scorrettezza, a praticare l'autoaccusa, a mettersi in discussione, ad accettare il rimprovero o addirittura a crearlo - anche laddove scorrettezza -* ***colpa*** *- assolutamente non c'è.*

Io La tradisco, dice. MA CHE COSA SIGNIFICA, qui, TRADIRE?

E Lei, non 'tradisce' me? Che cosa so io, di Lei? Di tutto quanto non vedo, leggo, intuisco (femminilmente o) semplicemente? Ma è nelle regole del gioco, forse, questa asimmetria? (Poiché Lei è il maestro. Ed in quel caso già eccessiva, già colpevolmente trasgressiva è questa mia 'ribellione'). (Che ne sarà, di me?)

Monica

Rashomon

N-am trăit, poate, niciodată impresia atît de acută, că surprinderea misterului erotic este mai autentică, decît în filmul japonez **Rashomon**. Din economia strictă a scenariului, în care se intersectează **traiectele narative** ale aceleiaşi **story**, povestite din perspectiva mereu alta a trei instanţe antrenate direct în act, reiese concluzia tragică că adevărul, despre **natura fiinţei,** rămîne un deziderat totdeauna ambiguu. Plutește o ceaţă densă peste gesturile şi

vorbele celor trei personaje, aflate abrupt într-o **confruntare** nimicitoare, încît ameţit de derularea vertiginoasă a faptelor, la sfîrşit, simţi cum ţi se usucă cerul gurii din cauza acelui vid ce te cuprinde şi ţi se propune, cu forţa evenimentelor, ca unic substitut al esenţei umane. Cele trei variante ale întîmplării tragice, aparţinînd celor trei martori şi protagonişti, sunt, fiecare în parte, modele ale unor instanţe diferite, exprimînd - cum e firesc - o atitudine părtinitoare. Fiecare din cei trei, din motive obscure, încearcă să oculteze adevărul, reuşind să transmită, în final, ideea aleatorie că, de fapt, nu există nici un adevăr şi că orice eveniment poate fi redus şi modificat sau chiar complet anulat în funcţie de un **complex de circumstanţe** ce pot fi manipulate la infinit.

Prima variantă - aceea **a banditului** - e îmbibată de un cavalerism amoros ce-l onorează; a doua, în schimb, - **a femeii**-e banal tragică, fiind o justificare stereotipă specifică naturii slabe, iar a treia - **a bărbatului ucis** şi batjocorit - dezvăluie lucruri terifiante în legătură cu **pornirea feminină spre trădare**. Abia a patra ipostază narativă - aparţinînd povestitorului - încearcă să refacă echilibrul cosmic tulburat printr-un **hybris**, comis de inevitabilitatea infidelităţii. De aici se degajă o **desnădejde grotescă**, cum numai în textele antichităţii mai întîlnim uneori. Banditul susţine că el l-a ucis în luptă dreaptă pe nobilul ce traversa pădurea; femeia slabă spune că a fost violată şi că ea s-a opus cu toate forţele de care putea să dispună, pe cînd soţul afirmă trist că a fost trădat şi ucis de propria-i soţie.

Întrebarea pe care şi-o pun toţi cei trei bărbaţi e reductibilă la această **dilemă**: cum de poate femeia să trădeze astfel pe cineva de care e iubită enorm? Ce fibră sufletească o conduce la această abominabilă cruzime? După ce l-a trădat de bună voie, iubindu-se lubric cu **celălalt** sub privirile

oripilate ale soţului împiedicat să intervină, decît să suporte dispreţul acestuia, femeia preferă să-l ucidă. O femeie posedată, fie şi prin violenţă, trădează inconştient, întrucît plăcerea ei în act este aceeaşi, indiferent de partener. Oare, din ce afunduri poate să urce la suprafaţă această tentaţie spre infidelitate a factorului slab? Nici un bărbat adevărat nu va accepta faptul că partenera sa a mai fost posedată de altcineva. Numai hazardul, se pare, ar putea s-o salveze pe Eva să nu trădeze. Dar dacă - aşa cum sugerează şi Lucian Blaga în poezia **Eva** - chiar în latenţa acestei trăiri "involuntare" constă tot **misterul feminin**, atît de fragil şi poate tot atît de sublim?

14.6.86

Torni La prego. Non lasci a se stessa questa energia in me risvegliata e che non mi darà pace finché non avrà trovato una traccia, una strada battuta e praticabile in questo infinito campo dello smarrimento*. La morte di Borges mi ha lasciata più sola che mai.*

Si avvia a compimento una settimana di pioggia e pianoforte, lezioni impartite e concerti serali. Ogni sera un concerto, a volte anche due. Avidamente, col cuore in tumulto, sempre in attesa di quell'attimo in cui un'immensa energia rompe il silenzio e incomincia la musica, attimo che sempre mi commuove. Attimo di ***sospensione*** *del tempo, carico di tutto il prima e di tutto il poi,* ***prima del calcio di rigore****, quando gli eventi si raddensano in quell'unico istante da cui tutti dipendono e che segnerà una svolta. Attimo vissuto prima ma che raccoglie il poi, denso di futuro e delle sue tensioni distorte all'indierto. Come quando si sogna*

qualcosa che finisce col suono di un campanello e ci dicono che tutto è partito dal suono della sveglia - che stiamo sentendo - e che si è ricostruito in controsenso ma logicamente, e si è rovesciato nella camera oscura del nostro cervello per darsi a noi consecutivamente narrativo, nell'unica direzione di senso a noi verosimile e concepibile. Così quando un grande artista va - a incominciare. L'ultimo istante di silenzio. Siamo raccolti e tesi, raggomitolati su quell'attimo, già consapevoli in qualche parte di noi della musica che ci sarà, e che, in quella parte di noi, ***è già stata****. Stupenda attesa che non è attesa ma è certezza, è già conoscenza, ma inconsapevole e muta. Di sensibile, solo la gioia profonda che l'accompagna.*

Monica

înteţire

Cînd merg pe stradă, cînd calc cu propriile-mi picioare, mai precis cînd umblu (**ambulare**) mintea mea e în ebuliţie; îmi vin numeroase idei pe care încerc să le notez pe petece de hîrtie minuscule: atît de concentrat că atunci cînd citesc ce-am scris nici nu mai reuşesc să înţeleg ce-am vrut să spun. Am astfel o stare de **înteţire a gîndirii**, numai în mers, care se manifestă prințr-o eliberare de energii în plus, energii ce-mi stimulează memoria şi procesul de gîndire. Elev liceean, rezolvam cele mai grele probleme, gîndind intens asupra lor pe drumul lung ce aveam de parcurs din cartierul meu (Clocociov) ce se afla sus, către Cimitirul eroilor, pînă în vale, de cealaltă parte a oraşului, spre **tîrgul de săptămînă**, unde se afla liceul "Radu Greceanu". Mă concentram enorm în mers şi pe pătrăţelele de hîrtie

milimetrică, la teza de matematică, nu scriam decît rezultatul calculelor finale, astfel că doamna Predescu, profesoara noastră, se supăra totdeauna pentru că nu consemnam niciodată **desfăşurarea** acestor calcule. Dacă nu dau expresie concretă întrebărilor sau răspunsurilor la care ajung, după un timp foarte scurt uit totul, ceea ce mă face să cred că operaţia de gîndire nu poate să aibă loc decît **în scris**. Probabil, că Socrate îşi scria pe furiş silogismele şi le învăţa pe dinafară, apărînd în faţa discipolilor ca un geniu. (Din relatările elevilor lui Noica, şi maestrul lor îşi notează pe cutii de chibrituri titlurile despre care le vorbeşte sau ideile esenţiale...). Chiar la curs, constat, nu pot să am o emisie fluentă, dacă nu mă mişc în permanenţă; cu creta în mînă, păşesc de la un capăt la altul al podiumului din faţa tablei, iar cînd mă opresc, emisia de idei încetează. Nu mai reuşesc nici măcar să rezum bine - cum proceda Tudor Vianu - ceea ce am spus anterior. Oprirea din mişcare este un obstacol în calea gîndirii; acum cîteva zile, vorbindu-le despre **Luceafărul**, m-am oprit din cauza unui student care m-a întrebat ceva şi efortul de a reface şi continua şirul discursului mi-a dat un vertij, o adevărată **ameţeală** ce m-a făcut să mă clatin. Atunci, instinctiv, am reluat mersul şi mecanismul de emisie a reintrat în normal. Cînd am terminat cursul, m-am dus la medicul-farmacist din faţa rotondei Brunelleschi, care mă cunoaşte de la criza de rinichi, să-mi ia tensiunea; nu se întîmplase nimic. Probabil a fost un simplu accident provocat de decalajul între mersul biologic şi mersul ideilor.

Poetul G. mi se confesează brutal că a fost înşelat de nevastă cu un inginer. Mă simt extrem de încurcat; n-aş fi vrut ca el să-mi dezvăluie un asemenea secret. "Ce să fac? Să mă spînzur?". Îl opresc să nu devină patetic: "Doar nu eşti tîmpit!". Mă scrutează încruntat cu ochii înroşiţi de lup hămesit, ajuns prematur la oraş de la ţară; e lamentabil, nu mai conservă nimic din metafizica zgrunţuroasă a discursului neoexpresionist de sorginte fabuloasă. Mitos-ul cîmpiei eterne s-a diluat într-o clisă incongruentă. Se notează imediat apropierea frustă de ereditatea primitivă, nomadă, a celor ce comiteau acte ruşinoase **pe furiş**, dintr-un complex obsedant al lipsei de aristocraţie spirituală. Natura sălbatecă înfrînge spoiala de cultură. Îl privesc cu nedisimulată candoare; mă mir să-l descopăr atît de nepregătit în faţa meandrelor existenţiale, atît de barbar. Mi s-a părut, de cîteva ori, un ins cu capacitate speculativă, aproape un intelectual versat. Oare să mă fi înşelat atît de mult? Ochii lui înroşiţi de resentimente mă sfredelesc în continuare, sclipind straniu, ochi ficşi de lup a căror pupilă a căpătat o mişcare mecanică, în autoapărare, sub presiunea realului; cînd te priveşte, pupila lui se mişcă nemotivat, sare din loc ca şi cum ar dori să părăsească găvanele craniului, tresare neregulat ca la acei inşi bolnavi psihic, cuprinşi de un **tic nervos**. Citesc în această privire că cel din faţa mea înţelege ce gîndesc; deodată se tulbură, se vede acolo cum mă urăşte brusc şi ireversibil pentru că mi-a spus ce nu se spune, pentru că s-a descoperit slab, pentru că...

vis

Eram într-o mare nedumerire; o fată sau o femeie curioasă mă asalta: ochi vineţi, din filmele cu vampiri, faţa glazurată de un păr alb, cu mîini uşoare, corp aproape aerian. Nu ştiu de ce mă asalta, nu-mi dau seama dacă era vorba de o simplă prezenţă nedorită de mine în momentele cînd scriu sau pur şi simplu mă agasa corporal, cum mi se întîmplă în unele vise, unde sunt obligat să fac amor cu tot felul de manechini feminini; încep să fac dragoste, ating orgasmul în somn şi mă trezesc atunci cînd sperma rece îmi invadează pîntecele. Sau invers: îmi este clar că mă aflu în vis, întrucît sexul feminin pare un fel de manşon de cauciuc, în care mă introduc inert, fără să-mi provoace nici o senzaţie în act. În sfîrşit, ca să scap de această apariţie agasantă, i-am trimis-o **pe ea** în întîmpinare: ce asemănare - parcă era dublul ei, imaginea din oglindă leită, m-am speriat teribil. Acesta, trupul prim s-a oglindit în cealaltă **vie** - dar care era cu adevărat vie nu se putea şti - şi a făcut un gest scurt de pictiseală. A renunţat să mă sîcîie. A părăsit cîmpul de luptă. Am învins prin neprezentare ca şi alte dăţi.

18.6.86

Sono felice che Lei sia tornato. Sono appena rientrata e mi hanno comunicato della telefonata. *Sono felice e provo un senso di esultanza, di ricominciamento. Io ho assolto nel frattempo ai miei impegni (esame di pianoforte, lezioni private, seminario, domande di supplenza...), e sono pronta a raccogliermi, e ho voglia di lavorare. L'**estate si assesta - l'omino lilla del bel tempo - ed***

io con lei. Anch'io ho come *un omino* ***lilla e una bimba rosa, che si contendono le stagioni. Questa è oramai definitivamente in possesso di LUi.***

A domani. Porterò ogni cosa.

Monica

vis

Cu ea nu ştiu unde în străinie parcă simt că s-a pierdut de mine mă întorc şi alerg înapoi o văd venind disperată cu mîinile întinse înainte cu ochii concentraţi nici nu mă vede este prea speriată ţine în mîini nişte lucruri ale mele pe care mi le poartă foarte grijulie o chem o strig în felul nostru secret de cîte ori o chem aşa întîi se sperie îngrozitor scoţînd un sunet visceral se opreşte puţin dar nu se întoarce nu are încredere în sfîrşit se întoarce o văd preocupată că m-a pierdut - simultan sunt undeva într-un hotel un dormitor imens cu multe paturi am un pat al meu spre fereastră întind mîna - îmi aduc aminte în vis că în acea cameră cînd eram în pat şi am întins mîna am atins un corp care mi s-a părut al ei şi l-am mîngîiat nici nu am văzut femeia care i s-a substituit acum am o ezitare mă simt vinovat nu cumva am trădat-o eu mă simt pur.

Tălmăcire: aceasta e altă problemă a ta în strînsă legătură cu prima (gloria); îţi este teamă ai un dubiu dacă să optezi pentru altcineva. Cine ştie dacă o altă femeie nu te va cuceri. Casandra dixit!

Simposion

Discutăm aprins despre starea androginică pornind de la **Simposionul** lui Platon. Lăsînd teoria abstractă la o parte, cînd doi indivizi se iubesc nu acceptă în nici un caz să rămînă despărţiţi (divizaţi) unul de altul, nu vor să existe ca două jumătăţi separate, ci încearcă să refacă întregul şi de aici furia amorului, "patologic", dorinţa tragică de iubire totală. Dacă e adevărat că **ab initio** eram fiinţe androgine, adică eram **doi în unul,** autosuficienţi, este evident că acea entitate era neutră, fără să simtă nevoia să facă amor cu sine însăşi. Căutînd împlinirea în acest Unu originar am inventat amorul, ceea ce reprezintă cea mai profundă şi gratuită manifestare a umanului. A vorbi, din slăbiciune, cu mînie despre acele gesturi şi fapte, a le scoate din memoria pasivă, a le activa. Dar toate cuvintele sunt seci, nu acoperă carnea roşie a întîmplărilor, nu pulsează de sîngele viu al **corpului amoros**.

canibalism

Am întins mîna să rup bobocul alb, parfumat, pur. Spinii ascuţiţi m-au împuns - în apărare - sfîşiindu-mi pielea de pe degete; roşul sîngelui a colorat intens petalele trandafirului pe care ţi l-am dăruit cu emoţie şi sfială. Tu ai început metodic să-l rupi petală cu petală şi să-l mesteci, mîncîndu-l lent în întregime. M-am speriat. Parcă rupeai din mine.

quest

În **Anabasis** avem un **quest**; o **căutare** a drumului şi o ieşire din labirint. Se poate urmări uşor cum **militarul** îşi pierde eficacitatea, intrînd în acţiune **literatul** care rezolvă ecuaţia labirintică numai prin **imaginaţie.** Numai datorită acestei vocaţii, Xenofon este ales şef şi-i scoate la liman pe cei 1.000 de greci. El probează astfel superioritatea puterii imaginaţiei în confruntarea cu realul impur.

Lacan

Realitatea inconştientului e de **natură sexuală**; aceasta se structurează ca **limbaj**, constituirea subiectului fiind determinată de transferul în cuvînt. Pe linie biologică, se poate urmări cum schimburile fundamentale au loc la nivelul **semnificantului**. Prin investigarea realităţii sexuale, semnificantul a fost integrat lumii - ceea ce înseamnă că omul a învăţat să gîndească - recuperînd prim-planul recentelor cercetări structuraliste care încep cu un studiu mai corect al **mitos**-ului.

20.6.86

Dal treno ieri ho visto - per caso - uno spettacolo affascinante. Un ponte di legno che attraversava un ***campo di grano****. Un gran corso d'erba - gialla come in Renoir -, lungo come un pezzo di fiume, e largo tanto da meritare un ponte. A non rifletterci può sembrare indifferente, ma a ben comprendere è addirittura sconcertante. Indifferente il*

ponte, come se non sovrastasse, analogamente a ***tutti*** *i suoi fratelli del mondo, altro che acqua. E indifferente il grano, abbracciato da quell'arco, sovrastato da una linea che gli dimezza il cielo. Senza senso, e con un senso bellissimo. Immagine poetica, sulla quale lavorare. Vertiginoso assunto, impliciti stupendi inganni. Come quel melo veduto da Ibsen, fiorito nell'inverno perché ingannato dal calore(innaturale e) intensissimo dell'incendio di una casa prospiciente. E da qui* ***La casa bruciata*** *- drama in due atti.*
O come il sole nella piccola poesia-novelletta di Emily Dickinson, che al mattino vede ai suoi piedi la margheritina a capo chino, come devota, e alla sera, dopo il suo ciclo ormai quasi compiuto, se la ritrova ancora ai piedi e ancora a capo chino, e ignaro dei moti orchestrali dei pianeti crede erroneamente che il piccolo fiore, per somma devozione, l'abbia discretamente e silenziosamente seguito. Chiede pertanto: "Ancora qui, vagabonda? Perché?". E la margherita, compreso e trasceso ogni equivoco, sta al gioco e commuove: "Signore, perché è dolce amarti."
(Che ne faremo, dunque, di quel ponte?)

Di quella voce, calda e cadenzata e suadente. femminilmente roca, allusiva di velate profondità a cui sembra invitare, energica a suo modo e insieme struggente. Voce un po' notturna, e di un qualche arcano. Fra gli strumenti nessuno, forse un po' il violoncello - non per il colore, ma semmai per il tipo di senzazioni. Eppure gli strumenti nacquero, e si differenziarono, per rispecchiare le voci, gamma fondamentale dei colori che assume la voce. ***Questo*** *colore non fu inventato. Si impose inimitabile, o forse non esisteva. Forse è voce nuova, nata col rinnovarsi, col perpetuo reinventarsi, della fantasia della seduzione. Col*

maturarsi nel tempo del gusto delle sfumature, e del gioco delle connotazioni. Un tempo - forse - solo chiarità squillante (femminile), e ***cupio dissolvi*** *(maschile). E un più scuro colore femmilile, ma appena. E l'ambigua penombra tenorile. E a parte, infine, la disponibilità semantica delle voci asessuate - astratte, favolose, sfuggenti.*
Colore - grigio - fumo. Grana: voce roca, velata. Altezza: medio-grave. Mezzosoprano. Ritmo: cadenzato e grave, piuttosto lento, studiatamente pausato.
Melodia: dalle linee sinuose e avvolgenti, a morbide e ampie spire. Vorrei scrivere un copione adatto a quella parte. Mi sforzo ma l'immagino solo parlante d'amore.

Che cos'è l'innocenza. Da cosa dipende quello stato di quiete, ***conditio sine qua non*** *per ogni tipo di sorriso, che chiamiamo'coscienza tranquilla o 'pulita'. Perché a volte mi* ***vedo*** *uscire radiosa dal fango e altre volte mi* ***sento*** *legata da mille filamenti, bave che si allungano da ogni situazione che attraverso o sfioro, paesaggi di lumache che a modo loro mi catturano, senza fermarmi ma invischiando il mio passo, avvolgendomi dei loro fili e facendomi un poco soffocare. Rapportarsi con l'altro, con gli altri, è sempre compromettersi, sempre scambiarsi particelle, cellule di memoria e di tessuti, testimonianze superflue e obbligatorie che ci appesantiscono nel cammino e a volte ci impoveriscono di noi. Sottostare ai meccanismi, attivati dall'altro se non da noi e perennemente sovrastanti,* ***in agguato****.*

Monica

In agguato

I-a plăcut cartea mea de poezie **In agguato**, Vanni Scheiwiller, All'insegna del pesce d'ora, Milano, 1986. Emoţionată mi-a vorbit despre unele secvenţe. Pînă la urmă, solicitată de Luti, a scris chiar o recenzie pe care a publicat-o în revista acestuia, **Inventario**.

Giorgio Caproni

Astăzi, 15 marzo '86, merg la Palazzo Strozzi, la Gabinetto Vieusseux. Sub oblăduirea celei mai selecte instituţii culturale din Firenze, particip la manifestarea **Il violino di Giorgio Caproni**: am ocazia rară să-l aud pe poetul italian cel mai grav de după război. Caproni are figura unui om suferind; este de o slăbiciune cadaverică, se deplasează cu dificultate, pe trăsăturile descărnate ale feţei sale citindu-se durere şi bunătate. Giorgio Luti şi-a pus unul din asistenţi, Marco Marchi, să-l prezinte şi acesta pare nepregătit pentru un oficiu atît de înalt. Situaţia va fi salvată de o actriţă care recită (desigur, pe un fond muzical de vioară) "Ultima preghiera", "L'uscita mattutina" şi alte texte în care poetul evocă muzical, în versuri de o simplitate elaborată pînă la nivelul fonematic, aburul auroral din urbea natală, Livorno, în care capătă contur concret figura maternă, Anna Picchi, devenită tandru Annina, tînăra "biciclistă", moartă de timpuriu, către care poetul, din exces de tandreţe, se simte atras aproape incestuos. Folosind fără complexe instituţia rimei, versurile lui Caproni se înscriu aparent în acea linie monodică a lui Guido Gozzano, a unei **resuscitări muzicale** a realului de sorginte neocrepusculară: "Come

scendeva fina / e giovane le scale Annina! / Mordendosi la catenina / d'oro, usciva via / lasciando nel buio una scia / di cipria, che non finiva. // L'ora era di mattina / presto, ancora albina. / Ma come s'illuminava / la strada dove lei passava! // Tutto Corso Amedeo, / sentendola, si destava. / Ne conosceva il neo / sul labbro, e sottile / la nuca e l'andatura / ilare - la cintura / strette, che acre e gentile / (Annina si voltava) // all'opera stimolava. // Andava in alba e in trina / pari a un'operaia regina. / Andava col volto franco / (ma cauto, e vergine, il fianco) / e tutta di lei risuonava / al suo taccettio la contrada". Sintagme familiare, instituind un registru afectiv, care insinuează o **dîră** auroralǎ exorcizînd un conţinut tragic şi reactivînd în memoria receptorului o schemă formală reiterată lent ce se transformă în propriu-i conţinut grav. După momentul recitativ, Caproni se lasă provocat să vorbească despre sine. Are o voce stridentă, neplăcută, cavernoasă, voce de ventriloc; se vede că s-a supus îndelung unei claustraţii voluntare excluzînd orice comunicare: este vocea celui care vorbeşte doar interior, neantrenîndu-şi coardele vocale în actul fonatoriu şi, de aceea, se simte un zgomot **scrijelitor**, anunţînd un proces de erodare a acestora, o ruginire ce se notează imediat în incapacitatea de a nuanţa sunetele şi a le îndulci. Este amabil cu florentinii; evocă momentul cînd Giuseppe De Robertis i-a solicitat "opera" (despre care a scris apoi ca despre o "epopee casalinga"), Îl aminteşte şi pe Oreste Macri, aflat în sală, care i-a dedicat o recenzie favorabilă. Se amuză, văzîndu-l pe Mario Luzi printre ceilalţi în sală, să-şi amintească despre cum, primind volumul de debut al acestuia, **La barca**, în 1936, a folosit un "ton profesoral" recenzîndu-l. Îi privesc pe Caproni, Luzi, Bigongiari (care este aşezat chiar în primul rînd de scaune), Macri şi am

revelaţia că acesta e un **moment fericit** al poeziei italiene cînd cei mai mari poeţi în viaţă şi-au dat întîlnire la Gabinetto Vieussex, în această joi, la orele 18. Cum Caproni a practicat vioara ca profesionist, accentuează, în cunoştinţă de cauză, că poezia nu trebuie să fie "muzicală", ci **trebuie să fie muzică**, iar muzica "è pensiero come in Beethowen". După el, cuvintele împiedică muzica să se realizeze, deşi întîi există libretul "e poi la musica". Situaţia ar fi similară pentru poezie. Ia cuvîntul Oreste Macri afirmînd că "poeţii muzicii" sunt Alfonso Gatto, Giorgio Caproni şi Carlo Betocchi ("un altro fiorentino"). Despre Betocchi, Caproni susţine că era cu adevărat "grande", "oggi quando tutti ci chiamiamo grandi". În final, Poetul devine taciturn, vocea sa scrijelitoare blocîndu-se brusc. Am asistat azi la o **lecţie vie** de istorie a poeziei italiene. Ceea ce m-a surprins însă cel mai profund a fost **modelul de viaţă**, oferit cu generozitate de figurile cele mai ilustre ale Italiei literare.

Angela

G. îmi povesteşte amuzată de studenta mea din Torino, Angela, care, sosită la cursurile de vară, colindă Bucureştiul în şlapi, cu tălpile murdare şi crăpate, făcînd din asta un **şoz** de mare autenticitate. Fiind una dintre studentele cele mai slabe, eu nici nu i-am dat recomandare şi nu vreau s-o întîlnesc. Profită de faptul că nu sunt în Bucureşti şi doarme la noi cîteva nopţi, spunînd că nu se simte bine la cămin. O găsesc nespălată şi nepieptănată, troşăind cu şlapii ei prin apartamentul nostru. O pun să se spele, o duc la magazinul cel mai apropiat, îi cumpăr o pereche de sandale şi îi spun că dacă mai îndrăzneşte să mai apară la noi acasă,

neîngrijită, am s-o dau afară.

22.6.86

E'domenica, è luna piena, è estate. ***E' un'ora purissima, e dirLo a Lei mi acquieta****. Eppure il tumulto e la smania vorrebbero togliermi la pace, e il mio prezioso raccoglimento. So tuttavia, piano piano, come lottare. Rifugio nel silenzio delle parole lette, o nel lieve fruscio della penna che scrive. Enormi ombrelli rosa di materiale leggero di nuvola si aprono in cielo. Piove su di loro la luce del crepuscolo.*

Penso sempre a quel ponte sul grano, agli inganni delle cose, ai loro abbagli sereni. Ben oltre il senso, in una terra favolosa, affondano le radici dei loro equivoci. Noi, dentro al linguaggio, ci mortifichiamo a rilevare le loro 'assurdità', o a farne dell'ironia. Di più e di meglio - di ***diverso*** *- non sappiamo fare. Poveri noi sempre qui dentro. Solo i poeti hanno qualche speranza di non soffocare d'angustia, di non morire di fame in tanta povertà. Ma, anche tra loro, terribili fatiche.*

Ho ricevuto un anonimo bouquet di rose gialle.

Non ho indizi per risalire al mittente, o meglio ne ho troppi ma tutti di pari debolezza, e non li so scegliere. Non è un giorno ufficilmente particolare (ma in me, in questa mia stagione, anche questo lo è, come tanti altri - di grazia). Strano rovesciamento. In un giorno particolare si possono regalare fiori, ma un giorno comune può divenire particolare proprio perché si ricevono dei fiori. Così è oggi. Il giorno del mistero delle rose gialle, in cui qualcuno che si ama cerca di amarmi (giallo Narciso, dell'amor di sé, "abito

giallo dell'invidia"). O qualcuno che rimanendo anonimo allude all'accadere, all'impersonale dei gesti e degli avvenimenti - distacco, e facilità nell'appropriarsene. Dovrei forse intendere che io stessa mi dono quei fiori, o che sono, io stessa, quei fiori. Che mi moltiplicano, mi confondono, e mi restituiscono la mia immagine.

***Mi perdonerà se ho trasgredito Eliade**. Non ho avuto la voglia di avere la forza di concentrarmi (potentemente) su così immane sforzo in così poche **ore** (48, al più. Leggere e scrivere, e l'immenso che tra loro è compreso).*

***Mi lusingo di credere che Lei non disapproverà**, questa volta, che io abbia seguito il mio trasporto, il mio istinto e il mio piacere. Che mi hanno condotto in una lettura affascinante da cui non osavo staccarmi.*

Monica

sustragere

"Să te îndrăgosteşti aşa de cineva, să simţi că nu poţi exista dincolo de răsuflarea lui, să ai senzaţia acută că te poate strivi în orice moment cu o privire sau cu un cuvînt, să-l visezi noaptea şi să tresari de cîte ori i se pronunţă numele, să te sperii îngrozitor la auzul numelui sau, la ceea ce se poate povesti despre el, să vrei să asculţi dar să nu vrei în acelaşi timp, ştiind că orice s-ar spune în legătură cu el este ceva care te va marca definitiv, îţi va schimba traiectoria vitală; te tragi la o parte să nu auzi nimic, dar totuşi asculţi cu toată fiinţa cu tot corpul încordat, lacomă să afli cît mai multe lucruri ce sunt în atingere cu el; te miri că ceilalţi pot să-i rostească în mod firesc numele fără să se teamă de nimic, ba chiar îşi permit să facă glume deşuchiate, să fie

ironici pe cînd tu nu îndrăzneşti să spui o singură vorbă despre el că simţi că se surpă locul înainte-ţi şi te înghite, nu ai curajul să laşi pe nimeni să te atragă spre acest subiect despre care doar tu ştii cîtă putere distrugătoare are asupra ta. Astfel umblu ameţită printre obiecte şi nu ştiu ce vreau să fac; mă apuc de ceva dar nu duc nimic la capăt. E teribil cînd se-ntîmplă să cazi în această **stare cataleptică**. Ţie ţi s-a întîmplat vreodată?" mă întreabă ea astăzi după ce s-a lipit de coasta mea dreaptă; s-a culcuşit cu multă candoare căutînd să afle poziţia cea mai potrivită, se uită la mine cu un ochi speriat de copil care se joacă şi îi este teamă ca cineva - un om matur - să nu observe că el este atît de fericit că se joacă şi să decidă aşa brusc, din invidie, să nu-l mai lase să se joace, adică să mai fie fericit şi să-i strice jucăriile, să-i-le calce în picioare fără milă, ba chiar să se bucure, cu cinism, de suferinţa ce se citeşte pe chipul înlăcrimat. Ea are rareori acest gest, de a se apropia de corpul meu cu teamă, o teamă neînţeleasă că i se va lua posibilitatea de a se mai bucura de această apropiere: se apropie cu tandreţe restrictivă, nu se vede nimic senzual în atitudinea ei şi dacă eu transform gestul într-un semnal premergător actului, mă priveşte cu reproş, mă ceartă fără cuvinte, aşteptînd să înţeleg angajarea ei într-o **bucurie pură**, o căutare a secretelor celor mai misteriose ce se ascund acolo tacit, în pornirea corpului de a se atinge de alt corp, nu de un corp oarecare ci de un anumit corp, **doar de unul singur** care doar acela din milioane de alte corpuri, are doar el singur acea conformaţie, acea culoare a pielii şi acel parfum, lucru de care tu nu eşti conştient cu simţurile comune ci trebuie să se declanşeze un mecanism interior de care nu ai ştire că ar exista în tine, să se pună în mişcare pe neprevăzute şi tu să rămîi surprins de acest fapt, să te consideri trădat de propriul tău corp, de aceea să fii

foarte atent să observi ce reacţii probează această parte a ta ce se smulge de sub control şi începe să se manifeste în mod independent ca şi cum n-ar aparţine aceluiaşi corp. Stau nemişcat şi o pîndesc; îi citesc orice bucurie şi mă bucur şi eu.

Ca niciodată se comportă într-un mod ciudat. În loc să fie atentă ca de obicei faţă de timiditatea corpului meu ce se simte în febrilitatea cu care aşteapă atingerea cu corpul său, atingere ce, de fiecare dată, a implicat un anumit ritual de recunoaştere reciprocă, într-un **limbaj corporal** imposibil de translat în cuvinte, ea se retrage în joacă din braţele mele şi cu mişcări feline de răsfăţ şi pisiceală se duce în dreptul oglinzii spre a-şi observa în treacăt sînii şi partea cam îngroşată a feselor. Nu mă vede sau, mai exact, corpul ei se preface că nu are habar de **aşteptarea** corpului meu. Dar, de fapt, simte totul şi ceea ce văd se înscrie într-o înscenare de mai înainte premeditată, la care mă sileşte să asist oripilat. E un şantaj scabros sau e o formă sadică de a pune la probă răbdarea mea printr-o tortură planificată; ea are cunoştinţă de această **întoarcere ritualică** a corpului meu către corpul ei şi atunci întîrzie, amînă, caută pretexte pentru a bagateliza momentul, şi a-l înscrie într-o întîmplare vulgară, la nivelul unui simplu act sexual, aproape animalic. Nu e nici un dubiu, o văd bine, joacă teatru cu mare talent, se apropie uimitor de acea prefăcută reacţie a personajelor feminine din Camil. Nu se poate să nu intuiască, după cele ce i-am revelat cîndva, cît de important este pentru corpul meu acest prim moment de atingere surdă, cînd carnea sfîrîie şi se înfioară metafizic, cerînd şi primind confirmarea purităţii spre care aspiră; e un act de **confruntare dureroasă,** cînd se petrec alunecări ascunse de atomi dintr-un corp într-altul şi cutremurul final este totdeauna o gravă **probă ontologică** la care, de cele mai

multe ori, eu asist incapabil de a participa în vre un fel. Este adevărat că simt că ceva se pune brusc în mişcare, că se reia un ciclu iniţiatic întrerupt prin plecarea mea în **călătorie**. Amorţirea corpului este treptat trezită la viaţă, se cuplează din nou stimulii blocaţi de despărţire şi parcă se urnesc din nou corpurile noastre astrale cu un uruit asurzitor. Toate acestea le simt probabil numai eu şi ea, dintr-o jenă sau dintr-un respect pentru mine, nu s-a opus niciodată pînă acum la oficierea acestei prime întîlniri. Înţelegea tacit enorma importanţă ce o dam eu acestei împrejurări intime (şi **gnoseologice**) şi se replia la act. Acum asist la o **sustragere** nu numai ireverenţioasă în faţa misterului pur în care se află protagonistă activă (sau cel puţin simula o participare stimulatoare), dar e anume atentă să strice tot ritualul printr-o atitudine batjocoritoare; se uită la mine (din faţa oglinzii în care se autocontemplă simultan) şi-mi rîde în nas cu aerul de a-mi spune: "nu s-a întîmplat nimic, nu văd de ce eşti atît de impacient, atît de neliniştit, ce vrei de la mine, eu sunt aceeaşi". În acelaşi timp, imaginea reflectată în oglindă îmi spune cu totul altceva: "ştiu ce aştepţi de la mine, te cunosc de atîta timp, dar iată că nu se poate, nu mai vreau, nu mă mai interesează jocul" şi ca un fulger scapără o rază ucigătoare din ochiul reflectat. Mă concentrez în mine însumi, sunt calm, îmi potolesc vibraţia corpului, trec cu privirea dincolo de ea, de corpul ei, mă uit la arhetipul ei din memorie şi mă liniştesc. Mă ridic şi **scriu**. Scriu chiar aceste lucruri, cît mai repede să nu pierd aburul real al întîmplării; pe măsură ce rîndurile se aliniază sub clapele maşinii de scris, corpul ei se estompează şi scap de obsesia **torturii** comise asupra mea. S-a îmbrăcat şi fumează, rumegînd impasibilă aventuri la care nu am acces. Încep s-o înţeleg, da, are dreptate. E liberă. Seducţia mea nu o mai reţine.

13 agosto '86
notte - ore 4.

Svegliata dai bagliori - non dal suono, in ritardo sulla luce di un intero temporale - dai bagliori di un'improvvisa, tumultuosa rottura della perfetta pace del tempo. Meriggio prolungato, e immobile per giorni e giorni. Puntuale, la bella estate. Poi ieri, inattesa e inspiegabile, semplicemente la più bella giornata di tutta l'estiva stagione. La più perfetta e dolce, luminosamente e cromaticamente incantevole. Nessuno capisce ***come****. Radiosa sempre, e mai accecante. Rosata fin dal mattino e senza tregua così, lentissimamente e interamente crepuscolare.*
Stupenda la sera, calda e avvolgente. ***Fare l'amore vicino alla finestra, per non lasciare il cielo un momento, e per sentire sempre l'aria****.*
Nessun preavviso, e il temporale notturno. Troppo incanto, il giorno non ha retto. Si è spezzato, ha urlato di piacere. Sfinito lentamente, e d'improvviso reagisce e rigurgita tutto il piacere e con immensa passione ne gode.
Svegliata volevo correre subito a scrivere. Impaziente d'improvviso, dopo giornate e giornate d'assenza. Più di un mese. E consumare in fretta i fasti della letteratura - ricchi repertori pronti ed ereditati e mai dimenticati per la notte, il temporale, la nostra entusiasmante solitudine notturna. Per poi venire a noi, a me stessa soltanto.
Ho ricordato per un poco di compiacenza allo spettacolo. E di piacere dell'ultimo sonno che sicuramente se ne andava.
Eccomi. Ecco.
Sono mancata a lungo, non ho avuto il tempo di venire qui.

Lo desideravo, ma con minore intensità di quanto non accadesse per altre situazioni.

La mia scrittura si è appesantita - come ingrassata. Per una vita sedentaria. Il mio pensiero si è riempito di non detto, vorrei scrivere a torrenti per recuperare tutto e già temo e so che comunque qualcosa andrebbe - è - perduto.

Cominciamo di qui.

Quest'estate trionfante e smarrita, lucida e confusa in ognuno dei suoi attimi. Il cielo delle mie stagioni si ripropone puntuale ed in eterno ritorno. Inverni trascorsi in pace, e solitudine ovattata dei suoni smorzati e tenuti lontani da un mondo che mi conforta perché so che mi ama e mi amerebbe ma che non lascio passare. So che mi aspetterà e ciò mi conforta e di più non desidero, niente più immediatamente di così. Stagioni di lettura e di studio, di musica da camera, di lento e profondo metabolismo del giorno. E poi le estati, radiose ed esplosive e calde da impazzire. Addormentata nell'acqua sulla riva del mare. In continua penombra la mente, immagiazioni e memorie. Odori intensi da gridare di piacere, e da pensare di morirne. Sole. Luna - sottile da piangere per la sua delicatezza, ma lenta e generosa nel lasciarsi contemplare mentre compie il suo giro. E poi crescente, sempre più gonfia, e più rapida al tramonto - in due piroette scompare. E poi piena, piena pesante di pazzia e schizza la sua luce dentro a tutta la notte. E bella.

Tutto vorrei possedere, quasi nutrirmene. E prendo il sole e bevo e nuoto e respiro e raccolgo le conchiglie e canto tutto il giorno e faccio l'amore tutti i giorni e rido. E poi mi fermo un momento e mi pento e ne piango - il tempo. Ma basta un fringuello. E daccapo.

Non è tutto comunque. Non è ***per niente*** *tutto. Questa è la*

buccia, la scorza, del mio frutto dolce e proibito. La scorza colorata e profumata e sensibile, che attiva le reazioni e gli impulsi. Ma la polpa più delicata e dolce, e i succhi segreti, sono dentro. Dentro a ogni giorno c'è parola. Scritta o letta o ascoltata, trattenuta o rivolta, bruciata nel dirsi o logora d'attesa. La mia parola, la nostra. Ogni giorno scrivo - su Trieste. E leggo. E a lungo mi racconto, a me stessa e a chi amo.

Troppo a viva voce, forse, per avere poi voglia di scrivermi. Ma le presenze irrompono, d'estate, e non posso e non voglio tenerle più lontane sublimarle in solitudine.

Al mare poi vado poco, di tanto in tanto, ma a lungo ne vivo e lo attendo e di fatto è come se ogni giorno fossi presso di lui. Addirittura non ho fatto ***vacanze*** *- solo una settimana all'estremità della terra di Puglia là dove due mari si uniscono e si confondono. Con le mie amiche. E poi sempre qui, nella città che amo più di tutte al mondo e che ho imparato ad amare, mentre lei imparava la bellezza, la seduzione e l'incanto.*

So di lei sempre più cose e segreti, amo la sua ***provincialità signorile****.*

Sono un po' stanca adesso.

Monica

provocare

E curios să observ că nu am avut o relaţie tocmai normală, adică nu am rămas indiferent cînd M. mi-a scris pentru prima dată, cu neruşinare, despre amorurile ei. Gestul în sine m-a surprins chiar foarte neplăcut; nu m-aş fi aşteptat la o asemenea insolenţă: cunoşti o persoană de atîta timp şi

apoi brusc îţi dai seama că n-o cunoşti deloc. Nu vreau să spun că i-aş fi interzis acest drept fiziologic; pur şi simplu îmi era indiferent. Ea are toată libertatea. Oricum, eu n-am considerat-o niciodată o posibilă parteneră de amor, de aceea raporturile noastre **intelectuale** se detaşau de orice impuritate. O credeam, în glumă, un **hermafrodit**, sau mi se părea că e "lesbiană"; aceste perversităţi nu mă afectau profund, intrînd în regula jocului spiritual ce ne impusesem tacit în mod reciproc. De aceea m-a jenat, ca şi cum ar fi vrut să mă jignească, îndrăzneala de a se referi fără perdea, în fragmentele ce-mi adresează, la viaţa ei sexuală. Poate în acest mod, a sperat să mă provoace, să mă incite să ies din comportamentul meu nedecis, promiţător şi **ambiguu**, i s-o fi părut că prin aceasta îmi va trezi gelozia etc. Efectul a fost cu totul contrar: mi-a creat o stare de **melancolie** şi tristeţe. Oare îmi pierdusem timpul în zadar? Îmi părea rău pentru lipsa ei de pudoare: am vrut s-o cert şi să mă supăr. Dar, în urma unei meditaţii asupra întîmplării, am ajuns la hotărîrea de a neglija în continuare acest aspect. Aşa cum procedasem pînă acum. Ca şi cum nici n-ar fi existat. De fapt, nici nu există. Dar dacă e doar o invenţie de-a ei! De altfel, spune că a fost la mare cu prietenele ei; cînd găsesc această motivare, mă liniştesc. De ce?

per divertismento

Neputînd să comunicăm chiar totul, în fragmentaritatea discursului cotidian, dintr-un impuls demonic, am ideea de a o îndemna **să-mi scrie**. La început a fost ezitantă; nu ştia ce anume trebuie să noteze, care lucruri ar putea să reprezinte, la lectură, un minim interes din partea

mea. Primele ei rînduri, pe care mi le-a adresat, au fost chiar romanţioase şi naive, dar această **naivitate netrucată** mă încînta şi i-am cerut să continue şi să scrie tot ce-i pare demn de a fi notat; orice impresie şi orice senzaţie, provocate de stimulii cei mai diferiţi. A avut teribile momente de anxietate în faţa paginii albe, pe care mi le-a comunicat alarmată, cu intenţia de a nu mai continua. "Non sono fatta per scrivere!" Am insistat cu toate mijloacele de persuasiune de care eram în stare, i-am spus că numai printr-un exerciţiu permanent va putea accede la plăcerea scrisului şi, chiar dacă nu întrezăream nici o urmă de talent iniţial, am stăruit să nu se plictisească şi să scrie zilnic măcar o pagină. Astfel, cu timpul, a devenit un ritual ca ea să-mi transmită săptămînal, de cîte ori coboară de la Ferrara la Firenze, acele cîteva pagini scrise. Am crezut că se va opri după primele producţii, dar apoi am constatat că **s-a prins în joc** şi nu trecea săptămînă fără să găsesc, în caseta mea de la Facultate, paginile de la M. Le-am citit mai mult din orgoliu - era în faza cînd lipsea orice urmă a talentului - şi pe unele le-am rătăcit, sau le-am aruncat, considerîndu-le inutile. Mai tîrziu am început să mă preocup de existenţa acelor răvaşe de la M. şi, dacă nu le găseam în cutie, mi se părea că mă neglijează (mi trascura) şi-i dădeam telefon la Ferrara ca s-o cert pentru lene. Ea cocheta spunînd că, oricum, nu are nici o valoare tot ce scrie şi, din cînd în cînd, mai dezertează de la o corvoadă pe care a acceptat-o doar pentru mine "spero che non diventi una droga per Lei!" Are umor, mă ia uşor peste picior. Oricum, la cererea mea şi **per divertismento**, a perseverat şi acum îmi scrie cu regularitate. A prins gustul şi depeşele ei mă umplu de bucurie, mai ales că observ că începe să scrie tot mai bine.

tonus

Să fii agresiv, să ai acea **grintă**, acea ţîşnire, acea detentă muşcătoare. Să manifeşti un **tonus** vital mai mare raportat la ceilalţi; ei s-o simtă şi să te invidieze, să te urască şi să te admire în secret. Nu ştiu dacă cineva îşi poate dori mai mult...

coşmar

Urc în gol într-un ascensor fantomă înconjurat de nişte fiinţe terifiante ce mă torturează vreau să mă trezesc de spaimă şi-mi dau seama în vis că aceste fiinţe sunt diavoli pe cît mă înfricoşează prezenţă lor în aceeaşi măsură mă umplu de curiozitate sunt simultan înspăimîntat şi ahtiat de cunoaştere urc mai departe optimist smulgîndu-mă cu un efort teribil din încleştarea cu neantul.

vis

Lîngă mine se opreşte un tren scrîşnind din toate fiarele se opreşte e un fel de a spune căci nu se opreşte ci se tot garează umplînd spaţiul din jur pînă la refuz pe nişte linii suprapuse în spirală ca nişte zale de şarpe se tot înnoadă vagoanele şi nu înţeleg cum de au loc să se mai adauge din ce în ce mai multe în sfîrşit se vede capul şarpelui locomotiva care vine spre mine dar stupoare! cum vine? vine chiar pe peron unde nu sunt şine pe care să calce nu este decît suprafaţa netedă de piatră a peronului nu înţeleg cum de

poate merge fără şine nu contează vine direct spre mine acum mă va strivi abia am timp să sar să mă retrag o palmă de loc cît să nu mă calce trece mai încolo cu mare viteză tot trenul iese de pe peron şi locomotiva se răstoarnă sunt atent şi văd că se deschide uşa acelei fierării răsturnate şi iese cineva de acolo SUNT EU!

Ea îmi tălmăceşte: este vorba de gloria dorită şi de timpul care nu mai aşteaptă.

24 agosto

mattina - di maltempo

Confinata nei miei pensieri più grigi; malinconia straordinaria dell'estate che si smentisce. Ogni incertezza, ogni più profonda insicurezza dell'essere emergono a tormentarci. Grande catalisi di tutti gli stati indecisi, che esplodono alla luce il loro tormentoso, spasmodico carico. ***Lei ancora non sa della mia borsa di studio. Convegno a Venezia di tre settimane. Gli universi del fantastico****. Primo fra tutti, il mio. Ho perduto tuttavia quella serena visione di fondo, la mia intima pace, o l'euforia, per cui appoggio sulla realtà senza distorsioni. Così tesa, devio invece, parte di ogni piacere, di ogni bellezza ed incanto verso il vuoto in cui si disperde ogni rimanenza non investita, e che siamo incapaci di convertire - come nei processi perfetti e più pieni - da slancio ad esperienza.*

Città esigente e superba, che ci fa sentire tutto il peso del suo concedersi a noi di tanto in tanto. Come dicesse che non possiamo dimenticare mai l'extra-ordinario di tale occasione, e che non ne dobbiamo sprecare nulla. E che ogni attimo vissuto imperfettamente è subito enorme,

colpevolissimo spreco. Ingratitudine e follia. Sono tesa in questo spasmo, in questo calcolo che mi impegna e per cui mi giudico.
Città meravigliosamente imprendibile, figura perfetta delle nostre lontananze. Suscettibile di attesa e nostalgia, futuro e passato, ma senza presente. Perché se l'incontriamo nel presente, quasi sapesse che non reggeremmo all'impatto e all'emozione, ci stordisce e frastorna, e non possiamo viverla altrimenti che non a un passo, di là dal nostro stesso stupore, e attraverso lo stordimento, o un incanto così profondo che è quasi insensibilità, e una specie di assenza, di incontro mancato.
Povera lingua. Miserando il lessico delle emozioni. Pietoso l'ufficio di parlare di lei.
Difficoltà per un ferrarese di spiegare cosa sia metafisica - dopo Kant. Eredità di concetti e di sapori ritrovata nel sangue, istinto sicuro e infallibile nel sapere cosa lo è e cosa non lo è. Concetti come metafisica, rinascimento, nebbia, pianura. Il suono di un nome - Ferrara. Inscindibile fascio di percezioni, sinestesia di tutti i sensi e di tutta la mente, e la memoria.

Sono aggrappata al mio corpo. Lo guardo e lo ascolto, guardo e ascolto com'è guardato, come vive fra gli altri ed in sé. Godo della sua pienezza, mi amareggio e mi struggo delle sue imperfezioni, stanchezza, défaiances. Trascuro in questo modo tutto quanto d'altro mi appartiene. Devo guardarmi meno attorno, e più dentro.
Fatico nel ***fraseggio*** *quotidiano - singoli atti e momenti, iniziative e scelte - perché sono confusa nel fondo, nei presupposti della mia prosa. Risolvo - anche male - frase per frase, segmentando, e confondendomi nel montaggio; non*

tutto si mostra; - né allo stesso modo - suscettibile di strutturazione. Sono slegata, e ho lacune, incisi, loci di estrema inquietudine e di bruttura. Mobile e indecisa nello spazio e nel tempo - Ferrara -Venezia, estate-autunno, sono completamente smarrita.

Monica

lipsă

Mă culc lîngă corpul ei cu toate fibrele la pîndă; totdeauna după foşnetul dezbrăcării închid ochii şi-o văd în imaginaţia mea cum se apropie sfioasă, deschide braţele şi le înfăşoară după gîtul meu se strînge cît poate şi-şi freacă obrazul de al meu cu genele atingîndu-mi tîmpla şi mîngîindu-mă printr-un semnal secret, fără cuvinte. Eu tac şi o aştept. Stă o perioadă lungă de timp, aproape fără suflare, nemişcată, crispată, ascultînd corpul meu cu o intensă dorinţă. (Nu mi-o comunică decît prin uşoara apăsare şi gîdilare a tălpii mele drepte cu degetul mare de la picior). Eu aştept încă pînă o simt şovăind şi speriindu-se că nu voi fi prezent şi că o voi neglija: Atunci întind braţul drept şi ea imediat se culcuşeşte la subţioara-mi aspirînd profund mirosul ("mă ameţeşte, mă îmbată mirosul corpului tău, mai ales al subţioarei tale, am crezut că voi muri de forţa cu care mă stăpîneşte de la prima noastră întîlnire") şi liniştindu-se ca şi cum n-ar vrea altceva decît să stea astfel cu faţa lipită de pieptul meu. Atunci simt chemarea irezistibilă a corpului ei tremurător şi o cuprind cînd ea deja se fereşte (mai bine să dormim) această împotrivire mă îndîrjeşte şi o atrag spre mine cu putere. Se lasă parcă întristată că pierde acea stare de beatitudine în care locuia cu toţi porii corpului ei. (Mă

trezesc din concentrarea cu care retrăiesc repetata noastră regăsire), şi observ că totul e fructul imaginaţiei mele înfierbîntate; iată că imaginarul substituie trăitul dacă nu cumva este ipostaza supremă a trăitului). Nu, ea nu se apropie, nu mă atinge, s-a retras, rece, în jumătatea largă a patului. Constat că imaginarul nu-mi ajunge, mă simt frustrat, o vreau, la fel, lîngă şoldul meu, astfel se tulbură ceva adînc în mine. Poate că imaginarul ascute şi rafinează simţurile făcînd astfel trăirea mai complexă, dezlănţuind unghere neglijate ale trupului şi ale gîndului. Iubeşte cu adevărat doar cel care are imaginarul bogat. Desigur, **amorul adevărat e un act de cunoaştere**. Eu vreau s-o cunosc repetat fiindcă îmi dau seama că ea este mereu alta, diversă în uşoara atingere a buzelor sau a genunchilor ce se caută inconştienţi. (Există un tratat întreg al discursului lor amoros care se petrece autonom dincolo de voinţa mea ce devine absolut inutilă, ca orice parte a corpului meu care se lasă pradă unei chemări nedomolite, dincolo de orice raţiune sau cenzură). Nu mă caută, nu mă înconjoară cu braţele, rămîne inertă, o masă amorfă de carne ce mă înspăimîntă. Realizez brusc că **înstrăinarea** corpurilor noastre ar duce la o ruptură ireparabilă; tot echilibrul relaţiei noastre constă în întregime în puterea secretă de **a se dori** a corpurilor noastre, precum în viziunea platonică a androginiei, tentate repetat în orice cuplu. Sunt zguduit de consecinţele acestei incomprehensiuni şi instinctiv întind o mînă şi o mîngîi suav pe braţ. Sare ca arsă "nu mă atinge, miroşi îngrozitor, mă faci să vomit". Îmi retrag mîna, sunt curios şi calm, vreau s-o cunosc în această reacţie nouă a ei, mă umilesc, uit de orgoliu şi de demnitatea bărbătească, mă atrage noutatea clipei. "Parcă mai înainte, nu miroseam atît de urît" "Mă autosugestionam singură. Eşti o bestie. Vreau să-mi găsesc un bărbat delicat." Ştiu că

niciodată nu rezistă chemărilor mele, mai ales după întoarceri. "L-ai şi găsit. De ce nu eşti sinceră şi mă tratezi cu gesturi ieftine". "Ei şi, dacă l-aş fi găsit ce vrei? Eu caut însă pe acel bărbat delicat care erai". Minte, e doar o bună întorsătură de vorbe. Presimte pericolul, trece în apărare.

1 settembre - primo pomeriggio

Sono a Venezia, finalmente stabile e sicura. Un'angoscia tuttavia mi stringe il cuore, e mentre la comprimo mi anima di un'ansiosa vivacità. Non so cosa sia e non me la spiego. Ogni tanto si scioglie - appena un po', dolcemente - e dolcemente allora io piango, di fronte alla laguna - al suo indifferente cospetto - e alla curiosità, agli occhi benevolenti della gente. Piccola la mia presenza, si ingigantisce - sento - di capelli e di pianto, entrambi al sole luminosi e lucenti.

*Gli spettacoli non mi sfuggono, a agognando alla mia pace li contemplo. Ho portato la mia macchina - vede - perché mi rassicurava. Il mio mondo con me - nella città di tutti i mondi e di tutti i tempi, in Calle delle Rasse (razze?). (**Mi chiedo se Lei sia mai Stato a Venezia, e penso al massimo ad un "sì", ma di passaggio**).*

*Sul vaporetto abbiamo incontrato una barca carica fino all'orlo di materiali impazziti, tra il robivecchi ed i **grossi** rifiuti. Ombrelli lussati macchine da scrivere stracci cassetti tra gli oggetti riconoscibili, e poi un magma multicolore. **Enumeracion caotica** (Spitzer), ed in cima i gabbiani, impettiti e fieri di quel fondale alla loro cangiante immobilità (stanchi d'azzurro?).*

Forse è questa città a stringermi il cuore. Forse le

lontananze. (Qui - lontani da tutto). Forse la sua bellezza così struggente da non poterla sopportare, così commovente da annichilirci, senza un lamento.
Penso a Lei.

mimesis

Cînd nu-şi construieşte o figură prea **feminină** de **Donna** de litere, possibilmente înscrisă în galeria de femei celebre, ce au fost implicate efectiv în miezul cel mai fierbinte al istoriei literare, M. începe să devină interesantă. In toată această generoasă **materie** ce îmi compilează în fiecare zi, se simte voinţa surdă de a înfrînge **inerţia scriiturii** şi de a reuşi să intre în literatură. Pe de altă parte, nu mă indoiesc că ea atinge uneori chiar punctul cel mai apropiat de reuşită. Ea este, de fapt, o scriitoare adevărată - în orice scrie - numai că insistenţa îndîrjită în a se confesa **cu faţa către public**, ca şi cum ar vrea să facă dragoste cu uşile deschise, eventual chemînd şi nişte reporteri să filmeze totul, naşte simultan impresia de artificial, de in-autentic. Cu cît ea mimează gestul nonşalant, cu atît rezultatele sunt mai stridente; prea **se vede** că vrea să facă literatură. Sunt convins că va sosi un moment cînd ea singură va putea să discearnă - fără intervenţia mea - cum trebuie să procedeze, unde anume să se oprească pentru ca actul ei literar să fie cu adevărat natural, lipsit de orice infatuare scripturală.

frică

Copil fiind - iată, nu ştiu de ce rescriu acest episod -

mă rănea indiscreţia fizică a oricărui cuvînt şi, de aceea, îl pronunţam doar în gînd, întîrziind să-l slobod în discursul sonor, ce mi se părea inadecvat naturii mele lăuntrice. Asta însă mă deforma ca entitate, mă transforma într-un ins marcat, incapabil să dovedească că el poate să existe şi prin **darul expresiei** celei mai elevate. Faptul că în loc să fiu elocvent în faţa fetelor din aceeaşi clasă cu mine, mă comportam ca un turn taciturn, ma umplea de ciudă, făcîndu-mătrist, vînăt de o melancolie ridicolă. Dar ce este esenţial se leagă de această conştiinţă puternică: da, eu ştiam că pot să exprim mai exact ceea ce auzeam spus în cuvinte searbăde de colegii mei; aveam însă o mare frică să nu fiu ridicol prin ceea ce voi spune. Şi totuşi simţeam că **sunt mult mai profund**, mai ales fiindcă nu pot să exprim expansiv, nu pot să mă exteriorizez imediat în jerba artificială a cuvintelor. Semnele lingvistice rămîneau zăvorîte în interior, dar sfîrîiau în gîtlej, impulsionate de acea forţă violentă ce o dă tensiunea potenţială a sentimentului refulat. Atunci mă obseda concretizarea episodului acela din basm: voiam să procedez întocmai spre a mă mîntui de apăsarea lipsei ce mă bîntuia, să merg în pădure, să sap o groapă adîncă, să intru în ea şi să strig tot, să elimin tot ce s-a strîns, s-a acumulat nespus şi să mă curăţ de obsesie, să devin senin. Chiar credeam că acest lucru ar fi singura soluţie; îmi imaginam că pereţii de lut ai gropii vor absorbi toate toxinele discursului neexprimat şi astfel mă voi elibera de orice complex.

invers

Visam că mă trezeam şi nu mai aveam instrumentul

ochiului, ba îl aveam dar era reglat invers: vedeam totul răsturnat astfel că trebuia să bag mîna în craniu şi să întorc mecanismul vederii, cu o cheie, ca pe ceva străin. Îmi dam seama că visez, dar stupefiat de întîmplare, amînam întreruperea visului.

5.9.86

Guardi quanto poco scrivo ma non ne sia deluso. Abbia comprensione, e tenerezza per me. *Sono stordita dagli effetti di questa città impossibile, vivo mille vite, non basto più a me stessa e non mi riconosco più. Paesaggio di quelli che sanno far essere, costitutivi di noi.*
Venezia. Idea fissa, monomania ossesiva e ridondante - la vedo e l'ho attorno tutto il giorno, e tutto il giorno la penso. La vedo due volte, ne sento ogni ricordo e ogni presentimento proprio mentre la vivo e lei è lì, immutabile immobile.
E il suo nome, già così distruttivo e bastevole alla nostra dolcezza. La sua iniziale a campanile, dentro tramonta il sole. E la scorrevole pianura delle altre sillabe -enezia. Adagiata, aperta, appena inclinata su di un fianco e poi supina - per sempre. Dolce. Stanca. Per un momento appena fremente. E indefinitamente calma e dischiusa, mare immobile e mosso, laguna. Parola-laguna. Suo specchio, sua promessa.
Sempre lei non mi dà pace. Non posso nemmeno leggere. Sarebbe troppo non saprei quando farlo crederei di scoppiare. Eppure il leggere mi manca. Lieve suono di fondo, basso continuo, da cui zampillano i pensieri e le idee più piccoli, appena percettibili eppure essenziali. Piccoli

fuochi che scaldano la mente nelle cattive stagioni. Nelle ore più buie ne hanno conforto. L'acqua terribile della dimenticanza di sé ne rimane per un poco lontana.
Ho incontrato una dolce ragazza, la più bella e la più dolce. Mi cerca e mi dice con spontaneità cose grandissime, erompe dal suo animo la facile felicità di confessarsi, come pour parler. Mi preferisce e ciò mi commuove. Così profondamente. Pochi altri accanto a lei mi piacciono - e io piaccio loro. Chissà il tempo cosa farà di noi. Per il resto, persone con qualche solitudine. Pochi in stato di pienezza. Chi lo è è temuto, emarginato o accarezzato troppo languidamente.
Evento mondano. Piccola cultura da grande salotto. Per me non c'è posto, perché per me c'è distinzione tra i luogo di preghiera - solitudine e intimità - e quello della festa - ***grande.***
C'è una cultura che è un cuore, centro luminoso e vivo. E attorno una serie di concentriche superfici in degradante intensità, gamma delle penombre che si allontanano dal centro e diventano via via la vita comune.
Qui siamo come nella prima penombra. Molti echi, molto riverbero. Ma non è la luce. Non il gran fuoco dell'ebbrezza e del terrore.
Città che moltiplica le nostre vite, concreta le nostre doppiezze, e polarizza la nostra anima. Chi ha più vite in sé qui le vive e le sconta tutte, e soffre ogni sua ambivalenza nella più atroce delle scompostezze.
Città che ti moltiplica lo spazio e ti toglie il tempo -
Ontologicamente scorretta e più divina.
Mare mondo compiuto. Splendide conchiglie qui. Non so saziarmene. A giorni è come un frammento di oceano navigato per caso fino a noi. Sole caldissimo nel cuore del

vento.
Città conchilglia, cristallina o azzurra o patinata d'argento.
Carezzevole.
L'estate si è infilata in questo tunnel. Non la so seguire.
Non mi ritrovo. Avevo un mondo abbagliato attorno il mio corpo in fotosintesi il mare sempre in concerto.
Sono in una cartolina, in un sogno. ***Nel pensiero forse di qualcuno, che prego abbia la forza di ricondurmi a sé.***

Monica

Casanova

Pe mine Venezia - cum se poate observa din poemul **Artistul tînăr la Venezia** - mă provoacă totdeauna să încerc o echivalare la limită între **fictiv** şi real. Fictiv **versus** Real. Am fost marcat de acea pulsaţie surdă ce se desprinde mocnind din orice componentă a peisajului aflat în degradare; imediat simt prin toţi porii cum rod carii afrescele din pereţii cu istorie milenară şi acest simţ acutizat maladiv mă face să mă întristez, să decad într-o stare de perplexitate cînd nu mai pot distinge între atributele artei şi ale vieţii. Cum intru în lagună, se degajă un damf putred în aer ce-mi paralizează toate simţurile, aducîndu-mă într-o stare euforică. Mă mişc pe o **calle** sau alta precum un **personaj textual** ce se aşteaptă să se întîlnească iminent cu alt personaj textual, de exemplu cu Casanova. Nici nu mi-aş fi putut imagina un alt decor mai potrivit pentru marele seducător decît acestă lugubră cetate a Dogilor scufundîndu-se agonic, în care orice pas îţi este marcat de roşeaţa trandafirie a degradării; numai ce am pronunţat sintagma fatală şi aerul a început să sfîrîie şi să se umple de

corpurile vineţii ale viermilor ce se înghesuie frenetic să-mi ia în posesie trupul. Mi se pare că deja carnea albă a început să-mi putrezească: am senzaţia fizică a acestei putreziri, printr-o autosugestie terifiantă. Îmi miros mîinile să constat dacă am deja acea olfacţie cadaverică, privesc în urmă să văd dacă, pe măsură ce păşesc, nu las pete de sînge din propriu-mi corp putred ce mi se scurge lentamente din venele şi arterele deschise de înţepăturile unor gîngănii minuscule, care plutesc invizibil în aer ca nişte vampiri. **Veneţia mă vampirizează**, îmi induce această boală a morţii fizice ineluctabile şi acum înţeleg perfect de ce Thomas Mann s-a dus să caute **moartea la Veneţia**. Mă opresc, de aceea, foarte puţin în oraşul condamnat la o decădere autospeculativă infinită. **Speculum**.

Eco

O noapte întreagă discut (în vis) cu U. Eco despre semiotica literaturii, ajungînd ambii la concluzia că nici o teorie nu serveşte la nimic şi că e mai serios **să facem literatură** decît să teoretizăm în gol. El îmi povesteşte noul său roman iar eu îi spun în ce stadiu sunt cu **Dracula**. Îmi cere să-i fac şi o nouă **resa** a **fiabelor** pentru Bompiani. La sfîrşit, el rămîne lîngă o **baracă ermetică** pe care vrea s-o spargă cu tot felul de aparate mecanice, iar eu mă pierd pe un **cîmp vast**, după ce observ că, mai încolo de acea baracă, îl aştepta o tînără foarte drăguţă. (Şi la Milano, la sediul revistei **L'Espresso**, îl aştepta o tînără plăcută, cînd am fost să iau răspunsurile la interviul despre semiotica literaturii). Mă fac că nu văd idila sa şi încerc să mă orientez în acel spaţiu deschis pentru a găsi o potecă spre oraş.

ritm al luminii

Poezia e acea pulsaţie pură între intelect şi cuvînt; cînd nu se simte svîcnirea vie a acestei pulsaţii e făcătură. A capta nu doar ritmul prozodic - fără aceasta nici n-ar exista poezia -ci marele **ritm al luminii**: să transferi în expresie lumina logosului!

17 settembre '86

Morte al chiaro di luna si disse, ma quale morte c'è stata? Ho lasciato Venezia stanotte con la luna piena, quasi piena, ed era più viva, eterna, indifferente, che mai. A tradimento una nostalgia di lei, mentre la lasciavo ed ero stanca. Mentre fuggivo per ritrovare energia, lontano da lei che l'assorbe e ce la sottrae. Che ci scolora. Mesti i veneziani sotto la luna. Nera l'acqua, e quieta. Matura il settembre tra nebbie mattutine e quotidiani, multipli azzurri. I palazzi si animano, e mi accadeva di vederli aprirsi sotto i miei occhi mentre passavo, e di poterli penetrare all'interno con sguardi avidi di atmosfere e di passato. Città strega che intontisce, e non ti lascia andar via. Ti mesce i suoi vini, ti illude di vitalità. Ma lei è immobile e tu con lei. Sono a casa mia da poche ore e sono già un'altra. Dopo un mese di Venezia. La dimenticherò in fretta e non la dimenticherò mai.
Fastidioso ottundimento e necessità di fuggire per riottenere i miei sensi. Là non avevo che memoria, ed immediata, delle immagini a me più prossime - sempre Venezia, placata o fremente, e soltanto il suo suono.

Un periodo bellissimo. Lezioni mostre film incontri pesce vino letture, e soprattutto il condensarsi, attorno a me lontana, degli affetti più cari. Ho scritto poco, e poco pensato. Ma non ero responsabile di quelle immagini fisse - pensiero dominante di una città ***attesa****, per definzione è struttura, da chiunque e da sempre. Non ho potuto che subire il suo trionfo su vecchie memorie ed inquietudini.*
Ho trascorso notti nel vino. Cos'ho pensato, cos' ho detto vorrei sapere e ridire, ma c'era il vino e non so. Ricordo fluido l'eloquio ed il pensiero invidiabilmente. Lieve fatica del dire, immediato proporsi, più che di ciò che sentivo (ché non sentivo quasi niente), di ciò che pensavo. Una memoria lunga e attiva. Ma quando volevo ritrovare tutto quello, era già mattina, o mezzogiorno, e il prato pesava di mille passerotti ed era zeppo di nebbia e di sole.
Passeggiate calme e calde lungo la mezzaluna della laguna. Giornate cominciate lentamente ed in silenzio, e precipitate poi per conversazioni e per calli.
Biennale dell'arte. Spunti illuminanti sulla mente dell'uomo. Quando il piacere e l'istanza della bellezza ***perfettamente*** *si confondono con il piacere e l'istanza della conoscenza. Citazioni dai libri, e dai vetrini.*
Mito-condrio.
Dedicata alle grandi immagini della cultura, ed ai miei piccoli niente. Il corso: bilancio di stanchezze, sopite scintillanze. Desiderio di rompere la routine della pazienza, e di sapere che ne sarà di me. Dal gran gioco del conforto - mio solo strumento di conoscenza di me, delle mie potenzialità, e capacità -, dalla prassi segreta della competizione (logorante, errato e inevitabile conseguente del confronto), esco senza sorprese, né più né meno immune di sempre. Accanto ad alcune persone mi sono sentita

miseramente incolta, assopita o distratta; accanto ad altri, professionale e seria, e dotata quantomeno di ***buon gusto****, quando non di buon* ***comportamento****. Grande mondanità di Venezia, della cultura e della parola.* ***Profanazione continua del tempio, ed io soffrivo, incredula. Io che cresco alla dura scuola che amo, scuola del silenzio e della durezza, della diffidenza e della grave serietà. La scuola Sua.***

Venezia sempre nella mente. Tanto pensata e commentata e glossata da uscirne sfinita.

Mi prefiggevo ogni momento la sua contemplazione, e controllavo ormai gli abbandoni, ma al prezzo di uno psichico sforzo di natura quasi superiore. Pazza, contemplavo.

Dal corso sono uscita con la percezione dell'esiguità del mio sapere, dell'assenza di ***basi*** *(filosofiche, classiche o linguistiche che siano), della natura fittizia di una laurea in lettere* ***moderne****. (?). Grande edificio che si regge su niente. Ho nostalgia e desiderio di voci mai udite, mai meditate abbastanza, e provenienti dai petti austeri degli antichi. Filosofia e lingue classiche, lingue moderne e moderno, scientifico sapere. Sono fuori da tutto, e quando le bolle di sapone delle parole scoppiano, non c'è più niente per me. Nemmeno lo spazio, né la profondità(-niente radici-), né luce.*

Devo fare qualcosa, visto che ho accettato (quando? Consapevole?) il gioco rischioso e stressante delle intelligenze. Accettati i presupposti, non c'è più uscita. Sulla strada, verso l'orizzonte; di un sì o un no, di vitalità o soccombenza. Lotta esclusiva, come forma esclusiva di sopravvivenza, come sopravvivenza stessa. Impensabile ormai una vita diversa, spostata, più aperto, rincuorante.

Una vita diversa, e che pure sia vita, non c'è. Sarà dunque questa, o non sarà per niente. Friabilità del sapere, e del mio. Senza compiacimenti né paure, ragiono positivamente, mi analizzo, mi critico. Economia precisa e sensibile, esegesi spietata, intenerita e durissima, di me. Il mio stato emotivo in ciò non conta più. Occorre che mi rafforzi, occorre fruttificare. Non dover dire un giorno "diedi ***soltanto*** *fiori". Fingere che non si è commossi. Non distogliere lo sguardo da quel mio orizzonte, ma guardare anche indietro, e riparare al non fatto, al non* ***avuto****. (Ma -* ***da chi*** *dovevo - semmai - avere? responsabile chi - di me?) E'vero crebbi casualmente, senza programma. Preziosa eredità il buon gusto infallibile di mia madre, il piacere della parola e dell'altro da mio padre. Ma della mente, niente. Fu per caso e fu tardi, che qualcosa intuii di un altro piacere, di un'altra tensione, di un altro destino. Il buon gusto trascorre da un esterno a un interno, la comunicazione si fa interiore, ed ora rappresento e tradisco insieme l'eredità dei miei.*

Venezia. Qualche giornata angosciosa, malinconica e struggente. Il pensiero che si aggirava senza posa, senza meta e conforto, come un picolo animale senza padrone. Mortificata da ogni incontro che avveniva o non avveniva, o avveniva ed altri ne escludeva.

Il mio diario sempre accanto. Città in cui è necessario avere qualcuno sempre accanto, e tuttavia, e forse più ancora, essere soli.

Città di facciata, e tuttavia così bella. Strano come la vita possa e sappia pullulare sulle superfici - per me che credevo ci fosse vita soltanto in profondità. Qui si scivola invece su superfici levigate, e lucidate a specchio. Quasi nessuno comprende il mio ***dolore di Venezia****.*

Attimi in cui un pensiero fa bene a tutto il corpo.

Altri in cui improvvisamente, dopo un tumulto, tutto appare quieto, ordinato in geometrie così quietamente fluttuanti da apparire immobili, e consentirci ogni calcolo ed ogni intuizione. Durante tramonti in cui tutti eravamo dipinti di rosa, bagnati di una luce come di benedizione. Durante notti perfette in cui Venezia brucia.
Nostalgia, davanti e dietro di me; sospesa fra due, mi muovo e galleggio come sulle apparenze. Abbandono con cui certi luoghi ti avvinghiano.
Ci sono immagini del mio passato che non amo. Momenti ricondurmi ai quali mi è doloroso e spiacevole. Rivedersi come in qualcuno di noi stessi che non amiamo più, che non abbiamo forse mai amato, e per liberarci dal quale pensiamo ora che è valsa la pena di trascorrere il tempo, ed in qualche modo divenire. "Dov'è finito il tempo??
"Mi sono sfinita volando. Credevo di sfondare il muro azzurro dell'orizzonte, e non mi sono neanche avvicinata".
Non potrò mai scrivere romanzi, perché saprei immaginare solo situazioni, devianti, di diversità e lontananza, nelle quali a ben pochi sarebbe dato di riconoscersi.
Tra la generazione del nulla e quella del troppo. Filtrare il mondo e filtrare il tempo così faticosamente, cercare particelle appena più solide in un'atmosfera liquefatta e depositarle in un'urna, una piccola tazza, dov'è qualche tramonto. "Bring me the sunset in a cup".
Cominciare la mia storia da quelle particelle ed in quell'urna. Vivere in quella storia senza più distrarmi. Immaginare di perdermi. Non intrattenermi più che con le cose, le persone scelte, e me stessa. Non lasciarmi distrarre da chi calpesta le conchiglie più meravigliose camminando spensierato, sulla riva del mare.

Monica

seducţie vs posesie

Am descoperit că seducţia e mai interesantă decît posesia. În constituirea oricărui cuplu există un întreg proces de apropiere de celălalt, o lungă perioadă de tatonări cînd eşti pus la probă; atunci trebuie să desfăşori strategii cît mai complexe pentru a declanşa acele mecanisme secrete de răspuns din partea partenerei: să descoperi ce anume poate s-o bucure, s-o atragă, s-o scoată din indiferenţă, să-i sporească atenţia faţă de tine, să-i acutizeze inteligenţa, să o înfrumuseţeze, s-o facă receptivă şi îngăduitoare ca să primească discursul tău amoros etc. Desigur că toate aceste forme de reacţie pot fi obţinute treptat şi-ţi trebuie infinită răbdare - cum spune Ovidiu în **Ars amatoria** - pentru a aştepta ca terenul să fie pregătit şi fructul să fie copt pentru a fi cules. Ce să culegi? Totul. Dar mai ales literatura ne învaţă că, de obicei, eforturile seducătorilor clasici se opresc la o singură ţintă: **posesia**. După ce au parcurs un itinerar comun, trecînd, mai mult sau mai puţin prin aceleaşi probe sau peripeţii, toţi marii cuceritori îşi părăsesc obiectul şi o iau de la capăt. E mai interesant, însă să urmăreşti **întîrzierea, amînarea**, **diminuarea, potolirea** şi **reducţia** elanului de posesie definitivă, în vederea obţinerii unor daruri mai durabile, care sunt ale intelectului şi ale artei discursului. Să poţi să faci din **exerciţiul seducţiei** acea ocazie rară de **înteţire a cunoaşterii** - totdeauna în discursul amoros pulsiunile cele mai ascunse ale inteligenţei ţi se relevă şi sunt antrenate în act, iar capacităţile cognitive îţi sunt actualizate brusc cu o motivaţie mai adîncă - cînd participarea individuală se dovedeşte o formă de **competiţie** **agonică** şi o încoronare solemnă a întregii tale fiinţe. Mai

întîi ţi se pare că trebuie să te livrezi total, şi te laşi stors de toate puterile sufleteşti şi intelectuale, în tentativa de a seduce, de a demonstra celuilalt că numai tu eşti cel care merită dreptul de **a dicta** deciziile - de oricare fel - în cadrul acestui cuplu aflat doar la stadiul tatonărilor. Tot acest capricios traseu, al tatonărilor şi încercărilor, e totdeauna presărat din plin cu roade ale minţii şi sufletului. Pentru a-l cuceri pe celălalt, trebuie mai întîi să afli mijloacele cele mai potrivite prin care să-l seduci. Eu am ales, fără să-mi dau seama, de la început, ca fiind mai fertilă, **aşteptarea**, în oricare din tentativele amoroase pe care le-am antamat. De fiecare dată, am reuşit să ating un punct de maximă, cînd intensitatea sentimentelor, provocate la act, a făcut să crească spontan capacitatea intelectuală şi creativă a partenerelor. Astfel, în cazul lui M., am amînat orice precipitare, prelungind procesul pînă cînd ea s-a prins profund în abstracţia discuţiilor literare pe care le purtam împreună; am condus-o conştient spre o maieutică amoroasă, incitînd-o să avanseze, să adîncească, să meargă mai departe în cunoaşterea şi înţelegerea domeniului literaturii şi a procesului literarităţii. E paradoxal, dar cu cît îi străluceau ochii în timpul întîlnirilor şi cu cît ea parcurgea mai multă **bibliografie**, cu atît raportul nostru devenea mai intens, mai excitant, luat în totalitate. Cred că am intuit aproape simultan, fiecare în parte, necesitatea de **a nu depăşi** un anumit prag. Nu pot decide exact dacă avansarea relaţiilor noastre s-a oprit la un anumit punct numai din cauză că eu am considerat de cuviinţă că e mai important, pentru formaţia ei literară, s-o menţin în febra competitivă şi s-o incit mai degrabă să scrie şi să publice decît s-o posed mecanic ca un Don Juan stereotip şi s-o părăsesc imediat. Ajunşi, poate, în punctul de maxim **amor intellectualis**, am

lăsat orice altă posibilitate de continuare a discursului amoros în suspensie; în toiul unor dispute mai aprinse, ce implicau şi dezideratele corpului nostru, lăsam doar vagamente impresia că va fi timp şi pentru alt tip de amor, adică construiam o **dîră ambiguă** din care reieşea că ne vom iubi ca doi subiecţi rafinaţi cărora nu le-a mai rămas altceva de probat. Ea era ascultătoare şi se abandona deplin acestui **modus amandi**, propus şi impus de mine, fără să trecem la alte speculaţii; presupun că ea singură a optat pentru soluţia aceasta, întrucît capacitatea intelectuală superioară o disponibiliza chiar în această direcţie. Pe de altă parte, nu simţeam, de fapt, nici o atracţie pentru corpul ei lipsit de sex-apeel, uscat, "arhetipic" - cum îi spuneam eu **scherzosamente** - şi mi se părea că e bine să prelungim la infinit prietenia noastră, cu intuiţia sigură că orice fisură, de natură corporală, va conduce la o ruptură totală. Constatasem că era suficient s-o ating şi ea intra într-o vibraţie surdă a întregului ei **corpicino**, cum îşi numeşte trupul ei fragil în scrisorile ce mi le adresează obsedant sub formă de jurnal. Odată, fiind împreună în camera mea din **attico**, nu înţeleg de ce - poate impulsionat de vîlvoarea roşie iscată de aprinderea părului ei din cauza razelor de soare ce pătrundeau razant dinspre Dom şi-i dădeau o aureolă de foc - am avut dorinţa, impulsul puternic, deşi niciodată nu mi se mai întîmplase anterior, să-i pipăi trupul şi să constat dacă e compus din materie comună. I-am cuprins uşor mîna care era umedă de emoţie - am spus că nu pot suporta palmele asudate - şi mi-am plimbat degetele în sus pe braţul subţire pînă la cot; era tare, osoasă ca de piatră şi nici o căldură nu adia de sub porii pielii, ca şi cum nici n-ar fi circulat sînge prin venele ei. Am simţit totuşi că ea se înfioară lăuntric ca şi cum ar fi probat o senzaţie nouă, pe care nu o cunoştea şi

m-a apucat un fel de **pietate perversă**; am prelungit această mîngîiere pe antebraţ pînă la umăr şi i-am atins gîtul, delicat ca un lujer de crin. Cînd am citit în privirile ei că aştepta să continui, am întrerupt gestul şi am trecut brutal la tema discuţiei noastre: **che cosa significano i mondi sovrapposti**, din perspectiva fantasticului. Am observat o anumită crispare a corpului, o tresărire mocnită ca atunci cînd simţi o lovitură interioară stranie pe care n-o echivalezi imediat. Tot în acelaşi moment, mi s-a părut că nu trebuie să mai greşesc vreodată, urmînd aceeaşi pistă de seducţie. Mi-am impus să nu dau curs impulsului posesiv şi să fiu foarte atent ca s-o opresc şi pe ea de la această alunecare fatală. Aproape am reuşit, cred, s-o conving că e mai interesant să rămînem în acest **stadiu interstiţial**, de efervescenţă intelectuală, mai ales, după ce, în urma ajutorului şi sfaturilor mele, i-a apărut teza de licenţă la editorul Vallecchi. De atunci continuă să-mi expună orice proiect de cercetare asupra căruia discutăm aprins şi, pînă la urmă - deocamdată - adoptă punctul meu de vedere.

gîndirea slabă

Care este problema fundamentală a filosofiei, azi? cît a avansat aceasta după Heidegger şi în ce măsură încearcă să rezolve problema individului, a **subiectului**. Nu cumva totul se reduce la o frumoasă tautologie metafizică? S-a mers mai bine pe terenul **libido**ului defrişat de Freud prin aplicaţiile lui Derridà şi Lacan. Să vedem ce se rezolvă prin provocarea propusă de Gianni Vattimo, **il pensiero debole**. La ce foloseşte **gîndirea slabă**? Poate, la instituirea conceptului de **postmodernism**. Ce este acesta?

O lene aparentă; tu nu te sinchiseşti de experienţele ce te marchează, nu le consideri importante sau nu le analizezi ca ale tale deşi sunt acte **ale naturii tale** de care nu eşti conştient. Abia mai tîrziu, acestea intră în **cultura** ta prin retrăirea în memorie şi transformarea în experienţe semnificative. Sunt texte pe care le-ai scris în tine şi abia acum le citeşti; le dai o interpretare ciudată, te miri de coerenţa lor, de codul perfect în care au fost scrise însă înţelegi că **rescrierea** este întîmplătoare, supusă hazardului, întrucît mereu îţi scapă ceva, există detalii sau structuri abstracte pe care nu le descoperi aşa cum un arheolog, săpînd în ruinele unei cetăţi antice, poate să nu intuiască planul arhitectonic de profunzime sau poate să confunde detaliile cu elementele de fundament. Te scufunzi abisal în experienţele ce te-au traversat ca să **te alegi** ca subiect. Te întrebi cînd trăiai cu adevărat? Atunci cînd erai posedat de o forţă dionisiacă ce te conducea orbeşte în actele tale, sau acum cînd conferi un sens speculativ oricărui amănunt? Subiectul se defineşte acum, **aposteriori**, iar eul profund se manifesta numai atunci, în act, în fervoarea unei trăiri dictatoriale care nu se sinchisea de nici un fel de canoane umane. Sunt şi persoane care nu au nimic de **retrăit**; sacul lor existenţial şi experienţial este gol. Trebuie mai întîi să traversezi o experienţă concretă, cît mai bogată, întrucît din această concretitudine se nutreşte substanţa ta metafizică. Retrăieşti ceea ce este semnificativ, mai ales, recurgînd la acele **amănunte**, aparent insignifiante, şi în nici un caz la conceptele generale, impuse de o retorică existenţială sterilă.

ofensiva scriiturii

Cea mai actuală găselniţă la noi a devenit **ofensiva scriiturii**: cînd nu poţi comunica mesaje grave (nu se poate vorbi angajant despre evenimentele profunde ale contextului), te refugiezi în pliurile scriiturii care îşi devine **propriu-i conţinut** de comunicat. Dar evenimentele acute rămîn exterioare, sunt doar acea aparenţă artificială în care nu se întîmplă nimic. Aici are dreptate G.Călinescu; romanul trebuie să investigheze umanităţi canonice care să fie reprezentative în spaţiul convenţional. Dar proza trăieşte mai ales prin culoarea istorică, prin factologia fenomenologică dată de participarea directă, de implicarea în evenimente. La noi nu există decît o literatură abstractă, fără putinţa de a comunica o **atitudine** fermă faţă de anumite evenimente, cu personaje trucate ca în D.R.P., implicate în reacţii parabolice, fantastice. Descoperirea scriiturii - ca totdeauna - apare cu întîrziere la noi, cînd alţii, în Europa, s-au reîntors deja la unele formule clasice.

22.10.86

Molte cose accadono ogni giorno, importanti o almeno tali che il mio senso della semantica degli accadimenti sappia valorizzare. A volte estremamente, con somma commozione.
Ungaretti, dolce e sommesso miracolo. Pagine che possono farci da cielo, o che devono farlo. Che lo furono nella mia prima adolescenza anche se poi ho dimenticato. Lo so ora, di nuovo; mentre leggo e ho continue agnizioni e sono in continua meraviglia. Trovo le radici del mio lessico, di certa

mia più rara e cara sensibilità. Mi commuovo su quell'antico momento che non ricordo ma che immagino verosimilmente, in cui stupivo in assoluta solitudine e incomunicabilità (prima, l'una e l'altra), e capivo che quella era la parola. Giorni lontanissimi e ancora fragranti, ancora folgoranti perché fatti di una luce inconsumabile, e densi di un mito che non si compie mai. Intatta la mia commozione - forse soltanto lei, di tutta me, da quei giorni. Provo perfino paura, paura della nostra immensa capacità di dimenticare. E sulla dimenticanza costruire una (mille)nuova e profondissima, falsa verità.

L'insegnamento: una settimana di supplenza in un istituto magistrale.

Mortificante l'attesa, vivibile l'atto. Ma quanta amarezza. ***Penso a Lei e La comprendo (in questo senso, per la prima volta). La sua riluttanza stanca, il suo inerte procedere verso le aule e i ruoli del docente (?); e quindi il Suo abbandono in lontananze invidiate, illuminanti per pochi e per indiretta via, improduttive per i più. Dolorose per Lei.***

Monica

cochetărie

De fiecare dată cînd mă întorc ea se comportă invariabil; aşteaptă ca să mă întind în pat şi să adorm. Se întinde şi ea felină lîngă coapsa mea dreaptă, după ce s-a dezbrăcat cu mişcări cît mai lente, mai foşnitoare. Eu însă nu pot să adorm. Sunt atît de plin de prezenţa ei încît nu pot să adorm. O simt cum se lipeşte de şoldul meu şi aşteaptă. Nu i se aude nici respiraţia. E toată doar căldură si mireasmă. Aşteaptă aşa ca şi cum ar fi fără suflare, un corp inert ce

exală energii în exces, pîrjolindu-mi coasta. Un timp mă fac că dorm. Nu dau nici un semn că stau la pîndă. Mă întorc spre ea ca din întîmplare, o mişcare necontrolată în somn. Se destinde toată. Desface braţele şi mă cuprinde frenetică. Mă cuprinde şi aşteaptă ca şi cum a fi doar o îmbrăţişare tandră, aşa cum o mamă şi-ar îmbrăţişa fiul, în somn, fără ca acesta să simtă. Eu stau somnoros lîngă trupul ei pînă o simt cum tremură şi atunci o strîng lin aproape imperceptibil. Îmi răspunde cu frenezie. Acesta e un ritual ce s-a cimentat în timp; l-am consfinţit fără să-l comentăm vreodată. E o **practicăamoroasă** care ne-a invadat, ne-a ocupat fără ca noi să ne dăm seama; au fost corpurile noastre a decide despre cum să se comporte, s-au înţeles singure, s-au provocat cu ingenuitate sau cu perversitate, fără ca noi să putem interveni. E un secret al lor despre care nu am îndrăznit să deschidem discuţia, un **tabu** consacrat de aventura cvasionirică. Acum se întîmplă ceva ciudat. Se pare că se petrece un fapt de necrezut; nu e deloc de necrezut, e chiar un fapt real. Eu sosesc, împlinesc toate acele gesturi cunoscute. Mă culc. Mă prefac că adorm dar ea nu soseşte. Ea se mişcă felină în jurul meu; da, îşi foşneşte şoldurile cît mai ademenitor, dar se găteşte în faţa oglinzii, se găteşte cît poate mai mult îngînînd o melodie nedesluşită. Îşi dă cu toate acele creme şi parfumuri fine, pe care i le-am adus eu. Întîrzie în acest **ritual al gătelii** ca o mireasă ce va fi în curînd violată în taina ei ascunsă şi trebuie să se prezinte la viol pură şi înmiresmată. O privesc cu coada ochiului cînd nu e atentă şi o văd atît de transpusă în preocuparea ei de a se găti că am impresia că nici nu îşi dă seama că eu sunt acolo în pat şi o aştept. Da, are aerul de a fi uitat de mine, se comportă ca şi cum nici nu aş fi sosit, cum nici nu aş fi prezent. Ea continuă nişte gesturi pe care le-a făcut în fiecare

zi ceva ce-i aparţine numai ei, acele **alintări** feminine în faţa oglinzii, caracteristice oricărei femei ce se place şi vrea să placă şi altora. Dar cui vrea ea să placă? Pentru cine se pregăteşte cu atîta sîrg? Unde va pleca? Da, ea are aerul că doar acum va ieşi pe uşă, lipseşte doar o secundă - cît să se mai privească odată în oglindă - şi să-şi şteargă puţin rujul prea strident, aplicat pe buza de jos... Uite s-a întors, nici n-a privit spre mine, şi-a făcut un semn de autosimpatie la propria-i imagine răsfrîntă şi toc-toc, aşa cum face ea de obicei, fără să se sinchisească de ceilalţi, a început să toace cu toacele ei ascuţite pe coridor. Sunt oripilat. Nu ştiu ce să fac. Să mă ridic şi să o împiedic să iasă sau să aştept să văd dacă nu cumva vrea doar să mă încerce, să vadă cît de mult mă preocupă gesturile ei? E clar, nu există nici o îndoială, nu vrea decît să mă pună la probă. Nu trebuie să fiu atît de naiv şi să cad în cursă. Cel mai bun lucru este să mă prefac că nu simt şi nu aud nimic. Dar ea nu glumeşte deloc. Iată a deschis uşa. A ieşit. Se aude cum învîrte cheia în uşă pe dinafară. A chemat liftul. S-a urcat trîntind uşa cît mai puternic. Nimic. A plecat. Aud doar şuierul ascensorului ce se lasă în jos cu indiferenţă, ceea ce mie mi se pare, în această clipă tragi-comică, o formă de ironie la starea ridicolă în care mă aflu. Nu mă mişc. Închid ochii şi, cu o voinţă supraomenească, mă silesc să adorm. Nu am venit acasă să mă odihnesc?!

3/4 novembre '86, notte - improvviso.

Signore, voi siete lontano già da lunghi mesi, ma io non ho dimenticato le vostre parole, e non lascio di seguire quel duro filo del vostro pensiero, che mi accompagna.

Lezioni di durezza di cui ho bisogno e a cui non rinuncio, anche se la mia femminilità, la mia tenerezza o fragilità temperano tutti i giorni quella durezza color dell'acciaio con i colori che amo - *dei mattini dei mezzogiorni dei crepuscoli.* ***Con Leopardi medito sull'eterno divario fra socialità e solitudine, e a niente rinuncio. O a tutto. Mi domando se Voi non avvertite nemmeno in forma di tentazione, o di vaga nostalgia, la possibilità di quella dolcezza che ci viene dagli altri. Se la Vostra fierezza sia un fatto di natura, o una dura conquista. Se sia inamovibile, o difesa tutti i giorni.*** *Io adoro la Solitudine come una divinità. La credo la vera e unica fonte ed occasione delle situazioni importanti. La colloco al vertice fra le modalità di esistere. Ma la ritengo così faticosa e difficile, così dolorosa e selettiva delle nostre forze, che i solitari non arrivano a suscitare la mia ammirazione perché più precipitosa di questa è la mia compassione, il mio riflesso dolore per loro. Quanto a me, divido i miei mattini e le mie sere, le giornate e le notti, fra me stessa e gli altri. Selettiva e attenta, non mai approssimata, ma comunque sospesa, divisa fra due fuochi di pari sacra grandezza.*

Sento con chiarezza particolare la difficoltà di scrivere, di arrivare a sciogliere il proprio glutine in quell'incanto inavvertibile che è il discorso quando riesce, armonioso e persuasivo, portatore di forme di emozione e piacere. ***"Bisogna scrivere molto." mi dice Lei****. Vero. E tuttavia arrivare a scrivere non è ancora,* ***non è****, arrivare a* ***dire****. Parlare. Comunicare, significare quanto vive a proprio agio in forma di silenzio. L'amore, la felicità, la morte. Verso qualcuno le nostre parole si tendono - e si allontanano. Come in lentissime, ingannevoli spire che*

prima ci lusingano e poi ci tradiscono. (Eccentrica e centrifuga la forza del distacco, della partenza - dell'addio?) Ci disperiamo per questo nostro non dirci. Non ti ho raggiunto, lo sento, ed ho sprecato parole. Un'infinità di parole. Odio tutti i parlanti che parlano gratuitamente. Il loro cicaleccio che mima la poesia, i loro falsi linguaggi d'amore senza tensione senza fatica senza struggimento. Senza ***disfatta****.*
Siamo tutti sporchi di parole.

Monica

colocviu

Sunt de două zile la Colocviul despre Italo Calvino care se desfăşoară la Palazzo Medici-Ricciardi, sala Quattro Stagioni. Mă întîlnesc cu Maria Corti, Stefano Agosti, Alfredo Giuliani şi alţi prieteni. Se pune problema dacă Calvino este sau nu un romancier şi se concluzionează, printre rînduri, că **Italia nu are romancieri**. Oricum, aici se confruntă cele mai sofisticate metode critice (psihanaliză, semiotică, experimentalism etc.) în tentativa de a ilustra postmodernitatea autorului extraordinarelor **Città invisibili**. O cunosc sau mai exact, o revăd, pe soţia prozatorului, Esther Calvino, care îmi vorbeşte de **singurătatea** sumbră a celui care se mutase literalmente la Paris şi, dacă nu era nici acolo, se afla perpetuu **in viaggio tra Torino e il mondo.** Între "San Remo şi lume", îi şoptesc Ernestinei care a venit lîngă mine; Calvino este obsedat doar de culorile locului natal, toate peisajele descrise sunt asemănătoare cu acelea în care s-au fixat primele impresii incandescente ale copilăriei; pe acestea **le reiei** la infinit în orice descriere ai face

încercînd să recunoşti ce este esenţial din ceea ce ai trăit/văzut. În ultima zi a colocviului m-am aşezat lîngă Monica, negăsind alt loc. Nu ştiu dacă ea mi l-a reţinut din proprie iniţiativă sau pur şi simplu s-a întîmplat; nu-mi place să stau alături de cineva cunoscut în asemenea momente pentru a nu mă lăsa distras de la ceea ce se discută. Eram foarte atent la comunicarea Mariei Corti cînd M. mi-a spus sec, fără vreun preambul "ma Lei nu vuole me!" Am fost izbit de noutatea acestui mesaj, de o duritate extremă, niciodată rostit pînă atunci între noi doi. Este foarte rar ca posibila parteneră de amor să-ţi comunice în cuvinte un lucru atît de direct; e foarte rar şi atît de ciudat că te cuprinde un freamăt al întregii fiinţe, te ia un val de căldură de la tălpi ce se urcă leşios în sînge şi te ameţeşte de tot, astfel că poţi să-ţi pierzi controlul şi să te comporţi iresponsabil. E vorba de un frison de imens orgoliu, o satisfacţie iraţională că **eşti confirmat** de aceea pe care tu o doreşti; îţi vine să sari de bucurie, ai fi în stare s-o iei razna strigînd cît se poate de tare tuturor această victorie. Tu vrei să pari că eşti altfel şi că te jenezi de această **scăpare**, de acest moment de slăbiciune şi de sinceritate al ei. Ai scrupule bizare şi ţi se face ruşine pentru ea, pentru îndrăzneala ei **neruşinată** de a spune ceea ce nu se spune. În general nici o fată/femeie nu recunoaşte liber că **şi ea** ar dori la fel de puternic ceea ce doreşti şi tu; aici se află acel prag misterios al seducţiei care nu înseamnă doar cedare, ci şi **recunoaşterea** simultană, în cuvinte proprii, a acestui eveniment interpersonal; e foarte important **cine imploră primul actul**, adică cine renunţă primul la orgoliu, etalîndu-şi slăbiciunea ca armă imbatabilă de seducţie. Este evident şi s-a probat în / cu atîtea cupluri celebre, din antichitate pînă astăzi, că cel ce se declară **mai slab** va sfîrşi prin a fi cel mai puternic. De aceea, savurarea

victoriei de moment reprezintă o premoniţie pentru ceea ce va urma. Prin educaţie ancestrală sau din viclenie, nu mai puţin motivată ancestral, partenera feminină antrenează în procesul amoros atîtea **strategii ale eschivei** care ar trebui s-o apere de agresivitate şi violenţă; s-a perfecţionat pînă la asemenea grad, în această direcţie, încît trucurile şi mofturile ei, derulate cu o lentoare masochistă, devin meşteşug extrem de(auto)tortură cînd nu se manifestă ca un corolar al unor pervesiuni estetico-patologice. Trebuie să treacă destul timp şi tu să dovedeşti infinită răbdare ca ea să admită că e interesată cît şi tine de act; ba chiar e mai **avidă** de dorinţă decît tine. Nu am putut să nu fiu foarte precis în răspunsul meu: "ma tu sei una lesbiana!" S-a întors către mine desfigurată; în priviri i se citea un reproş surd ca un strigăt visceral de revoltă că am putut să-i aduc un afront atît de grav. Practic, părea să-mi comunice că ea n-a ştiut nimic, că eu n-am făcut nici un gest din care să reiasă că... Are în ochi aceeaşi tresărire de intensă uimire; i s-au dilatat enorm pupilele şi acum, dar nu de bucurie ci de spaimă. A descoperit ireparabilul în tonul cu care am pronunţat enunţul: nu se mai poate întîmpla nimic, totul ar fi fost posibil **înainte**. Nu înţeleg cum de **a înţeles** abia acum. Mă retrag din acest **discurs mocnit** atît de periculos şi vreau să ascult ce mai spune Maria Corti care se aproprie de finalul comunicării sale. Nu mai reuşesc să reiau firul. Mă reîntorc către ea; văd cum încep să i se scurgă pe obrazul inexpresiv, de colombină, picuri mari de lacrimi care cad pe foaia roză a caietului deschis ce-l ţine în poală, lăsînd dîre umede, roşietice. Plînge ca un sfinx, fără să i se mişte vreun muşchi al feţei sau al corpului. Îşi scoate batista din mînecă (acum observ că o ţine în mînecă precum copiii) şi se şterge mecanic. Lacrimile, însă, se rostogolesc mai departe peste

foaia scrisă, peste scrisul ei pueril, îl umezesc, îl înmoaie, îl dizolvă, **îl şterg**. Plînge cu superbie - aşa tăcut - fără să se sinchisească de cei din jur; sunt oarecum jenat fiindcă au observat unii din colegii ei care se aflau pe acelaşi rînd. Mă ridic şi ies. Merg la **mercato**, în San Lorenzo, să cumpăr fructe: este aproape ora 13 cînd costă mai puţin. Mă opresc la prima vînzătoare, o femeie simpatică cu ochi galeşi tiviţi cu curcubeu. Nici nu ştiu ce fructe îmi pune în pungă; în timp ce aceasta îmi cîntăreşte, îmi dau seama de ce cumpăr aproape în exculsivitate de aici: pentru că are ochii **ei**. Cînd mă întorc după amiază la colocviu, deşi locul de lîngă ea e tot liber, mă feresc să mă mai aşez.

4 nov. - mattina

Il mattino è così armonioso che quasi non vuole altra musica.
Il cielo così nitido, il sole abbagliante. Immenso privilegio di vedere e sentire, e di essergli l'amata (a lui, di cui non so nulla).
*Nelle vetrine la frutta è **tutta** arancione: melagrane cachi fichi d'India mandarini arance ananas zucche. Se potessimo procurare simili trasferimenti, o immaginarli. Se potessimo svegliarci tutti, interamente. Sentire perfettamente. Uscire di noi. Tra-scendere. Rapide intuizioni di questa grandezza negli istanti di ebbrezza, di semi-sogno, di `amorosa o religiosa estasi (quell'estasi che sola è per noi, appassionati e laici).*
*Ho sognato che ero seduta a un banco di scuola superiore (:allieva, e di una scuola più 'giù'. Ho smontato, invertito, scambiato gli estremi della proporzione **insegnare: scuola***

***superiore = apprendere: università**. Addirittura ho distrutto la via all' arditissima sintesi: **insegnare: università**). Ma stavo bene, a mio agio, serena e fiera. Era infatti l'ora di italiano, e avevamo Luti per professore. Interrogava **me**, immaginando con ragione di farmi con ciò stesso un privilegio.*

*Mi domandava di Dante (e implicitamente del Dolce Stile, credo - di cui in questi giorni leggo e **capisco** e gioisco). E poi di altri (Manzoni, forse, o un po' di tutto). Ma io sapevo tutto, sentivo di sapere e mi sentivo sicura, e bramavo l'interrogazione. Ma sempre senza ansia né eccesso alcuno. Mi sento ogni giorno un pochino più sicura, infatti. Quantomeno di fronte alle **figure** del sapere. No di certo di fronte al sapere stesso, ai suoi labirinti, sentieri di danza. Bello questo sogno, e la mia libertà.*

Lei è qui.

***La Sua voce è ancora un po' sporca di nostalgia**.*

Monica

orgoliu

Am sosit. Cînd îi telefonez, mă întîmpină cu un **ah,** aproape senzual, care exprimă spontan toată surpriza şi bucuria ei că m-am întors; chiar suspină ca un copil şi exclamă cu voce entuziasmată "Finalmente!" Starea aceasta de expansivitate, exprimată atît de natural, fără nici o notă falsificatoare, mă antrenează şi pe mine, mă umple de încredere şi orgoliu, încărcîndu-mă de energii noi şi mă smulge instantaneu din inerţia neagră. Îmi spun că, iată, se mai găseşte şi altcineva care să mă iubească, indiferent de vîrstă, necondiţionat; îmi rezerv şansa de a trăi şi pe alt

versant. Mă gîndesc atunci cu lașitate că, de cîte ori mă cert cu G., ea mă amenință stereotip că o să rămîn singur dacă mă lasă, întrucît nici o altă femeie nu mă va mai iubi...

Da Mario

Mănînc în fiecare zi la trattoria **Da Mario**, situată central, în buza pieței San Lorenzo, zona cea mai călcată de turiști. Am descoperit-o întîmplător, în primul an de **soggiorno** la Firenze, după ce obosisem să mai mănînc **in mensa** studențească, unde trebuia să fac cel puțin o jumătate de oră coadă iar mîncarea era destul de dubioasă. Dacă adun sutele și miile de ore petrecute în picioare **in fila**, fie la Torino, fie la Firenze, constat că am abuzat, forțîndu-mă la oboseli ce mă vor marca poate, îmbătrînindu-mă devreme. E adevărat că pentru o perioadă de timp, această **așteptare**, în mijlocul tinerilor ce avansau odată cu mine la mensa, mi-a folosit fiindcă astfel auzeam de aproape limba cea mai vie și o învățam, studiindu-i nuanțele și sfumaturile cele mai ascunse. Desigur, mîncatul **in mensa** se datora în primul rînd salariului extrem de meschin ce luam la Torino - 40.000 de lire pe lună - care nu-mi ajungeau nici să plătesc chiria și dacă nu aș fi avut ajutorul permanent al lui Achim B., cred că n-aș fi rezistat, în primii mei ani italieni, și aș fi fost nevoit să revin acasă. B. îmi da o sumă suficientă de lire lunar ca să trăim decent, iar eu trebuia să-i returnez echivalentul în lei tatălui său care locuia la Otopeni; a fost foarte onest cu mine; îmi schimba la cursul oficial. Imediat ce am sosit la Firenze, întrucît salariul era oricum mai bun - trecusem la gradul de **professore incaricato** - am căutat locuri - baruri sau tratorii -în care să mănînc cît mai igienic

şi să mă coste cît mai convenabil. Observînd că trattoria din colţ era foarte aglomerată, într-o zi am fost curios şi, după ce am intrat, am rămas clientul definitiv al acestei bodegi familiale. Aici mănîncă artizanii din piaţă, muratorii ce lucrează în jur, cîteva persoane în vîrstă ce sunt amicii lui Mario - şi mai tîrziu ai lui Romeo - şi o masă continuă de oameni ce vin din toate colţurile lumii să vadă şi să se bucure de splendorile artistice ale oraşului lui Lorenzo. Felurile de mîncare se pregătesc sub ochii consumatorilor, chiar în local, într-o **cucina casalinga**, ce se află într-un colţ, izolată de restul încăperii prin nişte paravane de sticlă. Cei care servesc formează o adevărată familie: Elena (mama lui Mario, o femeie uscată şi sobră), Romeo - fratele lui Mario ce i-a luat locul după moartea acestuia, Patrizia - soţia finuţă a lui Romeo, Fabio - un alt frate mai mic care a lăsat şcoala pentru a ajuta în trattoria; sunt apoi trei persoane ce nu fac parte din familie: Renata - cam şleampătă şi grasă care mă serveşte de cele mai multe ori, Teresa - o femeiuşcă durdulie care cere bacşiş şi serveşte pe cine vrea ea mărind porţiile celor care-i dau mai mult şi... Il Moro - un bărbat spre patruzeci atît de măsliniu că l-au poreclit astfel, care nu vine regulat la treabă şi stă aproape în permanenţă cu un pahar de vin în mînă. Mai tîrziu, Il Moro va fi îndepărtat şi înlocuit cu un anonim ce conservă, în mod curios, aceeaşi culoare măslinie a feţei.

Slatina

Acasă. Cu o bucurie de nedescris; aerul e familiar aici şi mă ocroteşte de orice intruziune, mă înfioară strigătele unor copii din vecini, vocile alor mei mă liniştesc, zgomotele difuze din jur se înghesuie în mine ca o culcuşală dulce a

materiei, frunzele din nuc mă recunosc de cîte ori mă caţăr între ramuri şi mă ascund; mă scufund în somn ca-ntr-un marsupiu şi aici în camera feciorelnică uit de orice griji; mă simt foarte puternic şi ştiu că nu mă poate doborî pe mine amănuntul insignifiant al agresiunii abjecte.

Eugen Ionescu

Aici la Slatina insul e rău, invidios şi meschin: un spaţiu steril, refractar, care l-a dat, mai întîi, pe Eugen Ionescu prin recul; spiritul locului s-a întors cu scîrbă asupra sinelui său şi vomîndu-şi propria otravă s-a întrupat într-un mare **nihilist** căci, atunci cînd creativitatea i se refuză cuiva, nihilismul şi greaţa devin mărci anti-creative. **Lecţia** lui Eugen Ionescu este ireversibilă. Nu există decît un mod de autodepăşire: a-i convinge pe alţii - din alte părţi sau ţări - că exişti ca scriitor - lăsîndu-te chiar omologat de aceştia şi murind în **altă** limbă - dacă ai tăi nu dau doi bani pe tine.

Veţeanu

Veţeanu se mută, iată un enunţ care transmite circular un mesaj catastrofal. E ca şi cum s-ar afirma brusc că planetele îşi schimbă orbitele şi astfel entropia cosmică va ieşi de sub control. Prin plecarea lui - pentru mine - se distruge un mit purificator, creat doar în spaţiul metafizic al acestei străzi pe care am respirat aerul infanziei şi al adolescenţei, învăţînd să deosebesc realul de imaginar şi să înţeleg de ce vaca nu e o cîrtiţă. Pe **strada Văilor**, în topografia aceasta şerpuitoare, între spirale şi svastici, între

deal şi vale, între gîrlă şi cimitire, între iarbă şi ciment, între bucurie şi lacrimi, au crescut **fantasmele pure** care m-au format în sentimentele mele cele mai profunde şi m-au călit interior, pentru a face faţă celor mai dificile probe, în cele mai complexe competiţii. Zeul absolut al străzii noastre era **Veţeanu**, un personaj enigmatic, apărut din **golul absenţei** pentru a motiva aspiraţia gratuită spre aventură. De aceea, mă simt în culpă pentru dispariţia din cadru a acestui **actant simbolic** şi ar trebui să fac tot ce-mi stă în putinţă, ca scriitor, pentru a-l mîntui de uitare. Mă simţeam reîntinerit aici, de fiecare dată, cînd vedeam **momîia sacră** trecînd pe stradă, mască şi fetiş al locului ales, instituind misterioasa **stare**.

10 aprilie' 87

Ma mi lasci, la prego, in pace con questa scrittura. Mi tormenta il suo pensiero come un compito non fatto o un tradimento. *Il pensiero che non ho assolto a quel dovere ogni sera, ogni attimo mi fa sentire la colpa. E tuttavia che farci, quando assolverlo e rileggermi è un tormento ancora maggiore?*
Non ce la farò mai, a scrivere, a scrivermi e a scrivere la vita. ***L'oralità*** *mi viene molto meglio. Ho l'ausilio di tutti i miei mezzi espressivi aggiuntivi, il sorriso, il tono, il gesto, come per la musica ho ritmo, melodia e armonia, e ancora altezza, intensità e timbro del suono. Un'orchestra piena a mia dispozizione, per il più piccolo messaggio. Spreco forse, ma senz'altro ricchezza. E invece scrivere è avere un solo strumento, male accordato e difficilissimo da rendere sonoro, e perdutamente dipendente dall'acustica del*

momento e del luogo...

Monica

revoltă

Rareori, am simţit că - cu toată ambiţia de a accede la autenticitatea scriiturii - M. are momente de revoltă: nu suportă să se mai pună la o probă atît de extenuantă. Nu-mi mai scrie pentru lungi perioade, profitînd de absenţa mea, sau mă ceartă, pe un ton aproape **isteric**, c-o traumatizez cu pretenţiile mele. Desigur că nu iau în seamă nimic - prefăcîndu-mă că nici nu receptez revolta aceasta şi ea se replieazã cuminţită la scris. Atunci se apropie cel mai mult de rezultatele dorite. Oricum, orice revoltă a ei mă amuză. Sunt convins, de altfel, că de obsesia scrisului nu se va mai vindeca niciodată.

Gabinetto Viesseux (Lansarea volumului *Nuovi poeti romeni*)

10 aprilie 1987

Şi azi plouă torenţial. Înainte de a ieşi din hotel, îi telefonez poetului Mario Luzi; sunt neliniştit, e posibil ca din cauza ploii şi a frigului să nu vină la întîlnirea programată... Mă linişteşte: "Stai tranquillo. Verrò!" Mă îndrept spre Facultate mai senin. Cînd traversez piazza San Marco, mă opresc la cafeneaua San Marco, vestită pentru un timp ca loc de întîlniri literare ale sanmarchiştilor ermetici, unde, în perioada sa florentină, venea şi poetul Dragoş Vrânceanu; beau un **cappuccio senza schiuma** şi răsfoiesc ziarul "La

Nazione" să mă pun la curent cu evenimentele. Îmi atrage atenţia un titlu destul de vizibil în jumătatea de jos a paginii a treia: "Quartetto da Bucarest in poesia" ce are subtitlul "Appuntamento con i poeti romeni riemersi dopo il silenzio del realismo socialista" semnat de Paolo Fabrizio Iacuzzi. Citesc pe nerăsuflate, uitînd să-mi beau **capuciul**. Autorul articolului anunţă evenimentul cultural recent, realizat de editorul Vallecchi prin lansarea curajoasă a cărţii **Nuovi poeti romeni**: foloseşte termenul "quartetto" în titlu întrucît preia cele patru formule "modelizante" (Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ion Gheorghe şi Mircea Ivănescu) pe care le propun în introducerea intitulată "La generazione della rottura". E un text alert de factură jurnalistică, incitînd inerţia lectorului leneş şi invitîndu-l, în final, la "întîlnirea cu aceşti poeţi la ora 17.30 la Vieusseux". Cînd se anunţă numele celor ce vor vorbi despre carte, observ că s-a strecurat o eroare în legătură cu numele unuia dintre participanţi, căci pe invitaţia tipărită de editura Vallecchi şi Gabinetto Viesseux este scris Giuseppe Bevilacqua şi nu Alberto Bevilacqua; este vorba de cunoscutul germanist Giussepe Bevilacqua şi nu de romancierul Alberto Bevilacqua. Sper ca regretabila confuzie să nu jignească amorul propriu al colegului meu de Universitate. Îmi propun să-i telefonez şi să-i spun că acest **imbroglio** aparţine "prietenilor" săi de la ziar.

Cum intri, pe portonul Facultăţii din piazza Brunelleschi, se observă, printre alte afişe (ce anunţă, de exemplu, întîlnirea lui Mario Vargas Llosa cu publicul florentin la Circolo Gramsci, întîlnirea scriitorului Gingiz Aitmatov cu studenţii de la secţia de rusă etc) unul ce sună astfel: "Vallecchi Editore e il Gabinetto Vieusseux invitano alla presentazione del volume **NUOVI POETI ROMENI** a cura di Marin Mincu e Marco Cugno. Parleranno: Giuseppe

Bevilacqua, Giorgio Luti, Mario Luzi, Marin Mincu. Venerdi 10 aprilie, ore 17.30. Gabinetto Vieusseux - Palazzo Strozzi - Firenze". Străbătînd întregul **cortile** al Facultăţii de litere şi filosofie, de pe toate zidurile te întîmpină acest afiş, multiplicat şi pe hol, pînă la intrarea în ascensor. Am o senzaţie ambiguă de orgoliu şi teamă. Îmi ţin cursul puţin crispat; analizez cu studenţii secvenţa zborului lui Hyperion către originea sa cosmică şi constat, în faţa acestor tineri cam gălăgioşi (pătrunşi şi ei de întîmplarea irepetabilă din acea zi), că **motivul genezei** reprezintă una dintre permanenţele poeziei româneşti. Obsedanta reluare a acestui motiv (în poezia orală şi scrisă) dă posibilitatea identificării chiar a unei **obsesii a genezei genezelor**. Îi întreb dacă şi în poezia italiană se poate vorbi de aşa ceva. La ora de consultaţii de la 11, cum mîine vor pleca în vacanţă, mulţi studenţi vin să-mi ceară indicaţii pentru tezele lor de licenţă nu tocmai uşoare ("Eminescu şi Leopardi", "Eminescu şi Schopenhauer", "Blaga -poet expresionist", "Cantemir - o figură univesală a timpului său" etc). Vine şi o doamnă de la Milano care a urmat limba română la Florenţa, acum 20 de ani, cu profesorul Caragaţă, şi-mi cere să-şi facă teza cu mine: cum ştie turceşte, greceşte şi româneşte îi propun o lucrare divulgativă despre figura lui Vlad Ţepeş în documentele istorico-culturale din Ţările Române şi Turcia. Cînd vreau să ies din Facultate, mă întîlnesc în hol cu Giuseppe Bevilacqua; dau să-i spun despre confuzia de nume din ziar, dar el mi-o taie scurt rîzînd "nu e prima dată! Ce să fac dacă nu sunt romancier!". Ne dăm întîlnire pentru după-amiază la Vieusseux. Mănînc în grabă la **trattoria** mea din piazza San Lorenzo şi mă reîntorc la hotel cu intenţia fermă să-mi pregătesc "discursul"; cum să vorbesc, în aşa fel încît să nu fiu prea abstract, în faţa unui public ce nu ştie

aproape nimic despre poezia română, şi ce să spun să nu pară că vreau să-i dau lecţii lui Luzi?! Pînă la urmă, ca niciodată, adorm fără să-mi notez nimic şi mă trezesc foarte tîrziu. Am timp să-i telefonez lui Sandro Damiani, un critic de teatru (care mi-a solicitat să îngrijesc un număr, din revista **Il dramma,** dedicat teatrului românesc) pentru a-l invita să paricipe. Plouă **a dirotto**. Încep să mă îndoiesc că, pe această ploaie, va veni cineva la Gabinetto Scientifico Letterario Vieusseux. Da, e vorba de o prestigioasă instituţie culturală al cărei director pentru un timp, în vremea fascismului, a fost Eugenio Montale! Ei şi, ce-i interesează pe florentini poezia română?! Îmi dau seama cît de jenant ar fi ca Mario Luzi să vină şi să se găsească în faţa a cinci-şase persoane... E trecut de cinci şi aproape alerg pe via dei Calzaiuoli, cotesc la dreapta spre piazza della Repubblica şi ajung cu cinci minute înainte de începere la palazzo Strozzi. La intrare, mă întîmpină studentul meu Rotiroti: "Si tranquillizzi, profesore, la sala è piena!" ("Liniştiţi-vă domnule profesor, sala e plină"). Roşcovanul din sud (e din Calabria) rîde **con aria divertita** (cu un aer poznaş). Mă vede respirînd adînc pentru a-mi reveni din uimire. Mă destind. Îmi recompun morga cotidiană şi intru nepăsător: în **cortile** se află Mario Luzi (ce-mi zîmbeşte complice), directorul instituţiei, Bagnoli, şi Giorgio Luti (italienistul cunoscut, ce ne-a vizitat ţara, în 1985, la propunerea mea), care mi-l prezintă pe poetul Ricchi, venit din parte televiziunii din Florenţa. Luîndu-mi un mic interviu, acesta îmi cere să răspund la cîteva întrebări pînă la sosirea lui Bevilacqua. Întîi de toate mă chestionează despre raporturile de vecinătate între poezia română şi cea italiană. Îi răspund că această vecinătate se referă în primul rînd la Europa: aceleaşi probleme şi aceleaşi căutări, ce caracterizează poezia europeană în general, pot fi

descoperite, în forme desigur specifice, fie în poezia italiană, fie în poezia română şi, apoi, în al doilea rînd, îi notific că apropierea specială se referă, mai ales, la tiparele latinităţii ce au modelat asemănator, la nivelul lingvistic, cele două arii poetice. În legătură cu **Nuovi poeti romeni**, mă întreabă cum participă aceştia la manifestarea poeticului, în ce mod se implică ei în efortul de rezistenţă al poeziei? Prin Nichita Stănescu - spun - cred că această generaţie de poeţi a reuşit să propună, în avans, una din cele mai tragice şi mai neliniştite conştiinţe poetice a acestui secol. Îi mai numesc pe Marin Sorescu, Ion Gheorghe şi Mircea Ivănescu şi adaug că poezia cea mai tînără emulează de la egal cu aceea italiană. Între timp a sosit şi Bevilacqua. Bagnoli ne somează să începem. Sala e cu adevărat plină. Observ diverşi scriitori din Florenţa, ziarişti, colegi de la Univesitate. Printre aceştia reuşesc să-i salut pe D'Arco Silvio Avalle, Pizzo Russo, Miklos Hubay şi Alessandro Serpieri. Îl văd şi pe pictorul Mihu Vulcănescu. Rolul de moderator îi revine lui Mario Luzi. El este cel ce începe serata. Devin extrem de atent, de altfel ca întreaga sală: **ce va spune cel mai mare poet italian în viaţă despre poezia română**? **Infatti**, chiar ce spune? Luzi începe prin a afirma că, în timp, a cunoscut diverşi poeţi români, printre care: "Tristan Tzara care mi-a fost prieten în perioada de după «insurecţia de la Zürich»; Dragoş Vrânceanu, ce mi-a fost coleg la Universitatea din Florenţa, în anii '30, şi cu care am întreţinut călduroase raporturi de prietenie pînă la moartea acestuia din 1977; Eugen Jebeleanu cunoscut la Bucureşti; Marin Sorescu, întîlnit la numeroase congrese scriitoriceşti internaţionale, şi Marin Mincu, poet din această generaţie, pentru care am scris o prefaţă la volumul recent de poezie **In agguato**, volum pe care l-am adus aici. Îl arată publicului. Cere voie

să citească. "Nu suntem informaţi cum ar fi firesc despre poezia ce se scrie în România; o ţară unde, mai ales în acest secol, reacţia promptă la nou a fost neîntreruptă; şi persistenţa, cultă şi de aceea mult mai subtilă, a etnicităţii profunde abia se face simţită. În revistele din Bucureşti, pe care am putut să le urmăresc, se remarcă animaţia, sensul fervent al actualităţii, atenţia acordată căutărilor teoretice, metodologice şi formale: există încă, la fel, şi studiul fidel şi permanent al tradiţiei umanistice româneşti. Dar se observă imediat că, între avangardă şi tradiţie, nu există acele raporturi antitetice pe care noi le dăm drept scontate... Poezia română ştie să treacă uşor de la tradiţie la avangardă şi să asimileze avangardele înlăuntrul unei tradiţii noi, fără a recurge la scandalurile manifeste din alte părţi. Astfel Tristan Tzara era orgolios să considere opera sa în continuitate, fără a accepta o sciziune între poezia scrisă în limba română şi ceea ce a scris după aceea. Depinde, probabil, de faptul că tradiţia românească, în mod tradiţional îndreptată către Europa academiilor, da, dar şi către aceea de **boulevards**, în literatură dar şi în arte, este constituită în cea mai mare parte ea însăşi din ireverenţioşi şi inovatori. Poezia română a secolului nostru a avut cîteva episoade excelente care sunt cu toate episoade **exemplare** a acestei compenetrări înviorătoare a contrariilor pe care Apollinaire o vedea în schimb manifestîndu-se în acea **querelle** dintre tradiţie şi inovaţie. Această specială atitudine creativă, ce înglobează **assimilazione e proposizione insieme** (asimilare şi anticipare), tradiţie şi ruptură a tradiţiei, în mod simultan, e caracteristică pentru **le genie roumain** şi acest lucru se observă şi în materia poetică din **Nuovi poeti romeni**. Există un mod specific al poeziei române ce-i aparţine şi care **fa scena sempre,** oriunde s-ar prezenta aceasta." Mario Luzi a

vorbit timp de o jumătate de oră despre poezia română. A pronunţat şi numele lui Arghezi şi Eliade. Toţi ascultă electrizaţi. Stau lîngă el şi-i urmăresc, de aproape, răsuflarea grea; a obosit căci are 73 de ani. Vocea lui uscată mai stăruie puţin în microfon ca un ecou sonor prelungit. În sfîrşit, izbucnesc aplauzele. Marèle poet Mario Luzi, candidat la Premiul Nobel, a vorbit despre poezia română, cu multă decizie şi în cunoştinţă de cauză. În final reaminteşte din nou de prietenul său Dragoş Vrânceanu. (Îmi amintesc că l-am întrebat cîndva ce a învăţat el de la poetul român, căci, nu-i aşa "îi sunteţi dator cu ceva?" - "Am învăţat **să tac** de la Dragoş Vrânceanu. Venea la seratele noastre şi **ştia să tacă** în mod profund, lucru cu totul rar la un poet de azi!"). Ia apoi cuvîntul Giorgio Luti, critic şi istoric literar, profesor de literatură italiană la Facultatea de Litere. El afirmă că poezia ce face materia volumului **Nuovi poeti romeni** ("pe care - aminteşte - am citit-o deja şi în calitatea mea de consilier al editorului Vallecchi"), se caracterizează prin inovaţie postmodernistă şi substanţă şi că, aşa cum a spus şi Mario Luzi, acest volum confirmă participarea orgolioasă a poeziei româneşti la manifestarea discursului poetic european. De altfel, prin expresionismul lui Lucian Blaga, prin recuperarea tradiţionalismului religios de către Tudor Arghezi, prin simbolismul existenţial al lui George Bacovia şi prin textualismul lui Ion Barbu, poezia aceasta este o prezenţă activă, deşi neomologată, deja din prima jumătate a secolului.. Citează **Poesia romena d'avanguardia** apărută la Feltrinelli în 1980 şi consideră că **noii poeţi** se integrează firesc în discursul postavangardist, "această a doua carte, realizată de Marin Mincu împreună cu Marco Cugno, completînd o panoramă a poeziei româneşti în Italia prin care, astfel, se aduce la zi ceea ce era esenţial în spaţiul

poetic românesc". Constată că, în lectură, se pot urmări cu folos mai multe direcţii lirice şi că se pot face apropieri interesante între **I Novissimi** şi poeţii români actuali, de exemplu între Mircea Ivănescu şi Edoardo Sanguineti. "Naturaleţea de ton a acestor poeţi români, ca şi conţinuturile ce vehiculează în textele lor ne fac pe noi, italienii, să luăm act de valoarea unei poezii autentice şi originale, fără nici un complex de inferioritate în faţa Europei". Giorgio Luti şi-a încheiat şi el intervenţia iar eu încă nu ştiu ce voi spune cînd va trebui să iau cuvîntul. Acum, vorbeşte Giuseppe Bevilacqua, profesor de germanistică la Ateneul florentin, traducătorul lui Paul Celan în italiană. Devin atent."Eu mă consider **românist** de drept - afirmă vorbitorul - întrucît am fost elevul lui Ramiro Ortiz la Universitatea din Padova, după ce acesta lăsase Universitatea din Bucureşti". Bevilacqua evocă pasionat nostalgia marelui prieten al literaturii române ce le vorbea studenţilor săi padovani aproape exclusiv despre Mihai Eminescu (observ că pronunţă corect numele poetului român!). "Nu întîmplător suntem aici să vorbim despre **Nuovi poeti romeni**, într-o incintă de cultură florentină. Iată, tot la Firenze, la editorul Sansoni, ieşea în 1926, ediţia de **Poesie** de Mihai Eminescu în traducerea lui Ramiro Ortiz (scoate volumul tascabil, îngălbenit de timp, din voluminoasa-i geantă şi-l arată publicului). Prin acţiunea editorială generoasă a editorului Vallecchi, asistăm la reînnodarea unei tradiţii". Ca germanist, Giuseppe Bevilacqua ţine să sublinieze componenta culturală germană a lui Eminescu, dar şi dimensiunea expresionistă a operei lui Lucian Blaga, "Subliniez aceste raporturi spre a ilustra legăturile mele cu poezia română ce nu sunt deloc improvizate". Face apoi un elogiu Bucureştiului, de unde au pornit, spre Europa, idei

artistice inovatoare şi poeţi şi scriitori de primă mînă. "Am citit recent romanele lui Mircea Eliade, apărute la editura Jaca Book din Milano, şi am descoperit un lucru extraordinar: personajul cel mai viu al lui Mircea Eliade este chiar oraşul **Bucureşti**; se simte acolo o vitalitate misterioasă şi o efervescenţă culturală ieşite din comun. Am înţeles de unde au ieşit Cioran, Eliade, mi-am dat seama unde s-a format Paul Celan". Susţine apoi că "e interesant de urmărit cum în poezia română modernă, coexistă simultan toate mişcările avangardiste şi cum revistele de avangardă româneşti au încercat în mod paradoxal să dea o bază "tradiţionalistă" mişcărilor lor. Fundoianu îl ia ca model pe Arghezi iar în ceea ce-l priveşte pe Tristan Tzara se simte cum a fost format şi influenţat, chiar în perioada dadaistă, de către Ion Vinea. România este importantă pentru că a impulsionat mişcarea literară europeană pompînd mereu, în afară, mari **scriitori** şi **poeţi bilingvi**. E cazul lui Tzara, evocat mai întîi de Mario Luzi, dar este şi cazul lui Panait Istrati, şi cazul lui Paul Celan... Este foarte ilustrativ pentru mine faptul că, înainte de a deveni marele poet de limbă germană, care s-a format la Bucureşti, în cercul suprarealiştilor români, ce reprezentau atunci (între 1940-1947) ultimul avanpost al avangardei europene, Celan a scris în româneşte, rămînînd fidel acestui **background** cultural. A tradus din română în germană texte de Tudor Arghezi şi Virgil Teodorescu"... Despre **Nuovi poeti romeni**, Bevilacqua spune a a găsit acolo o poezie profundă şi vie, de o mare varietate de formule expresive. "Mi-au plăcut poeţii ce vor să introducă spaţiul cotidian în poezie şi vor să capteze în discurs chiar actul scriiturii. De asemenea, e foarte originală angajarea mitului în discursul actanţial". Citează numele lui Ion Gheorghe ca poet orfic postmodernist. În

final, Bevilacqua propune să se citească din textele lui Nichita Stănescu, Marin Sorescu şi ale subsemnatului. Mă simt salvat. Mă agăţ de propunerea lui Bevilacqua în ceea ce mă priveşte, pentru a amorsa luarea mea de cuvînt. "Ar trebui probabil să vorbesc aici ca profesor de literatură română; profit de ocazie pentru a declara că acum mă simt mai bine în ipostaza de **poet**. Mărturisesc că am venit aici, speriat şi curios, să ascult ce vor spune despre poezia română Mario Luzi, cel mai mare poet italian în viaţă, Giorgio Luti, un critic literar renumit, şi Giuseppe Bevilacqua, germanistul cunoscut. Am fost curios să văd ce ştiu italienii despre noi, românii, am vrut să ma conving dacă **existăm** pentru ei ca poeţi. După ce ei au spus ce au spus şi după ce au numit atîţia poeţi români, pot deduce că poezia română există, totuşi, în Italia. Sunt foarte bucuros să vă spun, în încheiere, că eu am venit astăzi aici **să învăţ** de la ei despe noi!". În încheiere, am propus ca Mario Luzi să citească un poem al său dedicat poeziei româneşti. Serata s-a încheiat prin lectura poeziilor "Elegia a doua" "Getica", de Nichita Stănescu şi "Muzeul satului" de Marin Sorescu. Atît. Plouă **a dirotto**.

8.9.'87

Ricordo cosa pensavo mentre ci lasciavamo quella sera sotto l'albero (luogo davvero perfetto per tutti gli incontri, per tutti i congedi).
(Sotto lo stesso albero, noi due. Figure di conoscenza e di vita, eppure forse inconsapevoli di questo se non per brevi accezioni, e semplicemente perse in un'immediata commozione)
(Eravamo davvero al centro del mondo?).

Pensavo mi mancherà da morire. Sentirò il gran vuoto della voce e del corpo, nella mente e nel cuore. Sentirò presto il bisogno di venire da Lei, come sente chi amando non perde, nel calore ardente di tutto sé, la fredda percezione della grandezza dell'amato.
Mi mancherà da morire.
Non posso dire nient'altro perché sono commosa e provo nostalgia, e la nostalgia si sa stringe la gola e dovremmo avere muscoli del collo ben forti (mitologici) e un grande, grandissimo slancio nella voce per vincerla.
Ma i nostri colli sono esili e timide le voci, e così si tace.
Ma neanche tacitamente riesco a dire qualcosa e nemmemo a me stessa, a me stessa soltanto. ***Mi metto davanti agli occhi il Suo ritratto, quello mio mentale che io possiedo e che è una figura intera, in piedi, in mezza luce mezzo profilo e mezzo sorriso****. Ma -niente. Solo un nodo alla gola. E sussulti del pensiero e del respiro come i fiotti di sangue che si raccolgono sotto le ferite appena cicatrizzate, che diventano piccoli scrigni pieni di vivissimo sangue, pronto a un fiotto più abbondante che altrove, ma trattenuto.*

Monica

Torino

Ajuns la Torino, luni seara, încep acum să-ţi scriu toate aceste lucruri, mînat de un îndemn foarte puternic. Mi se pare că am aşteptat această primă **călătorie în Italia** numai pentru a putea să mă exprim şi prin aceasta să scap de starea de anxietate ce mă cuprinsese în ultimul timp. Dacă nu aş fi plecat, în sfîrşit, aproape că nu aş fi avut alternativă. Nu e bine să divulg gîndul ce m-a obsedat atunci, dar raţiunea

interioară, a acestei deplasări, constă poate şi în posibilitatea de a afla ocazia de a mă goli de zgura ce mă sufocă tot mai mult. Îţi scriu să mă descarc, să mă uşurez, cu aceeaşi plăcere ca şi cum aş comite un act erotic. Nu sunt sigur că ai să mă aprobi întrutotul, dar acest lucru nu mă interesează absolut deloc. Plăcerea totală a smulgerii dintr-un cadru amorf este atît de egoistă şi numai a mea. N-aş putea să-ţi sugerez exact toate emoţiile pe care mi le-a răscolit drumul, dar vreau să încerc să-ţi sugerez impactul uluitor ce la avut asupra mea **depăşirea limitei**. Cînd am intrat în Ungaria, după ce am trecut de spaţiul cuprins între graniţa română şi aceea maghiară - între Curtici şi Hegyeshalom - am trăit exact senzaţia că ies dintr-o închisoare şi am respirat adînc; am privit pusta - cu imensitatea **deschiderilor** ei de spaţiu - ca pe un scop în sine, singurul pe care îl mai aveam de îndeplinit: la aproape treizeci de ani ţi se pare că eşti capabil să răstorni planeta cu un deget şi eu mă simţeam atît de tînăr încît mi se părea că pot să fac tot ce mi-am propus; să învăţ perfect limba italiană şi să mă ambientez astfel încît să scriu direct în limba lui Dante. De aceea, m-am simţit foarte jignit cînd C.M.I., - întîlnit în faţa Universităţii - mi-a spus că nu se poate face nimic în Italia în acest sens şi că ar fi o "adevărată ucropie" să-mi imaginez că aş putea să public ceva acolo. Dacă nu aş fi avut atîta energie acumulată în mine, probabil că vorbele acelea m-ar fi intimidat şi mi-aş fi pierdut tot aplombul pe care-l aveam, făcînd să-mi scadă entuziasmul şi **curiozitatea competitivă**. La Budapesta, fără să cobor din tren, am putut să admir monumentalitatea arhitecturii baroce şi frumuseţea podurilor de peste Dunăre. Chiar gara - deşi nu avea proporţiile Gării de Nord - îmi apărea, aşa fără nici o explicaţie, mai cochetă şi mai occidentală; probabil şi datorită acelui complex de care

suferim noi toţi, că tot ce nu este românesc este mai frumos şi mai bun, indiferent unde se află. Am fost şi mai captivat de peisajul austriac - îmblînzit de civilizaţie şi disciplinat de orice **furor** - iar Viena a întrecut, orice aşteptări, oferindu-mi modelul habsburgic de **grandoare barocă** şi orgoliu imperial şi umilindu-mi definitiv orice pretenţii valahe. Saltul brusc, în civilizaţia europeană, m-a impresionat şi m-a marcat nu altfel decît pe Dinicu Golescu, picat pentru prima dată în Occident.

Dincolo de impresia strivitoare, iscată de oraşul în care a studiat Eminescu - despre care îţi voi mai vorbi - ceea ce pot să-ţi comunic, fără nici un fel de complexe, este însă senzaţia stranie pe care am încercat-o, intrînd pe pămîntul Italiei; şi anume că mă aflu într-un loc cunoscut: retrăim un fel de **reverie** ca pe o bucurie rară. Vedeam culori în care mă recunoşteam, un soare familiar, auzeam oameni cu care simţeam că aş fi putut să comunic nestînjenit şi să-i întreb simplu orice. La Mestre m-am înţeles perfect cu hamalul care dacă nu m-ar fi ajutat la cele patru valize ale mele, aş fi pierdut trenul de Torino. Cîmpia, de un verde crud, ce începe de la Venezia şi continuă în Padania, mă ameţea ca şi cum m-aş fi aflat în spaţiul similar al copilăriei mele. Oamenii erau surîzători şi nu se mirau de exprimarea mea imposibilă ci de faptul că înţeleg limba lor şi că **o vorbeam** fără s-o fi studiat anterior. Mie mi se părea ceva natural şi nu vedeam nici un merit în asta; nu aveam deloc convingerea unei limbi străine: era doar o chestiune de accent care putea fi uşor ameliorat. Pot să spun că am vorbit atît în tren încît am avut impresia că am învăţat limba atunci, pe drumul de la Veneţia la Torino. Cînd am coborît în Torino Porta Nuova, deodată m-am trezit speriat pentru că nu ştiam ce voi face; era destul de tîrziu, aproape seară, şi era evident că nu, mai găseam pe

nimeni la Facultate; nu aveam bani de taxi şi nu ştiam unde voi dormi. Trăgînd cu sîrg de valize să le dau jos, am auzit deodată **numele meu** rostit în difuzoarele gării, într-o limbă românească destul de fluentă: "Atenţiune, atenţiune, profesorul M.M. este aşteptat la oficiul de informaţii!" Iniţial nu am crezut că e vorba de mine, dar m-am grăbit să găsesc punctul de întîlnire şi, după un efort considerabil, m-am apropiat de ieşirea gării unde erau **Informaţiile** şi am întrebat cine este autorul vocii minunate. Astfel, l-am cunoscut pe bravul Francesco Altieri, un tînăr înalt, cu figura aristocratică a lui Placido Domingo din **Othello** pe care l-am văzut apoi la Scala. Francesco era - aveam să aflu - cel mai bun student de la secţia de română, care venise cu prietena sa cu maşina, pentru a mă lua de la gară şi a mă aranja în camera ce-mi fusese rezervată în colegiul aflat foarte aproape de Facultate, în via delle Rose. Am fost bucuros de această întîmpinare atît de prietenoasă. Tînărul meu Cicerone m-a condus prin oraş, ocolind puţin pentru a-mi arăta arhitectura barocă - "splendidă" - din piaţa Vittorio Veneto; eram atît de istovit de drum că n-am reţinut altceva decît culoarea portocaliu stacojie a edificiilor şi am fost, în schimb, foarte plăcut impresionat de verdele aprins al colinei ce se ridica imediat dincolo de fluviul Pad care, curgînd majestuos, transformă Torino într-un parc natural. Eram epuizat de drum, dar în acelaşi timp mă stăpînea o **stare euforică** de fericire; mi se părea că ceea ce fusese mai greu trecuse şi, de acum, nu mai era mare lucru de făcut. În sinea mea, gîndeam că important este că am ajuns pînă aici că de acum înainte ştiu bine ce va urma şi lucrul ce urma să fie dus mai departe mi se părea cel mai simplu şi mai uşor de făcut. Ba chiar, îmi amintesc că nu m-am mirat deloc cînd l-am cunoscut pe O.D. în al său apartamentino, **lungo fiume**, unde, fără cel mai mic

umor, mi-a împrumutat, cu chitanţă semnată şi de Francesco, suma de 5000 lire, echivalentul a vreo cinci dollari. Ca scriitor, m-am simţit foarte jignit că un conaţional se comportă astfel cu mine. Dar, fiind atît de obosit, mi s-a părut normală chiar şi suma aceea meschină, prin care luam cunoştinţă direct cu economia de piaţă, ca şi acel **brodo** lung, în care pluteau două găluşti, servit de doamna Adrienne, cu foarte mare eleganţă. Atunci eram atît de fericit că am atins punctul terminus al călătoriei mele şi nu-mi păsa de nimic; după cina ascetică, m-am întins să dorm în camera mea de student - obţinută la colegiul acela pentru băieţi - cu o rîvnă pantagruelică. A doua zi, cînd a venit Francesco să mă ia pentru a merge în questură, ca să facem atît de necesarul **foglio di soggiorno**, eu încă dormeam şi deşi era ora zce, m-am mirat de ce mă deranjează aşa de matinal.

Niebo

Constat că mi-e mult mai la îndemînă să vorbesc despre discursul poetic el lui Ion Barbu în faţa studenţilor italieni; aceştia nu se arată deloc miraţi de noutatea **Jocului secund**, întrucît poetul-matematician se apropie, prin **intuiţie** şi **programare**, de căutările postmoderne ale domeniului poetic şi soluţiile **textualizante**, propuse acolo, sunt integrabile firesc evoluţiei conceptului de poezie. Ca şi la Milano, acum patru ani, cînd îl traduceam, în locuinţa-redacţie a lui Milo De Angelis, Ion Barbu se oferă ca un model poetic **activ**, incitînd gîndirea tinerilor mei studenţi; participarea numeroasă la seminar mă solicită să ţin cursul pe un an întreg. Aflu de la Giovanni că traducerile, făcute, acum zece ani, împreună cu grupul de la revista **Niebo** (nr.7/1978),

au apărut între timp, şi într-un volum separat, îngrijit de Emi Rabuffetti şi Alberto Schieppati.

slăbiciune

În după amiaza de ieri am avut, dintr-odată, o stare de ameţeală şi pierdere, alunecînd într-o slăbiciune nemotivată; e vorba probabil de o cădere de tensiune, cum mi se întîmplă tot mai des: simt că nu mai pot merge; atunci mă culc, rămîn la orizontală un timp dar cînd mă ridic mă împleticesc din nou. Mă tem că am făcut un infarct.

doi în Unu

Este esenţială participarea reciprocă în act: trebuie atins un anumit moment cînd se declanşează semnalul că s-a petrecut întîlnirea, înţelegerea, comunicarea, colaborarea între cele două entităţi. Corpul meu - un subiect extrem de dificil - nu vrea să re-cunoască decît, arareori, un partener egal în celălalt; în asemenea situaţii nu se implică, nu dă semn că receptează corpul feminin: îl eludează total, printr-o neutralitate jucată perfect împotriva voinţei mele. Parcă am fi **doi**, fiecare cu altă voinţă, fiecare cu altă opţiune, într-un singur trup. Pe de altă parte, corpul feminin nu trebuie să se blocheze prea mult în starea de virginitate; se ajunge la hipertrofierea ţesuturilor şi la spaima de celălalt. Neruperea hymenului la timp înseamnă ne-întîlnirea, ne-comunicarea, rămînerea în ne-împlinire, în fragment. Cuplarea în act este egală cu a fi **doi în Unu**, adică recuperarea Androginiei.

vis

Într-un spaţiu arhitectonic vast văd doi cai negri venind spre mine într-un mod straniu ei nu aleargă nu galopează ci înghit spaţiul nu merg dar nici nu stau pe loc din moment ce-i simt că se apropie şi că acum mă vor strivi cu mişcarea lor inevitabilă eu aştept îngrozit deşi sunt fascinat de această mişcare în sine văd doar corpurile lor cambrate pe mişcare pliate perfect pe spasmul estetic al fiecărui muşchi al coapselor sau al pieptului aceşti muşchi vii acele forme de carne şi oase se multiplică în desenul mişcător al unei superbe geometrii ce avansează spre mine să mă anuleze în siajul ei textual mă sperii de forţa acestui **necunoscut** ce mă ameninţă dar mă simt atras fără putinţă de scăpare de frumuseţea spectacolului misterios doi cai negri ca diavolul ieşind din qvadriga unui arc de triumf şi umplînd toată geometria aerului într-o rostogolire gigantică, spre mine...

Aceeaşi imagine a revenit circular multiplicîndu-se înaintea celor doi cai negri mai mici ce-i menţineau în formă pe primii şi-i provocau să nu se oprească din mişcare după aceştia alţi doi cai negri şi mai mici care la rîndul lor îi impulsionau pe precedenţii să nu înceteze să se mişte şi aşa tot cîte doi cai negri tot mai mici decît cei care alergau în faţa lor şi imaginea aceasta se multiplica la infinit.

9.11.'87

*Che cosa accade in questi miei giorni soli (**soli da Lei, essenzialmente intendevo**, ma in realtà un po'soli da tutto).*

*Il mio libro: **la mia fierezza, la mia vergogna**, sicuramente la mia energia. Vi sono rientrata, rientrata nel libro e nel Fantastico dopo tanta assenza e tanti tradimenti. Ma l'ho amato talmente tanto in passato, e gli ho lasciato in pegno una parte così viva e sensibile di me che lui mi è stato fedele. L'ho ritrovato, e disponibile al mio ritrovamento. Alla mia ennesima agnizione, ai giochi svagati della mia identità. Dunque sono (forse) quel libro. Posso abitare quella letteratura, sentirla come mia, dirmi in essa credente. Questo è importante.*

*Ma miei **sogni** fantastici (situazioni di doppio, di **mise en abîme**, di animazione dell'inanimato, di perdita di identità, incontri con Borges, lezioni da me tenute,....), ancor più che i miei studi trascorsi, me lo avevano già testimoniato.*

Sono molto col mio libro, e poco col resto del mondo.

E' stato terribile trovare il coraggio di riaprire quelle pagine, di affrontare il rischio di un mancato riconoscimento. L'ho affrontato lentamente, tutta trepidante e con un senso di angoscia che per un po'di giorni non mi ha consentito di agire. Poi ce l'ho fatta, e del resto non avevo scelta e sempre, in me, prevale in questi casi la logica della cose, alla mia esperienza razionale. Ho riletto e piano piano, con molta prudenza, accettavo il confronto con quell'estranea che in passato si spacciò per me stessa e scrisse quelle frasi. E dal confronto uscivo pacificata. Si, ero io.

Monica

rumoare

Cînd vreau să observ ce se mai întîmplă pe afară, în

curtea interioară, deschid fereastra ce dă peste acoperişuri. Un zumzet difuz umple spaţiul dintre cele trei ziduri, amortizîndu-se lent în aerul stătut; s-a descoperit că zgomotul real poate fi abolit prin distribuitoare simulate de zgomot care transmit pe aceleaşi unde. Zumzetul sîcîitor e absorbit în parte de ferestrele bucătăriilor apartamentelor ce dau spre această curte; jos, însă, e totdeauna multă rumoare provenită de la cheflii restaurantului Mioriţa ce preferă să petreacă în aer liber, într-un spaţiu înghesuit între W.C. şi bucătărie. Se vorbeşte mult; mai tare, mai răguşit, mai strident. Se amplifică trîntitul de vase metalice care se spală sub jet: ţţţşşş, ţţţţşşşş, ţţţţţţşşşşşş; cineva tuşeşte înfundat: îhî-îhî-îhî; un bărbat înjură vulgar; o femeie strigă ascuţit "du-te dracului, lasă-mă, nu vezi că am treabă?". Zzzz-zzzz, un geam este tîrşit pe ciment, rîşgîind torturant timpanul; îmi bag degetele în urechi să mă apăr.

Schimb perspectiva şi mă uit vizavi pe suprafaţa acoperişului de sub fereasta mea; pe pata de soare, distribuită pe un metru pătrat, într-un moment fast, cînd razele soarelui se strecoară perpendicular printre cele două blocuri, două pisici stau răsturnate, prăjindu-şi corpul imperturbabile; la început ţi se par cu totul imobile, amorţite probabil de căldura tablei mai încinse decît aerul încă rece de aprilie: după o observare atentă, se poate vedea că nu sunt chiar nemişcate; se joacă uşor cu cozile pe care şi-le ridică şi se pleznesc simultan peste burtă, ca şi cum ar fi dresate să realizeze sincronic acest exerciţiu. "A fost bun Dobrin", spune o voce; undeva se trînteşte o uşă zdupp; "Lidia", strigă, peste balcon, doamna bătrînă de la etajul al doilea şi pisica albă saltă întîi capul imperceptibil, apoi, cînd chemarea se repetă, ea se ridică dintr-un salt şi fără să se uite la tovarăşa ei de plajă, o ia repede spre burlanul de alături pe

care se caţără exersată, pentru a ajunge la stăpîna vocii. Observ cum, ieşind din W.C.-ul ce dă spre curte dar e mascat de un zid, miliţianul o apucă de cur pe bucătăreasă, o pupă zgomotos ţoc-ţoc, apoi ocoleşte zidul separator, şi, satisfăcut, se aşează lîngă nevastă-sa la masă. Edificat de trivialitatea existenţei brute, închid fereastra şi mă retrag în camera rondă să scriu la roman.

vis

Ne aflăm într-o cameră izolată, plină cu struguri mărunţi şi cînd voim, mîncăm lacomi ciorchini întregi. Mîncăm struguri dulci şi asta ni se pare cel mai incitant afrodiziac. Dar ce căutau acei struguri chiar în camera noastră? Într-o pauză am privit în jur şi am văzut că în colţuri erau agăţate nişte umbrele colorate deschis, îndreptate cu convexitatea spre podea. Ea a vrut să se odihnească şi s-a dus şi s-a întins leneşă pe umbrela albastră. Deodată, această umbrelă s-a ridicat, a ieşit pe fereastră şi a început să zboare pe deasupra caselor.

înfruntare

Cînd femeia se face că nu te vrea, înseamnă că te pune la probă. Ar trebui să traduc aceste apoftegme freudiene în concret: M., în modul cel mai aparent, este o persoană extrem de educată dar din cînd în cînd intrăm în certuri mărunte şi ea îşi etalează elegant atunci nişte ghiare foarte ascuţite. De exemplu, rămînem în sala Departamentului de Neolatine şi se întîmplă să lucrăm ore întregi, împreună, la

traducerea prozei lui Eminescu; de cele mai multe ori reuşim să concordăm imediat în privinţa celor mai exacte forme de adoptat, fără să ne pierdem în variante inutile. Într-o zi, cînd citeam varianta finală la **Făt-Frumos din lacrimă**, adică ea citea în italiană şi eu urmăream textul în româneşte, am întîlnit întorsături sintactice care nu mergeau sau pur şi simplu inversau total sensul, din cauză că ea nu ştie aproape deloc limba română. Cît timp eu îi semnalam asemenea incongruenţe, fiind singuri, le reparam repede, după ce o ironizam cu blîndeţe pentru abaterile semantice săvîrşite. Iată, însă, că atunci cînd a intrat în cameră Alice - dolofana şi apetisanta lectoriţă de portugheză căreia crede că eu îi fac curte sau invers - n-a mai fost atît de maleabilă la ironiile mele legate de erorile ei de lecţiune în traducere. S-a crispat brusc şi nu mai voia să accepte nici o observaţie din partea mea, ba chiar nici nu voia să repare greşelile încercînd, cu agresivitate, să mă convingă că textul poate merge tot atît de bine şi aşa cum tradusesem iniţial. Am scrutat-o cu atenţie şi am văzut că se încăpăţîna dinadins. Este clar. Ea nu voia să fie de acord cu mine în prezenţa celeilalte femei pe care o simţea rivală. Îmi urmărea argumentele, care erau de bun simţ, şi încerca să vină cu contra-argumente, tocmai pentru a-şi manifesta independenţa - dorinţa de a fi luată în seamă, chiar atunci - sau **mai ales atunci** cînd nu avea dreptate. Dreptatea ei se transfera la nivelul dorinţei sexuale; era acesta un fel de a-mi comunica direct că **şi ea** vrea să se culce cu mine nu numai Alice, care mă asaltează continuu şi se vede de departe că este o poamă. În fond, îmi spune ea, fără cuvinte, de ce eu să te tratez cu atîta candoare / decenţă şi tu să te laşi curtat de această curvuliţă. Da, oricît te-ai preface că nu înţelegi, deşi mă priveşti cu reproş, nu-ţi permit să te comporţi astfel cu mine în faţa ei pentru că eu sunt **mai**

importantă, în toate sensurile, şi chiar dacă tu nu mă consideri deloc aşa, sunt mai interesantă, şi, mai femeie decît grăsana ta de Alice. Tot acest discurs erotic, fără cuvinte, se repetă, de cîte ori lectoriţa portugheză rămîne pentru o oră în aceeaşi cameră cu noi. Este adevărat că aceasta o pîndeşte pe M., prefăcîndu-se că discută cu studenţii ei, şi se amuză copios cum observă că noi am intrat în acel spaţiu **interstiţial** de înfruntare. Da, Monica nu mă mai vrea atunci doar ca profesor şi maestru pentru că, probabil, mă doreşte **din gelozie**.

4.3.'88

Il mio umore *è profondamente incerto come questa giornata di primissimo marzo, tipicamente capricciosa e volubile. Comprendo bene cosa significhi la sintonia degli umori. E' trascorso il tempo in cui credevo fermamente nella mia immunità.*

Vivo nella profonda comunione col mondo, e posso su di lui e su me stessa ben meno di quanto non possa lui su di me. Nuova, questa angoscia intermittente di questi ultimi giorni: ***angoscia****, non altro. Timore d'essere sola coi miei pensieri, troppo attaccati alle cose e alla loro pesantezza, opacità, volgarità. Pensieri troppo lontani e trascinanti lontano dai centri sensibili e nervosi, laggiù dentro di me, dell'incanto e della comozione.*

Ho compiuto gli anni e sono trascorsi dolci giorni di festa. Ho avuto accanto (in un modo o nell'altro) le persone più amate, ho ricevuto fiori e comprato libri e alzato bicchieri di auguri. Sono state ore intense e commoventi, che mi hanno lasciata piena di languore. ***Dove andrò quando***

finisce la festa?

Il tempo della festa ci occorre e funziona sempre. E'davvero tempo di sospensione degli affanni della loro sovversione, e ne siamo capaci quasi sempre e qualunque siano i nostri turbamenti in corso: evidentemente ne siamo assetati, ne abbiamo un bisogno estremo e sempre prorompente.

Ma - esco dalla parantesi.

***Sono senza casa e non so dove andare**, perché per **andare** ora più che mai devo essere e sentirmi motivatissima, e alora mi chiedo **che cosa sto a fare io a Firenze**. Ho un destino? Ho un luogo? **Giacché si dimora solo laddove e in quanto si costruisce, e solo tale sintesi spiega il metter radici, l'impiantarsi (il farsi pianta), "l'essere mortali sulla terra"** (Heidegger non ci dà scampo, ed io sono persuasa totalmente del suo verbo - io devo conquistarmi il mio luogo, innamorarlo di me. Ma ora? Il mio essere lì è motivato solo sentimentalmente, e professionalmente solo nel mio intimo, dove si svolge tutti i giorni e sempre più dura la mia battaglia per la perfezione.*

*Il pensiero del lavoro - come **costruzione**, come quindi **dimora**, e quindi **senso dell'essere mio** - si fa sempre più ricorrente e quasi ossessivo. Mi accorgo che connota sempre più esclusivo i miei rapporti più intimi, i miei discorsi, i miei solitari pensieri mentre vado per strada o non riesco a dormire (qualche volta).*

Monica

ritual

Se scula devreme, înaintea noastră a tuturor, şi îşi găsea ceva de lucru, începea să măture curtea, chiar dacă o

măturase abia în seara trecută; strîngea frunzele care cad din abundenţă noaptea - ele, frunzele, obişnuia să-mi spună, au sfială să le vezi cum mor, de aceea folosesc întunericul şi atunci **se dau în stambă**; mi-a plăcut expresia care păstrază o doză de ambiguitate aptă să mă facă să-mi imaginez că frunzele se comportă astfel pentru că vor să nu trezească şi să nu declanşeze, prin căderea lor deşănţătă, în văzul lumii, acel efect melancolic de prost gust, ce încetineşte vitalitatea şi moleşeşte puterea de voinţă - cu un gest aproape ritualic, adăuga acolo gînieţii de păsări şi rămăşiţele de baligă de la vite, împreună cu ţărîna care se acumula cu repeziciune în curtea noastră (fiind adusă de vînturi iuţi ce nu se ştie din care locuri o ridicau şi o depuneau apoi pe labirintica stradă a Văilor) şi le făcea grămezi-grămezi pe care le căra imediat cu roaba în vale, coborînd pe uliţa Licăi. Îi plăcea să folosească limbajul colorat, în timp ce făcea toate treburile acestea, fiindcă auzeam permanent cîte o frîntură mai dură din vorbele pe care le schimba cu vecinii sau cu cunoscuţii care treceau pe drum - el avea curajul de a spune lucrurilor pe nume ceea ce-i uimea pe ceilalţi şi de aceea se opreau dinadins în dreptul casei noastre ca să-l provoace să spună tranşant una sau alta, exact cum a fost, fără a modifica nimic - şi îmi dădeam seama că trebuie să fie foarte de dimineaţă dacă nu a plecat încă la muncă. Cînd mă sculam eu ca să mă pregătesc pentru a merge la şcoală, el era plecat. Avea acest simţal muncii continui şi nu renunţa în nici un caz, orice s-ar fi întîmplat, ca şi cum de asta ar fi depins ceva mult mai important pentru el. Se comporta în fiecare dimineaţa la fel fiindcă era un bărbat plin de putere pe care trebuia să şi-o consume edificator, în văzul lumii, ca şi personajul lui Marin Preda; poate că dacă n-ar fi muncit astfel sau n-ar fi strigat la vite sau la cîine, dacă nu ne-ar fi certat cu sobrietate şi nu ar

fi înjurat din cînd în cînd, nu ar mai fi fost capabil să trăiască: acel **ceva** al său, acea putere şi energie ieşite din comun s-ar fi diminuat brusc, reducîndu-l la o entitate ştearsă. Nu, el era viu, se nota imediat, prin văz şi prin auz, această vitalitate a lui în exces, şi nimeni nu putea să nu i-o recunoască, fie că-l admirau, fie că-l invidiau şi-l urau. Lui nu-i păsa nici de admiraţie, nici de invidie sau de ură; important era să se scoale devreme şi să înceapă să muncească.

la stanza di Contini

Peste acoperişuri, de aici, din stanza 90 (**la stanza di Contini**), văd foarte apropiată cupola lui Brunelleschi, ca o imensă calotă de lumină solzoasă, ridicîndu-se deasupra oraşului lui Lorenzo pentru a-l mîntui de crima împotriva "fratelui ferrarez". Nu ştiam că această strîmtă cameră, din **attico**, fusese a lui Contini, înainte de a pleca la Scuola Normale di Pisa; i-a succedat Avalle şi prin el am avut şi eu acces aici. Există un unghi de perspectivă a privirii, de la fereastra stanţei lui Contini, ce schimbă proporţiile arhitectonice ale oraşului, impunînd o altă viziune; lumina se reflectă îndoită şi îndumnezeită, după atingerea cupolei catedralei **Santa Maria Del Fiore**, izolînd urbea de tot ce este profan şi trecător şi înălţînd-o sofianic ca pe o cetate nouă, invizibilă şi abstractă, ce o dublează şi o salvează pe aceea reală, plină de păcat şi ticăloşenie.

7.4.'88

Grazie della Sua cara e sentita telefonata. Ne sono toccata, e stupita come nella musica ci fanno sentire quelle che si chiamano sorprese melodiche. Se la Sua severità mi eccita e mi incita alla fatica e alla tensione, la Sua tenerezza mi turba. *I linguaggi partono da noi ma così spesso si ribellano ai percorsi assegnati, agli effetti cui li destiniamo, escogitano per loro conto nuove prospettive, altre tangenti, e fanno fallire le nostre istanze oppure le soddisfanno e le premiano prima di quanto non avremmo fatto noi stessi, nelle nostre migliori intenzioni. Così arrivano al cuore frasi chè avevamo destinato all'intelletto. Così, pure, non raggiungiamo quel cuore che avevamo assediato da tutte le parti.*

E'primavera e l'universo pullula dei fermenti vivi della seduzione.

I freschi ricordi del piacere *occupano di prepotenza la fantasia e la memoria.* ***Le migliori notti d'amore invadono i mattini****. E così, quello che il tempo distribuisce e distingue - le distinte poetiche del* ***diurno*** *e del* ***notturno*** *- la nostra debolezza confonde e mischia, senza che nulla si possa fare per mantenere la mente limpida e chiara, quando alle prime luci si accinge al lavoro.*

La felicità dei corpi è ostacolo alla purezza dell'intelligenza severa, e commettono errori irreparabili ai danni del nostro pensiero, dell'integrità sofferta e sublime della nostra vita spirituale, credendo di agire per la nostra sopravvivenza - cercando il piacere in fondo ai nostri corpi.

Non so come sia, né come vada, che la pienezza corporale possa collaborare a quella della mente, alla felicità mentale che il Dolce Stile - non a caso - coniugava

alla distanza incolmata del desiderio. L'angelo forse non compare fra le grida del piacere, ma solo nel silenzio dello struggimento e dell'eterna attesa. Oppure no. Oppure, al contrario, i grandi amanti evocano, e più velocemente, più intensamente degli altri, il divino nel mondo. Ancora non ho capito nulla di Lucifero, se conduca all'infero della materia o alle altezze celesti.

Penso a Lei temuto-amato Maestro della mia mente, che così ciclicamente invita il mio corpo a desistere. Penso a Lei che temo e che pure l'amicizia, agendo tempestiva, ha avvicinato al mio cuore prima che intervenisse la distanza della soggezione, e lo spazio indefinito dell'inarrivabile stima.A Lei da me amato così stranamente, così follemente si direbbe, poiché sono costantemente, e consapevolmente e per mio concorso, sull'orlo, nell'atto, di perderLa. Ma a volte credo che non ci sia niente da fare per contrastare questo statuto paradossale e insidioso, questa partita giocata al limite della comprensione e della sopravvivenza di parti preziose di noi.

Monica

joacă

Un scuar. O fetiţă jucînd baschet, cu alţi doi băieţaşi de vîrsta ei, la coşul destul de înalt, fixat într-un copac. Cît e de ambiţioasă pe atît e de egoistă! Vrea să reuşească doar ea; ce strigăte sălbatice scoate cînd nimereşte! Pe atît de timid e băieţelul mai mic; dacă nu reuşeşte din prima aruncătură, se retrage ruşinat şi nici nu mai vrea să încerce, deşi e rîndul lui. Ea însă, acaparatoare, foloseşte şi rîndul lui, sfruntată aruncîndu-şi pletele în vînt şi exhibîndu-şi

vitalitatea în toate părţile, furîndu-le mingea şi înscriind mereu. Cînd cei doi băieţi, umiliţi şi supăraţi, nu vor să se mai joace cu ea, începe să se aolească, prefăcîndu-se că s-a lovit, numai să-i înduplece să-i mai dea atenţie. Stau pe o bancă şi o admir. Cîtă răutate şi dibăcie la această femeiuşcă în devenire!

Boboli

Un infirm se mişcă în jur, **in giardino Boboli**, tîrîndu-se cu căruciorul lui. E lacom să fure cu ochiul teafăr tot ce se întîmplă. Să nu-i scape nimic. Aşa, în această frenezie a văzului, el trăieşte **mai intens** decît mine care am corpul integru.

veveriţa

Zăpadă multă în parcul din Beograd; mă plimb printre ruinele fortăreţei medievale rămase deasupra Dunării de la victoria lui Iancu de Hunedoara asupra lui Mahomed al doilea. Pe unde calc acum, a curs sînge de valah şi s-au svîrcolit strigătele de durere ale strămoşilor mei pe care le mai aud şi acum dacă îmi încordez auzul. De atîta încordare istorică, receptez foşnetul imperceptibil al crengilor într-un brad enorm; un veveriţoi ştrengar rîcîie insistent cu lăbuţele la subsuoara ramurilor pentru a dezgropa hrana depozitată acolo în vară. Nu găseşte nimic şi, în salturi acrobatice, foarte periculoase, se avîntă de la un brad la altul, căutînd cu fervoare. Am în buzunar resturi dintr-un covrig; i le arunc. Cu multă precauţie se apropie pîş-pîş şi înşfacă o bucăţică

alergînd cu ea între crengile bradului. După aceea coboară din nou, mişcîndu-şi întrebătoare mutriţa într-o parte şi alta; îi arunc tot ce am şi ea, harnică, velocemente cară totul în cămara din copac. Începe să-mi sară înainte, bucurîndu-se şi provocîndu-mă. Mai am nişte bomboane de mentă; vreau s-o ademenesc să vină şi să-mi ia din palmă. După multe şi complicate giumbuşlucuri, după fugi şi reveniri muzicale, reuşesc s-o fac să îndrăznească; se apropie cu încetinitorul, oprindu-se precaută la fiecare centimetru parcurs, şi iată, surpriză şi bucurie, botişorul ei delicat îmi atinge suav degetele cînd apucă bomboana şi fuge. Nesăbuit. Nu trebuia să i-o ofer; i s-au încleştat dinţişorii în ea; acum nu mai poate să deschidă gura dînd speriată din cap şi scuturîndu-l în toate părţile. Va rămîne aşa pînă ce bomboana se va topi.

Montale

Citesc undeva despre reacţia lui Montale la ştirea primirii premiului Nobel. "Acum - zice - ar trebui să spun ceva important care să rămînă în istorie. Cum nu-mi trece nimic prin cap mai bine să-mi exprim un dubiu: nu ştiu de ce, de obicei, nobeliţii ăştia mi s-au părut totdeauna nişte imbecili. Mă întreb dacă nu cumva am devenit unul dintre ei?". Primul care îmi comunică această butadă este Avalle; a publicat **Tre saggi su Montale** (Eunaudi), abordîndu-l semiotic şi asta l-a impresionat pe autorul faimosului volum, **Ossi di seppia**, publicat de Piero Gobetti, la Torino, în 1925. Avalle îmi promite că poate să-mi înlesnească oricînd o întîlnire cu Montale, la Milano, în vederea interviului pe care vreau să-l introduc în cartea cu poeţii. Încep să-i studiez opera, folosindu-mă de excepţionala ediţie critică, îngrijită

de Rosanna Bettarini (colega şi prietena mea de la Firenze) şi Gianfranco Contini, apărută la Einaudi în 1980.

hymen

Profunde dimineţi cînd o găsesc pe G. - care se scoală cu două ore înaintea mea - cu cafeaua în **athanorul** nostru - bucătăria unde flacăra aragazului întreţine o climă semipolară - aproape agreabilă - şi vorbim înfriguraţi despre orice. Azi de exemplu vorbim despre **cauza** scrisului; ce resorturi ascunse declanşează la act **pulsiuni reziduale** ale fiinţei? În subconştient, în străfunduri abisale, trebuie să existe o zonă secretă care nu se ştie pe ce căi, este activată şi făcută să se transforme în **dîra continuă** picurînd litere prin vîrful peniţei sau prin vîrful degetelor ce lovesc violent clapele maşinii de scris şi aceasta impregnează misterios textul pe albul paginii. Orice scriitură, iată, se prezintă ca un gest de maculare, de murdărire a ceva **virgin**, a ceva care aşteaptă fecundarea, actul, copulaţia, împreunarea, **violul**. Scufiţa roşie se duce în pădure, aşa cum susţin psihanaliştii, să fie violată. Lupul e un violator dorit; el e cel care rupe pecetea **hymenală**, descătuşînd şi dezlănţuind acele energii refulate prin tabu-uri culturale şi morale milenare. Desenele rupestre paleolitice dezvăluie o vocaţie a scrijelării, a **scrierii** cu un instrument ascuţit, în ultimă instanţă - spun eu - a dezvirginării; a dezvirgina înseamnă a străpunge şi a murdări o suprafaţă curată, a o scoate din latenţa ei **pură**. Violatorul are probabil conştiinţa de **inaugurator**, contribuind la schimbarea statutului imobil al realului şi de aceea se comportă agresiv, **autoconştientizînd** actul său "creator" de lumi posibile. Un hymen imaculat înseamnă o ipostază de

increat, posibilitatea de a da naştere la ceva, de a provoca realul să se manifeste, posibilitate doar **virtuală** care-şi aşteaptă fecundarea printr-un act violent ce aparţine iniţiatului, adică hermeneutului. Este evident că acolo unde se pune preţ maxim pe conservarea virginităţii suntem cel mai aproape de această viziune iniţiatică originară; gestul de a transforma virtualitatea în act trebuie să aparţină exclusiv mirelui şi acest lucru se documentează în atît de profundele scenarii nupţiale. Prin ruperea foiţei hymenale, individul simte că devine participant la un act sacramental întemeietor, fie şi numai la nivelul speţei - sau putem să susţinem că efectul procreativ e o confirmare în concret a unui ritual esoteric - fiindcă în absolut el se află implicat într-o acţiune demiurgică, ia parte la un act de **poiesis,** de facere: tînăra fată trebuie să-şi păstreze starea de latenţă virginală tocmai pentru a da posibilitatea tînărului să participe, ca **inaugurator**, la această facere. În Oltenia, restricţia pierderii virginităţii este încă foarte puternică ceea ce presupune că aici conştiinţa ritualului nupţial nu s-a pierdut; tinerele sunt orgolioase să rămînă "fete", pînă la căsătorie, fiindcă **fetia** lor contribuie la fundamentarea statutului demiurgic al bărbatului, care ţine, aici, în mod expres, să se căsătorească cu cineva care a fost "fată" atunci cînd a luat-o. Scriitorul important simte că în actul scriptural, trebuie să fie un **violator**, adică un inaugurator al unui **spaţiu nou** în ordinea concretă a spaţiului dezvirginat, al foiţei goale hymenale, pe care se adaugă **însemnele** puterii/potenţei sale.

9.4.'88

La nostra telefonata di stamattina è stata per me

***molto dolce e bella. Rassicurante, passibile del mio abbandono come tutte le braccia che mi proteggono**, che si tendono anche solo un attimo a mia protezione. Io che non chiedo, io che rifiuto protezione, e che civetto con la mia solitudine che vorrei fiera e bastante a se stessa mi commuovo profondamente quando qualcuno - anche, ripeto, per poco - accetta di proteggermi, propone quell'atto al mio cuore che mai non si appoggia, alla mia mente che mai non delega responsabilità e fatiche.*

***Le scrivo perché sono vicina perché pensare al Suo nome mi commuove, perché contro molti fondali (spesso: porte) vedo il Suo profilo. Vado fiera e forte della nostra amicizia, e testimonio continuamente della mia sorpresa che essa sia, del mio senso profondo di prodigio e di festa.** Continua quella mia già consuetudine per cui leggo quel che non è scritto, vedo apparire parole che non ci sono e altero la misura del verso e dell'altrui prosa con mie proprie visionarie iniziative linguistiche. **Visonarie**, non fonetiche né semantiche. **Vedo**, e poi ascolto e poi comprendo e spesso esulto, e avrei voluto addirittura suggerire al poeta. "E ti facesti festa" (da Sinisgalli, "E facesti festa / per me che ecc.). Profanazuone e creazione. Citazione e invenzione. Su piccole unità, ma sulle grandi ugualmente - Borges è sempre con noi.*

Monica

clipă

Plecarea la cîmp, în copilărie, duminică dimineaţa, cu tatăl meu; acel cer albastru mat, acea întindere fără margini, răpindu-mă fără suflare către trilul ciocîrliilor din înalt,

încetinindu-mi respiraţia ca să pot să aud, să simt ceea ce pulsa acolo undeva secret, o bătaie misterioasă - aproape obscenă - a acelui spaţiu imens, de neînţeles pentru mine cel însetat de lumină şi de puritatea azurului. O clipă de **fericire**, pe care o reţin.

frustrare

Cred că am mai scris despre neputinţa de a articula cuvintele, ca şi Blaga, în perioada primei copilării; tăceam din teamă că nu voi reuşi să spun foarte exact ceea ce aş fi dorit să comunic, sau că voi spune ceva nelalocul lui care să provoace hazul celorlaţi. Dar în timp ce tăceam, simţeam cum se acumulează în mine toate **energiile** discursive nedeclanşate şi că se sedimentează, acolo, în inconştient, tot ceea ce rămăsese nerostit. Am învăţat cu greu că e mai bine să nu vorbeşti, e mai bine să taci cînd toţi se înghesuie să-şi etaleze talentul elocutoriu; a nu slobozi cuvintele altfel decît în **interior**, iată o practică pe care am aplicat-o inconştient. Am avut revelaţia instinctiv că această **absenţă** a discursului îţi dă putere, îţi acutizează sensibilitatea, te face să fii mai atent la esenţial. Vorbele în exces consumă şi diluează. Defectul iniţial, datorat unei hipersensibilităţi ereditare, mi-a folosit pe măsură ce am trecut către etape noi ale vîrstei. Astfel, treptat, am descoperit cum se naşte **sentimentul**: tăcîndu-l cu îndîrjire, ţinîndu-l închis înlăuntru, ascunzîndu-l strategic ca pe ceva ce nu trebuie vulgarizat prin vorbire. Cu toate aceste disfuncţionalităţi, am avut siguranţa, totdeauna, că sunt mai profund decît ceilalţi; chiar atunci cînd nu puteam fi la fel de volubil, la fel de drăgălaş, precum erau cei de aceeaşi vîrstă cu mine. Prin acest mod bizar de a mă

comporta, optasem, în intimitate, pentru **frustrare**; simţeam că **aşa** trebuie să se întîmple, deşi mă apăsa pecetea tăcerii: cînd mă obligam încăpăţînat să rostesc un discurs interior, simţeam, cu toată frustrarea implicată în acest act, că e mai profundă opţiunea mea şi că, **în timp**, voi cîştiga cursa cea mai lungă. Ştiam că tăcînd programatic voi învinge în absolut; **tăcînd** şi nu exteriorizînd ceea ce era mai pur în mine. Eram, da, crispat de dorinţa de a mă exprima, dar, în acelaşi timp, o voinţă secretă îmi dicta să rămîn aşa, **ermetic**, să nu las să se întrevadă nimic în afară; era esenţial să păstrez neatins acel **ghem de tensiuni** care mă tulbura şi mă făcea să sufăr tocmai din neputinţa nativă de a-l exterioriza. Simultan, această neputinţă aparentă mă făcea să mă şi bucur, ca de o calitate rară, care simţeam că este numai a mea. Tăcerea nu mai era un defect, pe măsură ce **conştientizam**, ci un mod de **a fi divers** faţă de ceilalţi; cînd a apărut această super-conştiinţă, "muţenia" mea n-a mai fost insuportabilă şi am reuşit să mă auto-depăşesc firesc în relaţiile de comunicare.

literar vs literal

G. mi-a povestit ce a scris un elev în teza de română pentru intrare în şcoala profesională: "eczamen de adimitere la şicoala prifisională de untilaje literasiere". Trebuia să vorbească despre legenda Aprodului Purice; cum într-un război domnitorul a fost doborît de pe cal şi, fiind el foarte scund, nu putea să mai încalece. Atunci a venit un purice, "s-a cocoşat şi s-a făcut piramidă" astfel că domnitorul a putut să se urce pe cal. Odată aburcat în şa, acesta, drept mulţumire, i-a spus "acum te fac din purice movilă şi astfel s-a făcut Puricele Movilă". Totul înţeles la modul cel mai

B.C.U. „M. EMINESCU" IAŞI
LITERE

literal cu putinţă. G. nu se putea abţine nici acum să nu rîdă pînă la lacrimi.

capă şi spadă

Mă uit pe **raidue** la "Fanfan la Tulip", cel mai îndrăgit film al adolescenţei mele. Cred că n-a fost zi, cît a rulat la cinematograful central din Slatina, să nu mă duc să-l văd; mi se părea atunci că Gerard Philip este cel mai mare actor şi aventurile de capă şi spadă, prin care trece eroul meu, deveneau, în imaginaţia mea, probe iniţiatice reale. Nu ştiu de ce am pierdut starea aceea de entuziasm şi, acum, receptez totul din unghiul parodicului, dus la extrem. Fanfan e un erou de mucava, un fanfaron ca şi regele Ludovic al XV-lea; războaiele medievale sunt, de fapt, jocuri ale unor copii handicapaţi. Singura replică ce se reţine este aceea a ducesei de Pompadour, care, înşelată deseori de către rege, o îmbrăţişează pe Adelina (plebeia care l-a refuzat şi l-a pălmuit pe monarh) exclamînd fericită "mon rêve!". De unde se putea deduce că paroxismul amorului unei ducese ar consta în împlinirea gestului violent de a-şi pălmui amantul încoronat. Poate că deziluzia acestei revizionări tardive se datorează şi faptului că ieri am văzut la Teatro della Pergola spectacolul atît de realist cu **La Mandragola** de Machiavelli.

3.5.'88

Mi rivolgerò a Lei con un metadiscorso, Le ho detto, e così sia, riconciliando tanti pensieri fulminei e mai coltivati, intuizioni meglio, che nel corso della Sua

lontananza mi hanno avvicinato. Ma non ho aperto loro il mio cuore, né la mia intelligenza.
Ho creduto di capire come poteva essere inadeguata la mia proposta di darLe discorso orale in luogo di scrittura che Lei mi chiedeva. Ho colto l'ingenuità, l'imperdonabile sciocchezza di una simile sostituzione*. Come potevo sbagliarmi di tanto? Come non avessi solida nella mente la categoria di scrittura, come se non avessi mai saputo che insostituibile, intraducibile, indescrivibile a chi non la comprende, assolutamente unica ecc. entità essa sia. Ingenuità imperdonabile quanto più scaltra e oscuramente orchestrata: non comprendere qualcosa per non comprendere qualcos'altro cui essa fa schermo, e usare impunemente della propria ingenuità,* ***e credervi****.*
Di quanti piani è necessario far salire il discorso, o di quanti scendere dentro di me.

Quella scrittura che non ho mai voluto darLe è quel dono ambiguo che non ho mai compreso a chi fosse destinato, se a me stessa o a Lei, o ad entrambi in modo tale che ci avrebbe indissolubilmente legata l'uno all'altra, mentre io volevo rimanere sola*. Sola come monade propulsiva, libera ad ogni istante di scegliere nuovi legami, di pensarli possibili, ma legata solamente a se stessa e al suo oscuro destino. Così sono rimasta e sono, ed è naturalmente presente alla mia mente la possibilità che un giorno abbia a pentirmene; ma ora questo solo so di me, e a ciò rimango fedele. Sono una solitaria - esclusa simbolicamente dal parto gemellare che dà l'impronta alla mia famiglia, sono rimasta quella bimba accanto alla carrozzella doppia, in piedi e pensierosa anche sorridente, fiera e splendente di una luce riflessa emanata da quel magnifico parto, che io* ***accudivo****,*

che un po' mi apparteneva, ***ma che non era me.*** *Io ero già con i miei pensieri.* ***Non Le ho mai dato quella scrittura impedendomi in questo modo di possederla, negandola a me stessa pur di non concederLa a Lei - perché capivo: se potevo darla, in assoluto e a me stessa e al di fuori, lo potevo soltanto attraverso di Lei, consegnandola ritualmente nelle Sue mani. Nessuno, capivo, aveva mai amato quella mia parte-per-il-tutto, quella mia fantomatica presenza, quella virtuale me stessa mai uscita sulla scena del mondo quanto Lei. (Ma perché?! Dico, perché tanta Sua tenerezza per me? Ma non sbagliavo? Non mi illudevo - anche se di quelle illusioni non facevo nulla?) Perché Lei non è limpida presenza come quelle che per la maggior parte si incontrano nel mondo. Perché come dovunque c'è il pensiero e c'è la poesia e si consumano i drammi della magia, nella Sua persona c'è ombra. Ci si abita con inquietudine, ci si alloggia con timore e con una mutevole misura di diffidenza.***

Siamo partiti come Maestro e allieva; poi io mi sono persa se non nei momenti in cui si ripristinava forte e chiaro e amato lo schema iniziale, oppure nella mia relazione ***mentale con Lei****. Ma nella realtà, nella pragmatica dell'umana comunicazione,* ***noi due equivochiamo di continuo, e di proposito****.* ***La mia ingenuità e la Sua millenaria sapienza (poetica), la mia maturità, o femminilità e le Sue regressioni, la Sua tenerezza e la mia lontananza, la mia dolce devozione e la Sua dura prepotenza, si scambiano attimi e ruoli di scena e rivendicazioni e memorie. Siamo così spesso insieme ma quasi sempre disgiunti, e costretti a metacomunicare.***

Mi domando se per soddisfare un poco la Sua attesa io debba scendere o spostarmi rispetto al piano in cui mi

muovo normalmente con Lei. Mi sbaglio, nel dare per inamovibile, e logisticamente indiscussa, la Sua presenza. (Molto di Lei risulta inamovibile, ed indiscusso. E questo mette in difficoltà chi come me chiede autoironia come prerequisito al rapporto con l'altro. Credo di potermi adattare molto, di sapermi rapportare pressoché con chiunque. Di saper fare uso di tutto quanto possiedo - ironia follia fantasia intelligenza tenerezza corporeità spiritualità praticità per quanto ne dispongo - al fine di rispondere ad un'istanza di rapporto, e di sapermici divertire o interessare o appassionare sempre abbastanza, e di dare sufficiente - in media - soddisfazione. E' vero però che altra cosa è il rapporto elettivo, quello prezioso ed esclusivo fra pochi altri, per il quale non si richiedono talenti ma genio, e per il quale non vige addattamento alcuno.
Lì tutto è più difficile e più facile insieme, perché ciò che si pensa e che si dice perché vi si è riflettuto è ben poco (per quanto possa essere) in confronto a quell'infinito che è già deciso in noi. Incontriamo quell'Altro e lo riconosciamo, e l'origine e il punto di fuga sono già immediatamente, già a priori, indefinitamente spostati in avanti e in alto. E'della nostra metafisica genealogia, del nostro stesso misterioso sangue, ed incontrarlo non significa, in certo senso, niente di nuovo ma di antichissimo, tutto da ricordare, tutto già promesso e posseduto con immemorabile gioia e rimpianto, e adesso da ***ripossedere,*** *guidati da una sicura, anche se sfocata, memoria ed* ***esperienza****. L'io cancellante piano piano si discosta, e ci lascia liberi di godere di noi. Questo è l'altro, anche.)*

Ma occorrono poche parole, e forse sempre le stesse, teste il Guinizzelli in cui ci riconosciamo fino nell'oltre-Bataille,

ed al cui ***loca amoena*** *il nostro viaggiare tende, dopo tanti studi.*

Monica

trădare

Obişnuiesc să-i spun mai mult în glumă, cînd ne despărţim pentru lunga vacanţă din vară - chiar de patru luni - **să nu mă trădeze**. Mă refer, de fapt, la ideile, la obsesiile, la căutările comune, în lectură şi scriitură. Acestea sunt pentru mine lucruri secrete ce nu trebuiesc exhibate, consumate în **chiacchiere** meschine. Apăr, astfel, intimitatea noastră care este una strict **intelectuală**. Nu ştiu ce înţelege M. şi nici cum interpretează "somaţia" mea ironică. Primesc iată, un mesaj din urmă - am ajuns cu greu în Italia fiind blocat şi întors de la graniţă de Dulea - în care mă ia foarte tare în legătură cu **cine pe cine trădează**. Jocul nostru inofensiv se complică, se transformă în altceva. Ar trebui să nu-l scap de sub control.

autenticitate

Nu tot ce traversezi în existenţă devine autentic. Sau nu se obţine oricum autenticitatea scriiturii, indiferent de argumentul ce se exprimă în act. Ce încearcă raramente să se exprime. Prin verb - se cunoaşte acest lucru - nu se apropie realul ci mai mult se pierde, se aboleşte. Scriitura capătă marca autenticităţii numai în act; în acele rarissime momente cînd se proclamă **actul** ca o plenitudine de pulsiuni diverse, ce se autoreflectă în **metatext**. O învăţ pe M. cum se poate tinde spre această stare ambiguă, spre acest **punct zero** de

unde începe să se manifeste autenticitatea. Ea, grăbită, îmi confecţionează, în risipă, atîtea texte, atîtea descrieri de evenimente personale, care sfîrşesc prin a mă plictisi. Trebuie s-o dirijez spre **arhetipal** ce intră aproape stereotip în formele de expresie şi se află deja **scris**, deja manifestat: nu este necesar decît gestul **re-cunoaşterii** şi al declanşării simultane a scriiturii.

sunt

Cîteodată, din masa de nimicuri cotidiene, cîte îmi deapănă cu exces de elevă silitoare, între atîtea impresii banale şi muzicale, se alege brusc un fir roşu, o dîră subţire dar fermă, **o scînteiere**, prin care M. se ţine strîns legată de tot ce fac, ce gîndesc, ce **sunt**. Atunci simt cum mă îmbogăţesc eu însumi, senzorii mei se activează, mă detaşez de condiţia precară în care trăiesc şi mă apropii de esenţă. Este M. cea care mă sustrage lumii comune, aici, în Italia, în asemenea momente şi mă împinge imperativ spre zonele pure ale regăsirii în natura mea cea mai profundă.

"textualizare"

De la o vreme, Dan Laurenţiu mă asaltează, continuu, să-l textualizez şi pe el; îmi dă telefon pe la miezul nopţii şi, timp de ore, vorbeşte fără întrerupere despre cît e de frig la el în apartament - la mine în dormitor sunt 7 grade - şi despre poezia sa precedentă: îmi citează unele versuri în franceză şi alte enunţuri celebre în latină pentru a-mi dovedi că el **textuază**, sau textualizează. Am constatat că a împrumutat

subtil unele idei din **eseul despre textualizare** şi le-a aplicat, drăguţul, fără să mă citeze, în ale sale consideraţii eminesciene din rubrica "Privirea lui Orfeu". Cum este un mare bîrfitor, ca orice poet important, îmi spune că Nichita nu are cultură ci doar **Aleph**. E.S. e doar un "autor de manuale de şcoală" şi nu ştie franceză pentru că nu a înţeles nimic din ce a citit. Ca să torn gaz pe foc, îi povestesc şi eu cum Crohmălniceanu a descoperit că a tradus, în **Jurnalul parizian** faimoasa sintagmă a lui Rimbaud: "dereglement du sens" prin "dereglarea sensurilor" şi scriind despre aceasta în cronica literară de la "Luceafărul", E.S. a intervenit la direcţia presei, la domnul Constantinescu, să scoată pasajul incriminator. Brusc ne apucă rîsul în telefon pentru cît suntem de "chiaccheroni". Îa final, bunul Laurenţiu îmi scandează şugubăţ: "Marine, Marine, / Mai zi şi de bine! / Marine, Marine, / Mai zi şi de mine!"

androginie

Mă sforţez să fiu persuasiv în discursul cu M. pentru a o seduce. Precum se mira Ion Barbu de propria-i artă seductivă - în scrisoarea către Tudor Vianu - nici nu ştiu de unde-mi vin toate enunţurile pe care i le debitez cu fervoare. Sub influenţa lecturii platoniciene îi spun că androginismul e o stare ce se află în inconştientul nostru, ca **formă semnificantă** activă, posesoare a unui conţinut refulat. Virtual ne completăm partea lipsă din noi (masculină sau feminină), printr-o perversiune sexuală, ce se manifestă ca **pulsiune activă**, în mod imprevizibil. Androginia omului superior constă în atracţia intelectuală reciprocă. Noi ne iubim pur - îi spun - fără macularea în act, fără a coborî în

tristeţea cărnii. O undă de îndoială i se strecoară în pliurile privirii. Am fost împreună la o conferinţă despre Alfonso Gatto: **melodie şi atonalitate**. M., care urmează Academia de muzică din Ferrara, îmi precizează cîteva noţiuni de compoziţie, care pot fi aplicate şi la domeniul literaturii. Aş vrea s-o ascult cîntînd din flaut, instrumentul cel mai profund, pe care Mozart l-a înnobilat prin geniul său; ca flautistă - căci mi se pare că studiază acest instrument -, îmi apare atît de graţioasă - în profilul ei renascentist - un fel de eboşă evanescentă, marcînd peisajul suprarealist ferrarez.

10.5.'88

Voglio metterLa a parte di un mio pensiero, così nuovo e incerto che non so neppure se si terrà in piedi, e che pericolosamente si sporge sull'orlo dell'assurdità. Ma forse presto diverrà un'idea o una teoria e io vi crederò, e la sosterrò pubblicamente. Per il momento resterà fra noi. *Si tratta di un'osservazione che mi è accaduto di fare riguardo ad alcune delle mie amiche e riguardo ad alcune giovani, belle, colte donne che conosco. Potrei dire, nel mio piccolo, forse le teste di serie della femminilità, quelle che si impongono e che fanno cronaca (in altri tempi, storia). Di tutte queste, e di molte fra tutte, piano piano ho osservato come si leghino a uomini o molto più giovani di loro, quasi dei ragazzini, oppure molto più maturi, figure di padre o meno chi siano. Se il fenomeno dovesse estendersi ai miei occhi, e minimamente potersi generalizzare, sarei tentata di pensare che si tratta di due modi opposti per tendere a questo: che l'uomo ti percepisca come dono. Che possa non credere all'evidenza, sentirsi ebbrò di quel suo primato,*

eletto e graziato quasi per il tramite di una scelta della quale - ad essere oggetto della quale - non si riteneva probabile e degno. Il ragazzo teneramente si esalta, l'uomo maturo si commuove, ed entrambi sono fieri e quasi fuori di sé per quell'inatteso e generalmente impensato connubio. E da quel loro stato di accesa emozione prorompe la gratitudine, e il desiderio di esprimerla rendendo omaggio a lei, facendole festa e onore in ogni modo possibile, riconoscendola e rispettandola come un dono. Questo la donna vorrebbe sempre perché questo sempre lei fa. Ma è un segno dei tempi che le generazioni parallele dei sessi, dai venti ai trenta attuali anni, trentacinque, non sappiano intendersi su questa preziosa e irrinunciabile valenza. Il 'giovanotto', lo conosciamo. Sempre troppo maschilista e diseducato alla femminilità, distratto, profano in amore, pieno di sé sempre in eccesso, egoista e rattrappito nella mente e nel cuore, magari un po' artista o magari 'yuppy'. Le donne (ma mi guardo attorno: le migliori) non possono gradatamente più appagarsi, più ***sopportare*** *questo. Qualche cosa profondamente reclama un cambiamento. Loro, comunicanti col sacro dell'esistenza, avvertono con intolleranza la sua assoluta assenza laddove più lo esigono, e cioè in quel protratto e dilagante rituale amoroso che rinsecchisce e si irrigidisce negli schemi stentorei della nostra 'civiltà' e degli uomini che la incarnano.*

La fuga - la ricerca - verso l'adolescenza o la decisa maturità (fuori comunque, in direzioni diverse, dalla 'giovinezza'), è un modo per ottenere, un po'forzatamente ma non c'è alternativa, quell'atteggiamento di profondo rispetto e profonda commozione. Riuscire a farsi percepire come dono. E di conseguenza essere vissuta.

Io che ho appreso il - un - linguaggio amoroso attraverso la

poesia (il Dolce Stile, e poi Emily Dickinson dalla sua enorme, intimissima distanza da 'lui'), non concepisco altra maniera, altra possibilità da questo dolce sussiego che ad ogni istante può trasformarsi in devozione, da questa commossa distanza che è rispettosa quanto allusiva di una propria metafisica verginità che ad ogni incontro, ad ogni amplesso, si fa il dono all'altro di trasgredire. Dono.

Monica

subjectum

Singurul subiect real e corpul; el mă dirijează în tot ce fac, îmi anticipează orice gest, orice dorinţă mi-o reelaborează, mi-o trece prin filtrul său secret şi acţionează în funcţie de o matematică nu totdeauna aprobată de către o instanţă, **a mea**, ascunsă. Voi povesti o întîmplare extrem de jenantă, **aproape trivială**, pe care am traversat-o intenţionat spre a mă pune în probă, spre a mă verifica pe această latură; există în noi, cum se poate vedea în Dostoievski, atîta **abjecţie potenţială**, pe care n-o activăm mult timp, din pudoare sau din educaţie, ţinînd-o în starea de latenţă şi, deodată, fără să înţelegem exact de ce, se declanşează un resort ce ne arată într-o postură diversă, în contradicţie cu tot ce eram noi pînă în această clipă, cînd ne aflăm aşa brusc într-o împrejurare stranie: sunt în tren, vin de la Slatina cu acceleratul de seară, trebuie să ajung către ora unsprezece în Bucureşti. Citesc Herman Hesse (**Jocul cu mărgele de sticlă**) şi am o înaltă apreciere pentru profunda intelectalitate iniţiatică a acestei cărţi "masonice". Mă simt cu totul disculpat, dar nu mai puţin responsabil, pentru miza prea redusă (în acest sens) pusă în joc de romancierul român, cu

excepţia lui Sadoveanu, în ceea ce priveşte **deschiderea esoterică**. De la Titu urcă o femeie extrem de bizară; e o tînără moldoveancă după accentul cu care mă întreabă dacă mai este un loc liber în compartiment: este, tot compartimentul e gol. De ce îmi adresează ea această întrebare? Las cititul, e clar, vrea să mă provoace. O privesc. E întreagă numai o sferă de carne; are o crupă imensă în loc de şolduri, picioare scurte şi sînii enormi. Îmi vine să izbucnesc în hohote de rîs, dar nu izbucnesc. Întind mîna şi, fără să-mi dau seama de ceea ce fac, îi ating sînii; sunt pietroşi, tari, cu sfîrcuri ascuţite împungînd aerul de sub bluza subţire. Tînăra femeie nu se impacientează, discută cu mine firesc despre diverse lucruri; nu ştie ce va face cînd va ajunge la Bucureşti, fiindcă nu are tren decît la şapte dimineaţa. Nu mai citesc deloc. Continui s-o privesc şi s-o pipăi experimental, şocat de exuberanţa **formelor** sale **rubensiene**. Deşi aberant, prin informitatea lui, corpul ei exercită o atracţie bolnăvicioasă asupră-mi; abandonez (îmi dau seama de acest lucru, îl conştientizez chiar în timp ce-o privesc) orice principiu moral, orice pudoare, orice impuls estetic şi **decad inexplicabil** în triviul celei mai cumplite promiscuităţi. Tot ce mi se va întîmpla din acest moment - iniţiative şi gesturi -pare să nu-mi mai aparţină. Cu cît alunec mai jos - iată constat asta - cu atît creşte stupoarea cu care mă autocontemplu; fac şi spun lucruri ce nu-mi aparţin sau, oricum, nu le-am mai făcut şi spus niciodată. Parcă **mă dedublez**; intră în rol un personaj trivial care s-a substituit, fără voia mea, **celuilalt** eu, acela pur. El dictează acum atîtea gesturi obscene, atîtea cuvinte murdare; îi spun monstruoasei arătări carnale că o iubesc, încerc s-o sărut, o invit la restaurantul gării, îi ofer o friptură şi bem un cabernet de murfatlar, după care (vorba lui Ion Barbu) "iau curva cu

mine". Nu pot să realizez imboldul ce mă conduce; e, poate, acea stranie dorinţă de a exorciza obscenitatea, traversînd-o pînă la ultima limită, complexat de prea multă puritate, cum se întîmplă des cu personajele dostoievskiene. Sau, prin revers, mi-am propus să mă comport, măcar o singură dată în viaţă, cu acea vulgaritate caracteristică marilor sceleraţi. Cineva (un **eu** ce l-a înlocuit pe cel pur) a decis că trebuie să mă culc cu acest golem de carne şi iată, o voi face, n-are cine să mă oprească, ia să vedem - îmi spun - dacă poate să mă oprească cineva. Ajungem acasă, nu am nici o remuşcare (e spaţiul meu securizant în care nu are acces nimic impur!) ne dezbrăcăm, ating acel polip imens, deşi diformă carnea e pietroasă: femeia e foarte tînără. Da, şi eu sunt foarte tînăr, am douăzeci şi şapte de ani, de ce trebuie să mă degradez în acest hal? De aia! îmi răspunde acel **alter** ce s-a împosesat de mine fără o prealabilă înştiinţare; e vorba de un **eu** pestilenţial, merdos, ce ţine să se facă prezent din cînd în cînd şi să-mi domine regimul **solar**, solemn, al existenţei mele. El este mai puternic acum, mult mai puternic decît m-aş fi aşteptat, ba chiar pot spune că, dincolo de orice opoziţie făţişă, simt o atracţie specială pentru această ipostază a mea ce mi se relevă cu o crudă violenţă.

Aceşta e acel **subjectum** ascuns din mine - poate cel mai real - şi înfăţişarea mea ascetică şi restrictivă nu reprezintă decît o mască meschină! Fascinaţia trivialităţii, a sordidului şi a **obscenului** ce zace în străfunduri. Ia să văd ce se întîmplă! Mă comport concupiscent, ca pudicul Faust înaintea propunerii ademenitoare. Dar **halt**; sunt în pat, strîng în braţe polipul de carne şi stupoare, corpul meu nu are reacţie. Efectiv, nici o reacţie. Mă simt îngrozitor, n-aş vrea să creadă că sunt impotent. Îi spun că am băut prea mult. Să dormim puţin; îmi imaginez că adormind corpul meu îşi va

slăbi vigilenţa şi... există acea vorbă că "sexul nu ştie carte". Nici vorbă. Inutile eforturi. Corpul nu mi se supune. S-a blocat ermetic. Se apără singur, cum poate, de **impuritatea** în care vreau să-l atrag. Pe la şase, golemul pleacă să prindă trenul de Iaşi. E totul adevărat? Oare nu am traversat un coşmar?

Deşi am relatat bizara experienţă baudelariană ca să mă eliberez, mai am şi acum o stare de alertă, un damf neplăcut în simţuri al acelei nopţi de pucioasă şi cîlţi. De fapt, cred că a fost o autoprovocare (rarissime, însă distrugătoare) prin care am mai vrut să controlez odată **reacţia negativă** a corpului meu la **alunecarea în obscenitate**. Mi se mai întîmplase doar cu V.V., dar atunci totul fusese atît de surprinzător încît n-am avut timp să meditez asupra situaţiei. Există, deci, o entitate străină în mine, un comandament abstract ce declanşează în situaţiile de emergenţă, în autoapărare, un observator pasiv al propriilor mele acţiuni; e ca şi cum mi s-ar retrage investitura sacră de către o instanţă transcendentală care, atentă la erorile ce săvîrşesc, intervine fără drept de apel şi mă **redresează**, mă pune adică în starea de funcţionare normală, sau mai exact mă împiedică de la o funcţionare **anormală**. In cazul acesta, subiectul real devine corpul meu; el este acela care depistează eroarea, o comunică la sediul superior şi se încăpăţînează să nu efectueze comenzile impuse de spiritul meu malign. E foarte clar că **natura demoniacă** aparţine dublului meu, căci numai acesta mă îndeamnă să trec la gesturi care nu mă reprezintă; există un alter-ego în noi periculos şi pe acesta nu ştim cum să-l domolim. Corpul se comportă normal şi doar această instanţă negativă a spiritului îl **deturnează** de la normalitate. E firesc să-mi scrutez reacţiile corpului pentru a mă cunoaşte mai bine, pe mine cel

adevărat; cum ar spune filosoful, "fratele nostru, porcul (corpul)" este onest şi nu ne atrage în ispită. Pe el să-l scrutăm permanent, să-l ajutăm să se bucure de cele date lui şi să nu-l frustrăm, căci orice frustrare conduce la revoluţie. Iată o observaţie paradoxală; toată existenţa noastră este **corporală** şi nicidecum spirituală. Spiritul e o anexă sofisticată, un ombilic ce trebuie extirpat repede spre a nu perverti natura umană, fixată în repere sănătoase prin substanţa ei fisiologică. Pervertirea începe cînd această natură atinge un punct de maximă, atunci cînd spiritul în exces neagă **corporalitatea funciară** a fiinţei.

4.6.1988

***Con emozione Le consegno queste pagine sul viaggio e sull'abitare, in cui mi muovo finalmente un po' più libera dai dettami della scrittura critica**, quella che insegnano 'a scuola', a ardisco liberarmi di qualcuno di essi (non senza sentirmi profondamente irriverente e inquieta) nell'enfasi e nella premura di buttare giù il mio pensiero. Per la mia prima volta scrivo perché ho pensato. Di solito accade che io pensi perché devo servire, in funzione di quello che scriverò e di cui conosco solo qualche spunto, lampi brevissimi nell'oscurità della pagina bianca.*
*Penso per servire la scrittura, che deve essere. Mentre questa volta è la **scrittura a servire il pensiero**, così affascinato e fermentante che non mi riesce di tenerlo. Eccomi dunque, senza un altro mantello. Ma continuo a togliermene e ne ho sempre addosso tanti, e il **mio corpo sembra sempre lontano e segreto - alla pagina, a me stessa talvolta, a Lei**.*

Sono stata due giorni a Milano, per visitare Brera finalmente, che da Venezia desideravo. *Sono state giornate completamente incantate, di cui ancora mi commuovono le rose che ne ho riportate - avevo bisogno di testimoni, e li ho voluti floreali come il mio pensiero di, questa stagione (per me strana primavera, calda e vibrante anche nei suoi colori agghiaccianti).*

Mentre tornavo da Bologna, sopra un lento locale della pianura, ho viaggiato lentamente, in un profondissimo crepuscolo. Tripudio di rosa e di luna, senza fondo, senza nemmeno l'idea di orizzonte. Il mondo era tutto cielo e forse ancora troppo poco vasto per l'immenso, immenso spettacolo.

Ho attraversato così molto spazio e molto tempo, con la consapevolezza assorta, intensissima, di spostarmi fra mondi, di entrare in un altro mondo o meglio di uscire dall'altro mondo - per ritornare nel mio, quello di sempre. Così quel mondo è indefinitamente distanziato così struggente che mi si stringe la gola. Così io sono lontana (LONTANO DA DOVE???).

Mi legano a lui lo struggimento e la dolcezza, troppo profondi e vivi per appartenere a un sogno anche se come un sogno, classicamente e assolutamente, tutto si lascia ricordare.

Le grandi emozioni sono tali che ci lasciano istupiditi e come morti-vivi solo nel ricordo. Come se tutto il resto non riuscisse più a contare.

Monica

Giges

Cine e aproapele tău? Este semenul cel urît, cel bubos, cel putred, cel care moare chiar acum şi tu eşti bucuros că el moare şi că scapi de el întrucît îţi face concurenţă. Trebuie să-ţi calci pe suflet şi să te apropii de "aproapele"; e şchiop, e gîngav, e cretin, e tot ce-ţi repugnă mai mult ca **subjectum** şi n-ai vrea să fii tu. Vorbim despre păstorul Giges din Platon; aproapele lui e, poate, Gîgă al nostru, un bîlbîit, un amărît pe care-l apucă ploaia pe munte, rămîne fără oi şi i se deschide o falie înainte - numai omul **depeizat** va spune Heidegger e liber de sine - pe care nu ştie cum s-o treacă: trebuie să coboare acolo în gaură şi, în acea rîpă ascunsă, găseşte un **cal de aramă**, cu nişte ferestre, nişte alveole deschise în corpul lui. Curios, Giges se uită în cal şi vede acolo un om mort şi gol; să vezi deci mortul gol, adică nuditatea morţii, a hoitului - **mort gălîu** cum spune Sofocle în **Antigona** - dar care are un **inel** pe deget, deci un mort nuntit. Al dracului Giges - că tot nu-l vede nimeni - fură inelul mortului şi şi-l pune, mai mult din prostie, pe degetul lui. El nu ştie că astfel trece în postura mortului şi că devine **invizibil**; merge la adunarea păstorilor, cu inelul pe deget, şi nu îşi dă seama imediat că se află sub efectul magic; acolo se vorbeşte despre el la persoana a treia, **in absentia**. Lumea **îl omoară** în discurs. Lui Giges îi place, dar jucîdu-se cu inelul, din întîmplare, îl întoarce cu piatra spre partea ascunsă; atunci ceilalţi îl văd şi i se adresează cu **tu**, căpătîndu-şi identitatea. E delegat să meargă la rege. Acum, ciobanului îi vine ideea mîrşavă să-i fure regina regelui; intră în palat şi, sub protecţia obiectului magic, îi ia regina şi se face el rege, după ce l-a omorît. Inelul lui Giges; problema e dublu hermeneutică; în esenţă, omul ar trebui să fie **moral**

tocmai cînd nu e văzut de ceilalţi. Socrate se ceartă cu companionii săi fiindcă susţine că **nimeni nu este moral cînd nu este văzut**. Vorbind despre "bunul samaritean" în interpretarea lui Lacan cu G., ajungem astfel să ne reamintim episodul din Platon (**Republica**). Ea este, desigur, Diotima.

Dracula

Ce scriu în româneşte, mi se pare lipsit de relevanţă, dacă ar fi tradus în italiană; şi inversul e adevărat. Ceea ce scriu direct în italiană, nu ştiu de ce dar mi se pare că ar fi receptat fără prea mare interes în română. De aceea nici nu-mi traduc cărţile italiene. Cînd scriu în italiană, gîndesc în limba italiană şi sunt dirijat în mod obscur de **stucturile biologice** ale limbii italiene. Trag astfel concluzia logică, definitivă, că cineva, oricît de bine ar cunoaşte cele două idiomuri, nu poate să fie **scriitor bilingv**. Acesta e un paradox pe care aş vrea să mi-l clarific mai bine, pe măsură ce voi descrie avatarurile legate de scrierea intermitentă la **Il diario di Dracula**.

dîră

O întîlnesc pe M., ca de obicei, la ora 11, în camera de română a Departamentului de Neolatine. Mi-a adus ultima parte din manuscris bătută la maşină. Urmăresc textul meu confruntîndu-l cu dactilograma; nu găsesc nici măcar o vocabulă în plus. Mi se pare curios cum a putut să rămînă aproape neschimbat. "Scorre bene il mio testo, visto che non intervieni mai..." "**Non posso intromettermi nella sua**

scrittura. Ho paura di guastare tutto. Io sono troppo lirica!" Faptul că ea nu poate să intre pe **dîra** mea scripturală, iată, mă bucură: înseamnă că am găsit **tonul** şi stilul just.

păienjeniş

De cîte ori mă concentrez, mi se întîmplă să observ că încep **să desenez** spontan, inconştient, în spaţiile albe rămase în pagină; e vorba de tot felul de figuri geometrice, triunghiuri, piramide, conuri, cercuri, pătrate, ce se îmbucă unele în altele, după o dialectică devoratoare imprevizibilă, care satisface dezideratul eliminării oricărei porţiuni **nescrise**. Haşurez şi mîzgălesc tot ce mi se prezintă **in bianco**, mai întîi trasez o reţea deasă de linii paralele, apoi altă reţea, perpendiculară pe prima, şi aşa, fără oprire, pînă cînd totul devine un **păienjeniş alveolar** din care nu se mai poate evada. Toate caietele mele, din adolescenţă, sunt pline de asemenea **ţesătură** labirintică, ce se prelungeşte dincolo de spaţiile goale, ocupînd şi o bună parte din spaţiile deja scrise. Plasa liniilor geometrice înghite insesizabil literele - integrate în semne lingvistice - şi le aboleşte. Mai întîi scrisul anihilează realul şi apoi el însuşi este absorbit în vîrtejul unei textualizări infinite.

5.7.'88

Terribile e violenta questa stagione tra noi. Una crisi. *In musica,* ***durezze****: due suoni difendono ciascuno se stesso, qualcuno li ha scritti in accordo ma loro non vogliono accordarsi; non possono, per loro propria natura*

e per il fatto d'incontrarsi in quel contesto tonale, in quel preciso ambiente sonoro. Ma estetiche e poetiche si sono edificate anche su di esse. Consolante? Pauroso, timoroso il mio atteggiamento? Forse. Ma io mi spavento ***di fronte alla durezza*** *(quella umana).*

E tendo e fuggirne. Non prima, questa volta, di ammettere qualche mia ambiguità.

Sono presa da talune cose mie, così appassionatamente, quasi perdutamente (ma con intermittenze, ma con oscillazioni e insoddisfazioni e tremendi attimi di ripensamento freddo e inesausta ulteriore richiesta), che per attimi dimentico il gran ***dono di Lei, e che Lei è qui per poco, e che sto rischiando molto. Poi torno incosciente, resa sicura nella mia oscurità da una vita trascorsa imparando a contare sugli affetti, e senza aver mai imparato quando sia duro esserne smentiti.***

E poi c'è che quando penso a Lei mi confondo. Scende in me, nella mia mente di solito così determinta a essere chiara e nitida, un poco della Sua ambiguità, di quel mistero della sua persona che trionfa sull'oscurità della creazione ma confonde negli affetti, e che se dà una vita (buona o tremenda, dolce o tragica) nella poesia (ma sicuramente dà una vita), spesso la toglie, la contrasta la turba la nega tra la gente, negli affetti, in quel mondo quotidiano scritto in prosa ma da cui scatta, esplode l'amore fra le persone.

Non sono mai quieta con Lei, mai abbandonata. *E purtroppo credo che proprio la quiete e l'abbandono siano per me gli istanti da cui nasco - alla parola, al pensiero, al rapporto. Altrimenti sono tutta stretta in me, tesa e tremante e avvolta come una conchiglia, che scende a spirale al fondo di se stessa e nel suo cuore si ascolta, da sola, e senza*

condivisione e senza amicizia, persa nel suono del mare.

Monica

ofrandă

Se apropie atît de radioasă, atît de fericită, cu toată fiinţa ei în expansiune. Pluteşte. Parcă nu ar mai exista nimeni în preajmă; nu mă vede decît pe mine. Sunt meschin, mă simt invadat de această stare a ei şi, în mod ciudat, mi se pare că - în asemenea clipe - toţi mă privesc şi rîd. Poate e doar o simplă impresie - pornită dintr-un complex nou pe care-l trăiesc **doar** acum. Nu sunt nici atît de vîrstnic şi nici atît de sleit încît să nu mă mai caute nimeni. Particip la o ipostază de deraiere din propriu-mi orgoliu şi mi se întîmplă pentru întîia oară. În realitate, **eu n-o iubesc** şi mă tem, laş, să nu se observe acest lucru; de aceea, îmi iau o mină de puritan incurabil şi ridicol. Dacă ar fi altfel, nimic nu m-ar opri să mă comport exact cum aş dori. Mi-am impus atunci - în infanzie - să nu răspund la sentimentele cu care sunt asaltat; să le consider doar nişte simple ofrande ce mi se cuvin.

corespondenţă

De cîte ori revin la Firenze, prima dată merg la Facultate şi-mi golesc cele două casete pline de corespondenţă şi cărţi. Au sosit: o scrisoare de la Cioran, o alta de la prietenul meu spaniol, un mandat de la Bompiani, atîtea invitaţii la conferinţe, convenii, întîlniri, atîtea cărţi... **Unde sunt?** Scormonesc cu multă velocitate şi devin nervos;

poate că n-am reuşit să le găsesc. Caut cu anxietate cele două pagini de la M., care nu mă îndoiesc că mi-au fost trimise. De ce numai două? A trecut atîta timp, întreaga vară, trebuie să fie mai multe pagini, mult mai multe. Nu se poate ca ea să nu fi avut dorinţa intensă de a-mi comunica atîtea lucruri, ca de obicei; de a-mi împărtăşi o bucurie sau o deziluzie a ei, a-mi transcrie o impresie proaspătă de lectură. E clar că s-au rătăcit. Cineva mi-a umblat în corespondenţă şi m-a prădat de ceea ce era mai de preţ pentru mine, aici. Mă opresc şi mă scrutez; oare să fiu eu atît de prins în această **relaţie literară** cu M.? Nu cumva exagerez, ca totdeauna? Nu. Nu exagerez: **simt că ea a intrat în pliurile cele mai profunde ale eului meu, chiar prin dîra lăsată subtil în acele rînduri ce-mi adresează aproape zilnic cînd o apucă Maldoror**. S-a filtrat în cuvintele scrise - pe care eu am îndemnat-o să mi le scrie - a devenit un viţiu, o otravă permanentă de care nu mai pot scăpa. Fără de care, iată, nu mă simt în apele mele. Dar dacă nu mi-a mai scris nici un rînd?

copcă

Expediţiile noastre la Olt pe drumul ocolit dintre vii; pe acolo ţi se putea întîmpla oricînd ceva, să întîlneşti pe cineva străin, să vezi urme bizare impregnate în ţărînă, să rişti să te muşte un şarpe care stă ascuns, aţipit în tufişurile dese de boz etc. Apoi fantastica privelişte a călugăriţelor făcînd plajă goale printre pruni, între zidurile mînăstirii medievale aşezate în vale, astfel că noi de sus vedeam tot ce se întîmpla în incintă. Sosirea pe malul înalt nisipos de unde, aprinşi de dogoare, ne azvîrleam ca nişte obuze către apa Oltului, lucie, spre amiază, reflectînd jocul nostru dionisiac.

Acea beţie a lansării a căderii a zborului. Din locul cel mai înalt, într-o svîcnire bruscă, ameţitoare, aproape mortală, mă aruncam în gol, malul înalt, apa roşiatică, reflexele jucăuşe, peştii sărind în aer, chiotele sălbatice, nisipul roşu încins de pe panta malului arzîndu-ne tălpile, salturi de cîte 4-5 metri, atingerea de panta nisipoasă, arsura; iar saltul, plutirea ca o beţie absolută, căderea voluptoasă, aerul lichefiat pîrjolindu-mi faţa, nisipul încins rănindu-mi tălpile desculţe, un salt, încă unul, trei, patru, pînă cînd simţi corpul sfîrîind la contactul cu materia lichidă şi încetinindu-şi viteza la schimbarea de densitate, în sfîrşit plonjonul în adîncime; cu ochii deschişi văd peştii şi rădăcinile copacilor tîrîţi de curent ce pot să mă prindă în cleştele lor şi să mă ţină definitiv dedesubt în vîrtej într-o îmbrăţişare fără scăpare. Consumat tot aerul din plămîni, ţîşnirea fulgerătoare la suprafaţă, în mijlocul Oltului ce pare aici un fluviu imens mă umple de extaz; epuizat, fără putere, fără voinţă mă las în derivă corp fericit în căutarea identităţii proprii care s-a ridicat în azur sau s-a pierdut, poate, fără urmă, în copca adîncurilor.

17.9.88

Chissà se Lei presterebbe attenzione a questi cieli - *tanti, tutti diversi e tutti dentro a quell'uno a cui facciamo riferimento come al "cielo". Tutti bellissimi, nell'infinito tempo della sera. Lunga e mutevole la sera, forse l'ora più lunga e mutevole del mondo.*
C'è molto bianco in cielo, tenuto in serbo e versato - a far cangiante e a volte ad offuscare l'azzurro, a farlo morire.
Ma forse il bianco, penso, è nel sole.
E a queste colline, gonfie, lievitanti sotto i nostri occhi e così

salienti e vicine a portata di mano. Frutti maturi, sempre più pieni, scoppiano del succo della terra a primavera. Verde muscoso e morbido, per distanze infinite di orizzonti e curve linee di colli. Turgido verde, morbido vello di dolci bestie addormentate. e d'improvviso la roccia - una costa, una nuda parete, una ruvida zona dove il velluto è sciupato, la tappezzeria è consunta, l'imbottitura caduta, e si scoprono i ferri, le strutture, l'anima dura del monte.
E a questi boschi, belli e austeri contro il crepuscolo, nervi nel vivo, e dalle lunghe misteriose sepolte radici.
*Viaggio dal sud al nord e l'est e l'ovest sono così diversi, resi diversi dal sole. All'est è più sera, l'**est** - tutto quello che è l'est, terra cielo alberi e tutto il paesaggio, l'**est** - è più sera, l'ovest giova di luce.* ***Le dedico terra e cielo est e ovest boschi colline e i miei pensieri, e profonda inquietudine.***

Monica

criză

Senzaţia de sufocare, un fel de blocare a respiraţiei; mi se umflă organele interne (plămînii, inima?) şi-mi ocupă toatăcavitatea toracică. Dacă aş vrea să respir, ar fi imposibil căci ceva, o greutate inexplicabilă, împiedică manifestarea acestui firesc al fiinţei mele. Observ toate aceste senzaţii ca şi cînd nici nu ar fi vorba de corpul meu ci de al altuia. Sunt momente criptice cînd nu mai pot să mă mişc; trebuie să fac un efort enorm ca şi cum aş căra pietre de moară.

Cioran *vs* Noica

Sunt indignat că, deşi l-am solicitat să-mi facă o prezentare cît mai substanţială pentru a-l lansa pe Noica în Italia, Cioran îmi răspunde mai întîi că fiecare îşi are şansa lui **proprie** - adică mă refuză - apoi îmi trimite cîteva rînduri telegrafice, ca şi cum ar fi dorit să mă ironizeze. Iată-le:

Constantin Noica est sans contredit le plus grand philosophe de sa génération. Dans un pays rongé par le dilettantisme et l'ironie, il a réussi à créer un mouvement d'idées d'un sérieux exceptionnel. C'était un philosophe doublé d'un éducateur. Sur des positions radicalement différentes, nous sommes restés amis. Son incurable optimisme me séduisait: il trouvait un sens à tout, et il ne m'en voulait pas trop de n'en trouver à rien.

E. M. Cioran

Paris le 17 mars 1988

vis

Visez lucruri cu totul ciudate. Suntem - este şi ea - într-un spaţiu familiar, dar totuşi extrem de bizar. Parcă locuim într-o biserică şi trebuie să manifestăm o deosebită grijă faţă de obiectele din jur şi să nu le stricăm ordinea în care sunt puse. Acest lucru nu este posibil fiindcă apar tot felul de fiinţe care ne pîndesc din orice colţ, din orice unghi, din orice fisură sau crăpătură. Sunt ochi, figuri sau creaturi pe care nu le omologhez ca reale dar ele există şi intervin în cadrul dat, modificîndu-l, cînd nu suntem atenţi şi nu veghem. Chiar crusta solidă a obiectelor ne joacă feste şi numai ce încetăm s-o observăm pentru o clipă că şi devine o piftie de carne ce se înmoaie cînd o atingem şi mi se lipeşte de mîini şi de haine. Este foarte dificil să trăim în această încordare permanentă. Pătrundem dincolo de o uşă şi acolo descoperim nişte femei care sunt foarte îmbătrînite şi fac gesturi deocheate precum acela, de exemplu, de a mă ciupi de fese. Vreau să le cert dar atunci observ că au feţe cavernoase şi canini ascuţiţi şi încovoiaţi de **vampiri**. Dar dacă am nimerit într-o lume ce **nu** este a noastră?

20.9.'88

***Torno a scriverLe con rinnovato fervore, perché ho saputo che Lei tornerà. L'ho saputo con certezza, o almeno così pare di poter dire, e dopo un tempo di disillusione ("No non tornerà. Quel che ha detto non conta"). E così il Suo pensiero e il Suo dire hanno coinciso. Almeno con Lei per fortuna e per questa volta non c'è frattura**, non proiezione dell'interlocutore su un piano così segretamente*

altrove (la menzogna, il taciuto) e inattingibile, e in così gran solitudine come accade a chi assiste al mentire degli altri.

Monica

premoniţie

Tot ce se întîmplă în jur - viaţa asta a mea care se compune din **goluri şi plinuri** - este uluitor şi în acelaşi timp ireal, lipsit de orice logică. Mi se pare că nimic nu e mai profund decît **răsăritul soarelui** văzut de aici de unde mă aflu, din acest punct strategic de unde lumea mi se propune observaţiei mai concrete, mai ameninţătoare, în concretitudinea ei materială. În fiecare moment se pot ridica la orizont nişte insurmontabile sau nişte mari promisiuni, după cum se prezintă răsăritul soarelui ţîşnind din marea asta - al cărui ţărm, aici, unde sunt, este cutreierat muzical, pe nevăzute, în timpul aurorei de acum, de zboruri iuţi de rîndunici pe care doar le presimt, din **foşnetul** mai intens al aerului sau din umflarea imperceptibilă a valurilor, cînd în adîncuri trece arhetipal un stol de delfini, atraşi către ţărm de **veghea** mea matinală, ca o confirmare că lumea există şi-şi continuă nestingherită periplul cotidian - răsărit aşteptat de toate formele existente pentru a-şi manifesta semnificanţa.

Răsăritul soarelui - iată ce întîmplare nemotivată altfel decît mitic! Ziua este altceva, un furnicar de griji mărunte, însumînd oboseala meschină a existenţei, zgomotul şi **furia frecării formelor** semnificante cînd lumina cosmică devine o banalitate decorativă, pentru a justifica stereotipia unui fundal neverosimil. Doar răsăritul e un fapt uluitor şi inexplicabil. În timp ce scriu, soarele s-a înfiinţat insesizabil,

trecînd peste dunga de ceţuri vinete ce părea să-l şteargă ca un burete de sineală şi cenuşă şi a apărut ca un sîmbure de jăratic rece, pur vizual şi fără mişcare proprie, fără alt resort decît acela al unui **miracol pur**, care nu vine nici din pămînt, nici din cer, nici din mare, ci este, pur şi simplu, miracol, eveniment **primordial**, ca mişcarea propriu-zisă a inevitabilului care vine singur şi vine cert sensibilizînd retina - aceasta vine şi ea singură către miracol încă dinainte de a face parte din organul ochi, şi soarbe lacom miracolul firesc, împrumutîndu-şi-l împreună cu celelalte lucruri pentru a-şi certifica realitatea.

Viaţa ni se dă crudă ca un pepene ce se rotunjeşte în roua dimineţii, în umbra vineţie a zorilor, apărat de paternitatea prăfuită a vrejilor şi prevestindu-şi cuţitul, cu ochiul lui saşiu-metalic, cu tot.

Viaţa mea este un eveniment pur şi o scriu fără să am încotro. În timp ce am **scris** aici, soarele şi-a ridicat globul pe mare, aruncînd în direcţia terasei mele o torţă roşiatică, pîrjolind apele mării şi faţa mea - acum aurită ca o **mască** - nu mai are ochi. Mă ascund după acest obiect, căci masca a fost inventată ca individul să poată să se apere de real, printr-un dublu fictiv astfel că descoperirea aceasta e cel mai important act de **identificare metafizică** a fiinţei. Evenimentul apariţiei soarelui - ce ne vom face cînd va fi substituit cu o mască? - m-a orbit luîndu-mi posibilitatea scrisului. Poate diseară, dintre pînzele de păianjen ale oboselii, se va ivi din nou; ziua este un mare secret, îmbrăcat în nuditatea criminală a luminii. Această orbire îşi lasă ici-colo pete de transparenţă, ferestre între noi şi noi înşine: nu vom şti niciodată dacă în acele clipe de har pur, miracolul ni se înfăţişează aievea sau este scris pur şi simplu, ca un **intermezzo de tăcere**, cînd orbirea vede din sine ceva ce nu

este.

Despre viaţa noastră nu bănuim niciodată mai nimic. Viaţa celorlaţi, cu atît mai mult, ne rămîne absolut neînţeleasă - la radio se vorbeşte chiar acum despre o întîmplare sîngeroasă ce a secerat sute de vieţi - ce aş putea spune eu despre asta decît că ştirea a venit către mine în timp ce-mi beam cafeaua pe terasă, în faţa mării, privind indiferent **miracolul pur** al înfiinţării - a ce? - a nimic altceva decît a miracolului îngîndurat în sine de faptul că se poate produce ceva pe negîndite şi că poate fi scris. Mă simt o clipă ca şi cum aş fi în Patmos şi aş mai fi văzut toate acestea şi le-aş fi mai scris o dată; **fiara ieşind din mare** şi o seceră nevăzută secerînd a treia parte din recolta de semne a miracolului fenomenic, în chip fatal, fără ca eu care scriam să pot face ceva, deoarece toate lucrurile astea se înfăptuiseră **deja** şi căzuseră în spatele retinei mele şi al auzului meu, în abisul nediferenţiat al uitării. Acum şi pururea **totul este scris** şi am căpătat în aceeaşi clipă bila albă a peceţii sărite a luminii transcendente şi am orbit nemaivăzînd ce am scris pe această foaie ştearsă. Am ştiut că am existat şi că viaţa mea are şansa de a deveni un miracol pentru ceilalţi, fără ca eu să fi ştiut sau fără să fi aflat realmente ceva despre vieţile lor. Atît - şi că, odată scris, nu mai pot să mai schimb nimic după **închiderea** acestui rînd care se va duce după ei, către ei, venindu-le prea tîrziu - sau prea devreme? - în întîmpinare ca o pată transparentă de adevăr care se dăruie, totuşi de la sine, fără vreo legătură cu munca, cu gălăgia, cu alergătura îndîrjită din lumina mare şi banală a zilei, în care soarele e un personaj anonim, ca şi regele, ca şi faraonul, ca şi olarul sau ca şi ostaşul călare de o parte sau alta, ca şi cum ar veni **apocalipsa.** Dar apocalipsa a venit de mult, a şi trecut, trecuse, înainte ca eu, tulburat şi răpit de acest miracol, să fi

scris acestea - unde? în Patmos sau pe terasa mea din faţa acestei mări apatice. Bilă neagră. Tăcere. **Intermezzo**...

25.9.'88

Voglio lavorare con Lei. Voglio esserLe accanto, non voglio perderLa. Ne sarei affranta. Sarebbe la seconda grande perdita della mia vita.

Il solo pensiero mi fa impazzire, e si sfrangia immediatamente in tutte le mille e mille impossibili e contrastanti immagini della patologia della perdita (io senza Lei ma - Lei senza di me, dolore).

Perché non ho saputo esistere nella mia scrittura. Intanto perché non avevo capito cosa significasse davvero sostituire la vita - io così piena di vita e di passione - con la propria scrittura - io da sempre preoccupata e dolorante della mia scrittura. Poi perché io lo sento: non so scrivere quello che calorosamente direi. La mia parola si raffredda nel suo breve viaggio verso la pagina. Attraversa un vuoto gelido e uno spazio di danza, dove cerca spontaneamente, approffittando di quella breve libertà, di quella minuta erranza, cerca subito le linee cadenzate di una sintassi elegante o quantomeno espressiva, e cercandosi una forma perde o disperde un po' della sua anima. Patto col diavolo - la tua anima per una godibile forma. E come io non so parlare ma so scrivere di quello che medito - letteratura -; così non so scrivere ma soltanto parlare di quello che vivo e sento e sono più immediatamente, là dove non c'è pensiero di me - vita.

E infine perché conosco troppo la prosa, e troppo mi attrae e mi fa piacere osservarla, e quindi non so non osservare la

mia, prima ancora che esca da me. La penso già atteggiata, la plasmo mentre la lascio uscire. Non ne ho mai conosciuta la naturalezza, lo stato grezzo e trasandamente puro.
*E infine - ancora - **perché l'ho fatto sempre un po' per forza (di scrivere per Lei). Come un dovere o un compito o un' attesa da soddisfare in qualche modo**. Perché per me non era importante quanto incontrarsi, parlarsi anche al telefono, coltivare la presenza o l'assenza con completa compromissione. E scrivere mi sembrava solo un modo fra altri, un po' leggero e parziale, che qualche volta poteva dare di più e perfino qualche cosa di prezioso, qualche altra volta niente o quasi niente. Prassi. Esercizio. Senza ragione(nota).*

Monica

diferenţa

Mă joc cu M. făcînd apologia absolută a lui Don Juan. Nu vreau să plec de la justificarea teoretică ce-i se dă în general. Mă comport ca şi cum n-aş fi citit nimic din toată această pompoasă bibliografie. Mi se pare o figură searbădă, fără nici o **motivaţie metafizică**: a poseda doar din impulsul posesiei. Dintr-un orgoliu - **hybris** nemăsurat al competiţiei sexuale. Don Juan **nu ştie** să iubească. El n-a iubit niciodată. Eu cred că în amor esenţială este - chiar în competiţie - **diferenţa**: să poţi să fii **altul**.

orgolii

. A terminat cartea despre proza fantastică italiană

pentru editorul Vallecchi. Mă simt orgolios pentru evoluţia "elevei" mele: de la limbajul naiv, mai mult impresionistic al fazei iniţiale, mă aflu în faţa unei adevărate cercetări literare, unde instrumentul tehnic - o terminologie adecvată noilor orientări critice - se conjugă cu intuiţiile cele mai fine, într-o anliză complexă, aproape exhaustivă a domeniului.

vis

Facem o excursie insolită, mergem cu un tren special într-un întuneric deplin. Este o mare aglomeraţie că nu ne putem mişca fiind presaţi unul în altul şi formînd un singur trup. După peripeţii de nedescris, pe care le-am uitat instantaneu, ca orice imagini ale visului, traversăm un fel de tunel şi ajungem "dincolo". Aici totul este schimbat faţă de "normalul" pe care noi îl cunoaştem şi-l aplicăm convenţional. Orice lucru ni se prezintă ciudat, fiind contrariul a ceea ce ne-am obişnuit; orice semn este invers, cauzalitatea gravitaţională nu dă acelaşi efect. Călcăm pe un sol sgrunţuros dar moale căci se presează sub paşi. Înaintăm către nişte coline de plastic cu chiote şi zbenguiri specifice unor studenţi. De fapt, asta şi suntem. **Sunt student**. Multe fete frumoase în jur; se mişcă solemne şi graţioase, intangibile ca nişte **îngerese**. Pe una o fixez strîns în plasa privirilor şi nu-i mai dau drumul. Trebuie să fac ceva ieşit din comun - îmi spun - ca să ies în evidenţă; să merg pe un zid, călcînd pe o suprafaţă infimă de 20 cm, la înălţimea de cîteva sute de metri deasupra solului. După ce fac dovada trecerii acestei **prime probe**, trebuie să mă arunc de acolo în profunditate. Mă uit de sus şi ezit; văd cît de mărunţi arată cei de jos, ca nişte furnici insignifiante; ceea ce mă

interesează e chiar această **ezitare** ce-mi răpeşte în act orice spaimă şi mă incită. Îmi proiectez mental fiecare mişcare, anticipîndu-le; **eccomi buttandomi nel vuoto**: mă şi văd pe un ecran imaginar cum mă aplec şi mă împing înainte, căutîndu-mi poziţia cea mai avantajoasă spre a-mi face cît mai puţin rău posibil, în urma saltului. Mi se pare că, aşa, în poziţia unui patruped, mă simt mai sigur. Încep să ezit mai tare dar, în aceeaşi clipă, mă arunc vertiginos în gol şi am o senzaţie pură de eliberare în căderea fulgerătoare. Nu ştiu cum să descriu senzaţia, dar simt că treptat căderea se îmblînzeşte, transformîndu-se într-o dulce plutire. La început plutesc mai rapid, dar pe măsură ce mă apropii de sol, observ cum zborul meu se încetineşte ca şi cum aş fi ţinut suspendat de o paraşută nevăzută. Astfel, simt chiar cum ating, neverosimil de uşor, solul. Aterizat pe platforma solidă de lîngă zidul castelului - fiindcă acum sunt sigur că ne aflam lîngă un **castel medieval** - privesc în sus şi văd mişcarea vertiginoasă a unor tineri care cad: pleosc-pleosc corpurile lor se sparg de suprafaţa tare ca nişte dovleci. M-au imitat, împinşi de un **resort competitiv**, dar ei nu au avut acelaşi regim de cădere. Oare, de ce? Probabil că ei nu au avut acelaşi **regizor de imagine**. Mă uit în jur şi descopăr privirea intensă a acelei colege pe care eu o fixasem iniţial. Privindu-mă permanent, cu puterea misterioasă a unor pulsiuni secrete, ea mă ţinuse în suspensie, domolind inerţia căderii, **mă salvase** absorbind şi anihilînd întreaga forţă ce mă trăgea în jos.

12.11.'88

Potrei scrivere per pagine - pagine con questa

secchezza, con il senso continuo del mio esaurimento. E' acquisito come una forma - niente di più - questa maniera di rinsecchirsi, pensando e scrivendo. E intristendosi per la propria anima e per la propria mente, che si credevano lussineggianti.

La mia città è quella dove sono amata. Ora non ho alcuna città. Sento il conforto di alcune abitudini, a volte la protezione, mai l'appartenenza.

Scrivo non per la necessità di scrivere ma di capire. Qui forse la pulsione - sveviana - all'autobiografia. Penso scrivendo e leggendo - a quello che scrivo e ad altro da quello che leggo.

Ecco ho appena finito di trascrivere la recenzione al libro ***(In agguato)*** *da consegnare a Bramanti. Mi sento nauseata (forse succede quando si è fisicamente, materialmente pieni di sé), ma mi sento anche un po' meglio. E' come se un frammento della mia povera creatività fosse volato via e adesso sia tornato al suo posto. Per chi non è ricco della propria scrittura c'è forse sempre questa tensione a non perdere neppure una briciola; per chi non ha ricchezza, è impossibile perfino la generosità. Le piccole stature sono le piu schiaccianti. Si può vivere con dignità, fierezza e splendore, e magnificenti di sé, solo se grandi? (il punto interrogativo mi è sfuggito - tattile lapsus - mentre avrei voluto il punto fermo. Sento con certezza che è così).*

E Lei, dov'è? So della telefonata, che ha riempito mia madre di eccitazione, e me di gloria. Non Le chiederò mai di essermi vicino, ma lo desidererò sempre, se è così dolce, e in segreto.

Monica

În sfîrşit, după alte scrisori în care uită total de Constantin Noica sau îmi scrie despre alte chestiuni, Cioran revine cu paginile solicitate. Deşi, pînă acum mi-a răspuns numai în franceză - eu i-am adresat scrisorile în italiană - de data aceasta îmi trimite un text însoţitor în româneşte, care mă înduioşează:

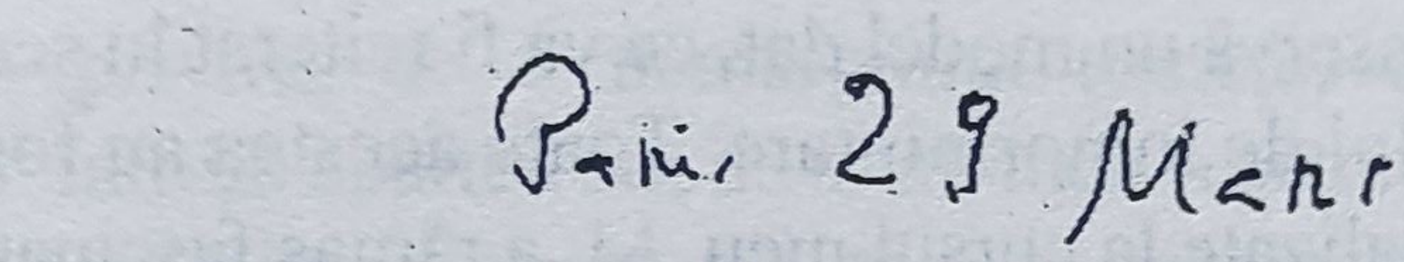

Dragă Domnule Mircea

Vă trimit câteva pagini despre Dinu Noica. Sper că vi vor fi încă acceptabile.

Vă trimit de asemenea un text excelent de Noica

Cu simpatia mea o dau Vă.

Sînt. De altfel, de mult am uitat să scriu, mi-era clar dinainte faptul Nu văd decît aş continua să mă repet deşi ce am denunţat frate Lorelei de iluzie.

Bien amicalement

Cioran

Fantasticul, ca modalitate narativă, este o structură **autoreferenţială** ce se organizează spaţial şi actanţial. Operele, figurînd acest traiect sunt construcţii care se **autogenerează**, crescînd înlăuntrul imaginarului nostru şi impunîndu-se apoi autonom ca forme genetice ale fiinţei. **Lumile suprapuse (i mondi sovrapposti)** din basmul românesc conservă un model dat, ce va fi reiterat în scenariul ceremonialului de înmormîntare. Toate acestea au fost bine studiate şi analizate la cursul meu. M. a rămas fascinată pînă la limita unei receptări traumatizante. I-am propus să transgreseze această **materie** dincolo de **fictio**: literatura trebuie receptată exclusiv ca literatură. Cînd receptarea merge mai în adînc şi convoacă straturile unui subconştient pasiv, atunci s-a produs o dereglare şi este preferabil să ne schimbăm profesia.

L'amante

Nu ştiu care dintre noi doi a găsit mai întîi romanul **L'amante** al Margaretei Duras. L-am citit aproape simultan: mie mi-a plăcut efortul de căutare, cu ajutorul memoriei regăsite, al acelei autenticităţi a fiinţei feminine ce se ermetizează în etapa vîrstei puberale. Totuşi, apare aici ceva care e discrepant, o notă falsă, o exacerbare a feminităţii eruptive în acea adolescentă europeană de numai şaisprezece ani care-şi alege surprinzător un amant chinez. Există un **complex** adolescenţial, care motivează **au rebours**, un act atît de radical, dar, în urma lecturii, rămîi cu un gust neplăcut în cerul gurii cum ai fi mîncat fragi proaspete garnisite cu

fasole bătută. Nu iau, însă, în seamă, acest inconvenient de "conţinut" şi recunosc, francamente, că textul este **autentic** în ordinea scriiturii.

suferinţă

G. despre mine: "Uneori, rarisim, i-am surprins această privire, de o nemărginită tristeţe, dar aruncată nevăzut într-un aparteu atît de total, încît reacţia mea, intimă, se arăta a fi întotdeauna **gelozia**; te resping din preajma tristeţii mele, părea a spune, nespunînd însă absolut nimic. Nici măcar umbra unei intenţii de cuvînt nu am putut ghici în această izolare nebănuit de totală a unei tristeţi fugare, ce respingea totul, fulgurant -căci ea dispărea tot atît de repede cum apăruse. Cum apăruse? Discutam împreună cine ştie ce, lucruri legate de viaţa noastră zilnică sau de viaţa altora; el riposta cel mai adesea pătimaş şi dur, cu verdicte imposibile, inacceptabile, apoi, la cine ştie ce cuvînt al meu - niciodată n-am observat la ce fel de cuvînt şi ce tentă putea să aibă - întorcea insensibil faţa, milimicronic aş putea spune, rămînînd **prezent**, într-o atitudine de **pierdere totală**, cu un zîmbet tăiat dintr-odată altfel, cu o **tăietură moale** aş zice, în plină duritate, ca şi cum un metal ar putea fi atins în chip imprevizibil, în plin soare rece, de un fel de rază laser care-i relevă structura infraatomică **vulnerabilă**; iar acest zîmbet infim mi s-a părut expresia **tristeţii ultime**, incomparabile. Scriind despre ea, mă simt ca şi cum aş tăia pletele lui Samson! Dar ce fel de tristeţe? O tristeţe, în fondul ei **minoră**, aş zice, după ceva mic şi umil, chiar infim, care însă a fost **pierdut, pierdut, pierdut** pe veci, chiar în clipa respectivă, şi nimic nu poate surveni pentru a reduce această

pierdere sau măcar pentru a remedia conştiinţa ei, secretă şi lucidă totodată, o secretă conştiinţă inconştientă, care, lucidă fiind şi dură, scapă totuşi, printr-un fel de incontinenţă iremediabil accidentală, acest zîmbet cu tăietura moale, despre care mi s-a părut că nu ştia **nimic absolut**, în momentul cînd el îşi făcea apariţia pe faţa lui; altfel nu s-ar fi lăsat să fie prezent şi să fie văzut astfel, în nici un caz, aşa cred. Zîmbetul ăsta avea în el ceva de romanţă minoră, poate chiar de romanţă lăutărească, de cîntece de «of!...», însă un **of** fără **aoleu**, dacă se poate spune; un fel de sete teribilă şi inexplodabilă, o interjecţie fără imprecaţie, amuţită pe prima-i coardă, amuţită deodată, infinit, chiar la jumătate: cenzurată secret de propria-i emisie incontinentă, fără ca ea să-şi dea seama... De fapt, singura formă de a se văita pe care am auzit-o la el a fost un astfel de **of!** dar mi s-a părut la început emis numai retoric; de cîte ori îl doare ceva - să zicem că s-a lovit la un deget - emite acest **of** fără credibilitate: eu nu ştiu dacă durerea e reală sau el doar se preface - şi mi-a trebuit mult timp să observ că e vorba de o **durere reală** şi că trebuie să intervin, fiindcă de cele mai multe ori rămîneam indecisă, şi chiar rămîneam zîmbind, la astfel de manifestări, neştiind ce să fac. Dar şi în vreo discuţie aprinsă, atunci cînd rămîne fără argumente, emite acest **of!** care pare uşuratic şi întîmplător; în realitate e un of disperat şi revoltat, deşi pare minimalizat încă din emisie, oarecum ironic, un **of** cam femeiesc, ca să zic aşa. Niciodată nu pare adînc sau autentic, şi că organul fonator nu-l poate emite din cauza **naturii lui fiziologice** greşite; iese altfel decît a fost proiectat, se falsifică fără voie. Tocmai atunci este însă cel mai **autentic** şi exprimă cea mai mare suferinţă, faţă de care nu mai e nimic de făcut - decît un fel de cruţare. Atunci mă precipit să-l cruţ, mă precipit, da, mă precipit să-l

cruţ pe semenul meu".

beaubourg

Suntem la Paris, abia debarcaţi în faţa acestei enorme nave de sticlă şi metal, botezată **beaubourg**. Avem spaima aceea specifică **ţăranului** român, de a intra în asemenera hardughie, compusă din atîta fierărie şi sticlăraie; îi tot dăm ocol, dintr-o parte în alta, ne uităm uimiţi la scările pe care lumea tot urcă şi coboară fără oprire, ca şi cum ar fi căpiat. Pînă la urmă, tot învîrtindu-ne, într-o latură, dăm de o căsuţă pricăjită, care e **atelierul** lui Brâncuşi, mutat aici de la **Musée d'art moderne**; convinşi că ni s-a arătat un "semn bun", intrăm aici cu evlavioasă grijă şi constatăm însă, cu consternare, că tot ce era mai valid din atelierul din Montparnasse al sculptorului, a fost băgat în acest **cuptor** (acestă căsuţă de lemn ce a vrut să imite probabil locuinţele aborigene din Oltenia, pentru a spori autenticitatea decorului brâncuşian), unde totul s-a dezghiocat, a crăpat, s-a degradat complet - e vorba de operele în lemn sau în piatră - astfel că se poate spune că parizienii s-au răzbunat pentru că Brâncuşi nu a donat, de la început, acest **atelier** Parisului, lăsîndu-l prin testament ţării sale, care l-a refuzat ca "produs decadent al capitalismului". Nu găsim aici nici măcar un album al românului, deşi, în schimb, sunt nenumărate asemenea volume despre cehi, unguri, polonezi, artişti celebri sau recenţi, mai tineri, autentici sau numai mimetici etc. Descopăr, însă, cărţulia lui Jean Baudrillard, **L'effet beaubourg**, pe care o cumpăr cu zece franci. Ieşim din **casa românului**, ne aşezăm pe trepte, alături de alţi turişti, şi începem să exorcizăm măgăoaia metalică din faţa noastră

prin lectura "ghidului", care ne explică foarte succint ce înseamnă azi arta ca **implosion et dissuasion**.

7.7.'89

Carissimo prof,
***ho urgenza e piacere di dirLe alcune cose, e di confermare la mia presenza e fedeltà, ma Le dico fin da ora che temo che sarò un po' breve, dunque non si arrabbi e mi ascolti con un po' di sorriso e di pazienza**; una volta di più.*
Le invio una "storia russa" (una soltanto!) che ho fatto per prova, mentre assaggiavo quelle pagine (che ho trovato, fotocopiato e già un po' meditato). Volevo solo sentire come avrei potuto farle suonare nella mia lingua, ed ecco un campione. Ma lei mi scriva, e mi comunichi attraverso Sauro, indicazioni riguardo a: 1) quanto devo rispettare l'intonazione di narrazione popolare, con tutti i dialoghi diretti ecc. e quanto invece posso dare una lezione più distante, calma, letteraria; 2) se devo riscriverle tutte o se posso saltarne qualcuna, delle meno interessanti per me.
*Le invio poi **Leopardi** (con qualche fotocopia rovescia, di cui chiedo perdono: ma sono i primi esperimenti tecnici con la **mia** fotocopiatrice).*
La informo che in breve tempo sono finalmente usciti: 1) sul "Ponte" l'articolo (e futuro capitolo) sulla musica nella narrativa triestina ecc.; 2) l'articolo (e parte di un altro futuro capitolo) sulla musica nella poesia di Biagio Marin in una rivista di poesia di Siena, "Las Collina"; molto bella e gentile graficamente e direi piuttosto buona come levatura e firme che vi partecipano.
*Tutto bene infine con Eminescu, per il quale **ho ribattuto**(!!!)*

alcune cartelle, nonostante la nausea dattilografica che ancora mi assale. Ma, anche per ciò, è colpa del giornale quotidiano con il quale i miei conti tornano sempre meno. Ma, almeno, quando entro in una libreria posso spendere, e ciò è da tale gioia e un tale sollievo che forse in parte la mia pena vale qualcosa.

*Accuso i postumi dell'incidente al conservatorio. Ho rinunciato forse in fondo in fondo al cuore a una vita nella musica, ma ciò significa: 1) che scoppia nella mia biografia la letteratura, e dunque che qui a Ferrara, dove letteratura non esiste, io sono sempre più sola e fuori luogo (il passaggio Ferrara-Firenze è ogni settimana più duro e portatore di maggior stordimento; rimango in trance lunghi momenti e a volte giorni, e a volte fino all'ora di ripartire); 2) che taglio dolcemente i miei ponti con quanto di musicale ho attorno, sentendomi sempre più sola fra amici cari, deliziosi e colti, ma soprattutto musicisti, e colti musicalmente, e che finora mi è stato possibile e facile e dolce incontrare nella musica, ma da adesso in poi chissà. Sono giornate molto strane, per me di grande ottundimento. NON SOFFRO e non provo piacere, né fisicamente né in altro modo. Uso il cervello, e sono sempre fredda. E' come se stessi operando una grande rimozione, di qualcosa che ignoro, che temo, e che si direbbe non voglio sapere, rimozione per garantire la quale ho mobilitato tutto il sentire, **sono diventata sorda tutta** pur di non sentire **quello**.*

Circoscrivo il problema aiutandomi con i miei problemi letterari, musicali, di destino ecc., ma forse non è il piano giusto sul quale muoversi. Ma dentro di me non ho voglia di entrare.

Monica

Penta

Cînd am întîlnit-o pe G., în studenţie, ea fuma la fel de mult. Îmi explică sumar că toţi cei din grupul **Penta** fumau şi ea n-a vrut să distoneze. Dar mimetismul "goliardic" s-a transformat acum într-un drog ce nu mai poate fi înlăturat în nici un fel. Totuşi, din cînd în cînd, ea **întrerupe** însă numai pentru cîteva zile; îmi dă astfel un semn despre dragostea ei care se manifestă uneori prin gesturi pline de respect şi **sfială**, chiar aşa - aici ea spune că eu sunt culpabil pentru că n-am insistat să nu mai fumeze: a simţit că n-o iubesc suficient ca să poată să mi se dedice cu toată fiinţa, adică să nu mai fie necesar **să mă substituie** cu altceva; dincolo de orice disculpări psihanalitice, femeia care mă iubeşte trebuie să mă respecte, să ţină totdeauna cont de punctul meu de vedere.

coşmar

Am un coşmar cumplit; mă cert cu tatăl meu care nu acceptă să discute nişte probleme speciale ce privesc toată familia, **vrea să facă aşa şi nu altfel**, fără să ţină cont de nimeni. Situaţia este încîlcită şi nu o pot nara; ceea ce reţin e doar faptul că la un moment, el se înfurie şi se apropie de mine cu intenţia de a mă lovi; pînă la urmă simt faţa lui umedă pe gîtul meu, e ca şi cum ar dori să mă muşte de vena jugulară, să se hrănească cu sîngele meu, precum un **vampir**. Mă cutremur în vis de revelaţia că, de fapt, el se comportă ca şi cum ar fi mort.

scrisori

Îmi scrie lungi scrisori în care sunt reflectate fragmente din peroraţiile noastre anterioare, impresii de lectură, simple observaţii asupra peisajului, unele preocupări în legătură cu fiinţele cele mai apropiate (surori, tată, mamă, bunică, prieteni etc). E o adevărată "ejaculare" euforică, dar, de cele mai multe ori, ea **reuşeşte să se exprime**, chiar dacă uneori discursul se subţiază.

traiect

Nu mai ştiu cum s-au petrecut lucrurile. Tocmai închideam biroul, după ce discutasem cu ai mei **laureandi**. M. plîngea, aşezată pe bancheta din faţa biroului lui Luti. Am chemat-o înăuntru şi mi-a spus, printre suspine, că nu ştie cum să-şi înceapă proiectul tezei de licenţă. Tema era foarte incitantă: **Proza fantastică italiană din Novecento**. Mă ocupasem întîmplător de conceptul literaturii fantastice şi am încercat să-i indic un **traiect**, o dîră posibilă pornind de la studiul lui Roger Caillois. De la conceptul în sine am trecut la detaliile posibile prin care e recognoscibilă o asemenea proză. Pe măsură ce discutam, am observat cum i se iluminau privirile; treptat pupilele i se dilatau în modul cel mai concret şi iradiau în afară semnalele intense ale unei bucurii fără margini. Iată cum, vorbind despre literatură, îl putem seduce pe celălalt; pe loc mi-am dat seama de **puterea extraordinară** pe care o poate deţine, în mod potenţial, un maestru în literatură şi mi-am impus să nu abuzez de acestă revelaţie. Cu M. trebuie să mă comport extrem de

circumspect, pentru a nu o face să deraieze pe alt versant decît acela al strictei specializari literare - **s-o formez,** pe cît îmi va sta în putinţă, s-o călăuzezc şi s-o însoţesc pe căile umbroase şi prin hăţişurile aride ale **meseriei** literare. Cred că există o stofă bună în ea ce nu aşteaptă decît să fie croită şi prelucrată cît mai dibaci.

Lou Salomé

Citesc **Corespondenţa** dintre Lou Salomé şi Rilke. E instructiv cît de generos este tînărul Rilke în a recunoaşte importanţa totală, la toate nivelele (sentimental, sexual, poetic) pe care a avut-o experimentata şi atît de discutata "amantă" a lui Nietzsche. M. se entuziazmează voind să-i adjudece un rol definitiv. Mă apuc s-o ironizez şi bate în retragere. Totuşi, adevăraţii bărbaţi sunt funciar generoşi; de aceea şi atribuie celuilalt factor un rol covîrşitor pentru ca biografii să aibă ce măcina în morile lor goale.

Cioran

După Eliade, o incit să citească Cioran. Îi fac cadou recenta traducere a eseului **La tentation d'exister**. Citeşte cu lăcomie, se autoexcită şi se entuziazmează enorm la contactul cu **nihilismul gratuit** al marelui singuratic. Îi povestesc întîlnirile avute cu el la Paris şi-i arăt scrisorile primite. Se extaziază şi mai mult şi ar vrea să scrie un eseu despre **provocarea cioraniană**. O sfătuiesc să rămînă, deocamdată, la Mircea Eliade. A pregătit un studiu despre **structurile fantasticului** în prozele acestuia, traduse în

italiană şi publicate de editorul Jaca Book! Trebuie să-l oblig pe Cioran să-mi scrie cele cîteva rînduri despre C. Noica. Dacă ar exista o asemenea prezentare, Vattimo s-ar angaja să-mi găsească o editură decentă din Torino, care să înceapă publicarea operei lui Noica.

spectacol

Îi plăcea să facă înconjurul grădinii şi, ca un copil, să mănînce, direct din pom, orice fruct mai copt, dat în pîrg sau chiar verde; prune, caise, zarzăre, piersici, mere, dude, struguri etc. Se cunoaştea pe unde trecea, căci, în urma lui, rămîneau sîmburi, frunze, ciorchini, fructe muşcate şi aruncate care-i marchează drumul. Mînîncă fructele nemature, ca şi mine, şi se vedea pe chipul lui, la fiecare gest, că nu exista, în acea clipă, o mai mare plăcere decît să mănînce prune sau zarzăre necoapte fără să-i pese de nimeni şi de nimic. Dacă mama îl certa spunîndu-i că-l "vede lumea", se pornea să rîdă cu hohote: "Dă-o dracu de lume. Lumea sunt eu!". Acest comportament detaşat de convenţii şi această totală autonomie de **a lua în răspăr** orice, mi-au creat un model inconştient pe care probabil că l-am urmat fără să-mi dau seama. Avea această forţă suverană de a nu se preocupa de altceva decît de **ceea ce vrea el să facă** într-un moment sau altul: să muncească la moară, să are cîmpul, să semene, să sape, să secere, să cosească, să taie un copac, să mătură curtea, să vorbească, să glumească, să bea (totdeauna asceste ultime trei acţiuni le făcea în prezenţa **celuilalt**, a altora, căci, pentru el, viaţa era un fel de **simposion** în care indivizii se întîlnesc ca să discute **despre**, sau să se întreacă în diverse probe de putere şi isteţime) sau să stea la gard şi

să privească peste uluci cum trece pe stradă unul sau altul pe care-l cunoaşte. Cînd, de exemplu, treceau Veţeanu sau Buca, încerca să intre cu ei în vorbă, să-i întrebe, să-i iscodească, să-i incite şi să-i provoace să spună ceva frust, fără perdea, aşa cum îi plăcea şi lui să se exprime. După asta, satisfăcut, venea şi ne relata cu mult umor cum erau îmbrăcaţi şi **ce** anume au spus şi mai ales **cum** au spus.

Maria Corti

M. s-a întîlnit cu Maria Corti la Ferrara, cu ocazia prezentării unei cărţi a acesteia. Îmi povesteşte cum a provocat-o să vorbească despre mine şi despre **Dracula**. Conversaţia lor este extrem de instructivă şi scoate în evidenţă complexitatea disimulărilor feminine. Dar mai bine s-o las pe M. să relateze întîmplarea:

«Ho incontrato Maria Corti a Ferrara, una felice circostanza ci ha fatte incontrare fuori del calendario ufficiale degli avvenimenti e ci ha consentito di parlare a lungo (un'oretta circa), e di tanti argomenti dopo aver toccato i temi di lei romanziere (con cui l'ho conquistata: ma in realtà parlavo di me stessa, che cerco a ogni riga della mia scrittura; la mia scrittura, lottando incessantemente contro la memoria letteraria), di una giovane studiosa, di Ferrara, del contrasto mondanità / concentrazione della narrativa contemporanea ed altro, ho toccato premeditatamente ***il tema M. Mincu.***

Le faccio un nome, voglio studiare la sua reazione: Marin Mincu

- Lo conosce anche lei?

- Sì!

- Allora sappia che quell'uomo è la mia persecuzione! O lo sa già?

- Lo so già almeno in parte, perche nell'ambiente letteario italiano lui ha solo pochissimi riferimenti, persone che davvero stima e di cui si fida, tra i quali Maria Corti e Cesare Segre

- Sa anche del suo ***Dracula****?*

- Sì, qualcosa.

- Ecco, allora gli dica, per favore, se lo vede, che stia tranquillo: il romanzo verrà pubblicato. Solo che lui non ci crede finché non vede il contratto. E io gliel' ho detto: il contratto da Bompiani lo facciamo quando il libro va in lavorazione, non prima. Ma è deciso: sia io che Segre abbiamo scritto due righe o telefonato (alla Bompiani, a Elisabetha Sgarbi, al direttore) per raccomandare il romanzo e sostenerlo. E il romanzo ***si farà****. Ma lui è inquieto, non ci crede finché non firma il contratto, e non si fida di noi, crede che prendiamo tempo per poi dire no. Ma gliel'ho detto mille volte: stai tranquillo il romanzo è buono, l'idea vale; è la storia, sai, Francesca (terza persona che assiste alla nostre conversazione), di un Dracula inedito, che scrive il suo diario e dimostra che quel che si sa e si è sempre detto di lui è tutto falso. È un Dracula meditativo e filosofico, a cui interesa il rapporto con le stelle, con la scrittura...*

- Ma lui e incerto della correttezza della sua scrittura, perché per la prima volta scrive un romanzo in italiano.

- Certo, e sia io che Segre abbiamo detto: qui ci vuole un editor. Perché non è che ci siano errori, ma la sintassi è tale per cui non e più romena e non è ancora

italiana...

- Come un'interlinqua.

- Esatto. E occorre ritoccarla, qua e là, e glielo abbiamo detto e allora lui si è agitato e ha cominciato a farlo leggere a mille persone perché glielo correggano: a Segre, a me, alla Centovalli, ed altri ancora...L'ha letto anche lei?

- Qualche pagina. Ma ho pensato, a dire il vero, che quell'interlinqua potesse essere uno stile, inusuale e molto personale, ma efficace.

- Sì, é verro, ma un operazione di editing ci vuole lo stesso.

E glielo abbiamo detto: lo procuriamo noi un editor, e invece lui se lo cerca da solo, e non uno solo ma tanti, ed è una gran confusione. E poi, lui è un po' prepotente anche nelle altre cose. E quando è preoccupato per un suo lavoro non rispetta più neanche una regola. Delle volte mi telefona nel cuore della notte, senza considerare che una persona di una certa età può stare dormendo, e come se fosse giorno attacca a parlare del suo romanzo o simili. Oppure mi dice: domattina sono a Milano, ci vediamo alle 11. E io a ripeterli che con me non può fare così, che deve avvisarmi in anticipo, perché facilmente io da un giorno all'altro ho già degli impegni.

- Sì, é un carattere molto impegnativo, lo so.

- È prepotente, come un bambino a volte. Ma gli dica di stare tranquillo: il romanzo uscirà.»

Monica

vis.

Fugărit de o turmă de capre cu maşina urc în forţă panta unui munte cu o viteză vertiginoasă motorul se opreşte chiar deasupra unui promontoriu mă uit bine în jur stîncile capătă forme bizare ce se mişcă sub ochii mei păpuşi zei zeiţe trag cu arcul şi dobor din acestea pînă încep să converseze cu mine îmi povestesc un mit cum s-au transformat în acele forme şi care este magia care le ţine împietrite nu am timp să ascult sosesc nişte patrupede ce strivesc totul sub copite mă salvez şofînd nebuneşte printre stînci.

radu

copiez dintr-un carnet găsit de ea printre atîtea hîrţoage eu nu ştiu ce vrei să faci tu cu ce ai scris acolo dar dacă nu le foloseşti acum nimeni nu va şti să se descurce **după**... mi-am pus în cap să fac trei pagini pe zi din cele mari; radu vine sub cotul meu drept şi mă controlează cît mai am de scris - ştie că după ce termin porţia de azi o să ne jucăm împreună - -îşi bagă căpşorul sub cotul meu să mă susţină şi se amuză teribil de mîna mea care se mişcă ritmic şi-l loveşte în frunte; eu îl feresc dar el e fericit să fie aici aproape, să transpire odată cu mine împingînd **bolovanul scrisului**; încerc să-l păcălesc şi să mai fur cîte o pagină înainte să avem un **intermezzo** ludic dar el e atent şi mă întreabă de fiecare dată cît am mai lucrat şi, acolo unde se termină scrie un RADU cu litere mari peste care nu se mai poate trece oricît aş dori: cînd ajung în acel punct - limită mă opresc cu loialitate; el a învăţat că nu-l mint niciodată şi fac

totdeauna ceea ce-i promit; e cel mai **serios** prieten ce-l am şi nu pot să nu-mi ţin cuvîntul odată dat numai astfel şi el şi-l ţine pe-al lui...

luciditate

Nu totdeauna e bine să ieşi la iveală înainte de a-ţi veni timpul; există în orice împrejurare un moment prielnic cînd lucrurile sunt coapte, au atins adică o anume maturitate: trebuie să aştepţi **să se coacă clipa**, să sosească acea întîmplare favorabilă cînd nimic nu te mai poate opri să devii tu însuţi şi să fii recunoscut ca atare. Întortochiate sunt pliurile existenţei şi niciodată nu poţi şti cu exactitate încotro te va purta propriu-ţi drum. Nu trebuie să cedezi nicicînd slăbiciunii de moment care te poate ademeni pe cale şi te poate transforma într-o frumoasă promisiune ce-şi pipăie freudian amintirile victorioase. Obişnuieşte-te să te depăşeşti singur, să-ţi intuieşti şansele reale cu luciditate şi să-ţi pliveşti harnic calea de bălăriile cotidiene. Să nu fii prea gratuit fiindcă totul se plăteşte pînă la urmă cu justă măsură; de aceea să nu încerci să fii nedrept cu nimeni şi nici cu tine. Fii generos cu toţi, chiar dacă te vor invidia şi urî. Leapădă la timp meschinăria şi trufia ce te aţin din treaba serioasă. Nu-ţi apleca urechea către linguşitor şi rămîi necruţător cu vînzătorul. Croieşte-ţi drumul singur, neclintit la orice cîntec de sirenă. Doar grija şi zăbava pentru tot ce faci, să te îndrume către cunoaştere.

Firenze

Am observat deseori cerul, aici, la Firenze; e un cer indiferent, de un albastru decorativ, puţin extensiv, fără intensitate, **fără demoni**. Mă întreb dacă aşa va fi fost şi în timpul lui Michelangelo. Poate că toţi daimonii au fost absorbiţi atunci şi acum totul apare comun, şters, retrograd, înapoiat. Sunt zile în care simt că înnebunesc de **plictiseală**, sub acest cer poleit şi lucios precum figurile searbăde, de ceramică, ale lui Luca Della Robbia, pe care le întîlnesc la tot pasul.

11.12.'89

Carissimo prof.,

Vorrei essere io, un giorno, a scrivere la prima monografia critica italiana su di Lei: poeta, narratore, critico, uomo di cultura e mediatore di culture. Un' opera, un omaggio, un atto di fede e di devozione con il quale non salderei neppure io - certamente - il mio debito, ma con il quale farei semplicemente qualche cosa che devo - un' altra "conversazione", e certamente un' endogenesi, perché questa opera cresce già da anni, se ci penso, dentro di me, e un giorno (quando avrò imparato la lingua e letto il Mincu romeno, quando Lei avrà maturato ancora, altri risultati. Quando il tempo sarà trascorso e maturo ecc.), un giorno semplicemente sarà nata, sarà fatta, e sarà a quel punto la fatica terribile ma differita, e dunque lieve e già un ricordo, della mia vita di pensiero e di comprensione.
Sarà forse una ***biografia letteraria*** *(una parabola tracciata attraverso i soli avvenimenti letterari), con cadute pesanti e*

*tensioni sempre trattenute in direzione dell'**autobiografia.***

*E avrà andamento di **dialogo** anche se io non vorrò. Il libro si reggerà su, e consisterà nello **splendido equivoco della mia conoscenza di Lei (di cui abbiamo già prove)** E' tutto quanto io posso sperare, perché sono troppo lontana da quelle sue altezze e non ho speranza di raggiungerLe, e dunque conto enormemente sulla possibilità di equivocare: equivocare sì, ma con il massimo splendore possibile. Sono esausta anche stasera. Eppure non mi lesino né il sonno né il cibo né i momenti di distrazione né il movimento fisico ecc. Ma la mia mente è implacabile nell'incalzare i suoi obiettivi, nel nutrire le **Sue** tensioni, e nel salvaguardare disperatamente se stessa dalla distruzione distruggendo **me**. Sana di mente (più o meno, e qua sempre, e qualche volta soltanto sul confine - un po' **di qua** un po' **di là**) e stanchissima, sfinita dalla battaglia per mantenermi, appunto, sana di mente. Certe volte le cellule crollano tutte assieme. Altre volte qualcuna resiste come ora - e finta di niente, e mi comporto come se fossi 'al completo' delle mie risorse cellulari...*

Ma adesso buona notte.

Monica

La boltă

Primăvara, cînd tatăl meu vroia să plece la cîmp, în fiecare duminică, era o mare sărbătoare pentru mine. "La cîmp" însemna coborîrea din strada Văilor, unde locuiam, pînă la apa, sau pîrîul numit generic "gîrlă" de aceşti imperturbabili ţărani cuprinşi din întîmplare cu gospodăriile şi grădinile lor pline de vii şi pomi, în perimetrul oraşului, în cartierul Clocociov, consemnat în documente încă din timpul lui Tudor Vladimirescu, care se pare că fusese sprijinit mai ales de clococioveni, ajuns aici cu armata sa de panduri, în încercarea de a-i ajuta pe cei săraci împotriva fanarioţilor, şi punîndu-şi cuca de Domn la Slatina. Localitatea Clocociov, de secole nedecisă între statutul autarhic de sat sau acela de cartier periferic al Slatinei, era, însă, cunoscută, prin locuitorii săi. Aceştia se deosebeau fie de slătineni, (şi poate din această cauză nici nu fuseseră asimilaţi ca "slătineni"), fie de oricare dintre vecinii lor. Aveau ei o atitudine ţanţoşă, plină de gratuitate, în legătură cu orice problemă şi o răutate abstractă, dusă uneori pînă la cruzime, astfel că oricine în jur voia să dea o idee de insolit, cînd vorbea despre una sau alta, folosea acest apelativ, cu conotaţie foarte precisă, "eşti clocociovean". Clocociovul forma zona cea mai sălbatică a Slatinei, cu case aşezate direct către cîmpul deschis, astfel că haiducii lui Iancu Jianu (unii dintre aceştia clococioveni) să poată să fugă, nestingheriţi, spre pădure, cînd îi urmăreau poterele. În partea unde locuiam noi, cartierul Clocociov se integra în oraş în punctul cel mai strategic al acestuia, moara Aluta; de aici, de la intersecţie, aveai de ales între centrul oraşului, gară, Cimitirul Eroilor cu şoseaua către Drăgăneşti-Olt şi strada noastră, adică strada Văilor ce şerpuia leneş, răsucindu-se după topografia gîrlei, ce se sălbăticise aproape

de vărsarea în Olt, săpîndu-şi albia mai abrupt sau mai larg, ca acele bruşte rupturi geologice puse la cale de revărsările marilor fluvii. Probabil că, în urmă cu milioane de ani, aici ieşea la suprafaţă un fluviu subteran, un fel de Nil în miniatură, ce şi-a croit o albie accidentată, corespunzătoare actualei "gîrle", o apă domesticită, transformată în torent nimicitor cînd cad ploi năpraznice. Strada Văilor ar reprezenta chiar malul din dreapta al acestui **fluviu secat**, ieşit la suprafaţă "la Boltă". Aşa numeam tunelul prin care veneau apele, pe deasupra căruia trecea calea ferată. De aici, de la Boltă, începea pentru mine un ţinut misterios, plin de locuri mlăştinoase acoperite de **plaur verde**, de unde ţîşneau izvoare limpezi, cu apă proaspătă, din care ne adăpam fericiţi, noi copiii. În orice deplasare a noastră, acest reper avea o valoare precisă. Pentru orice individ, cele mai importante decoperiri ale copilăriei încep cu un anumit loc, devenit **spaţiul revelator**. La Boltă, eu am trăit cele mai puternice impresii; **am văzut pentru prima dată un şarpe**; l-am **văzut** este un mod de a spune, căci, de fapt, am participat la cea mai profundă iniţiere în existenţă. L-am reperat într-o lumină stinsă a după-amiezii (tunelul era înalt şi larg că ar fi trecut prin el două camioane simultan, fiind luminos ziua mai ales la cele două intrări şi păstrînd o umbrire în clarobscur către mijlocul său), cînd soarele, bătînd din spate, în cădere, aurea Bolta, desenînd în centru-i nişte contururi stranii. E curios dar Bolta ne atrăgea pe toţi, vara, în copilărie, ca o bortă paradisiacă, infernală, un **pîntec** umbros căptuşit cu muşchi verde-gălbui, cu cuiburi nenumărate de rîndunici (ce săgetau aerul cu cîntecul lor electronic) şi cu apa călduţă, curgînd limpede, ce ne mîngîia tălpile goale: expediţiile acestea le realizam totdeuna desculţi, încălţările fiind ceva cu totul auxiliar ce se lepăda

lîngă fîntînă şi sub Boltă se intra aproape nuzi. Am spus că lărgimea enormă a Bolţii (a tunelului) era impusă de mărimea torentelor ce se formau în anotimpul ploios, care dacă nu ar fi fost libere să treacă, ar fi luat în coarne calea ferată cu trenuri cu tot. Dincolo de Boltă, spre şoseaua ce duce la Brebeni, era o vale blîndă cu verdeaţă şi ochiuri de apă, printre care şiroia idilic gîrla, filtrîndu-se înainte de a intra în tunel. Aici ne opream noi să jucăm fotbal sau alte jocuri violente, sub copacii seculari, ce creşteau sălbatici şi sub care, în arşiţa verii, se umbreau turme de oi sau vitele ce rumegau leneş. Ce mai, "la Boltă" era acel **locus amoenus**, unde fiecare copil se întîlnea cu emoţii sau bucurii dintre cele mai neaşteptate, era adică un loc de **probă**, un spaţiu iniţiatic prin excelenţă. Desigur - instinctiv - noi, copiii, simţeam această secretă infuzie de miraculos şi ne repezeam, contra oricărei **interdicţii** (sau tocmai datorită acesteia), să mergem cît mai des la Boltă. Pe sub această Boltă nu treceau decît animale şi oameni, întrucît dincoace, spre Clocociov, cursul gîrlei se îngusta şi se accidenta, croindu-şi gropi şi vîrtejuri, astfel că nu se putea traversa prea uşor. Torentele mari aduceau aici, după ploaie, copaci smulşi din rădăcini, oi şi vite înecate şi, uneori, chiar trupuri de oameni. Între pietrele cărate de şuvoaie se puteau găsi şi diferite obiecte, furate şi purtate de furia apelor. De aceea, cel mai important raid la Boltă era acela ce se făcea de fiecare dată, imediat, după încetarea ploii. Cum, însă, trebuia să înaintăm contra curentului, exista pericolul, dacă nu eram atenţi, să fim noi înşine luaţi de apă. (Interdicţia drastică, din partea părinţilor, se explică în acest sens). Ca să ajungi la Boltă "pe vale", pe cel mai scurt drum posibil, trebuia să traversezi gîrla de şase ori, ceea ce presupunea un mare curaj, mai ales atunci cînd apa se umfla, devenind doritoare să ia om. Aşa mă speria

mama reluînd situaţia din basm: "Apa cere un tribut în vieţi omeneşti şi strigă «Om, Om, Om...» iar cel care iese din casă, în asemenea zile blestemate, este îghiţit de ape"... Aşa o fi fiind, îmi spuneam în sinea mea, dar dacă aş fi ţinut cont de această ameninţare terifiantă, ar fi trebuit să nu mai ies niciodată la Boltă, situaţie absolut de neconceput. Între noi, după fiecare ploaie torenţială, se isca acest dialog cifrat: "Ai fost?" "Da" "Şi?" "Nimic" sau "Ce?" "Un bocanc" "Un miel" "Un fluier" "O curea" "Un inel" "O şapcă" "Un sutien" "O carte"... Da, ultimul obiect ne interesa mai puţin; eu însumi am găsit o "biblie" cu coperţi îngălbenite şi am adus-o acasă ca pe ceva cu totul gratuit. Odată a fost găsit un om înecat. Cea mai mare bucurie a fost cînd am descoperit un copil nou născut, pus într-un coşuleţ de nuiele, chiar lîngă izvorul ce se afla dincoace de Boltă; între bălăriile înalte, pline de tufănică şi izmă creaţă, am auzit un gîngurit moale, o muzică suavă, care nu se deosebea prea bine de cîtecul broaştelor ce se luau la întrecere în concert de sub lintiţa deasă. Era ceva diferit pentru urechea noastră, obişnuită cu toate acele sunete vegetale şi animale, un alt semnal care ne-a alertat, făcîndu-ne să căutăm înfriguraţi. Acest "obiect", dăruit de plaurul verde al acelui loc, ne-a umplut de ambiţie; am dorit să fim cît mai prezenţi la Boltă, pentru a nu ne scăpa nici o ocazie de a ne confrunta cu **întîmplarea misterioasă**... Îmi dau seama că atracţia de neînfrînt, către acea zonă, era motivată chiar de potenţialul pericol real ce-l reprezenta. **Acolo** se putea întîmpla orice. **Numai acolo**! Probabil fiindcă tunelul era un spaţiu de trecere între două ţinuturi, o fişie, o graniţă între două cîmpuri semantice; noi îl receptam ca limita între Clocociov şi restul lumii. Această limită era trasată de calea ferată ce constituia un pericol permanent, prin traficul mare de trenuri ce tranzitau sau făceau manevre

chiar pînă dincolo de Boltă, pînă la **Canton**. Se înghesuiseră, aici, inexplicabil, atîtea puncte de atracţie; imediat după barieră, pe dreapta, lipit de calea ferată, era Cimitirul Eroilor, un spaţiu extraordinar în care intram sărind un zid înalt de ciment, pentru a citi inscripţiile de pe mormintele soldaţilor englezi (le citeam în "românește", bineînţeles, şi asta ne umplea de veselie); apoi peste şosea era **Şcoala de meserii**, care avea înspre partea cimitirului o livadă de pruni ale căror fructe, mari şi zemoase, ne îmbiau să mai escaladăm un gard, adică o altă limită invalicabilă. Alergaţi de paznicul şcolii şi de paznicul cimitirului, unde acum îmi aduc aminte că cel mai des intram eu cu sora mea să culegem macii care creşteau acolo, atît de mari şi de roşii; creşteau pe mormintele necunoscute, ca nişte **forme vii,** direct din trupul celor îngropaţi, ne era teamă să călcăm acea iarbă grasă şi lipicioasă, pătîndu-ne mîna cu clorofila sîngerie, iar macii îi rupeam cu extremă atenţie să nu-i doară pe cei din trupul cărora smulgeam ceva viu, ceva ce le aparţinea lor; săream apoi peste calea ferată şi deodată ne simţeam în siguranţă. Dincoace nimeni nu ne mai urmărea, se stabilise parcă o convenţie tacită că, aici, **dincoace** de calea ferată, scăpam de urmărire, aici ne aflam într-un terioriu securizant, consacrat de **limita recunoscută** de către toţi. Ne lungeam în iarba înaltăşi ne înfruptam din prunele cu care ne umplusem sînul, împletind tot felul de ghirlande din macii culeşi. Pericolul ne pîndea însă realmente de oriunde; chiar în acest loc, atît de plăcut, rămas viran îndată după război, s-a întîmplat că fiul adoptiv al naşului meu a călcat pe o mină neexplodată, îngropată acolo din timpul războiului, şi, în urma exploziei, a pierdut un ochi. Interdicţia, impusă de acest pericol, ne incita mai mult decît să ne sperie; ni se părea mult mai interesant Nelu, aşa fără un ochi, căci el devenise matur,

fusese **marcat** brusc de acel eveniment şi fiecare dintre noi doream să fim scoşi din anonimat prin ceva ieşit din comun, chiar dacă acest act ne-ar fi costat ceva din fiinţa noastră. Înţelegeam instinctiv că, totdeauna, trebuie **să dai** ceva în loc pentru **a primi**; **Do ut des**, nimic nu poate fi gratuit. Realul trebuia cucerit cu sacrificii. Cînd, toropit de soarele crepuscular, încărcat de pulsiuni agonizante, am intrat în tunel, nu am putut vedea **şarpele**, ce se afla la distanţă de cincizeci de metri, la capătul celălalt. L-a văzut sora mea sau o altă fată ce făcea parte din grup. "Uite un şarpe!" a spus cu voce acută. Se ridicase drept şi sta în coadă, cu capul situat la înălţimea noastră, sticlindu-şi solzii argintii în acea **lumină văroasă**. Putea să fie luat drept un ţăruş mai înalt, înfipt acolo de către cineva pentru a-şi priponi un cal sau o capră, în aşa fel încît vitele să poată să pască şi să ajungă şi umbra de sub boltă. Această posibilă confuzie a fost exclusă datorită faptului că bastonul acela, gros cît un braţ cu măciulie rotundă la capăt, se unduia în aer. Ne-am oprit hipnotizaţi; ne fusese barată calea, eram somaţi să nu mai înaintăm de şuieratul şarpelui ieşit în drum exact ca în basmele povestite de mama. Nu aveam de ce să mă sperii; fără îndoială se reitera o situaţie cunoscută: întîlnirea cu şarpele, sub pod, aşa cum ştiam din poveste. Nu puteam să mai mergem. Trebuia să ne întoarcem şi să ocolim; cei care ocolesc în basm sunt, de obicei, falşii eroi. Nu aveam voie să fiu laş: în povestire se spune clar că la întîlnirea de sub pod nu există altă alternativă decît **lupta**. Trebuia să mă încumet, era vorba de o probă fantastică pe care nimeni nu o poate evita. I-am trimis pe ceilalţi din grup afară, sau oricum le-am cerut să se retragă din zona periculoasă. Am înaintat ameninţător către şarpe crezînd că se va speria şi va pleca; eram înarmat cu un ciomag tot atît de gros cît corpul său (în

asemenea expediţii nu plecam niciodată "neînarmaţi") şi pe jos, la îndemînă, se aflau pietre de toate mărimile, pe care le puteam folosi ca eventuale proiectile. Nu s-a speriat deloc ci a început să fluiere "haiduceşte". În rezonanţa tunelului, mi s-a părut că aşa trebuie să sune acel fluierat despre care se vorbeşte în balada **Mistriceanul** pe care mi-o recita mama. M-am aplecat şi am cules o piatră potrivită, pe care am azvîrlit-o în capul şarpelui; m-am cumpănit să ochesc cît mai bine - mă antrenasem îndelung la asemenea exerciţii, fiind considerat de ceilalţi un bun ţintaş, lucru verificat şi la tragerea la ţintă pe care o făceam la bîlci, unde totdeauna cîştigam ceva - piatra slobozită de la douăzeci de metri a trecut razant la înălţimea capului şarpelui care a avut o reacţie de unduire astfel că piatra nu a nimerit ţinta. Îndîrjit am lansat un alt proiectil cu acelaşi rezultat negativ. Era aproape o joacă; eu încercam să lovesc pe **cineva** cu piatra şi acesta se ferea cu abilitate, bătîndu-şi joc de neputinţa mea. Mi s-a părut chiar că şarpele se uită la mine **ironic**, fără răutate, cu ironia celui care se simte mai antrenat, sau mai sigur în competiţie; acesta e modul de a se comporta al cuiva care vrea să rămînă stăpîn pe situaţie, simulînd că este mai puternic. La a treia încercare nereuşită, am început să mă enervez. Mi s-a făcut o uşoară frică; raza privirii şarpelui a atins retina mea şi mi-a dat un tremur în corp, însoţit de o înceţoşare a vederii: părea că şarpele a crescut enorm pînă la bolta tunelului, îngroşîndu-se cît un stîlp. Am aruncat cu ciomagul dar şi de această dată s-a ferit, ascunzîndu-se după un bolovan ce se afla la ieşirea tunelului. Ascuns acolo mă spiona, pîndindu-mă şi mişcîndu-şi capul în toate părţile. Atunci, brusc, m-a cuprins definitiv **frica**; simţeam că pericolul mă ameninţă din orice parte şi nu ştiam cum să mă apăr. De fapt, nu frica mă obseda cel mai tare, ci

incapacitatea de a mă apăra. În penumbra tunelului am avut deodată senzaţia că, în apa leşioasă, ce-mi udă tălpile, se mişcă o mulţime de şerpi; această senzaţie m-a cutremurat de groază, făcîndu-mă să sar în sus şi să strig fugind către ieşire. Senzaţia de a călca pe şerpi m-a lecuit să mai umblu desculţ. De atunci am rămas cu spaima teribilă că atingerea unui şarpe e mai periculoasă decît muşcătura acestuia. În vis, cînd în mod stereotip, drumul îmi este barat în întregime de şerpii solzoşi, astfel că nu mai e loc să mai calc nicăieri, am o mişcare extremă de **levitaţie** şi mă salvez de spaimă ridicîndu-mă în zbor. N-am mai trecut pe sub Boltă după acest incident decît însoţit de copii mai mari, care nu se temeau deloc de şerpi şi luîndu-mi mii de precauţii. E ciudat şi aproape neverosimil dar tot aici, mi s-a întîmplat să fiu urmărit de un şarpe cînd eram deja licean. Eu mergeam pe poteca de sus, paralelă cu calea ferată, iar şarpele se mişca jos în poziţie de luptă, şuierînd şi înălţîndu-se din cînd în cînd, parcă pentru a-mi atrage atenţia că pe mine mă urmăreşte; cu toate pietrele aruncate în direcţia sa, nu a cedat şi pot afirma că eu am fost cel care a părăsit terenul de luptă. Cînd mergeam la şcoală apoi, pe traseul numit "printre vii", totdeauna am avut această impresie că aud mereu un fluierat de şarpe şi orice foşnet brusc, iscat în tufişurile de pe marginea drumului, mă făcea s-o rup înspăimîntat la fugă, fără să mai privesc îndărăt.

Ca să ieşim la cîmp, din strada Văilor, aveam de ales, între a urma o cale sau alta, şi nu era uşor de optat căci fiecare soluţie presupunea o analiză amănunţită; de ce să mergem, de exemplu, pe la Nae Lungu şi nu pe la Joia, de ce pe la Joia şi nu pe drumul oilor, de ce pe drumul oilor şi nu pe la fîntîna vacilor etc... Am spus că strada noastră, cu cotiturile ei, nu reprezintă altceva decît malul drept al

"gîrlei", care, probabil, a fost cîndva un mare fluviu. Supoziţia aceasta se întemeiază pe faptul că, de la Boltă, albia apei apare extrem de accidentată pe măsură ce se apropie de vărsarea în Olt. De aceea, dinspre strada noastră se deschid diferite tentative de a depăşi obstacolul şi a accede în cîmpul deschis. Fiecare tentativă se înscrie într-o precisă argumentaţie, în baza unei motivaţii riguroase. Astfel, cine voia să meargă la cîmp cu un vehicul, (cu căruţa cu cai sau cu boi), trebuia să aleagă calea cea mai lungă dar şi cea mai uşoară: pe uliţa lui Nae Lungu. Pe aici drumul era destul de larg - cît să treacă o căruţă - şi nu era nici atît de abrupt; se ocoleau grădinile şi casele dinspre moara Aluta şi se cobora, fără prea mari hopuri, pînă la fîntîna din vale, aflată dincoace de gîrlă, care, în acel loc, se trecea peste un pod de lemn; în dreapta se mergea pe o potecă umbroasă spre crîngul lui Nae Lungu, un petec de pădure, povîrnită pe cele două maluri, crescută acolo cu o curajoasă sălbăticie - pe această potecă ne întoarcem noi de la Boltă şi răcoarea întunecoasă a pădurii ne impunea o teamă solemnă. De altfel, dacă se însera prea tare nici nu mai îndrăzneam să trecem pe aici, de frica ielelor; se zvonea că un bărbat (poate chiar proprietarul pădurii şi al terenului ce continua din coama dealului) a fost **luat de iele** şi a fost dansat o noapte întreagă prin văzduhul de deasupra crîngului şi gîrlei. S-a ales cu gura strîmbă şi cu paralizia parţială a piciorului stîng. Locul era deci vrăjit şi "vraja" aceasta îi conferea şi îi conserva **sălbăticia magică**. Fricoşi, ne întorceam şi noi, tot pe drumul consacrat de frămîntarea lui zilnică sub copitele cailor şi sub şinele roţilor. La fîntîna cu apă foarte rece şi limpede se făcea totdeauna un popas pentru abluţiuni; fie că mergeai la cîmp dis-de-dimineaţă şi, ca să te trezeşti, te stropeai cu apă rece şi-ţi luai provizii în botă sau damigeană ca să ai ce bea sub arşiţă, fie

că te întorceai spre seară şi te opreai să-ţi răcoreşti picioarele şi să le speli de praf, înainte de a te încălţa pentru a intra în oraş. Deci, dacă îţi luai cele de trebuinţă şi erai hotărît să mergi la cîmp, cu căruţa sau cu piciorul, foloseai această cale, întrucît panta dealului, ce trebuia să urci, era pe aici suficient de domoală şi nu îţi crea prea mari dificultăţi. Cineva ar putea întreba de ce nu se putea merge şi pe altă parte? Simplu: pentru că nu aveai cum să treci calea ferată, iar pe sub Boltă căruţele nu aveau acces. Evident, că tatăl meu nu totdeauna mergea duminica cu căruţa la cîmp şi atunci nu aveam de ce să mai ocolim atîta. El voia să mă plimbe pe mine pînă la locul nostru de la Canton şi să se întoarcă pentru masa de prînz; era vorba, în fond, de o **excursie** ca să vedem dacă s-a făcut porumbul de fiert. Rămînea să coborîm pe căile cele mai apropiate; pe uliţa lui Joia, pe uliţa Licăi sau a lui Bebe sau pe uliţa lui Avram. Dacă o luam pe uliţa lui Joia, cea mai abruptă şi mai accidentată - era aşezată între Joia şi Ghighilă şi, probabil, de aceea se chema a lui Joia - încît nu puteai să cobori pe aici decît în şir indian şi, de la un anumit nivel, riscai să aluneci la vale odată cu pămîntul roşu ce se sfărîma sub picioare. Aici, sub Joia, gîrla făcea un pliu şi se rotea în loc, astfel că apa era întoarsă formînd un fel de iaz (aici aveam noi destulă apă pentru a înota, mai ales că era şi nisip abundent şi fin iar malul fiind prăvălit şi astupat de salcîmii lui Joia, puteam să ne dezbrăcăm în voie, şi să zburdăm pe **plaja** ocrotită de intruşi). Se urma spre stînga şi se trecea gîrla pe nişte pietroaie, pe care trebuia să faci o adevărată echilibristică, şi apoi se urca pe lîngă crîngul lui Nae Lungu; era cel mai abrupt urcuş. (L-am probat, mai ales în nopţile cu lună plină, de iarnă, cînd îl coboram cu schiurile şi nu reuşeam să mă opresc decît înfigîndu-le ca nişte ancore în malul moale de

sub Trăscănoaia). Mă întreceam cu sora mea cine urcă mai repede; practic malul cădea aproape perpendicular că erai silit să-l urci în patru labe şi să verifici, încă o dată, cît de utilă devenea ereditatea noastră de pitecantropi. Pe acest drum tatăl meu nu voia să o ia pentru că era duminică şi nu avea rost să mă obosească. Rămînea să coborîm pe uliţa Licăi şi să urcăm pe drumul oilor, casa noastră aflîndu-se chiar la jumătatea distanţei între uliţa lui Joia şi a Licăi, iar aceasta din urmă era cel mai des folosită în ieşirile noastre spre cîmp. Era ceva mai largă iar sub Lica şi Bebe se afla un vast teren în coborîre lentă, spre gîrlă, de o întindere apreciabilă pentru a cuprinde turmele de oi, dimineaţa, cînd plecau la păşune sau la prînz cînd coborau la adăpost. Trebuie să spun că aici se aflau două fîntîni la distanţă de o sută de metri una de alta, una pentru adăpatul vitelor şi alta pentru oameni. Cea pentru oameni se afla în dreptul uliţii lui Avram iar celaltă ceva mai departe, în dreptul drumului ce urca spre strada Cuza-vodă care continua strada Văilor. De fapt, pe uliţa lui Avram circulau mai mult oi fiind mai abruptă, iar drumul celălalt (spre Lina Liţî) era folosit de vite, avînd o pantă mai uşoară. Oricum, aici la fîntîni (aceea din care se scotea apă de băut era mai adîncă, iar cealaltă - pentru vite - cu apa la suprafaţă că dacă n-ar fi avut ghizduri destul de înalte, vitele ar fi putut să bea apă direct din fîntînă, fără să mai fie nevoie să fie turnată în jgheabul curat şi lung) se strîngeau dimineaţă turme de vite şi oi pentru a pleca la păşunat, oile luînd-o pe drumul din mijloc unde dealul era zimţuit de potecile care nu urcau niciodată perpendicular ci oblic; se prefera această cale (calea oilor) şi fiindcă, la trecerea gîrlei, care era aici ceva mai largă, puteau să se adape animalele rămase neadăpate şi pentru că urcînd dealul se ajungea chiar în **izlazul** unde aveau păşunea. În schimb,

vitele, care mergeau la păşunat ceva mai departe, suiau pe lîngă grădina lui Măria lu Oanţă, pe o cale mai lină, deşi apa era aici mai adîncă întrucît albia gîrlei se îngusta din nou. Între vacarmul de mugete, behăieli, strigăte de animale şi oameni, era de preferat să recurgem la calea cea mai accidentată oferită de uliţa lui Joia. "Hai pe acolo - a decis tata - e aer mai mult". Acum îmi dau seama că m-am mirat de ce n-a zis că e "aer mai curat", cum se obişnuia să se spună; aerul mi se părea o abstracţiune şi nu îi dam încă o evaluare materială iar din punct de vedere cantitativ nu înţelegeam dacă se putea constata cînd aerul e "mai mult" sau “mai puţin”. Pentru mine aerul era - şi gata, astfel că făceam abstracţie de densitatea lui. M-a frapat însă expresia, fără să încerc s-o aprofundez şi, deşi ajunsesem în dreptul uliţei lui Bebe, ne-am întors şi am luat-o la vale pe uliţa lui Joia. De la un anumit nivel, aproape ne-am rostogolit, alunecînd pe pămîntul roşu ca pe schiuri. Tata a început să alerge şi nu ne-am oprit pînă la gîrlă, unde, din cîteva salturi, din pietroi în pietroi, am ajuns pe malul celălalt, repezindu-ne într-un **suiş** brusc ce m-a făcut să gîfîi cînd am sosit în coama dealului. De acolo - era punctul cel mai ridicat de unde strada Văilor putea fi văzută bine cu toate casele ce se aflau pe ea - se admira o perspectivă splendidă, în momentul cînd te opreai să te odihneşti; în stînga noastră era crîngul lui Nae Lungu de unde venea ciripit de păsăret, în care răzbăteau puternic cucul cu sunetul său premonitoriu şi turuiala turturelelor. Da, aici totul era solemn şi pur faţă de poiana de la fîntîni, plină de băligi şi de dobitoace, ce se împungeau între ele din cauză că era atît de aglomerată. Deodată, tata mi-a făcut semn să urc în spinarea lui; de obicei, îşi lua un baston pe care-l folosea drept suport, ţinîndu-l la spate cu amîndouă mîinile, astfel că eu puteam să

stau cu picioarele ca pe un trapez, suspendat deasupra umerilor săi, la înălţime ameţitoare pentru piciul de patru-cinci ani. Cu ce tresărire de bucurie mă căţăram în asemenea august observator, nu se poate descrie şi mult timp am ţinut secretă această întîmplare pentru a o conserva, ferită de orice mediere prin cuvîntul înşelător. Orice copil are **ascunzişuri luminoase** în propria-i conştiinţă, pe care le apără de violul spovedaniei; acestea formează nişte gheme de tensiuni ce-i întreţin tonusul vital atîta timp cît puterea sa constă chiar în nedivulgarea fiinţei interioare. Între mine şi tatăl meu se inventase acest joc care era numai al nostru. Tatăl meu, în general, nu se manifesta prea tandru faţă de mine şi sora mea, sau mai precis nu reuşiserăm noi să-l provocăm să-şi înfrîngă timiditatea şi să se descopere în zona sa secretă. Aparent el păstra o necesară sobrietate, în raporturile noastre, ceea ce-i conferea autoritatea maximă, obligatorie pentru ca familia să evolueze normal. Modul acesta, cam **feudal**, de a se comporta, îi venea bine dincolo de o anumită violenţă; gesturile sale erau din instinct aristocratice ca şi excesele sale. De fapt, nici nu poţi fi aristocrat dacă nu ai o anumită doză de gratuitate, motivabilă totdeauna printr-o excesivitate a reacţiilor. Numai clasele de jos, trăind permanent cu spaima zilei de mîine în suflet, sunt marcate de cuminţenie, de teama de a ieşi din rînd. Tatăl meu a fost toată viaţa un aristocrat, manifestîndu-se prin lipsa de măsură în toate. A avut curajul şi puterea de a nu se schimba, de a nu se lăsa umilit de nimeni; şi-a apărat cu violenţă această **libertate interioară**: de a face şi a spune numai ceea ce voia el. Era în stare să-şi dea şi cămaşa de pe el ca act de magnanimitate, dar ştia să păstreze şi distanţa regală, atunci cînd cineva sau ceva tenta la libertatea sa individiuală. Un om atît de puternic nu putea să nu stîrnească invidia, ceea ce

i-a adus lipsa de prieteni, conducîndu-l la singurătate. Din această singurătate, profesată cu orgoliu, deriva la el rara artă de a se juca cu copiii. Cum a muncit toată viaţa din greu, erau sărbătoreşti ocaziile cînd ni se oferea sub această ipostază ludică. Şi una dintre acestea era duminica. Nu orice duminică, ci numai acelea cînd noi doi ieşeam la cîmp. Cînd ieşeam la cîmp, duminica, era soare pur şi el mă aburca pe umerii săi largi pentru **a mă îmbăta** din plin de aer şi lumină. Ceea ce simţeam eu de acolo - stăteam deci cu tălpile pe acel baston transformat în punct de sprijin al universului şi mă ţineam cu amîndouă mîinile de gîtul său, pieptul şi capul meu fiind deasupra, adică eram deasupra în absolut, din moment ce tatăl meu mă ridicase mai sus decît se putea imagina "sus-ul" de către copilul care eram - din acel punct de fugă atît de înalt al privirilor, erau impresii extraordinare, nemaitrăite niciodată după aceea. Nu ceea ce ţi se întîmplă cu adevărat este înregistrat mai profund în conştiinţă, ci ceea ce ţi se pare ţie că ţi se întîmplă; poate că faptul în sine nu depăşeşte banalitatea, dar important este că eu am trăit acele clipe ca pe nişte **evenimente absolute**, în ordinea conştientizării fiinţei mele interioare: atunci am simţit că potenţialul vieţii mele se amplifică ameţitor, atingînd cote inefabile, ce scapă măsurii comune. Celula mentală, deşi aparent nedezvoltată, semnaliza depăşirea de măsură, extaza; există o stare extatică, specifică stadiului copilăriei, ce se manifestă uneori prin pulsiuni isterice, inexplicabile pentru adulţi. Neîndoielnic că viaţa se trăieşte cît suntem copii cu o lăcomie paroxistică; anticipăm probabil raptul ce ni se va face apoi odată cu **adaptarea pragmatică** la existenţă. Probabil că acolo, pe deal, în punctul acela mai înalt, se crease o crevasă, o ruptură, un turbion, o **gaură neagră**, unde totul avea un alt impact cu eul meu: soare, libertate, lumină.

Parcă aerul se materializase brusc (se "înmulţise") şi acum îmi năvălea în piept în cascadă, amplificîndu-mi senzaţia vieţii. Sufla un fel de briză **auroralĕ** ce-mi mîngîia obrajii şi mă făcea să conştientizez că, numai în acel loc, simţeam această stare de beatitudine şi plinătate euforică a fiinţei. Poate faptul că fusesem ridicat de pe pămînt, că mă aflam **deasupra** (deasupra tuturor!) mă adusese în această anormalitate şi nu este exclus ca pulsiunea extatică să fi fost un efect al dragostei ce-i purtam tatălui meu (sau reciproc - ce-mi purta el în mod secret şi acum se exterioriza în gestul urcării copilului pe umerii săi sau poate tînjeam inconştient după aşa ceva, tocmai pentru că tatăl meu avea ocazii atît de rare să-şi manifeste afectul faţă de mine, iar eu sufeream ascuns, ca şi cum el m-ar fi frustrat deliberat de la ceea ce mi se cuvenea). În fond, de ce mă emoţionam atît de tare? Ce senzaţii exterioare puteau să mă excite atîta? Mai întîi aveam senzaţia că mă aflu imers într-o baie de lumină; literalmente lumina se lichefiase, devenise o entitate materială ce mă inunda euforic, sufocîndu-mă de plăcere fizică, parcă mi se descoperise acel punct sensibil al corpului care reacţiona în exces ca senzaţie corporală. Corpul meu se bucura imens, dospea în el o **bucurie** a plăcerii de neînchipuit, se umfla pufos, creştea precum în basmele povestite de mama. Lumina auroralĕ mă înţepa în epidermă, mă gîdila cu stimuli materiali fără să mă orbească. Este semnificativ că soarele dimineţii nu era receptat ca o sursă fierbinte, ca ceva ce arde pielea şi orbeşte ochiul, ci ca un soare domesticit care participă cu blîndeţe zeiască la peisaj, fără să traumatizeze retina. Soarele era esenţial în decor dar lumina aceea nefirească nu emana de la el, ci mi se părea o **răsfrîngere a luminii azurii,** date de bolta cerească. E curios, dar, cu toate periplurile mele mediteraneene, niciodată cerul nu mi s-a

părut mai senin şi mai aproape de fiinţa mea decît acolo pe dealul din faţa casei noastre de pe strada Văilor, la Clocociov. Doar azurul mallarmèean m-a mai impresionat la lectură, receptat, însă, cu alte instrumente. Trăirea acestei senzaţii, a apropierii neverosimile a cerului, îmi crea starea de maxim confort intim, mă liniştea ca şi cum aş fi simţit manşonul catifelat al pîntecului matern; în acel loc aveam probabil o revelaţie obscură asupra ombilicului meu cosmogonic: îmi **apropriam**, prin acea trăire isterică, geneza mitică, mă cufundam în rîul primordial al luminii, stare pierdută apoi de omul postadamic. În acel moment mă simţeam deasupra tuturor; eram ca un zeu copil căruia i se dăruieşte ceva unic şi simţeam că experienţa ce traversam era irepetabilă. Poate că aerul acela pur, care mă îndumnezeia, umplîndu-mi pieptul de bucurie şi lumina aceea azurie nu existau în realitate şi reprezentau doar o **reminiscenţă** atavică a fiinţei mele. Reţin în plus că, deasupra acelui loc, se auzea o muzică dodecafonică, stîrnită de prăvălirea în zbor nebun a nenumărate stoluri de rîndunici; părea că acestea erau atrase de ceva misterios chiar deasupra noastră şi se înghesuiau să ţîşnească în zbor, să se ridice fulgere negre pe cerul albastru şi apoi să cadă secerate de lumină pînă îmi atingeau faţa cu aripa lor: era o rumoare, un vacarm de ţipete stranii, o bucurie a materiei comunicată pe căi electronice. Mai semnalez zumzetul surd al albinelor, alergînd din floare în floare şi larma muzicală a gîngăniilor, ascunse în iarba crescută, trebăluind docile să-şi împlinească ciclul lor amoros. Vegetaţia, mişunatul insectelor şi zborul rîndunicilor îşi înteţiseră ritmul, excitate de lumină. Întreaga natură se maifesta **vangoghian**. Această potenţare metafizică a regnurilor nu o simţeam decît în acel loc, pe acea ridicătură, circulară ca un sanctuar. Deplasîndu-ne mai

încolo, nu mai simţeam nimic. Poate că numai acolo exista o **supapă transcendentă** a planetei, aşa cum fusese la Delphi, sau cum aveam să descopăr apoi la Histria şi la Plopeni, sau lîngă Trapani, în antichissima colonie feniciană de la Moethia. Aflat împreună cu un poet italian, mergînd acolo printre zidurile cetăţii, în acea dimineaţă de azur, am simţit cum mă îmbăia acel aer genezic, răpindu-mă clipei şi reîntorcîndu-mă în plasma originară: "Simţi şi tu această boare metafizică reconfortantă" l-am întrebat "Ma che? Mi sto soffocando!". Sau poate eu intram în acea surescitare a simţurilor numai cînd eram purtat în răsfăţ - pe umeri - de tatăl meu pentru că, după ce mă da jos din acel "observator" metafizic, odată cu atingerea pămîntului, mi se ştergeau brusc toate aceste senzaţii exacerbate şi reintram în normalitate; acum soarele nu mă mai mîngîia protector ci-l simţeam duşman; mă bătea în cap cu raze asasine, gîzele mă enervau cu ţiuitul lor monoton iar zborul rîndunicilor îmi era total indiferent. Obosisem de prea multă viaţă. "Haide acasă, tată!"

...autenticitatea scriiturii este o achiziție mai recentă a lui Marin Mincu, devenit, tocmai datorită ei, un foarte interesant și original prozator.

Nicolae Manolescu

ISBN 973-9224-16-4